

Caput II.

pag. 14.

De Regimine recens natorum et preservatione a morbis infantilibus

Caput III.

pag. 28.

De Pathematibus ex dentitione difficili

Caput IV.

pag. 35

De Torminibus Infantum

Caput V.

pag. 43.

De Aphthis.

Caput VI.

pag. 47.

De Variolis et Morbillis.

Caput VII.

pag. 56.

De Epilepsia et Convulsionibus

Caput VIII.

pag. 61.

De Tabe s. Atrophia infantum.

Caput IX.

pag. 69.

De Rachitide

Caput X.

pag. 76.

De Vermibus.

De Cardialgia. pag. 89.

De Ischuria pag. 90.

De Tussi et Asthmate pag. 93.

De Achoribus et Dica. etc. pag. 95.

De Singultu et Vomitu pag. 95.

De Alvo adstricta et Diarrhoea pag. 97.

۵۴۵

FRIDERICI HOFFMANNI
MEDICINÆ *V. 2*
RATIONALIS
SYSTEMATICÆ

SUPPLEMENTVM

DE

PRÆCIPVIS INFANTVM
MORBIS

CVI ACCEDIT

INDEX RERVM PRÆCIPVARVM
IN QVINQVE POSTERIORIBVS SYSTEMATICÆ TOMIS
OCCVRRENTIVM

ET

VITA AVCTORIS
A D. D. & P. IO. HENR. SCHVLTZIO
CONSIGNATA.

CVM PRIVILEGIIS.

HALÆ MAGDEBVRGICÆ MDCCXL.
Prostat IN OFFICINA RENGERIANA.

FRIEDRICH HOFFMANN
RATIONALIS
SYSTEMATICA
SUPPLEMENTUM

7351

94817

VITA ACTORIS
II
A. D. ET IOH. SCHULTZIO

94817-94818

HEINRICH RINGELIN
HABERER
HABERER
HABERER

PRÆFATIO.

Vum iam in eo sit, vt in publicum prodeat hæc mea de infantum affectibus opella, equidem contra ritus auctoribus librorum solemnes me facturum existimo, nisi antea instituti rationem brevibus exponam. Prius vero, quam ad illud perficiendum me accingo, momenta quædam notatu inprimis digna, sed neglectui plerumque habita ob oculos ponere lubet, quæ Numinis diuini singularem circa infantes tam nascendos, quam recens natos prouidentiam luculenter admodum demonstrant. Primo autem loco, ad ipsum generationis negotium respicientes obstupescimus, qui fiat, vt ex puncto quasi, seu tenuissima, rudi & incondita vesicula, per expansiuam genituræ virilis virtutem fœcundata, homo prodeat, qui spiritu immortali, variisque organis sensoriis artificiosissime fabricatis præditus maxima Dei opera in hoc vniuerso perlustrare, indeque ad creatoris venerationem peruenire potest. Et si vero abstrusum & a sensu nostro remo-

PRÆFATIO.

tissimum formationis hominum opus penitus sibi relinquimus; summam tamen Numinis diuini sapientiam vel ex eo abunde satis cognoscimus, quod omnes sexus feminini partes ita sapientissime construxerit, vt ad hominem progignendum aptissimæ sint. Nonne etenim summa admiratione dignum est, quod facta imprægnatione sanguis ille menstruus, in sanitatem mulierum antea excretus, nunc copiosior ad vterum hoc sine confluat, vt inde succus temperatus & gelatinosus, per spongiosam vteri substantiam transcolatus, mediante placenta vterina & funiculo vmbilicali, ad nutriendum foetum impendatur, donec hic ex angusto vteri ergastulo excludi, hominumque coetui adnumerari queat. Hæc ipsa autem foetus per partum exclusio non minorem mereri admirationem videtur, dum mense plerumque nono solari, vterus matris a mole foetus grandioris distentus, & quasi ad spasmodicam contractionem laceratus, aeris inspirati, musculorumque abdominis adniculo, contentum foetum inter anxios conatus expellere nititur. Superatis partus laboribus statim natus, nulla edoctus arte, suis ipsius viribus aerem, cuius usura in vtero caruit, libere inspirat, & quod omnem fere fidem superat, ipse sanguinis per cordis & pulmonum vasa circuitus, via aliunde directa, non amplius ex dextro cordis ventriculo per foramen ouale ad auriculam sinistram abit, sed clauso isto foraminulo talem itum reditumque eligit, qualem in adultis fieri deprehendimus.

PRÆFATIO.

mus. Id quod vero sicut luculentum, & plane admirabile mechanisimi sublimioris documentum exhibet; ita clarissime arguit, quantus ille sit auctor atque effector, a quo hæc omnia, ceu effectus a sua causa pendent. Abscisso dein funiculo umbilicali mirandum est, quomodo hæc operatio in tenello corpusculo tam feliciter cedat, vt, si idem quis in adultis experiri velit, omnino metus sit, ne hi grauius inde luant multumque damni recipiant: ne dicam, qua ratione umbilicalia vasa sensim paullatimque tam belle coalescere possint, vt tandem verum ligamentum tendinoso-nerueum constituent, quod vix pristini status memoriam relinquit. Tum quoque ex benignissima Dei prouidentia hoc inprimis beneficium recens natis concessum esse videmus, quod ipsa vitalis auræ inspiratio sordium aluinarum in vtero collectarum excretionem, qua nihil vtilius est, aptissime promoueat. Etenim, quum per reciprocam pulmonum actionem, septique transversi & musculorum abdominis motum ipsa infimi ventris viscera paullummodo conquassantur, non potest fieri, quin etiam excrementa inibi contenta, accedente simul bilis expressæ stimulo, ad exitum disponantur. Sed longe adhuc maius diuinæ prouidentiae specimen se manifestat per sufficientem lactis in mammis puerperarum accumulationem, dum quippe ita sapientissime prouisum est, vt sublata post editum foetum renitentia, elasticum vteri viscus sponte angustatum redundantes humo-

PRÆFATIO.

humores ad mammas diuertat, vbi lacteus ille chylolus liquor separatur, qui primo quidem abstergente sua facultate meconii eliminationem adiuuat, postea vero alimentum teneritudini infantum apprime congruum constituit. Neque dein facile quisquam infantes ideo imperfectionis accusabit, quod caput in superiori parte patulum, quod fontanellam dicunt, in lucem adferant: siquidem hæc laxior cranii ossium cohesio partim eo feruit, vt inter angustum vaginæ vteri transitum aliqua ipsorum compressio fieri, & sine magna matris molestia partus facilitari possit, partim, vt cerebri moles, nutritione aucta, sese extendere commode valeat. Imo etiam in clamoribus, crebrisque vagitibus, quos sæpe infantes sani, nullisque doloribus stimulati edunt, magnum sanitatis latet præsidium. Quum enim tenelli, ob vacillantia membra, se ipsi loco mouere nequeunt, optime profecto hac naturali corporis concussione deficientis motus noxæ auertuntur, atque fluidorum per vniuersum corpus circuitus egregie promovetur. Si vero ætate iam paululum processerunt pueruli, quot quæso! fracturas, luxationes aliaque subinde mala inter saltationes variosque lusus incurrerent, vt aliquando claudi, languidi, membrisque mutili rebus publicis præessent; nisi ad hæc omnia præcauenda ossa tenellis flexibilia O. M. Deus concessisset? Denique, notatu perquam dignum est, quod homo infans ceteris ani-

man-

PRÆFATIO.

mantibus fere omnibus imperfectior videatur, dum ipse longe diutius parentum ministerio, quam quidem animalia eget, quæ breui tempore sibi ipsa de alimentis prospicere, & nociua insidiantium tela propulsare valent. Verum enim vero, re altius æstimata, summum profecto beneficium ex hac apparente imperfectione elucet. Etenim, quum homo rationis particeps immensam creatoris sui potentiam, bonitatem & sapientiam ex absolutissimis operibus suis cognoscere, debitisque celebrare laudibus debeat, opus omnino est rationis cultura, ad quam difficulter admodum sine linguæ usu, ad hanc vero ægerrime sine longiori hominum, præsertim parentum consortio peruenire licet. Et quis denique singula enumerare valet, quæ a summo Numine generi humano, maximeque infantibus concessa diuinam prouidentiam clarissime euincunt? At vero, homines sumus, ex materia ad corruptionem admodum prona conflati, quos Deus mortalitatis conscios, suoque imperio subiectos esse voluit. Quid mirum inde, si ne pusilli quidem a vitæ molestiis liberi varii generis morbos rectæque valetudinis læsiones perpeti debent; maxime quum tenera ipsorum constitutio admodum facile nociuam illarum rerum impressionem admittat, quibus ad vitam necessario opus habent. Quæ autem maxime malos teneros adficiant, præsens hoc opusculum, supplementi loco medicinæ systematicæ additum, luculentius docebit, in quo ego præci-

PRÆFATIO.

præcipuos infantum morbos recensere, cum causis suis explicare, rectamque & genuinam methodum suggerere allaboravi, quam hæctenus in longinquo artis exercitio ad præseruationem æque ac curationem idoneam maxime apprehendi. Nolui autem præter necessitatem verborum ambagibus uti, sed brevibus tantum thesibus præcipua cuiusvis morbimomenta complecti, ne partim opus in maiorem molem excrescat, partim, ne alio loco & tempore iam satis pertractata huc repetere videar. Adiiciendum deinceps curavi indicem rerum locupletissimum, quæ in posterioribus medicinæ systematicæ tomis continentur, ut inde commodior fiat totius operis usus. Nec demum illorum deesse petitionibus volui, quibus de vita mea plenius informari volupe fuit. Suscepit autem hunc in se laborem celeberrimus Fridericiannæ nostræ Professor medicinæ & eloquentiæ D. D. SCHULTZIVS, qui notatu digniora vitæ meæ facta litteris consignata hic cum B. L. communicat. Nolit autem ideo quispiam me vanæ arrogantiae reum existimare; vtpote qui ab omni fastu laudisque inani strepitu remotissimus, nihil aliud hac vitæ meæ recensione quæro, quam ut inde lector singularem Dei providentiam, quam in moderandis mortalium rebus adhibere solet, penitus cognoscat, forteque aliquod imitandi exemplum sibi sumat. Etenim, si vllus unquam, ego certe ancipites fortunæ casus, fluxilemque rerum terrenarum indolem expertus, optime testari possum, quem Deus ordinem inter mortales seruet, ut æternam nominis sui gloriam, hominumque salutem stabiliat. Vtinam modo singula fini a nobis præfixo respondeant, multumque utilitatis adferant! Dabam Halæ Magdeburgicæ
a. d. i. Maii MDCCXL.

CAPVT I,
DE
MORBIS INFANTVM
IN GENERE.

§. I.

Ot tantisque proh ! dolor mi- *Institutiva-*
seriis vndiquaque cinctum est mortale hominum genus, vt peruide- *sio.*
ri nequeat, quæ cura, quæ sollicitudo & diligentia sufficere possit ad imperum tot simul & diuersimode inuadentium morborum auertendum, aut quis artium apparatus iam

intricatas malignitate partes expedire, suæque restitue-
(*Hoffm. Med. Syst. Supplem.*) A re

re integritati valeat. Docent hanc nostram fragilitatem suo inprimis exemplo infantes recens nati, qui vix cum eiulatu miseriam hanc salutarunt, quum iam innumeris obsessi periculum de salute quotidie decernere coguntur. At vero, quo maiora & frequentiora impendent pericula, eo sane minus huic teneræ & tantum non omni orbatæ præsidio ætati concessum est, remedia tollendis morbis idonea conquirere, aut mali sui conditionem & magnitudinem indicare; nisi forte miserrimo ploratu, aliiisque obscuris signis aliorum misericordiam moueat. Quæ cum ita sint, quam maxime videtur medico salutis humanæ cupido conuenire, vt ingenuo attentoque studio imbecillæ ætatis causam suscipiens perite disquirat: quæ hanc ætatem mala adgredi soleant, quibus signis dignosci & quasi prædici queant, qua cautione præcaueri, & demum, qua arte, quibusque præsidiiis debellari debeant? Atque his inductus rationibus ego, post tot labores in medicina perpolienda feliciter exantlatos, non potui omittere, quin etiam opusculo, de infantum ægritudinibus conscribendo mentem manusque admoerem; præsertim cum ab aliis, qui in eodem studiorum genere defudarunt, multa aut intacta & non satis digesta, aut certe emendatione quadam digna relicta deprehenderim. Nec minorem mihi fructum ex hoc meo suscipiendo labore polliceor, quam quem, Deo annuente, iam ex reliquis medicinæ meæ systematicæ tomis satis abundeque conspexi: siquidem non vana, non imaginaria & fallis opinionum commentis fundata, sed vera, & tum rationi, tum experientiæ conformia proponam, quæ in artis exercitio per dimidium sæculi & ultra occupatus constanti meditatione & obseruatione didicisse gaudeo.

S. II.

Historia

Primo autem omnium præcipui infantum morbi erunt

erunt indicandi, ante quam ad causarum nexum, ex quo illi prodeunt, demonstrandum nos accingamus. In quo quidem perficiendo ducem eligere placet præstantissimum artis nostræ parentem, HIPPOCRATEM, qui ætatis morbos lib. III. aphor. XXIV. XXV. & XXVI. ita pro more suo eleganter & concise describit: *Qui in ætates cadunt morbi, huiusmodi fere sunt: puerulis & nuper in lucem editis apthæ, vomitiones, tusses, vigilie, pauores, umbilicæ inflammationes, aurium sordes humide, quibus nos ventris tormina addimus, sunt familiares: cum iam dentire ceperint, gingivarum molesti pruritus, febres, conuulsiones, diarrhææ, maximeque cum edunt caninos dentes, & iis præsertim, qui inter pueros crassissimi sunt, aluoque adstricta, eueniunt. At vero, cum ætate processerunt, quod ab anno quarto ad decimum vsque & longius intelligendum est, tonsillarum inflammationes, vertebrae, quæ est ad occiput, introrsum luxationes, asthmata, calculi, lumbrici rotundi, ascarides, verrucæ pensiles, satyriusini, stranguriæ, strumæ & alia tubercula, præcipue vero prædicta, male afficiunt.* Hæc qui altius secum æstimat, facile perspiciet, cuius infantum ætati morbos quosdam esse familiares, qui corpus aliter atque aliter afficiunt, longius vel breuius durant, & plus minus periculi præstigiunt. Siquidem mutata corporum, propter ætatem, textura, mutatoque viuendi genere, non potest non ipsa subiectorum ad suscipiendos morbos dispositio immutari, & postera ægritudinum ratio a pristina valde recedere. Quamobrem etiam, si de infantum affectibus differendi animus est, nos simul omnes ætatum periodos debemus complecti, minimeque omnium strictiori tantum sensu infantes in lucem vix editos considerare, sed prouectiores etiam, qui ad decimum vsque annum peruenerunt, intelligere; ne forte aliud morbi genus explicemus, aliud silentio prætereamus.

*morbos
infantum
ex Hippo-
crate.*

§. III.

*Diagnosif
est difficilis*

Sic igitur ex HIPPOCRATE puerorum morbos enarravimus præcipuos, quorum nonnulli quidem per se statim patent, nonnulli autem difficiliter cognoscuntur: quare proxime iam suppeditanda erit accuratior illorum diagnosi; quæ tamen adeo difficilis, abscondita & inexpedita est, ut sæpe vel oculatissimi in diiudicando hallucinentur. Neque enim pueruli ipsi, ob vocis articulationis defectum, morbi sui indolem & nocendi potentiam nobis possunt enarrare; neque ex urina vel curiosissime examinata, neque ex pulsuum ictibus, vel accuratissime observatis, neque tandem ex habitu externo, qui ut facile in peius, ita subito in melius mutatur, firmum stabileque iudicium potest desumi. Nam urinae minimorum recte valentium, perinde ac morbo quodam laborantium, sæpe sunt crassæ & turbidæ, & pulsus ab innumeris fere causis potest mutari, & vel accelerari, vel retardari, ut explorantibus plerumque imponat.

§. IV.

*- - quomodo
insilienda?*

Ne tamen utraque ex parte dubius relinquatur artifex, mulierculæ adstantes, quæ curam puillorum gerunt, probe sunt explorandæ: an infantes eiulatus edant, corpus inquieti iacitent, & vigiles diem noctemque transigant; an ructus siue acidus, siue nidorosos explodant, vomendi conatus ipsosue vomitus, & quales habeant; an singultu, neruorumque agitationibus conuellantur, an tussi & respirandi difficultate laborent, an flatu & feces libere dimittant, quem excrementa colorem referant, quam consistentiam habeant, & similia? Præter hæc vero, inquirenti medico permultum accendetur lucis, si corpus a capite ad calcem inspiciens probe examinet: an extrinsecus rubedo cuiusdam partis inflammatoria, an quædam exanthematum species, aut aliud vitium

vitium se manifestet; item si ore diducto disquirat, num feruidum halitum tenelli emittant, fauces pustulis obfessas habeant, vel gingivarum quadam intumescencia & phlegmone laborent. Siquidem ex his omnibus, tanquam ex principiis cognitis ad incognita non obscure licet concludere.

§. V.

In causarum serie explicanda a vero haud aberramus, si causam affectuum infantilium formalem & materialem 1) tam in habitu corporis laxo & molliori, quam 1) debilitas in redundante succorum pituitosorum copia, admodum & sensibili- & sensibili- que delicato fibrarum & membranarum sensu reponimus. tas generis Etenim, quum in prima hac aetate solidæ partes, propter nervosi. mollissimam, qua gaudent, teneritudinem, fluida non satis vegete possunt propellere, nec per tenuissimos canaliculorum ductus circumagere; facile inde potest sanguinis & humorum circuitus retardari, & saluberrimum excretionum negotium cohiberi: quod si accidit, non tantum succi magis magisque copia crescunt, verum etiam spissi evadunt, & crasin plane alienam, salino-acrem adsumunt. Quid vero inde? ex tali humorum plenitudine non modo fiunt stagnationes, variæque fluidorum subsistentium corruptelæ, sed etiam a nervorum subiacentium pressione, aut distensione violenti concitantur spasmi, quorum vehementia omnes tam solidæ, quam fluidæ partes cum tota functionum œconomia perturbantur, & tenella infantum corpora, quæ ad recipiendas vel leuissimas impressiones valde disposita sunt, in morbos & repentinos & vehementes coniiciuntur facillime.

§. VI.

Neque adeo difficilis erit labor, ex iam allegatis Quod am- phænomenis præcipuarum agritudinum infantilium veras plus con- reddere rationes. Supposita enim humorum pituitoso- firmatur, rum

rum abundantia & stagnatione, facile potest concipi, quæ ob rem ad crebriores defluxiones catarrhales, rheumatismos, pectoris oppletiones, liquidas alui deiectiones, seu diarrhoeas, tumores glandularum, aurium sordes humidæ, & similes affectus tenera ætas sit procliuvis. Supposita succorum depravatione & acrimonia, facile patet, cur frequentius aphthis, variisque cutis exanthematibus pueruli afficiantur; & supposita demum exquisita nervosi generis sensatione, haud minus clare apparet, cur tam vehementibus partium tam internarum, quam externarum torsionibus ac spasms torqueantur, si vel leuissima irritationis causa præcesserit. Ita enim, propter sensibilem fibrillarum intestinalium texturam, in dolorifica ventris tormina, in permolestas ventriculi & intestinorum vel distensiones, vel constrictiones incidunt; propter facilem membranarum, cerebrum & spinalem medullam inuestientium irritationem, percrebro motus epilepticos, & subsultus artuum convulsivos experiuntur; propter tenuissimas nervorum propagines, ad pulmonum viscus decurrentes, sæpissime tussi convulsiva & asthma te cum suffocationis metu coniuncto, ac demum, ob exquisitum tunicarum sensum, quæ ori intus obtenduntur, pessimis symptomatibus ex dentitione difficili laborant.

§. VII.

2) *acidum prævalens*

Neque dein 2) in constituenda causa materiali parum valet acidum longe multumque præpollens, cui optimus morborum infantium interpres D. D. HARRIS tantum tribuit, vt omnes fere ac singulos affectus, teneræ ætatis familiares inde deducere nullus vereatur. Et profecto, in plurimis tam ex ructibus & vomitibus acidum redolentibus, quam ex fecibus, subiectos etiam pannos arrorentibus, acidi præsentis copia non obscure potest suboleri, aut vel ex eo satis diiudicari, quod non modo lac, unde

vnde viuunt infantes, perfacile acescit & coagulum subit; verum etiam ipsorum succi, qui tenues atque lymphatici sunt, vix magis in aliam, quam in acescentem diathesin inclinant. Sicut enim homines adulti, phlegmatica temperatura præditi, magnaue succorum pituitosorum copia turgidi in nociuam lymphæ coagulationem præ aliis proni existunt, admodumque facile in purpuram albam, quæ eius progenies est, incidunt; ita eo minus dubitandum est, quin in infantibus acida humorum intemperies longe citius faciliusque possit contingere.

§. VIII.

Proxime nunc etiam causas inspiciamus procatar^æ *Cause re-*
 éticas. Iam quidem, si debile solidorum robur intuemur, *motæ debi-*
 deprehendimus, omnes omnino infantes ex sua ipsius *lisatis sunt:*
 natura adultis esse imbecilliores, & sensatione magis ex- *dispositio*
 quisita præditos; nihilominus tamen causæ quædam sub- *heredita-*
 esse debent speciales, quæ ad insignem generis neruosi *ria*
 debilitatem & mobilitatem imprimis contribuant, vt in
 his magis, in aliis minus peruersi motus cieantur. Ni-
 hil vero, me iudice, ex omni causarum classe magis huc
 confert, quam dispositio quædam hæreditaria, a paren-
 tum alterutro in sobolem propagata. Quare sæpissime
 vsu venire solet, vt a parentibus non ita bene valentibus,
 aut crebriori veneris vsu rerumque abstrusarum inuestiga-
 tione confectis, aut senio fractis, aut luxu corruptis in-
 fantes progignantur, qui a primo conceptionis actu in-
 firma valetudine vtuntur, & vitia quædam connata ha-
 bent, quæ nulla vnquam arte aut solertia possunt remo-
 ueri. Id quod nisi obstaret, minime nos haberemus tot
 vbique padagricos & calculosos, qui suæ miseræ solatium
 anxii apud medicos frustra quærent.

§. IX.

-- *inprimis*
vitia a ma-
tre contra-
ctū

Si qua autem labes mediante generatione in tene-
ram progeniem traducitur, a matre profecto utrum ge-
rente hoc maximam partem fieri solere deprehendimus.
Dici enim vix potest, quantum pragnantium plurimæ,
nisi maximo virtutis studio teneantur, in appetitus omni-
no deprauatos pronæ sint, quamque inanibus curis, vagis
desideriis & imaginationibus, terrore, timore, moestitia,
iracundia, fastu, vindictæ cupidine, aliisque mentis moti-
bus agitentur: vnde non potest non sanguinis circulus
vario modo turbari, atque tenerrimis & quasi adhuc tre-
mulis foetus staminibus inimica quædam vis imprimi.
Idem mali pertimescendum est, si generatrices intempe-
rantia deditæ multis cibis, iisque sæpe incongruis ven-
triculum obruant, aut potibus spirituosus plethoram, sub
graviditate collectam sæpe commouent, nec tamen eius
copiam venæsectione detrahi patiuntur. Quo etiam il-
læ pertinent feminæ, quæ motibus hystericis valde sunt
obnoxia, & peracta conceptione viros crebrius admit-
tunt. Siquidem frequentior coitus, nonnullorum testimo-
nio, ad morbosam debilemque prolem gignendam per-
multum conducere creditur.

§. X.

-- *dabilia-*
sio in ipso
partu

In ipso etiam partus labore tenera proles sæpe in-
firmatur, dum aut matres segnitie sua foetus exclusionem
retardant, aut impatientia accelerant. Idem perficitur
remediis calidis partum promouentibus, aut ab incon-
sulto obstetricum ministerio per violentam foetus extra-
ctionem, & qualemcunque læsionem; siquidem ab im-
prouidis istis mulierculis futuræ capitis laxæ cohærentes
ita sæpe comprimuntur, vt inde epilepsia, paralysis, a-
liaque horrenda mala cum mortis periculo coniuncta con-
citantur.

§. XI.

§. XI.

In infantibus vtero iam exclusis perfacile etiam - - animi
 sensibiles neruorum fibrillæ ad anomalos motus stimulan- *affectus in*
 tur, si quando aut ipsi pusilli terrore quodam inopinato, *matre &*
 vt per repentinos clamores, - excitationem e somno, *prole*
 item per iocofam nutricum impressionem verbis gestibus-
 que factam percutiuntur; aut si lactantes prauo quodam
 animi affectu, & maxime quidem terrore ac iracundia
 perturbatæ mammas sugentibus nimis cito offerunt. Hinc
 nihil est solennius, quam vt varii generis spasmi, ner-
 uorum vellicationes, arrosiones, ardores, torminosi inte-
 stinorum dolores & inflationes &c. presso, vt aiunt, pe-
 de excipiant, quæ se per inquietudinem, vigiliæ, ma-
 nuum pedumque iectigationes, pauores, eiulatus, imo
 etiam per epilepticas conuulsiones abunde fatis mani-
 festant.

§. XII.

Præter hæc vero, in debilitando commouendoque - - aeris
 solidorum robore multum sibi vendicat excessiua aeris, *mutationes,*
 præsertim frigidi intemperies, aut subitanæ caloris & *inprimis*
 frigoris sibi inuicem excipientium vicissitudines, quæ si- *frigus*
 cut natu grandioribus, neruorum quadam imbecillitate
 laborantibus, ob transpirationis suppressionem, ingen-
 tem in modum aduersantur; ita longe magis infantibus,
 qui aeris iniurias ipsi arcere nesciunt, maxima minan-
 tur damna.

§. XIII.

Nec denique e contraria parte excludendum est ni- - - regimen
 mis curiosum, calidum & delicatum tenellorum regimen, *nimis cali-*
 item crebrior medicamentorum sine necessitate vsus. Sic dum & me-
 enim non solum pusilli, liberioris aeris insueti vel leuissi *dicamento-*
 mas auras ægrius ferunt; verum etiam a medicamentis, iis- *rum abusus*
 que præsertim actiuioribus, valde plerumque alterantur, vt
 (*Hoffm. Med. Syst. Supplem.*) B dein-

deinde natura in moderandis motibus quam maxime perturbetur. Et, quum honoratioribus præcipue ac diuitibus pessimum hunc morem plerumque teneant, plane non mirum est, cur ipsorum proles longe debilior sit, longeque frequentius ægroret, quam pauperum, adminiculis his destitutorum.

§. XIV.

*Eadem no-
cent abla-
ctasis.*

Hæc autem omnia non solum de pueris lactentibus valent, sed eodem quoque iure de illis intelligenda erunt, qui ætate iam paulo processerunt. Debilitato enim solidorum robore, susceptaque aut in utero materno, aut ex vitio nutritis ad morbos dispositione; facile iudicari poterit, nec minores nec pauciores morbos, facta etiam ablactatione, posse succedere; sicut proh! dolor innumera puerorum male afflictorum exempla docent luculentissime.

§. XV.

*Causæ re-
motæ ad a-
cidum con-
tribuentes
ex parte la-
ctantis.*

Causæ, quæ ad ingignendum acidi prouentum conferunt, iterum variæ sunt, atque ex his etiam nonnullæ, quas iam enumerauimus. Quam maxime autem huic referre decet omnia, quæ lac aut in ipsa nutrice, aut in surgentibus corrumpunt, idque crassum & impurum efficiunt, aut in coagululum prorsus condensant. Id quod ex parte nutricum variis potest modis accidere, & maxime quidem, si ipsæ, præter inordinata animi pathemata, fructus horæos, caseum, acetaria, acida, acria & falsa copiosius ingerunt, vinaque acida & spiritum vini liberalius hauriunt. Siquidem his omnibus lac viscidum & crassum ingeneratur, quod infantibus oblatum facile acefcit, & non modo ad pertinaces primarum viarum & mesenterii obstructions disponit, verum etiam calculi in vesica generationem, quæ non infrequens huic ætati est, oppido promouet: ne dicam, largiori spirituoforum vsu lac repen-
te

te æstum concipere, & per mammas in lactentes transfusum febres ardentibus posse accendere. Neque sola ciborum qualitas, sed quoque excedens ipsorum quantitas valde nocere solet, dum se nutrices cibis, quanquam optimis, supra modum saginant, vel cereuisias consistentiores, easque parcius bibunt; neque tamen corpus sufficienti motu exercentes, in alto prorsus otio commode viuunt. Quæ ratione non potest non crassior lacti consistentia conciliari, idemque salutis dispendium induci.

§. XVI.

Similem nocendi potentiam habet validum frigus, *Que amplius indicatur* improvide mammis admissum; utpote quod lactiferos mammarum tubulos coarctando, lac ad spissitudinem haud parum disponit. Neque dubitare licet, quin etiam lacteus ille liquor ingentem in modum alteretur, & ad prauam indolem in fugentium ventriculo suscipiendam disponatur, si quando matres vel nutrices lasciuiores, durante lactationis tempore, intempestiuos mariti amplexus crebrius admittunt; aut si menstrua, quæ alias in grauidis lactantibusque cessant, præter consuetudinem experiuntur. Tum enim paruuli plerumque languidi, lacrymosi ac imbecilles fiunt, suisque gestibus satis indicare videntur, lactationem tam diu esse differendam, donec obturato hoc fonte sanguineo pristinus matri vigor redeat. Neque demum lac parum corrumpitur, si nutrix passionibus hysteris patet, si aluo adstricta laborat, & propter spasmos ac flatu in primis viis collectos variis sanguinis & humorum ad varias partes congestionibus affligitur.

§. XVII.

Ex parte infantum multa pariter accusanda veniunt. Inprimis autem ipsi valde solent lædi, si nimium alimentum debent adsumere, &, quodcumque male habent, præter voluntatem mammas lacte turgidas exhaurire, vel *-- ex parte infantum cibi copia* etiam,

etiam, si pulcibus viscidioribus plus iusto infarciuntur. Quando enim infantes, iique præsertim parui ac teneri tantam alimenti molem in ventriculo non satis possunt subigere, hæc plerumque in acidum magma facessit; unde tonus ventriculi & intestinorum destruitur, maximaque sanitatis damna, ut fere sunt inflationes stomachi cardialgicæ, pectoris angustia & similia, in teneram prolem derivantur. Quam in rem egregia sunt, quæ B. ETTMÜLLERVS in dissertatione, quam *valetudinarium infantile* inscribit, ex vero protulit: *lactis superflua & tantum non coacta infusione matres pueros suos nimis alendo, sepe necant, & dum lactant, mactant. Sicut enim omnis nimia repletio, ut panis adultis, sic lactis recens natis pessima est.*

§. XVIII.

- - & qua-
litas

Sic quoque valde peccatur, si cibi varii & sæpe incongrui, acidi, acres, falsi, multæque carnes præter necessitatem deuorantur; vel si vinum, ut pancreaticus mos est, ad roborandum & ploratus componendos, sæpius propinatur: siquidem hæc lacti admixta, coagulationem inducendo, ventriculum valde infirmant, variosque morbos excludunt. Quo demum pertinet crebrior lactis cum nutricibus mutatio. Sicut enim adulti non aequè bene mutationem potus & cibi ferre possunt; ita hoc simili ratione, longèque magis de sensibilibus infantum corporibus prædicandum esse, per se liquet.

§. XIX.

etiam in
ab lactatis.

Hæc omnia lactationis tempore commissa plerumque etiam in pueros ab lactatos redundant, aut certe tum demum temporis vim suam sanitati adversam exerunt; maxime cum neglectis diætæ regulis a teneriori alimento ad crassius, ad carnis esum, variaque incongrua subito transcendunt; utpote in his omnibus præcipuum morborum puerilium fundamentum residet.

§. XX.

§. XX.

In prognosi ferenda primo omnium probe tenendum esse arbitror, quod infantes, qui non a teneris, delicatis, corporeque & animo morbidis parentibus, inprimis matribus, geniti fuerunt; præ aliis corpore animoque firmi, vegeti atque robusti esse soleant, nec tam facile damna a rebus externis rependant, neque morbis tam cito implicentur, aut certe impliciti felicius inde euant. Idem fieri deprehendimus, si bene valentes non adeo bene & delicate in victu & regimine obseruantur, sed tempestiue perferendis mutationibus sensim paullatimque adfuefiunt. Possunt enim consuetudine a teneris ita formari, & quasi indurari, vt ne ab externis iniuriis tam facile lædantur: sicut quam maxime in infantibus rusticorum & ex infima plebe natorum videre licet; vtpote qui neque sanitatis incommoda tam repente sentiunt, neque morbis tam grauius & tamdiu, quam quidem magnatum delicatuli, laborant.

*Prognosis
respectu na-
ture & re-
giminis.*

§. XXI.

Tum quoque sciendum est, omnes infantum morbos, licet innumeri sint, faciliorem promittere sanationem, quam aduulorum, si rite illa instituantur. Nam prout tenerrima infantum corpora a rebus aduersis facillime impressionem recipiunt nociuam; ita e contrario a medicamentis & rebus naturæ amicis libenter admittunt meliorem, vt ideo tot puerorum funera deplorare non opus esset, nisi sæpe medici ipsi nocendo ista pararent. Præter hæc, constantis est obseruationis, infantes corpulentiores & spongiosiori carne præditos, item qui lacte copioso vescuntur, aut nutricem habent succi plenam & corpulentam, præ aliis frequentius morbis affici, maximeque rachitidi, tussi conuulsivæ & aphthis esse obnoxios; cum contra macilentiores frequentius febribus & inflammationibus pa-

*& alia-
rum cir-
cumstantia-
rum.*

teant. Qui alui sunt fluxilioris, plerumque melius se habent, quam qui sunt adstrictæ; & denique, quum conuulsui membrorum subsultus, epilepsiæ & tormina maximam infantum partem vitæ priuent; scire licet, pessimum esse indicium, si ista mala cum diuturnis vigiliis sint stipata, atque vel diutius durent, vel crebrius reuertantur.

CAPVT II.

DE

REGIMINE RECENS
NATORVM, ET PRÆSER-
VATIONE A MORBIS IN-
FANTILIBVS.

§. I.

*Influsura-
tio.*

Quicunque auertere cogitat grauiores infantum morbos, præcipue omnium eo debet respicere, vt a primo natiuitatis momento omnes abigat causas, quæ morbos possunt ingenerare, tene-raq; infantum corpuscula periculis obicere. Operæ itaque pretium fore confido, si in præsentis capite breuiter strictimque doceam, quæ circa victum, regimen, cæterasque res non naturales tam ex parte infantis, quam nutricis tenenda sint; ne forte imprudenti horum vsu innocui infantes pessimum multorum morborum fomitem extra omnem sui culpam nimis cito suscipiant, atque prima mox ætate fundamenta valetudinis per totam vitam laba-

labascentis iaceant. Multo vero magis hæc doctrina videtur necessaria, quia generalia quædam præmonenda sunt, quæ deinceps in speciali cuiusuis morbi explicatione abhinc repeti & in vsum conuerti poterunt, ne vnum idemque sæpius proferre opus habeamus.

§. II.

Quam primum in lucem editus est foetus, statim de- *Infans*
bet, post vasorum vmbilicalium ligaturam & resectionem, *abluendus.*
in balneo tepido abluatur, quod vel ex sola aqua, vel ex aqua & vino simul mixtis paratur, huncque simul vsum præstat, vt æqualis sanguinis distributio per totum corpus promoueat. Inter hæc quoque obstetrici commodus conceditur locus & tempus, vt, si quid a partu laboribus male conformatum in capite, aut aliis corporis partibus compareat, ab eadem in melius effingatur, & in naturalem formam restituatur. Quare artus omnes blande tractando explicet, crura & brachia sæpius contrahat & expandat, vt, quid in articulis muci, vel lentoris residet, dissipetur: neque minus inferiorem partem ventrem vola manus frequenter mulceat, & partes excretionibus dicatas, leniter fricando, ad sordium eliminationem excitet.

§. III.

Tum vero ante omnia dispiciendum est, an firmus, - - *debilis*
robustus, & perferendis mortalium vicissitudinibus ido- *roborandus*
neus, an vero debilis ac infirmus sit partus. Id quod vel ex debili eius voce & respiratione, vel exinde iudicare licet: si ipsa mater teneræ morbidaque est constitutionis, & sub grauiditatis decursu variis corporis animique ægritudinibus male fuit affecta, si agitatio foetus, in vtero adhuc existentis debilius iusto se manifestauit, vel si partus difficilis, & ante iustum pariendi tempus septimo aut octavo mense contigit. Siquidem his omnibus infantes multum

tum infirmantur, & ad morbos redduntur proclives, dum ex sapienti CELSI effato imbecillitas omnibus morbis patet. Quod si igitur recens natus præter naturam debilis ex dictis signis concluditur, utique eundem refocillare expedit: quod optime perficitur, si more inter obstetrices recepto in vino tepido abluatur, leniter fricetur, pectorique, dorso & vertici spiritus quidam analepticus inungatur, vel si halitus caryophyllis aromaticis, aliisque aromatibus masticatis vigoratus ori inspiretur, vel paucillum vini Rhenani, vel aquæ cinamomi infundatur.

§. IV.

- - commo-
de inuol-
uendus.

At vero, quam tener quoque partus ab aeris iniuriis mollibus linteis & commoda fasciarum inuolutione præmuniendus sit; probe cauendum est, ne ex negligentia vel ignorantia damnum inferatur, & magnorum successu temporis malorum causa stabiliatur. Præterquam enim, quod infantes sæpe ex nimia pectoris per fasciam constrictione gibbi fiant, tabem incurrant, vel sæpius vomant, & herniosi euadant; multa citam impeditæ circulationis incommoda vagitusque nimii, ab imprudenti arctoque nimis corpus tenelli inuoluendi modo proueniunt.

§. V.

*Meconii ex-
purgatio
mediante
respira-
tione.*

His ita obseruatis, proximum est, ut infantes, qui ob denegatam alui in utero exonerationem, intestina multis fordibus repleta in lucem afferunt, tempestiue expurgentur. Jam vero ipsi, quam primum spiritum ducere, aeremque ambientem pulmonibus haurire inchoant, mutua illa & crebrius repetita diaphragmatis musculorumque abdominis actione non modo ventriculum & intestina sua comprimunt, contentasque in ipsis feces ad exitum disponunt, verum etiam hoc salutari respirationis actu bilem in intestina, maximeque in duodenum urgent, quæ dein propter virtutem, qua pollet, abstergentem & stimu-

stimulantem sensibiles intestinorum tunicas, leniter irritando, ad maiorem contractionem & excernendas sordes animat, vt non raro vomitibus & alui deiectionibus sponte obortis tenacia ista recrementa eiiciantur. Quod autem si minus etiam contingeret, & debilis tenellorum natura non sola sibi sufficeret, singulari diuini Numinis prouidentia factum esse deprehendimus, vt puerperis lac primum tenue, serosum & subdulce, quod colostri nomine insignitur, concesserit, cuius abstergens diluensque facultas melius longe ac tutius, quam sæpe selectissima euacuantia, aluum subducit. Et licet ex medicis plurimi colostrum, ceu lac impurum teneoque infantum ventriculo summe nocuum reicere suadeant; aliter tamen ego, contraria inductus experientia statuo, & nulla inde damna pertimescenda credo; nisi fortasse lacteus ille liquor ex impuro fonte promanet, si puerpera vel contagio est infecta, vel iam ante partum insigni quadam sanitatis labe laborauit, vel sub duris partus laboribus conuulsuis agitata fuit moribus, & adhuc male habet; vel si quando aliæ concurrunt circumstantiæ, quæ tale medicamentum, a natura ipsa in mammis mulierum elaboratum interdicant.

§. VI.

Quodsi autem papillulæ mammarum matris lactans sint exiguæ, vt tener lactens easdem ore suo haud commode excipere, & non nisi vehementi attractione quidquam ex iis alimenti elicere possit; aut si essent crassæ nimis, vt ipsas capere nequeat; vel etiam si mater puerpera partum lactare recuset, aut lac in mammis non satis cito concipiat: tum omnino primis viginti quatuor horis aliis interea congruis laxantibus aluum a meconio suo liberare præstat, quam mox post partum nutrici robustæ & obesæ, infantem sugendum tradere. Etenim, (Hoffm. Med. Syst. Supplem.)

C

quum

quum lac feminarum, quæ diu iam lactarunt, plerumque spissioris sit indolis, multumque alimentosæ & pinguis substantiæ contineat; non potest non tenellus ventriculus valde eodem obrui, & inde cruditati acidæ lactisque coagulo promptissima suppedirari occasio.

§. VII.

*Quæ recen-
suntur.*

Sunt autem varii aluum ducendi modi. Sic enim plebs nostra tum vsu, tum medicorum præceptis edocta mel cum butyro non salito, vel saccharum Penidium in oleo amygdalar. dulc. solutum primis a partu diebus successiue propinat. Galli ac Bataui vinum cum saccharo edulcoratum, alii alia eodem scopo; nec infelici successu offerunt. Sed quia intentioni hæc non semper respondent, optime tum in parua quantitate efficaciora, vt syr-
rupus rosarum solutius, cichorei cum rheo, storum persi-
cor. manna cum aliquot cremor. tartari granis in iusculo data & similia, conducunt. Neque mihi illorum displi-
cet ratio, qui eodem laxandi fine leniora suppositoria, aut minus his quidquam efficientibus, clysteres commen-
dant. Intestinum enim rectum in infantibus tam exquisi-
tæ est sensationis, vt leuiter saltem vellicatum feces con-
tentas cito reddere soleat. Vnde B. BOERHAAVIUS in *apbor. de cognoscendis & curand. morbis* §o. 13 17. clystima ex sero lactis saponato aut mellito recte iniicere suadet.

§. VIII.

*Dubium
mouetur.*

Enimuero, sunt ex medicis nonnulli, qui meconi-
um non tam cito expurgandum esse contendunt; quia
nulla facile impuritas ante conceptam acrimoniam &
nocendi aptitudinem e corpore euicienda esset, nulla-
que ratione ostendi posset, quomodo hæc infantum feces,
quæ per tot menses sine vlla noxa intestinis inhæssissent,
statim vt noxiæ cathartico expelli deberent. Et pro-
fecto

fecto, re penitus examinata, deprehendimus, qualita-
tem tam acrem & yenenatam meconio non inesse, vt vul-
go putatur. Illud enim per tot menses in tenerissima ali-
mentari fistula fouetur, neque tamen intestinorum inflam-
mationem aut rosionem parit, neque ad excernendum il-
la irritat, nec colon, quod sua copia potissimum replet,
ad cellularum eleuationem valvularumque contractionem
stimulat: neque etiam putredine concepta foedos flatus
& exhalationes emittit, nec calore exsiccat, sed, vt se-
ctiones infantum statim a partu mortuorum docent, con-
sistentiam mellis habet, & odore caret.

§. IX.

Haecenus dicta quamuis verissima sint, & ipse ego ^{ad} *& ve-*
premataram & coactam infantum purgationem iure reu-*fellitur.*
ciam; aliud tamen statuendum esse arbitror, si neque
infantes suo ipsius robore, neque colostri adminiculo
impuras sordes a matris nutrimento residuas eliminare va-
lent. Tum enim omnino leni stimulante succurrere ex-
pedit: maxime cum ex seigniori meconii euacuatione gra-
uissima tormina, inquietudines, vigilias, cardialgicas pas-
siones, hernias, pertinacissimam alui obstructionem, mo-
tus spasticos & conuulsuos, aliaque symptomata originem
duxisse nouerim: quia sordes istæ non modo intestinorum
tunicis se tenacissime insnuant, ipsorumque tunicas non
raro conglutinant, sed etiam concursu lactis vel optimi cra-
sin plane alienam eamque nociuam induunt. Vnde etiam
muliercularum plurimæ permotæ recens natos per viginti
quatuor horas esurire, & interea mel cum butyro pro-
pinare iubent; metuentes, ne purgato nondum corpore
lac in coagulum densetur.

§. X.

His ita prouisis, commodus infantibus victus, de-*Requisita*
bitum.

bonæ nutri- bitumque regimen ordinandum est. Merito autem lac
sis. præcipuum & quasi vniuersale constituit alimentum, quia
 & cibum & potum simul suppeditat, ventriculo arridet,
 atque hoc sine ab optimo creatore tam sapienter constitu-
 tum est, vt mulieres sanæ statim post partum sufficientem
 eius copiam in mammis accumulent. Quum autem vel a
 matre, vel a nutrice hunc in finem conducta infantes e
 mammis nutriantur; eo certe a parentibus, & quibus
 tenellorum concredita est salus, respiciendum est; vt lac
 purum & temperatum generent. Id quod vix melius ob-
 tinetur, ac si lactantes feminae exactam diætæ rationem
 obseruant, eaque omnia fugiunt, quæ sui vestigia, vt
 sensibus abscondita, in dulci lacte relinquunt; & a no-
 bis in superiori capite ceu noxia inter causas morborum
 sunt relata. Speciatim vero nutrix, si hanc elegendi ne-
 cessitas postulat, sit sana, ætatis vigentis ab anno vige-
 simo ad trigessimum, gracilis potius, quam obesa, bonis
 quoque moribus instructa, animi tranquillitati dedita,
 nec melancholica, iracunda, vel ebriosa: neque si occa-
 sio fert, primipara, nec demum, lac nimis vetustum alat.
 Præter hæc vero, similiter bona vtatur diætæ: & quum
 pauperes plerumque ac vilioris conditionis mulierculæ
 nutricum munere fungantur; sedulo videndum est, ne
 ipsæ subito a pristino viuendi genere, seu victu duriori
 & parco, ad mollem, delicatum & plenum transeant, sed
 paulatim potius eidem adsuefiant. Si quando ipsis, ob
 infantum inquietudinem, somno per noctem satis frui non
 licet, eundem matutino tempore refarciant, cauendo
 tantum, ne nimium iusto ipsi indulgentes, vitam agant
 otiosam atque desidem.

§. XI.

*Noxa ex
 nutricibus*

Hæc qui secum perpendit, facile perspiciet, quan-
 tum istæ matres delinquant, quæ citra periculum, vel ob-
 scor-

scorbuticam humorum impuritatem, vel alias ob causas, *mercenari-*
 quas prætexunt, teneram suam progeniem nutricibus *is respectu*
mercenariis in dubias valde manus immisericordia quadam *corporis.*
 brutam superante tradunt, & ne pensi quidem habent,
 an sanam, an cacochymicam; an bene moratam, an pro-
 teruam meretricem conducant. Quid igitur mirum, quod
 fidem faciant innumera probatissimorum auctorum testi-
 monia, infantes a nutricibus malo victu vtentibus vlcera,
 scabiem, tineam capitis, crustam lacteam, aliaque cutis
 vitia reportare: a lue venerea infectis, eadem lue, aut
 vt ego obseruauit, pustulis & crustis contaminari; imo quo-
 que mille aliis modis miserrime affici.

§. XII.

Verum enim vero, mediante lactis vehiculo & - *& ani-*
 prauo hominum consortio non tantum corporis, sed *mi.*
 animi vitia latius serpunt: quare non adeo rarum, sed
 frequenter proh! dolor obuium est, infantes ab optimis
 etiam parentibus genitos pessimis nonnunquam moribus
 corrumpi. Sic scio ex nutrice bibula infantes admodum
 siticulosos. Neque magnatum quorundam bibacitatem &
 crudelitatem multi auctores aliunde, quam a nutricibus,
 eadem vitiorum prauitate inquinatis deriuare contendunt.
 De qualitatibus lactantium cum lacte in lactentes transla-
 tis egregia sunt verba WIRDIGII *in medic. spirit. lib. 1. p. 25.*
§. 6. alieno lacte nutriti, inquit, vix plurimum degenerant &
ad naturam nutricum naturalisuntur; ex lacte & spiriti-
bis nutricum assument naturas nutricum & mores. Lacte
humano cicurantur ferocissima animalia, ob spiritus tem-
peratos, quos vna cum lacte sugunt; vt contra homines fe-
rino lacte educati ferini sunt & feroces, vt Romuli testatur
exemplum & Remi.

§. XIII.

Quantitas sugendi lactis exacte determinari ne- *Quantitas*
 quit;

Sugendi la-
etis.

quit; solent tamen mulierculæ plerumque infanti primis a partu mensibus subinde omni bihorio; post tres quatuorve menses sexies, aut septies; & demum bis tantum, vel ter in die mammæ præbere, donec anni spatium fuerit emensum. Hic tamen in genere notari velim, serio cauendum esse, ne nimis crebro & præter necessitatem mammæ offerant mulierculæ, sed omni potius ratione nimis appetentes abstrahant, quia ipsi, quousque bibere debeant, ignorant: alias ista possunt mala suboriri, quæ in superiori capite euenire diximus.

§. XIV.

Præserua-
tio damni
in lac re-
dundantis
ex terrore,
& iracun-
dia.

Sæpe incidit, vt lactis temperies variis ex causis corrumpatur: quare, ne damna inde impendant, præcauendum erit. Maxime vero omnium, vt supra diximus, lac a terrore lactantis vitium solet contrahere; vnde, ne statim a terrore mammæ offerantur, optimum terroris noxam auertendi præsidium est. Idem scire licet de iracundia: & quum labes a vehemēti ira lacti insinuata post longiorem etiam moram tam lactenti, quam ipsi nutrici, e. g. in mammis, varia minetur pericula, opus est, ad ipsa præcauenda, tempestiua lactis emulsione.

§. XV.

Alimenta
lacti substi-
tuenda.

Nonnunquam etiam accidit, vt vel infans ad lac e mammis sugendum impotens, vel nutrix ob morbum aliasue causas ad lactandum minus capax sit: quo in casu alia nutrimenta appropriata debent propinari, inter quæ referenda sunt serum lactis dulce, iuscula hordeata, auenacea, emulsiones amygdalinæ lactiformes, vel ex crepatura hordei, addito vitello ouorum, emulsioni similis mixtura & similia,

§. XVI.

Palmenta-

Eadem profunt, & in vsum duci possunt, si lac so-
lum

lum ad nutriendum non sufficit; licet eodem fine, *pro ram usus*
 varia regionum & populorum constitutione etiam alia ex- *& abusus,*
 cogitata sint alimenta. Maxime autem hoc scopo apud
 nostrates celebrantur varia pulmentorum genera, dum
 farina cum lacte vel aqua cocta in pulvis tenacis ac glutinosis
 consistentiam redigitur. An vero infantes, præsertim
 illustrium teneriores, ob ventriculi debilitatem, cibis
 hisce viscidioribus probe resoluendis suppare sint, hoc est,
 de quo valde dubito; vt potius inde sæpissime viam ad
 viscerum & mesenterii obstructions sterni credam; sicut etiam
 HILDANVS *cons. VI. obs. 34.* desperatam pylori obstructionem a tali
 pulcicula obseruasse legitur. Multo minus debilis ventriculus
 tali pulcicula debet valde repleri, vel intempestiue, priori
 alimento nondum subacto, noua eiusdem quantitas denuo
 obrudi, quia hac ratione innocuam prolem multum lædi
 docuimus.

§. XVII.

Neque probare ego vellem peruersam muliercularum
 consuetudinem, dum infantibus pulmenta ore prius *Pulmento-
 rum nociua*
 voluta & salua commixta exhibere solent. Et licet hæc *masticatio,*
 massa, salua sanæ matris imprægnata, in chylum infantili
 ætati amicam facilius conuerti posse videatur: ego tamen
 vix possum adduci, vt huic opinioni penitus subscribam,
 his motus rationibus: quia tali masticatione non modo
 tenuissima pulmenti portio sugendo absumitur, sed etiam
 saluæ dentiumque corruptorum vitia, quæ obsummam
 materia peregrinæ subtilitatem vix possunt percipi, facile
 cum teneris communicantur.

§. XVIII.

Quando sub hac diæta infantes ad talem perueniunt
 habitum, vt aliis alimentis capiendis & digerendis *Post absc-
 tionem in-
 fan-
 tum*
 apti videantur, quod intra anni spatium, aut serius adhuc
 con-

que obseruanda? contingit, ab lactari possunt. Tum vero non minus, quam antea curiose sunt obseruandi; ne mala antea euitata pleno nunc agmine irruant. In primis autem ciborum multitudo, varietas & crassa consistentia fugienda est: siquidem cibi nimis salii, viscidi, austeri, acidi & pingues copiosius ingestii, minusque rite concocti largiori cruditate acido-viscidarum prouentui fauent. Sic etiam aestate nocent fructus horæi, crudi & immaturi, qui plerumque in particularum suarum contextu acidum recondunt, quod fibras intestinorum irritando & spasmodice affligendo, diarrhoeas, dysenterias, tormina & alia mala, aduentante præsertim autumno, excitare valet. Quo demum pertinet panis non rite fermentatus, aut nimis recens, non exclusis saccharatis & dulcibus, quorum interuentu chylus ex facili in viscidum abit magma, quo dein lumbrici, ventris tormina atque durities &c. inuitantur.

§. XIX.

Remedia
præseruati-
ua lactanti-
bus profi-
cua.

Nunc propius quædam de præseruandi methodo dicenda restant, quæ paucis explicabimus. Nihil vero ad præcauendos infantiles morbos conuenientius deprehendi, quam, non modo nutrici, sed & tenello, paullo etiam largiori in quantitate frequentius offerre infusa herbarum sanguinem edulcorantia cum aqua facta. Quem in finem non possumus non vehementer laudare infusum scorzonæræ, liquiritiæ, herbæ veronicæ, seminis fœniculi & similium. Ita enim lac tenue ac fluidum redditur, quo minus angustiora vascula obstruere, sed per omnes corporis tubulos valdeque anfractuosos glandularum ductus ferri possit liberius. Neque etiam illæ sibi male consulunt, quæ post partum seminis fœniculi & anisi lac augmentis atque tormina infantum præcauentis portionem comedunt.

§. XX.

§. XX.

Quoniam in ventriculo & duodeno lac ſtagnans facile aceſcit, corroſivum euadit & coagulatur, ſicque mille graua excitat mala: omni proſecto cura & diligentia proſpiciendum eſt, vt lactis illa tam periculofa coagulatio præcaueatur. Cui quidem ſcopo egregie ſeruiunt pulueres, qui lapides cancrorum, ouorum teſtas, radicem iridis Florentinæ, crocum, ſemen aniſi vel eius oleum, ſperma ceti, cinnabarim & ſolutionem ocul. cancri recipiunt, de quibus bis vel ter in hebdomade doſis cum euphoria poteſt offerri. Sed, quum exoptatum ſanitatis infantilis negotium maxime etiam in debita & ſufficiente ſecum aluiñarum egeſtione verſetur, & vt tonus ventriculi ac inteſtinorum conſeruetur, interdum quoque leniora laxantia, ſi opus eſt, ſunt interponenda, quibus laſcis coagulati noxæ haud parum quoque auertuntur.

*Remedia
lac corri-
gentia.*

§. XXI.

Hic vero omnia purgantia fortiora & acria, vt refinam ialappæ, ſcammonium, elleborum nigrum & ſimilia, infamia & infantibus absolute noxia declaro; ſiquidem non modo ad tormina & alui adſtrictiones, ſed & ad atrophiam & affectus conuulſiuos diſponunt. Ab aloe quoque, ob nimium, quem excitat, feruorem & ebullitionem, item a ſennæ foliis abſtineant infantes; quia, quo plus remediis aluus ad excretiones irritatur; eo maior egerendi poſtea difficultas, aluique tenſio ſubſequitur. Imo quoque non tantum puerulis, ſed etiam nutricibus talia exhibita plurimum nocent: ſiquidem lacti admixta tenellos ſæpe conuellunt. Hinc recte SYDENHAM *epilepſia*, inquit, *puerorum primo menſe ſæpe aggreditur a frequentibus nimis alui deiectionibus*, & GALENVS ſua iam ætate prudenter adſeruit: quod corpora puerorum non deberent purgantibus exſiccari; quia alioquin incremento prohibentur.

*Cautela
circa pur-
gantia.**(Hoffm. Med. Syſt. Supplem.)*

D

beren-

berentur. Et profecto, quantum recens natorum ventriculus tener ac debilis a purgantibus lædatur, dici vix potest. Hæc enim medicamenta propter suam, qua polleat, virtutem fibras irritantem ventriculum & intestina ad spasmodicas constrictiones excitant, eademque, cum debilitas succedere solet, lacescunt, suoque tono ac robore priuant, vt dein, turbata digestionem, facili negotio lac accescat & corrumpatur.

§. XXII.

-- circa
mercuria-
lia.

Ex mercurio, quocunque etiam modo parata remedia, præsertim in puluere, pauloque maiori & repetita dosi infantibus oblata, iure meritoque deleteria iudicamus, partim quod grauitate sua hinc inde plicis ventriculi & œsophagi firmiter adhærescunt, partim etiam, quod accessu bilis acrioris & corrosiui acidi vehementiorem, eamque plane corrodentem naturam induunt: vnde tonus intestinorum mirifice non tantum læditur, sed ad morbos quoque, ex debilitate generis neruosi & spasmis oriundos via panditur; idque eo magis, si infantibus, qui corrosiuam colluuiem, ex fecum virore & torminibus iudicandam fouent, temere propinantur.

§. XXIII.

-- circa
alia metal-
lica.

Idem valet de aliis metallicis remediis, vt auro fulminante, martialibus, venereis & antimomialibus, vt mercurio vitæ, puluere Monckii & similibus, quibuscum profecto cautissime agendum est; quia admodum infida & infecura sunt remedia, quæ quatenus ab humoribus in prima regione residens soluentur, operationes vel languidiori, vel vehementiori modo exserunt; imo fere prorsus enecant.

§. XXIV.

-- circa
leniora.

At vero, non sola potentiora hæcenus recensita gra-

grauium malorum causam subministrant, verum etiam ipsi syrups & pulueres nimis crebro & copiosius oblatis tenera infantum corpuscula sæpe valde lædunt. Qua de re audiendus est CARDANVS, qui *de malo recentium medicorum mendedi usu cap. 48.* grauius sui & nostri temporis morem de syrups & pulueribus exhibendis ita reprobatur: *error est, inquit, cum nouiter natis auxiliandi scopo alii syrups, alii pulueres, alii aliud consulunt; cum tamen constet, tam mollia membra nulla debere permutari qualitate, siue purgante, siue adstringente. Tenella enim ista mentrorum compages nihil fere innoxium, lacte excepto, recipere potest. Temperatum quoque oleum amygdalarum dulcium cum saccharo sæpe exhibitum haud penitus noxa caret, prout fidem facit HARDERVS in apiario obs. med. 99. vbi refert, infantem quendam, cui mulierculæ a partu oleum amygdalar. saccharo nuptum frequentius exhibuissent, torminibus ferme continuis, & demum epilepsia correptum elapsis aliquot septimanis obiisse, in eoque post sectionem non solum viridia, qualia etiam viuis egerat, excrementa fuisse inuenta, sed etiam intestini ilei portionem inferiorem manifesta gangrænosi adfectam. Nec dissimile exemplum infantis ex oleo amygdalino, alternis diebus dato simili morbo defuncti recenset Clar. WEISIUS in dissert. de abusu purgantium in recens natis.*

CAPVT III.

DE

PATHEMATIBVS EX
DENTITIONE DIFFI-
CILI.

§. I.

*Dentium
generatio.**- - tempus
eruptionis.*

Noluit prouida natura hominem cum dentibus nasci, sed optimo potius consilio, ad præcauendas lactantium inter sugendum molestias, providere, vt dentes sensum paullatimque succrescerent; quorum prima, & in utero iam posita rudimenta initio quasi mera sunt filamenta membranacea, quæ succo nutritio repleta in mucum inspissantur, ex mucositate in cartilagineum indurantur, & ex cartilagine demum in ossam firmitatem abeunt. Quamuis vero non vnus idemque in omnibus dentitionis sit terminus, sed ipse pro subiectorum ratione differat; dum alii tertio, quarto, septimo, vel nono mense, alii autem vix intra anni spatium dentes accipiant: nihilominus tamen hic solet in eruptione ordo plerumque seruari, vt dentes incisores, qui etiam risorii & lactei dicuntur, a papillarum inter sugendum affrictu præ ceteris maturentur, & in inferiori maxilla primo omnium erumpant, his deinceps canini succedant, & hos iterum molares excipiant.

§. II.

*Historia
dentitionis
difficilis.*

Licet hæc dentium eruptio opus & res plane naturalis sit, infantibusque nonnullis sine vlla grauiori molestia eueniat; pluribus tamen propter varia, quæ iungi solent,

lent, symptomata, ingentes creat molestias; unde dentitio difficilis suboritur, quæ nonnisi tardior & dolorifica dentium ex maxillarum alveolis per gingivas eruptio esse solet, atque his maxime signis cognoscitur: Infantes calore præternaturali exardescentes paucioribus tentantur, in somno, qui inquietus est, subsiliunt, ploratibus defatigantur & vigiliis, lac ex vberibus avidius sugunt, ipsaque mammarum papillas mordent, & manus ori crebrius admouent. Tum quoque gingivæ in anteriori oris parte intumescunt, tumentes aut albicant, aut rubent; salivæ copiosius ad fauces destillat, ductilisque lymphæ ex ore sæpe pendet, & alvus vel obstruitur, vel per diarrhoeam colliquefcit. Imo demum his symptomatibus iunguntur alia, eaque longe grauiora, ut fere sunt acutæ febres, motus convulsivi & epileptici, graues maxillarum torsiones, & similia: quæ tamen aliter atque aliter afficiunt, prout gradu solet differre ipsa dentitionis difficultas, & subiectorum sensibilitas.

§. III.

Causa dentitionis difficilis aliquando in dentibus - - *causa* ipsis, aliquando in gingivis esse deprehenditur. In illis residet, quando dentes exitum molientes vel grandiores acutioresque sunt, ut canini & oculares; vel quando seignius excrescendo, gingivas diutius rodunt, vellicant & terebrant; vel etiam, quando plures simul impetuofiori motu protruduntur. In gingivis vero causa est quærenda, si ipsarum crassities firmiorque textura pertinaciter obstat, quo minus dentes, in maxillarum loculis latentes libere possint exitum moliri.

§. IV.

Quum vero a tali violenta dentium protrusione *Ratio symptomatum* valde sensibilis gingivarum caro, quæ ex variis fibris, nervis ac membranis contexta est, non potest non insigni-

ter lædi, pungi & inflammari; haud mirum esse debet, cur non tantum pruritus, calor & dolor gingivarum cum feigniori dentitione coniungatur, verum etiam, ob irritationis vehementiam, factamque inde systematis nervosi commotionem, pauores, subsultus, inquietudines, vigiliae, vomitiones, asthmata, tusses, imo ipsi conuulsivi & epileptici motus concitentur; idque eo magis, si infantes natiua quadam, vel acquisita cerebri nervosique generis debilitate, & ad spasmodicas constrictiones dispositione iam antea laborauerint, quæ dein, dolore acuto cum febre virgente, in actum deducitur, multumque augeatur. Neque ex longinquo repetenda erit ratio, cur præter naturam alius sub dentitionis difficultate vel supprimatur, vel fluida nimis existat. Etenim, sicut omnis vehementioris doloris, ita etiam eius, qui ex dentibus nascitur, ea solet esse natura ac indoles, vt vniuersum corpus spasmis exagitando, simul etiam primas vias male afficiat: vnde lac inibi facile acescit & corrumpitur, indeque pendens libera alui exoneratio aut retardatur, aut nimis acceleratur.

§. V.

Prognosis.

Quoad prognostica dentitionem in puerulis periculofam sæpe ac funestam esse, satis proh! dolor compertimus. Graues enim & atroces isti affectus, quos non raro aut superuenire, aut iungi eidem diximus, sæpe tantam virium imbecillitatem adducunt, vt expediundæ dentitionis pugnae infans euadat impar, & perinde reliqua symptomata maius incrementum sumant. Inprimis vero grauis dubiique euentus esse solet dentitio infantibus plethoricis & succi plenis, itemque iis, qui immodico somno velut marcent; vt pote quibus malum omen adfuturæ conuulsionis prænuntiat HIPPOCRATES *lib. de dentitione*. Tum quoque idem grauissimus auctor dentientes cum tussicula tardi-

tardius producere dentes, inque perforatione corpuscula laborantium magis extenuari adserit; sine dubio, quia tum per se tuffis vires ad protrudendum necessarias enervat, tum etiam magnam succorum viscidorum & acrim in corpore præsentiam indicat, qui non possunt non dentientibus, gingivas vehementius irritando, grauitur obesse. Similiter etiam peius adficiuntur, qui aluo adstricta laborant, quam qui aluam laxam & fluidam sæpe depouunt; licet pariter experientia confirmatum habeamus, quod non minus hi, quam illi præ dolore in ipso febrili paroxysmo conuulsi moriantur. Porro, multum quoque interest nosse, an subiecta ægrotantia valde sint sensibilia, & forte a parentibus iracundis genita. Quod enim si ita fuerit, semper certiores sunt conuulsiones, magisque dubii euentus; quamuis non omnes conuulsione tentati moriantur. Denique, quo difficilijus, & quo longiori tempore dentes erumpunt, eo maius est periculum, ne natura nimis debilitata tandem succumbat. Quæ autem diuus ille senex HIPPOCRATES citato loco amplius prodidit, quod febres acuta laborantes conuulsionem effugiant, & hyberno tempore dentientes facilius conualecant, id aliis experiendum committo.

CVRATIO.

§. I.

QVI consilio & auxilio imminentibus infantum morbis *Dieta ante* vult occurrere, primo omnium tempus dentitioni *dentitionis* a natura dicatum, vt ferè est tertius, quartus, septimus *nem & sub* mensis, accurata computatione debet aduertere, opera *ea.* que laudabili ante ipsam dentitionis difficultatem infanti adesse, vt ne huic quicquam cibi vel solidioris, vel calidioris ad mandendum porrigatur, sed tenuissimus potius victus, maximeque tenuiores sorbitiones propinentur. Quum

Quum vero insigni simul auxilio esse soleat nutricis fugentis temperantia, & conueniens præceptorum diætereticorum obseruatio; eo sane pariter respiciendum est, vt hæc omnia calefacientia, vinum, aromata, & quæ sunt eiusmodi alia, maxime fugiat, & sibi potius usum alterantium & humectantium, ipsiusque aquæ potum sedulo familiarem habeat. Neque vero hætenus dicta tantum ante molestant dentium eruptionem locum inueniunt, verum etiam sub ipsa possunt ac debent adhiberi.

§. II.

Curatio interna infantis

In ipsa curatiua methodo id maxime agendum est, vt dolor & inflammatio, quæ febriculas, conuulsiones & diarrhoeas plerumque comites habet, placide fistatur, gingiuarum laxentur & emolliantur, sicque dentium proruptio promoueat. In quo quidem scopo obtinendo, si interna primum spectamus, præcipitantia, & maxime quidem vsus gelatinæ cornu cerui in potu dissolutæ, cum essentia papau. rhœados, item liquor noster anodynus mineralis, ad aliquot guttas interdum oblatum omnibus palmam reddunt dubiam. Neque præclaro suo vsu caret mixtura crebrius exhibita, quæ ex aquæ lil. conuall. florum tilia, primulae veris singulorum vncia vna, pulueris Marchion. & antimon. diaph. scrupulo vno, croci granis aliquot & syrupi de pœonia, s. papau. rhœad. drachma vna, additis liquoris anodynini & spiritus salis ammoniaci paucis guttis, consari potest.

§. III.

de nutritricis.

Sicut autem in grauibus infantum morbis nutritrici sæpe, quam infanti medicamenta dare præstat; ita quoque hoc similiter obseruandum est in vehementioribus retardatæ dentitionis symptomatibus. Quo sine ego insignem sæpe opem vidi ex medicamentis antispasmodicis nutritricis.

nutrici oblatis, ut sunt pulveres, qui radicem poconia, cornu Cerui sine igne, unicomu fossile, succinum, castoreum & similia continent.

§. IV.

Nihil fere magis impetum humorum ad superiora concitat & auget, quam diuturnior alui adstrictio, & quæ inde pendet flatuum & spasmodorum in nervoso intestinorum tractu progenies. Quam ob rem nihil prius esse debet medico, nihil posterius, quam ut tum infanti clysteribus emollientibus & oleosis, tum ipsi nutrici conuenienti medela alui libertatem restituat, ne forte reliqua morbi presentis curatio a tali fontica causa retardetur, vel prorsus suspendatur.

Alui libertas conseruanda.

§. V.

Sed externis quoque remediis ad ipsas gingiuas applicatis iuuare decet. Quo fine ad gingiuas emolliendas & relaxandas egregie confert lactis cremor, item butyrum insulfum tam solum, quam cum melle mixtum. Neque minus prodest, in ipsa illa parte, ubi dens prorumpere conatur, atque tumorem, dolorem & ardorem gignit, ficum per medium dissectam admouere, medullam crurum vituli, vel mucilaginem sem. cydoniorum cum vitelli ouorum tantillo, aqua rosacea & syrupo violarum dissolutam, vel etiam cerebrum leporinum, quod specificè in tali casu laudari solet, adhibere: sicut pariter insigni iuuandi energia pollet linimentum, ex spermate ceti, syrupo papau. albi, oleo amygd. dulc. croco & nitro paratum, carniq; gingiuarum dolenti inunctum. Quo demum pertinet mica panis albi cum lacte cocta, additoque oleo rosarum & croco remixta, quam nonnulli, si anodina propter dolorem & inflammationem poscuntur, commendare solent.

Curatio per externa.

§. VI.

*Inciso gin-
giarum.*

Quodsi vero dentes erumpere plane renuant, sectione ipsis parandus est exitus, & scalpello membrana, cui extremitates dentium incumbunt, incidenda est; quod ego experimentum sæpe ex voto successisse memini.

CAUTELE.

§. I.

*Cautela
circa reme-
dia calida
& regimen.*

IN dentitione difficili imprimis nocent omnia calidiora, purgantia, externa quoque valde spirituosa naribus oblata, vel adstringentia gingivis inuncta, quia inde, dum omnes in toto corpore motus auctiores sunt, hi facile exacerbantur, & febris, quæ frequentissimus & fere individuus doloris comes est, magis adhuc accenditur. Vnde simili ratione peccant matres, quæ infantes in his morbis, cum dolore, febre & inflammatione iunctis, nimis calido regimine tractant, & lectis aut conclauibus nimis calidis includunt.

§. II.

*- - circa
alui flu-
xum.*

Quum alui libertas, etiam paulo maior, nunquam fere non maiorem faciat spem sanitatis recuperandæ, nulla sane ratione tum temporis aluum roborantia vel adstringentia debent propinari. Alias enim res periculi est plenissima, & conuulsiones cum aliis symptomatibus longe citius certiusque subsequatas esse recorder.

CAPVT IV.

DE

TORMINIBVS INFAN-
TVM.

§. I.

EX cunctis, quæ teneros cruciant infantes, addi-
ctionibus vehementes abdominis dolores & in-
flationes frequentissime occurrunt, quæ his ma-
xime signis se manifestant. Primo ægri valde in-
quieti huc illuc se jactitant & torquent, pedibusque cal-
citrant; mammas auersantur, & continuum fere plora-
tum edunt: venter flatibus turgidus conspicitur cum spi-
randi angustia, ructus interdum ex ore impetuosius pro-
rumpunt, aluus plerumque est adstricta; & si deponitur,
excrementa ut plurimum viscida, tenacia, plus minus col-
ore viridi & æruginoso tincta, mox instar aquæ leniter
flavescentis fluida reddit; mox vero instar albuminis
oui indurati grumosa dimittit, quod vernacula wie Eyer-
gehäcetes expriment; sæpe etiam tam acria & corrosiua
eiiciuntur, ut inde podex cum perpetuo tenesmo ex-
corietur.

*Torminum
descriptio.*

§. II.

Causam immanium harum passionum proximam
& continentem potissimum spasticæ intestinalium mem-
branarum, quæ nervosæ, valdeque sensibilis naturæ sunt,
stricturæ constituunt, quibus præsentibus & diu perseue-
rantibus naturale intestinorum robur, tonus & motus pe-
ristalticus ita labefactatur & peruertitur, ut inde non mo-
do

*= causa
proxima.*

do expulsio tam flatuum, quam excrementorum retardetur; sed ingestorum quoque digestio, correctio & conueniens secretio impediatur. Quamuis vero hæ intensiores membranarum neruofarum constrictiones & crispaturæ per se valde dolorificæ sint; nihilominus tamen, quia flatu, ceu indiuiduos spasmorum effectus, simul retinent, magnamque intestinorum distensionem inducunt; sit omnino, vt inde omnium in toto corpore functionum œconomia mirum in modum perturbetur.

§. III.

*Causæ mediatæ sunt
1) animi
affectus la-
tensium.*

Causam harum adfectionum mediatam ut plurimum graues animi commotiones, per iram, terrorem, metum & tristitiam in lactantibus suppeditant, quæ proxime & immediate in partes corporis neruofas, maximeque in ventriculum & intestina operando, naturalem & æquabilem ipsorum tonum, majori vel relaxatione, vel auctiori constrictione peruertunt. Et quandocumque matres, durante grauiditate, fonticas istas animi perturbationes crebrius grauiusque expertæ sunt; infantes mox a partu & grauius & diutius diris hifce ventris doloribus afficiuntur.

§. IV.

*2) dolores
in aliis par-
tibus.*

Sunt etiam ventris torminum & inflationum haud infrequentes causæ graues aliarum partium dolores & spasmi. Ita enim ordinario fere dentitionem infantum difficilem & dolorificam molestæ abdominis flatulentia & tormina, cum excretionem alui præternaturali penitusque immutata comitantur. Neque raro accusari debet frigus, improuide ventri pedibusque admissum, quo non modo liberior transpirationis successus impeditur, verum etiam ipsa fibrillarum neruearum textura læditur, & ad stases concipiendas disponitur.

§. V.

§. V.

Sapissime etiam fit, ut crebrior laxantium, multo magis incautus purgantium usus commodam huic malo occasionem suppeditet. Idque non tantum in infantibus, sed etiam adultis observare mihi licuit; quippe qui, si quid grauatius sentientes purgantibus fuerunt tractati, non modo intolerabiles ventris dolores, verum etiam abdomen tumidum & instar tympanicorum inflatum sæpe receperunt, ut postea sensibilis alimentorum canalis in statum naturalem vix maxima cura potuerit restitui.

§. VI.

Si causas intuemur remotiores, deprehendimus, diutius retento, neque satis per colostrum, vel aliud lene euacuans expurgato proficisci; utpote quod tum mora & copia accumulatum fibras intestinorum distendit & flatu lentias excitat, tum a lacte superingesto acrius redditum, sensibiles intestinorum membranas ad dolorificam contractionem stimulat. Eundem subire censum videtur lac ipsum in primis viis corruptum, acescens & in grandinosos quasi globulos coactum, quod bilis & succorum fermentescibilium admixtione causticam induens naturam intestina pungit, rodit, lacinat. Hæc autem nociva fecum acredo & acido-caustica indoles non modo per viridem, quo ipsæ tinctæ sunt, colorem, & per vasorum, quibus excipiuntur, arrosiones; verum etiam per illud maxime experimentum, se manifestat, dum ab oleo tartari per deliquium adfuso viridis excrementorum color in flauum conuertitur. Ut silentio denique prætereamus, quod canes, qui alioquin lacteas infantum sordes lubenter absorbent, plane tum a viridibus hisce excretis abhorreant.

§. VII.

- - errores
in dieta.

Tandem in infantibus, præsertim ab lactatis, per multum ad dolores intestinorum spalticos contribuunt fructus horæi, mellita, nimis saccharata & alia, quibus pueruli libenter se obruunt. Facta enim inde in primis viis fermentatione, facile succi acerrimi generantur, & accedente forsan iracundia, corporisque refrigeratione, magna sordium inutilium copia accumulatur; vnde præcordiorum angustia, vomitiones, vehementes intestinorum lacerationes, imo ipsæ febres biliosæ suam mutantur originem.

§. VIII.

Prognosis.

Quoad prognosin hæc maxime annotanda censemus. Quo diutius atrocia intestinorum tormina sæuiunt, & quo crebrius sensibilia tenellorum corpora infestant, eo solent esse grauiora & periculosa. Quam facile enim febres, paralyses, asthmata, epilepticæ conuulsiones & alia funesta iunguntur mala, quæ, nisi cito conuenientibus compescantur remediis, facile ad lethum miseris ducunt. Qui a verminosa colluue proueniunt intestinorum dolores, raro feliciter cessant, nisi vermibus ipsis exturbatis. Neque in euentu præfagiendo parum interest, vt subiectorum laborantium rationem habeamus; quæ si a parentibus imbecillioribus, & matribus imprimis ad spasmos hystericos dispositis prognata fuerunt, metus est, ne malum & vehementius torqueat, & multo crebrius recurat.

CURATIO CVM CAUTELIS.

§. I.

Curatio
nervicis.

Medico torminosos infantum cruciatus curaturo primo omnium incumbit, vt acidum primarum viarum corro-

corrosivum absorbere, corrigere & blande educere fatagat. Quo sine, si malum, ut plerumque fit, a lacte corrupto & quibuscunque de causis vitiato originem traxerit; quam primum necesse est, ut nutrix vel prorsus mutetur, vel serio caueat, ne tum temporis cibis statulentis, fructibus horæis, leguminibus, vinis, acidis, feculentis, aliisque lactis temperiem immutantibus indulgeat: quia his omnibus vel multum augetur, vel pertinacior redditur affectus. Tum quoque nutrici, si alui adstrictione laborat, leniora profunt laxantia, quæ inter maxime recensemus rhabarbarina, si e. g. drachma dimidia extracti rhabbarbari in vncia dimidia liquoris terræ foliatæ tartari & aquæ cinnamomi soluta mane & vesperi ad LX. & plures guttas adsumitur. Neque tum minus nutricem adjuvant medicamenta carminatiua, item infusa theiformia, paulo majori in quantitate hausta; utpote quæ in lactis crassitie diluenda & resoluenda excellenter se gerunt.

§. II.

Quod vero speciatim ad opem infantî ægrotanti - - & in-
 præstandam attinet, primo omnium eo debet respici, ut *fantis per*
 acidum primis in viis obhærescens ad iustam temperiem *corrigentia.*
 reducat. Quo sine hic, qui sequitur, pulvis expertæ virtutis mereatur commendari, qui ex lapidum cancrorum, matris perlarum, antimonii diaphoret. rad. ireos Florent. ana drachma dimidia, croci grânis tribus, olei anisi, maccis, guttis duabus conficitur, singulisque bihoriis ad grana V. vel VI. in decocto cornu cerui, vel aquis antispasmodicis & analeptica virtute præditis, ut florum tilix, ceraforum, melissæ, &c. cum pauxillo diascordii Fracastorii remixtis, cum fructu propinatur.

§. III.

Nihil autem fere magis misere afflictos solatur, *Per clyste-*
 præ- *res.*

præter clysteres, qui tum blando tepore suo spasmodum intestinorum relaxant, tum etiam flatus, qui plerumque torminum causa vel comites sunt, egregie discutiunt & euehunt. Quo sine ego laudatissimo saepe effectu applicari iussi enemata, ex herba majoranæ, floribus chamomillæ, & seminibus carminatiuis, cum iusculo tenui auenaceo decoctis parata, & addita olei chamomillæ, vel anethi cocti sufficiente quantitate, adiectisque aliquot olei anisi guttulis efficacius reddita.

§. IV.

-- & la-
kanria.

Interne data alium censam optime referant rhabbarina, vt syrupus de cichoreo cum rhabbaro, medicamentum nutrice supra præscriptum in minori dosi oblatum, & electuarium, quod ex rhabbari electi & lapidum cancer. æquali portione cum syrupo cichorei vel rosarum solutio subacta componitur, & in decocto hordei, adiecta conuenienti mannæ quantitate, per interualla propinatur. Neque possum, quin hoc loco approbem, valdeque laudem methodum HEVRNII, qui in *method. ad praxin Lib. II. c. 26.* adserit, se vsu comperisse, a seminis anisi scrupulo vno, grosso modo comminuto, jam recens natos puerulos commodissime a viridi bile & picuita foeda purgari, simulque clamorosos ventris dolores sedari, si cum primo cochleari pulvis saccharatæ offeratur.

§. V.

-- per an-
telmintica

Si vermium in intestinis nidulantium suspicio adest; ea omnino dare expedit, quæ inimicis hisce hospitibus encandis & educendis accommodata sunt remedia; de quibus infra in peculiari capite dicendi locus erit.

§. VI.

-- per ex-
terna

Tandem etiam externis contra vim morbi simul pugnare expedit. Quo scopo egregie se gerunt emollientia,

entia, vt sunt flores chamomillæ, sambuci, meliloti, verbasci, semen foenu græci, anethi, crocus, &c. ex lacte cocta, & vel vesicæ fuillæ indita, vel linteo excepta, abdominique applicata. Nec mihi illorum displicet methodus, qui exterius ventris regionem circa umbilicum oleis destillatis, cumini, carui, anisi, foeniculi, chamomillæ & similibus, cum oleo nucistæ expresso, chamomillæ cocto & axungia quadam exceptis ac temperatis inungunt.

§. VII.

Quod tandem ad cautelas in hoc morbo necessarias attinet, vtique consultum est, ab omnibus salis, acris & fortiter stimulantibus, præsertim purgantibus abstineri: admodum enim intutum est, saburram acerrimam sine præmissa eius correctione per longum intestinorum canalem educere velle. Maxime autem omnium insigni nocendi qualitate pollent resinosa, vt resina jalappæ, quæ sane imprudentissime infantibus ex lacte corrupto & acri ægrotantibus propinatur. Et licet ipsa copiam humorum aliquoties ejiciat, continuo tamen stimulo & intestinorum irritatione spasmos facile adauget, & debilitatem relinquit. Si vero repurgatione, quæ tamen raro exposcitur, opus est, puluis mechoacannæ albæ ad aliquot grana cum syrupo datus prodest, aut potius collectam ventriculi & duodeni saburram absorbentibus & corrigentibus alterare, & dein mannatis, rhabarbarinis & clysteribus ejus excretionem moliri iuuat.

§. VIII.

Sæpenumero hæc intestinorum tormina non tam a causa materiali primis in viis latitante, quam potius a formali, seu vehementi neruorum agitatione, e. g. a graui in aliis membris dolore per consensum producuntur: quo in casu, remotis laxantibus, primo omnium ad spasmos & dolores sopiendos dirigenda est curatio,

(Hoffm. Med. Syst. Supplem.)

F

§. IX.

§. IX.

- - circa
clysteres
eorumque
prepara-
tionem

Si vllum remedii genus ob insignem, quam præstat, vtilitatem meretur commendari, sunt profecto, vt supra jam inuimus, clysteres, qui immediate ad intestina pertingentes & tam sedando quam status discutiendo insigniter opem ferunt, si modo attendatur indicatio, ob quam tepida hæc fomenta iniicimus, vt in iis apparandis aliquem habeamus delectum. Ita enim, si excreta alui sunt liquida, instar laticis acerrima, vt non modo graua ventris tormina, sed & podicis excoriationem inferant, pro sunt clysmata ex lacte & saccharo, vel terebinthina in vitello oui soluta, quæ acrimoniam temperando, intestini crassi & podicis rosionem auertunt. Quodli vero amurca viscida in intestinis oberrans, torminibus & flatulentis ansam suppeditat, locum potius inueniunt enemata majori quadam resoluendi virtute prædita, quæ stimulo intestinis crassis addito efficiunt, vt qui in reliquis intestinulis hæret mucus, eo facilius postea descendat. Ita parari potest clyσμα ex decocti flor. chamomillæ vncia vna vel duabus, additis mellis rutacei vna alteraue drachma, saponis Veneti drachma dimidia, oleique anisi aliquot guttulis.

§. X.

- - circa se-
datiua

Solent tandem mulierculæ plurimæ eiulatum per-tæfæ, ad somnum in hoc morbo prouocandum, varia se-datiua, vt mithridatium, requiem Nicolai & alia propi-nare; sed pessimo plerumque ausu & effectu. Nam præ-ter multa grauiâ mala, etiam mirifica mentis hebetudo improuidum opiatorum vsûm sæpe sæpius solet excipere.

CAPVT V.
DE
APHTHIS.

§. I.

Quæ infantum os, fauces & œsophagum obsident pustulæ cum inflammatione quadam coniunctæ, *Aphtharum descriptio.* in medicorum scholis dicuntur aphthæ, & nisi vlcuscula sunt parua, vix milii aut cannabis semen excedentia, quæ nonnunquam, propter ardorem & dolorem, non modo inquietudines & clangoros clamores excitant, sed lactis quoque suctionem, ipsamque deglutationem valde reddunt difficilem.

§. II.

Differunt hæc oris pustulæ ratione graduum; siquidem aliæ sunt indolentes, rubræ vel flauæ, & tantum per gingiuas, linguam & buccas in superficie dispersæ, ideoque benignæ dicendæ; aliæ contra sunt valde dolorificæ, liuidæ vel nigræ, ad vuulam, fauces & œsophagum vsque extensæ, vt sæpe totus oris ambitus quasi exulceratus videatur. Atque harum indoles plerumque est maligna, adeo, vt carnes sæpe subiectæ profundius ad ossa vsque exedantur. *... differentie*

§. III.

Materia, quæ aphthas excitat, omnino est acerrimæ, penetrantis & causticæ indolis, quæ in sanguine prognata, & in glanduloso faucium peristromate, ope glandularum, segregata tenerrimam palati carnem rodit, inflammatur, exulceratur: vnde pustularum & complicatorum cum ipsis symptomatum origo. *... causa materialis & formalis*

§. IV.

- - cause
mediate

Inter causas vero mediatas, quæ ad ingignendam tam virulentam materiam disponere solent, maxime omnium referri debet, lac vel in puerperis & nutricibus per incongruam victus rationem animique affectus inordinatos corruptum, vel in ipsis lactentibus variis ex causis coagulatum, & accessu bilis acrioris impurum valdeque acre redditum, quod cum sanguine communicatum non potest non totam massam sanguineam acrimonia quâdam nociua imbuere, & sicut malis pluribus aliis; ita etiam aphthis occasionem præbere largissimam.

§. V.

Symptoma-
ticarum
ratio

Quæ cum ita sint, haud mirandum est, cur aphthæ varii generis morbis, a sanguinis impuritate provenientibus vel iungi, vel superuenire solent, ut fere fit in febribus acutis & malignis, tussi, diarrhoeis choleroideis, asthma, dentitione difficili & similibus. In febribus enim, ob nimium calorem, sanguis plerumque temperata & gelatinosa sui portione priuatus admodum facile falso-sulphuream diathesin acquirit; in reliquis vero morbis antea nominatis acris quâdam & vellicans materia peccat, quæ tussim, diarrhoeas & asthma excitat, adeoque etiam aphthis progignendis apta nata existit.

§. VI.

- - cause
remota

Sæpe etiam causæ quædam externæ & occasionales ad aphtharum progeniem conferunt, ut maxime quidem intermissa faucium & linguæ absterfio, peruersa febrium & aliorum morborum per calidiora medicamenta curatio; aut si corpora infantum æstuantia frigido exponuntur aeri, qui transpirationem cohibendo, sordium salino-sulphurearum accumulationi inprimis fauet. Neque hic excludenda sunt alia, quæ immediate laxiori faucium com-

pagi vim quandam inferunt ; sicut potissimum faciunt turundæ, ex linteo contorto cum mica panis vel saccharo repletæ, nec non frustula panis cereuifiæ intinctæ & infanti ad sugendum oblata : quem morem non modo nostrates vilioris conditionis mulierculæ perperam sequuntur, sed LENTILIVS quoque *Eph. Germ. Dec. III. ann. III. append. 94.* in Sueuia potissimum annotauit grauiterque reprehendit. Nec sine ratione : siquidem inde partim fortiori affrictu, partim mutata saluæ temperiæ facile mollioris oris interni cuticula arroditur, & pustulæ excitantur ; quæ tamen, nisi interna humorum acrimonia concurrat, placide decurrunt, & medentibus ansam dederunt, vt aphthas vel a causa interna, vel ab externa deduxerint.

§. VII.

Quæ per oris superficiem rarius sunt dispersæ aphthæ, itemque indolentes, rubræ & flauescentes remediis facilius obsecundant, quam quæ totas fauces occupant, ad nigredinem vergunt, foetidumque odorem spargunt. Neque multum periculi alunt, si ab externa potius causa, quam ab interna proficiscuntur, prauamque suorum diathesin pro fundamento agnoscent, quales sunt, quæ symptomaticæ febribus acutis, aliisque grauioribus morbis iunguntur. Pessimis quoque accenseri debent, quæ magnam inflammationem, spirandi & deglutendi difficultatem iunctam habent, quæ in morbis malignis funestum prænuntiant euentum, & sæpe post mortem per totum oesophagum ad ventriculum vsque dispersæ sub sectione conspiciuntur.

CURATIO CVM CAUTELIS.

§. I.

Curatio aphtharum pro ratione causarum variat. Nam Curatio in-
si suspicio subest lactis vel in matre, vel in nutrice *terna nu-
triciis.*

corrupti, tum illud omnino debet corrigi. Quod optime perficitur, si non tantum nutrens femina omnia falsa, acria, spirituosa & acida animique affectus serio fugit, sed & remediis vitur sanguinem purificantibus & temperantibus, vt fere sunt decocta radicum & herbarum temperatiora, diaphoretica absorbentia, & aluum leniter subducentia, quorum a nobis iam sæpius facta est mentio.

§. II.

• • & in-
fantis

Si ipse infans mali fomitem continet, per interualla, syrupo mannato, vel cichorei cum rhabarbaro ad drachmas sex paulatim dato debet repurgari, & iisdem circumspecte tractari, quæ lactis coagulum impediunt, eiusque acrem intemperiem emendant, vitando simul omnia, quæ aphthis ansam præbere supra docuimus. Tum vero ad acrimoniam humorum temperandam optime profunt decocta auenacea, cum saccharo nitrique pauxillo remixta, & potus loco oblata.

§. III.

Cautela
circa sym-
ptomáticas

Quæ morbis acutis, vel aliis iunguntur aphthæ, nunquam curantur, nisi morbo ipso, cuius symptoma existunt, vel mitigato, vel penitus superato. Minime vero in acutis multis laxantibus natura in motibus suis debet turbari, sed potius leniora diaphoretica, & emulsiones temperantes ex sem. IV. frigidis & papaueris pauxillo paratæ omne absoluunt punctum.

§. IV.

Externare-
media

Sed quoque externis rodentem aphtharum acrimoniam placare decet. Quem in finem linctus ex diamoro, succo granatorum & melle paratus, itemque succus raparum cum vitello ouorum & saccharo subactus, vel cremor lactis cum syrupo papaueris albi, vitello oui tantilloque nitri mixtus & vel digitis linteo inuolutis, vel penicillo

cillo applicatus. Nec minorem præstat opem vitellum oui, cui aqua rosarum & saccharum admixtum, item mucilago seminis cydonior. cum melle & pauxillo croci remixta pustulisque illita. Quæ denique ad os colluendum præscribuntur gargarismata, puillis suadere nollem; utpote qui ad gargarifandum minus sunt apti.

CAPVT VI.

DE

VARIOLIS ET MORBILLIS.

§. I.

E Quidem iam in IVta medicinae systematicae parte, *Instituti ratio;* ubi de omnis generis febribus agitur, variolas æque ac morbillos seorsim consideravi; nihilominus tamen de singulis iam pauca addere placeat, quæ partim allata magis dilucidabunt, partim eo feruient, ut totum rei negotium, quo exoptata horum affectuum curatio absoluitur, breuiter in conspectum veniat.

§. II.

Variolæ quidem & morbilli, si primum inuadunt, *Variolarum & morbillorum differentia.* ratione symptomatum valde inter se conueniunt, dum utraque morbi species cum febre accedit, exanthematica & contagiosa est, epidemice grassatur, & vniuersum corporis habitum cum aliqua cutis eleuatione deformat. Progrediente vero morbo differentia facile aduertitur, dum in morbillis longe minor cutis eleuatio apparet, pectus maxi-

maxime maculis obsidetur, tussis excitatur atque totus morbi decursus mitior & benignior deprehenditur, citiusque terminatur; cum contra variolæ caput, manus & pedes potissimum occupent, maculæ indies maiores fiant & rubræ, quæ deinceps suppurantur, albescunt, exulcerantur & exsiccantur, ad quod perficiendum non solum plures dies requiruntur, sed vehementiora quoque symptomata accedunt, & vestigia sæpe indelebilia in cute remanent.

§. III.

- - Sympto-
mata.

Nunquam neque variolæ, neque morbilli sine febre eueniunt, certisque temporibus plus minus benignæ vel malignæ sunt; *nullo secus tamen, si ægrius erumpunt, laborantes ut plurimum delirant, somnia in somno terrificæ experiuntur, magnas pectoris angustias ipsiusque gutturis dolores sentiunt, urinam albam mingunt, nihilque alui deponunt; quia diuersis aliunde humoribus feces exsiccatæ remanent. Imo sæpe epilepticis conuelluntur subsultibus & mortis periculo expositi sunt; nisi his omnibus in melius conuersis symptomatibus quietiores fiant, & liberior exanthematum eruptio facilius succedat.*

§. IV.

- - ratio
symptomatum.

Symptomata cum utroque adfectu coniuncta ut plurimum a febre, & abhinc pendente sanguinis impuri ebullitione proueniunt. Quam ob rem non mirum esse debet, cur sanguinis cursu ad superiora impetuosius directo pectoris anxietates, tusses & cordis palpitationes, in capite cephalalgia, deliria, oculorum & faciei inflammationes, lacrimarum fluxus, raucedines, saluationes &c. eueniant, & præterea, propter neruorum a materia caustica rodente vellicationem tormina, epilepsia, tremores,

res, neruorum subsultus & similia pessimam ludant tra-
goediam.

§. V.

Multum omnino refert, vt sciamus, quam vario-
læ præferant indolem, & an malignæ, benignæ, an me-
diæ sint naturæ. Pessimæ autem sunt, si depressæ cum fo-
cuis, vel etiam valde ardentes, acuminatæ & simul con-
fluentes conspiciuntur; si violaceæ, liuidæ, aut profus
nigræ, & vel petechiis, vel purpura, præsertim alba inter-
stinctæ apparent; si febris post eruptionem magna cum
anhelitus difficultate permanet, & vel mistus cruentus, vel
narium hæmorrhagiæ, cruentaque alui deiectiones soci-
antur. Pessimæ quoque indolis sunt, si in vesiculas sero
vel acri, vel sanguinolento repletas dehiscunt, & ad
suppurationem tendere renuunt; aut si demum in len-
tas & hæcticas febres desinunt, malique moris vlcera vel
abscessus relinquunt. Benignas contra diiudicare licet ex
remissiori symptomatum vehementia, pustulis debito mo-
do & tempore erumpentibus, suppurantibus & arescen-
tibus. Quæ vero mediæ naturæ dicuntur variolæ, inter
vtrasque obtinent medium malignitatis gradum; vti nos
pluribus in capite citato *de variolis* ostendimus.

*Variola-
rum diuerse
gradus.*

§. VI.

Morbilli perinde gradu differunt, semperque ma-
ligni haberi debent, si quando, vt in plebeiis & sub ini-
mica aeris constitutione fieri solet, alia exanthematum
genera immiscentur, si tussis, nimia raucedo, & febris
diutius durat, morboque declinante grauiâ remanent
symptomata, quæ morbis chronicis ansam præbent facil-
limam.

*Morbillo-
rum disse-
rentia.*

§. VII.

*Diuerfo-
rum gra-
dium cau-
se.*

Pendent autem hi diuersi malignitatis gradus ab ipsa subiectorum laborantium constitutione & natura. Ita enim sæpius iterumque obseruare mihi licuit, quod pueri succulenti sanguineque copioso præditi, maxime si a parentibus morbidis fuerint prognati, & propter victum incongruum impuros in corpore humores collegerint, sub morbosa cæli iniquitate præ ceteris variolas malo omine decurrentes incidere soleant. Etenim, quo maior materiæ impuræ intus latitat copia, & quo minus naturæ robur eidem foras propellendæ sufficit; eo etiam difficilius est morbus, cuius vnica certe medela in decenti materiæ peregrinæ ad habitum corporis propullione, debitaque exhalatione consistit.

§. VIII.

*Que am-
plius recen-
sentur.*

Tum quoque ad augendam horum affectuum malignitatem non parum conferre solent, peruersum ægrotantium regimen & commissi in diætâ errores, itemque aliæ, quæ præter morem iunguntur circumstantiæ, vt præcipue sunt vermes, qui naturam in motibus salutariter institutis sæpe adeo turbant, vt omnia in peius ruant symptomata. Siquidem ego non raro spasmodicas artuum tractiones, cum aphonîa, ventris torminibus & nimia saluatione conceitatas noui, quæ nunquam subsequutæ fuissent, nisi verminosa progenies ansam suppeditasset. Sæpe etiam diarrhœæ & saluationes nimix, incongruo tempore obortæ statum peiorem afferunt; licet moderatæ hæ euacuationes, si in principio & fine morbi critiche incidunt, plus plerumque profint, quam obsint.

§. IX.

Prognosis

Qui perniciabibus his morbis pereunt, vt plurimum inflammatione partium internarum & subsequente sphacelatione

tione, vel suffocatione per anginam & catarrhum suffocatum moriuntur, dum scilicet acris caustica materia vel non satis expellitur, vel expulsa recedit, & in sensibili nervorum systemate graues spasmos, imo epilepticas conuulsiones excitat, quæ, si post factam eruptionem aut perdurant, aut reuertuntur, multum plerumque alunt periculi. Nonnunquam morbus videtur declinare, & de ferocia sua confestim remittere; quod vero non raro indubium mortis indicium præbet, quia tum materia plerumque ad partes nobiliores reuertitur, vnde extrema frigent, & subito faciei, totiusque cutis intumescencia subsidet. Atqui sic demortui, cultro anatomico dissecti persæpe exhibent viscera pluribus pustulis & maculis liuidis obsessa, vel etiam ventriculum cum intestinis magna copia variolarum quoad superficiem conspersum; vt ipse ego non solum crebrius annotaui, sed alii quoque fide digni auctores abunde obseruarunt.

CVRATIO.

§. I.

Totius curationis cardo in eo potissimum vertitur, vt *Curatio per* materia acris & caustica temperetur, corrigatur, & *diaphoresi-* a partibus internis ad externas propellatur. Quo scopo *ca & tem-* præcipuam merentur commendationem pulueres absor- *perantia.* bentes & blande diaphoretici, qui acrimoniam corpori infestam in variolis & morbillis non modo contemperant, sed optimo etiam effectu ad externum corporis habitum propellunt. Atque tales pulueres ex cornu cerui philosoph. præparati, vsti, lapidum cancror. antimonii diaphoretici ana drachma vna, succini præparati, nitri purif. ana drachma dimidia, cinnabaris, corticis cascarillæ ana granis XV. ol. macis guttis IV. commode possunt parari, & pro ætatis ratione debita dosi exhiberi. Neque tum

laude sua carent emulſiones temperantes, vel dictis pulueribus interponendæ, vel cum iisdem coniunctim propinandæ, quales ex ſeminum cardui Mariæ, frigidor. maiorum, papaueris albi ana drachma vna, aquæ cardui bened. flor. ſambuci, ceraſorum nigr. roſarum, flor. tiliæ ana vnciis duabus, conficere hæcenus conſueuimus. Huc quoque eadem intentione pertinent decocta cornu cerui & hordei, auenaceæ, ptifanæ hordeaceæ cum ſicibus paratæ, ſerum lactis dulce & ſimilia, quæ tum in acrimonia temperanda, tum in placidiori exanthematum eruptione promouenda maxime merentur laudari.

§. II.

*per bezoar-
dica & bal-
ſamica,*

Hæcenus recensitis abſorbentibus, diaphoreticis & demulcentibus, ſi prudenter adminiſtrantur, totum curationis opus feliciter abſoluitur; niſi vel in retardata exanthematum eruptione dictis pulueribus bezoardicis tantillum myrrhæ ac croci adiicere, vel parum liquoris bezoardici, vt ſpiritus Buſſii & liquor noſter anodynus eſt, propinare, vel, durante ſuppuratione, liquorem myrrhæ aquoſum cum ſale tartari paratum, ad acrimoniam temperandam, offerre velimus: quod medicamentum ſimul peccus, ſi tuſſis valde vrget, egregie ſolatur.

§. III.

*Curatio
ventris tor-
minum*

Inter ſymptomata cum variolis & morbillis coniuncta in primis referri debent torminoſi inteſtinorum cruciatus, & tenefimi, quibus vix melius poſſumus mederi, ac ſi oleum amygdalarum dulcium recenter ſine igne expreſſum ad cochlear vnum cum decocto cornu cerui & hordei, vel iuſculo auenaceo, ſubinde propinatur.

§. IV.

-- tuſſis

Quando raucedo cum tuſſiculofa pectoris conuulſione valde vrget, optime conducit electuarium ex oleo amygd-

amygdalarum dulc. recenti, spermate ceti, syrupo violarum, & croco paratum, & cum potu calido crebrius exhibitum, non exclusis decoctis auenaceis cum saccharo canto & oui vitello parandis.

§. V.

Hæmorrhagiæ si incidunt, cautissimus sit adstringentium vsus, sed tantum ad impetum sanguinis moderandum profunt mixturæ ex aquis antispasmodicis, diascordio Fracastorei nuptæ & cum pulueribus præcipitantibus leniter nitrosis oblata.

§. VI.

Variolæ faciem præcipue petunt, aciemque oculorum facile lædunt: quare præseruandi sine commendari meretur lac muliebre, aqua rosar. dilutum, & cum modico myrrhæ & croci remixtum, vel aqua rosarum & florum sambuci cum tertia parte liquoris nostri anodynæ, & momento camphoræ vigorata, oculisque applicata.

§. VII.

Nihil plerumque magis a medico poscitur, quam vt faciei nitoris & pulchritudinis conseruandæ curam gerat, ne profundæ relinquatur cicatrices faciem deturpantes; quod fieri plerumque videmus, si materia acris nimis profunde cuti inhæret. Licet autem raro in totum euitari possint tædiosæ istæ cutis deformitates; aliquid tamen petitionibus dandum, & linimentum commendandum est, quod ex axungia humana recenti, cum solutione Iythargirii in aceto facta paratur; modo caueatur, ne nimis cito, sed arescentibus demum papulis adhibeatur.

§. VIII.

Nares sæpe internæ variolis obsidentur, & obstruuntur, quo minus dein liberior acris in- & expiratio rite possit

possit succedere. Quam ob rem, si opus est, illæ commode possunt illiniri oleo amygdalarum dulcium cum olei maioranæ tantillo & pauxillo camphoræ remixto: quod remedii genus locum pariter inuenit, si fauces exulceratæ opem exposcunt.

CAUTELÆ.

§. I.

*Cautelæ
circa regi-
men.*

Sivlo in morbo accuratum vitæ regimen tenendum est, obseruari quam maxime debet in variolis & morbillis. Præsertim autem aeris regimen ita moderandum est, ut nec agrotantes nimis calidis tegumentis prope fornacem cooperiamus, nec in hypocauftis humilioribus & frigidis detentos frigoris iniuriæ exponamus. Vtrumque enim periculosissimum est, dum altera ex parte, ob facilem internorum inflammationem auctamque materiæ peccantis acrimoniam, deliria, hæmorrhagiæ & alia mala concitantur, ex altera vero exanthematum eruptio vel retardatur, vel pustulæ retroaguntur.

§. II.

*- - Circa
victum.*

In principio & statu morbi carnes vitare decet, omniaque alimenta multum succi præbentia; nisi maiorem arcessere velimus putredinem. Vitentur quoque nimis dulcia, eaque præsertim viscida, quia humorum viscositatem augent. Id quod in morbillis similiter valet de acidis, temperandi ardoris gratia cum potu datis; siquidem tussim, quæ fere indiuiduus huius morbi comes est, plerumque vehementiorem reddunt.

§. III.

*Plas fria
siquum*

Veteres medici inter morbi initia, ad materiam hostilem a partibus internis euocandam, externe frictiones partium extremarum cum pannis calidis valde com-
men-

mendarunt; quod remedii genus nec ego reiicere a-
sim; quoniam ad meliorem cutis perspirationem haud
parum conferre videtur.

§. IV.

Remedia alium ducentia magis præferuandi, quam - *circa la-*
curandi scopo vilia sunt; nihilominus tamen crebrius *xantia.*
ego in morbi principio, si propter summam sanguinis
ebullitionem humores vehementius ad caput & pectus
propelluntur, clysteres ex decocto hordei, saccharo, &
oleo amygd. dulc. paratos applicari iussi, idque inde ob-
tinui, vt optata symptomatum remissio subsequuta fuerit.

§. V.

Sæpe, licet omnia diligentissime obseruentur, in - *circa*
fine morbi nociuæ permanent reliquæ, quæ peculiarem *reliquias*
opem postulant. Ita si vlcera mali moris restitant, vn- *tollendas*
guento de cerussa camphorato, vel lythargirii sunt tra-
ctanda, vel iisdem balsamica, ex essentia myrrhæ, suc-
cini, balsamo Peruuiano confecta, vel balsamum no-
strum vitæ, aquæ sclopetariæ nuptum iniicienda. Quic-
quid vero mali euenit, semper tamen internis purifican-
tibus debet insisti. Quem in finem non modo aliis le-
nioribus laxantibus, vt tinctura rhabarbari per interual-
la debet subduci, & saluberrimum transpirationis nego-
tium, debito regimine, infusis herbarum calidis veron-
icæ, scordii, scabiosæ, rad. glyzyrrhicæ & sem. fœnicu-
li, pulueribusque diaphoreticis promoueri; verum etiam
temperatis balsamicis, e. g. essentia myrrhæ aquosa
& aliis perperdita sanguini temperies restitui. Iuuat hic
quoque exacta diætæ ratio, quæ in eo potissimum consi-
stet, vt inter cibos dura, salsa, flatulenta fugiantur, po-
tuique decoctum radicis chinæ, sarsaparillæ, glyzyrrh. &c.
substituatur.

§. VII:

§. VI.

*Præseruan-
di metho-
dus*

Haftenus commendata interna remedia fimiliter præferuandi scopo ex vfu sunt, fi quando propter inordinatam acris constitutionem, vel propter aliorum iam ægrotantium contagium, hæc exanthemata sunt pertimescenda. Nam multum omnino refert, vt corpus ad morbi impetum feliciter sustinendum antea bene præparetur.

CAPVT VII.

DE

EPILEPSIA ET CON-
VVLSIONIBVS.

§. I.

*Intentio au-
toris.*

Veram tam epilepsia, quam conuulsionum ideam iam in parte III. tomi IV. Medic. systemat. fuffius suppeditaui, ibique argumentis sat ponderosis euici, causam morbi alterius in spasmo duræ matris, alterius in spastica membranarum, medullam spinalem inuestientium stricatura ponendam esse. Nihilominus tamen, vt seorsim innotescat, quænam maxime res infantes horrendis hisce adfectibus subiiciant, quibusque remediis depelli isti debeant; e re fore arbitror, vt in præsentis morborum infantilium disquisitione, specialia quædam & magis ad infantes pertinentia adiciam.

§. II.

§. II.

Solent autem epilepsia pariter atque conuulsionibus - *subiecta*
 teneram aetatem, quam ab anno primo ad septimum extendimus, praeter ceteris frequentissime torquere, non aliam ob causam, quam quod in infantibus partes nervosae membranaceae sensuque exquisitiori praeditae ex tenerrimis admodumque mobilibus fibrillis sunt compositae, quae leuissime tantum irritatae, in spasticas & irregulares commotiones facillime coniiciuntur. Quam ob rem etiam vsu venire solet, ut, quo tenerior & aetate minor est infans, & quo maiorem a parentibus vel animi adfectibus deditis, vel eodem olim morbo adfectis obtinuit sensibilitatem, eo etiam facilius ac vehementius tam epilepsii, quam conuulsionibus corripiatur.

§. III.

Tum quoque truculenti hi adfectus facile solent *Cause res*
 accidere, si non modo matres utrum gestantes salutare *motae sunt*
 dietae leges neglexerunt, sed etiam nutrices lactantes hy- *nutricis*
 stericis vel aliis nervosi generis pathematibus laborant; *vitia*
 si acetaria, acria, fructus horaeos, aliaque incongrua copiosius deorant, spirituosa liberaliori manu adsumunt; vel lacte copioso aequae ac crasso, & in ventriculo acescente pusillos sibi demandatos nutriunt. Neque adeo rarum, sed mihi aliquoties obuium fuit, perfacile sugentes in conuulsionibus epilepticis, easque difficulter curabiles incidisse, quando nutrices vehementi animi adfectu, praesertim ira, terrore & timore percussae mammas statim ante debitam lactis emulsionem & correctionem obtulerunt; aut si quando menstruas purgationes, quibus ab initio lactationis ad tempus caruerunt, denuo expertae fuerunt.

§. IV.

- spasm
& dolores
neruosa-
rum parti-
um

Deinceps experientia demonstrat, nonnunquam tam comitalem, quam conuulsiuum morbum suboriri, si partes quædam neruosa spasmis vel doloribus agitantur, & consensus lege ipsæ meningum & medullæ spinalis membranæ simul adficiuntur. Fieri hoc maximeprehendimus a meconio in primis viis retento & per moram acri reddito, item a ventris torminibus & vermibus sensibiles intestinorum tunicas lancinantibus, nec non a doloribus ex dentitione difficili subortis, & a purgantibus fortioribus, iisque præsertim crebro oblatis. Siquidem hæc omnia ita sunt comparata, vt in subiectis sensatione paulo maiori præditi facili negotio epileptico-conuulsiuos motus ciere valeant.

§. V.

- exan-
thematum
retrocessio

Sicut illi denique pueri ab epilepsia & conuulsionibus præcauentur vel liberantur, quibus faui, crusta lactea & scabies cum pustulis superueniunt; ita hisce impuritatibus improuide retropulsis sæpe sæpius hi grauissimi morbi originem debent. Quod similiter valet de variolis & morbillis, quorum vel impedita eruptio & nociua retrocessio, vel improuida cura infantes numero plurimos epilepsii & conuulsionibus enecat.

§. VI.

Prognosis

Quæ febribus acutis, petechialibus, morbillosis & variolosis superueniunt conuulsionibus & epilepsia, mali sunt ominis; nec etiam periculo carent, quando ex dentitione difficili & ventris torminibus subortæ diutius affligunt. Quibuscunque hi morbi, teste HIPPOCRATE *Seft. III. aph. 28.* & experientia, circa annum septimum non soluuntur, iis plerumque vsque ad aliam ætatis periodum misere inhaerent. Nec denique minus ex ipsa paroxysmo.

xyismorum frequentia prognosis petenda est; vbi sciendum, quod quo crebriores sunt accessiones, eo magis timendum sit, ne natura demum superata succumbat.

CURATIO.

§. I.

Sicut in omni morbi genere; ita non minus in nostris *Curatio* affectibus tota medentis intentio ad causas debet esse *mali ab* directa; vnde ipsi fuerint suborti. Quodsi itaque ex vitio *animi affe-* nutricis per terrorem aut vehementem iracundiam commo- *ctibus* tæ malum originem repetit, sepositis omnibus spirituosis; acribus & irritantibus, ea dare expedit, quæ inordinatos & spasticos neruosi generis motus placide compescunt; vt inprimis faciunt clysteres, ex floribus herbarum emollientium & seminibus carminatiuis parati, itemque pulueres antispasmodici, ex pulv. Marchion. cinnabari & moschi tantillo confecti, & vel soli, vel in vehiculo aquarum, sedante quadam virtute præditarum, fl. tiliæ, lil. conuall. primulæ veris, aurant. &c. propinati.

§. II.

Neque parum differt curatio, quando a lacte -- a lacte in ipso infante corrupto & corrosiuo reddito morbus *corrosiuo* proficiscitur; siquidem tum pariter, præter clysteres demulcentes, egregius puluerum absorbentium cum croco, moscho, vel momento extracti castorei remixtorum est vsus; maxime si simul decoctum cornu cerui paulo spissius pro potu adsumatur. Quodsi vero simul primæ viæ a fordibus acido-corrosiuis sunt purgandæ, fieri id potest decocto mannæ successiue dato, cui aliquot guttulæ olei tartari per deliquium instillentur.

§. III.

Quando lac crassum & copiosum mali causam sup- -- a nimia
H 2 pedi-

*repletionem
ventriculi*

peditat, infans pauciori lacte alendus, & talia nutricia nutrimenta præbenda sunt, quæ illud fluidius serosiusque efficiunt. Sæpe etiam in tali statu ventriculus a lacte stagnante & coagulato multum est infarctus; ubi sæpe lene emeticum extra paroxysmum oblatum prodest, quod ex tertia vel quarta parte vnius grani tartari emetici cum syrupo violarum & aqua quadam destillata remixti componi potest.

§. IV.

— a meconio

Meconium primis mensibus non rite expurgatum, & subsistendo acrius factum quando ansam malo porrigit, debet illud lenioribus laxantibus cum absorbentibus iunctis euacuari, maxime vero per electuarium, ex syrupo cichor. c. rhabarb., extracto rhab. lapid. cancer. & pulvere March. compositum. Vermes contra per remedia ipsi accommodata sunt interficiendi & expellendi.

§. V.

*— a re-
pressionem
exanthematum*

Si quando epilepticum malum ex repressionem scabiei, tineæ capitis vel aliorum exanthematum suboritur, ea debent propinari, quæ materiam impuram ad habitum corporis reuocandi virtute pollent; in primis autem verificatoria nuchæ applicata in tali casu sæpe vsum præstitisse nouimus. Atque hoc etiam experientia FERNELII videtur confirmatum, qui multos epilepticos per fonticulos & fetacea curatos refert.

§. VI.

Cautio circa sedatiua

Solent nonnulli, nec adeo incelebres medici ad sedandos vehementissimos solidorum motus, interdum opiata, vt massam pilularum de cynoglossa, theriacam cælestem atque alia commendare, sed sæpe infaustum inde vidi effectum. Quare cum hisce cautissime mercandum esse censeo; quod itidem valet de volatilibus, quæ etiam extrinsecus adhibita sæpe sæpius nocent.

Ceterum plura ad curationem pertinentia ex parte III. Tom. IV. medicinæ Systemat. huc possunt referri.

CAP.

CAPVT VIII.

DE

TABE SEV ATROPHIA INFANTVM.

§. I.

Inter morbos infantibus familiares non infimum tenet *Atrophie* locum tabes, quæ est paulatina vniuersi corporis *definitio* consumptio cum abdominis inflatione & insigni functionum lætione plerumque coniuncta.

§. II.

Talis autem plerumque huius mali ortus est atque *historia* progressus. Inter initia artus tam inferiores, quam superiores incipiunt flaccescere & marcescere, abdomen vero distendi; adest spiratio difficilior, lassitudo corporis, aluus modo strictior, modo solutior, appetitus vagus, cibi maxime frigidis dicatus. Increfcente malo facies propter tempora collapsa adspæctû est misera! & pallida, palpebræ post somnum tument, costæ protuberant, scapulæ alarum instar prominent, cibi plerumque semidigesti excernuntur, & dolores circa vmbilici regionem lancinantes sæpe percipiuntur; vrina mingitur crassa modo, modo rubicunda, somnus est turbulentus, & circa noctem lentus calor cum oris siccitate & siti adfligit.

§. III.

Minime hic noster affectus debet confundi cum *differe-*ntia ab *gracilitate* corporisque macilentia, quæ a pinguedinis *defectibus* oritur, vel eiusdem propter varias causas consumptione *aliis morbis* unda sæpe vnam tantum alteramue partem occupat, neque

que tamen totius corporis functiones lædit. Tum quoque probe debet discerni a rhachitide, in qua partes quidem nonnullæ contabescunt, sed artus simul tumore, contractura & incuruatione deformantur. Neque minor cautio adhibenda est, ne tabem ceu primarium affectum pro illa tabescentia habeamus, quæ ceu symptoma aliis morbis, ut febris, variolis, morbillis, diarrhœis, lumbricis &c. superuenit. Tandem vera tabes minime est commutanda cum marcore, qui a defectu lactis dependet, facileque cognosci potest ex nutricis vberibus, si flaccida sunt & lactis omnino egena, si ipsæ nutrices non bene appetunt, si infantes parum mingunt, plorant, vagiunt, sique alimento oblato conquiescunt, & mammas cupidi arripiunt.

§. IV.

*Sectio mor-
tuorum*

Qui pereunt hoc morbo, in horum sectione plerumque glandulæ mesenterii tumefactæ, scirrhosæ, vel ipsi abscessus deprehenduntur; hepar quoque & lien raro sine labe, infarctu & magnitudine aucta conspiciuntur: musculi, præsertim abdominis tam extenuati sunt, ut vix membranam referant: intestina contra valde inflata, & amurca foetida, quandoque nigra sunt referta.

§. V.

*Causa pro-
xima &
mediate*

Causam huius mali proximam in succi nutritii temperati & gelatinosi defectu, vel eiusdem insufficienti ad partes solidas appositione reponimus: mediatas vero causas in deprauata digestionem alimentorum, chylo impuro & crasso, indeque denegato eius per vasa lactea ad ductum thoracicum ipsumque sanguinem transitu collocandas esse statuimus. Quam maxime autem hoc loco accusari etiam debet bilis defectus, vel inertia a præternaturali hepatis constitutione inducta, ob quam non modo digestio valde læditur, sed oscula quoque tunicæ intestinorum villosæ minus rite a mucositate sua liberata, chylum ægrius transmittunt.

§. VI.

§. VI.

Causæ remotæ & occasionales iterum variæ sunt; -- *causæ*
 plerumque tamen obseruauimus, post perpeffos morbos, *remotæ*
 præsertim variolas, morbillos, motus ex dentitione diffi- *sunt incon-*
 cili conuulsiuos, & alios grauem hanc chronicam passio- *grui cibi*
 nem sæpius fuisse subsequutam, quando conualescentes gu-
 læ nimium indulgentes alimenta crassioris texturæ, vt ca-
 seum, panem non rite fermentatum, farinacea, placentas,
 fructus quoque horæos, cibos acidos & vina acida adfum-
 ferunt.

§. VII.

Nihil vero, vt frequenti habemus experientia, -- *refrige-*
 magis nocet, quam si infantes calefacti & sudore madidi *rationes*
 noctu frigidum potum sæpius accipiunt; vel a somno
 in lecto calentes in frigidiorum auram transferuntur. A
 suppressa enim transpiratione & constrictis extremorum
 subtilissimis tubulis non modo succus nutritius aliunde di-
 uertitur, & a peripheria ad centrum partesque inferiores re-
 primitur, verum etiam falsa & acri intemperie imbutur.

§. VIII.

Neque cum clarissimo Dn. CHVDEN dubitamus -- *sordidities*
 adserere, infantes, nisi bene fuerint loti & a sordibus
 suis mundati, ob pororum cutis occlusionem, tabem
 posse incurrere. Qui vero ex omiffa lotionem vermiculos
 in cute neonatorum generari statuunt, quos comedones,
 Miteser vocant, magnamque boni nutrimenti partem
 subtrahere credunt, hi me eo non possunt adducere, vt
 ipsis fidem penitus tribuam, quia nouam hanc adsertionem
 sufficienti experientia nondum satis habeo confirmatam.

§. IX.

Neque inficiandum, ex præpostero medicamento -- *medica-*
 rum, præsertim terreorum, absorbentium & adstringen- *mentis ad-*
 tium, *uersa*

tium, in diarrhœis, febribus intermittentibus, torminibus, variolis &c usu tabidos eiusmodi affectus infantibus posse accedere. Nam testantur, qui corpora hoc morbo defunctorum anatomicè dissecuere, se tum in ventriculo, tum in adnexis intestinis tenuibus cruſtas quasdam solidæ descendentis materiæ inuenisse, quam vix ab horum substantia diuellere potuerunt; quod indicio est, non modo liquoris gastrici separationem inde fuisse prohibitam, sed chyli quoque colaturam, osculis lacteorum occlusis, retardatam.

§. X.

- - *scorbutica dyscrasia*

Tabes quoque rectè statuitur scorbutica, si a parentibus impura humorum dyscrasia laborantibus progenerantur, vel a nutricibus morbidis, & vel cachexia vel alio scorbutico affectu ægrotantibus lactantur. Sæpe etiam venerei quidpiam complicatum est, vnde atrophia tanquam effectus a causa dependet.

§. XI.

- - *vicius mutatio*

Non raro quoque infantes antea sani & per omnia rectissime valentes absque aliqua prægressa manifesta causa languere, corporeque extenuari incipiunt. Atqui hoc patiuntur, quando a lacte matris vel nutricis ad solidiorem deferuntur cibum; cumque iam bene pedibus insistere suamque corporismolem sustentare valuerunt, nunc minus possunt consistere, & terram attingere detrectant. Sed mox genuina morbi indoles clarius se manifestat, quando penduli artus in sensus incurrunt, habitusque corporis flaccidus & rugosus fit, sicut in natibus maxime & femoribus conspicitur. Interea cibos sic laborantes continuo ingerunt, vt vix saturari possint.

§. XII.

De fascina-

Nihil magis solenne & inter vulgus receptum est, quam,

quam, ut plurimi, adeoque etiam ex medicis nonnulli, diutius perseverante hoc malo, causam in fascinores reiciunt. At vero, sicut hæc ludicra excusatio non obscure indicat, hos homines, qui ad tam infirmum ignorantæ asylum confugiunt, nec genuinas morbi causas cognoscere, nec commodis posse remediis easdem abigere; ita nos hanc iudicandi rationem ineptam & medico philosopho indignam merito reiciimus.

ratione iudicium

§. XIII.

Quando ab imprudenti adstringentium, vel nimio salinorum usu malum originem repetit, longum ut plurimum tempus ad curationem requirit, remediisque relaxantibus & humectantibus diutius debet insisti. Quod si vero ab usui absorbentium suos debet natales, & iam diu duravit, ut soliditatem quasi materia intestinorum parietibus obducta acquisiverit, spes salutis sæpe dubia est, & multi ante causæ sublationem morte præripiuntur. Si diarrhœa iungitur, & materia purulenta, admodum foetida cum sanguine mixta cum insigni corporis emaciatione per alium excernitur, malum difficili, aut nullo plane negotio potest tolli. Siquidem continuus alui fluxus reliquas adhuc vires consumit, & materiæ spurcitiæ iam corruptionem in abdomine indicat, quam mors sæpe fati cito excipit. Quando inueteratum est malum, & viscera nobiliora, ut hepar, lien, pancreas, mesenterium, renes atque pulmones sunt infarcti, vel prorsus scirrhusa, tunc curationi vix superest locus: & si demum infarctu vel scirrhu in exulcerationem abeunte febris supervenit hætica, quam ex urina flammea & rubicunda, crebriori æstu seu phlogosibus post cibum maxime auctis cognoscere licet, tunc ægri certius citiusque succumbunt. Denique tabem non adeo inveteratam, aut nimio viscerum infarctu minus sustentatam per febres intermittentes

Prognosis.

(Hoffm. Med. Syst. Supplem.)

1

tes

tes sæpe feliciter sublatam obseruationes testantur. Res autem in vado est, & conualescentiæ spes adfulget, si coctione ciborum emendata appetitus magis constans & regularis redit, tumor abdominis decrescit, & vires antea depressæ cum animi vigore recolliguntur.

CURATIO.

§. I.

*Curatio per
dietetam*

Curatio multum differt pro differentia causarum: generatim tamen in ablactatis eo maxime respiciendum est, vt eius generis cibi suppeditentur, qui corpusculo languido partibusque emarcidis nutrimentum & robur addunt. Egregia hunc in finem sunt iuscula, ex conquassatis gallinis & caponibus sine pinguedine & euidenti falsedine parata, item pulmenta, ex pomis Borstdorffianis cum vitello ouorum & saccharo confecta, quibus cinamomi, macis & vini paxillum addi potest.

§. II.

*Curatio ta-
bis ab ob-
structione*

Quando oscula vasorum lacteorum ductusque glandularum meseraicarum ab amurca tenaci obstructionem patiuntur, brodia gallinæ veteris cum radice graminis recenti, foeniculi, petroselini, asparagi, sellerie &c. decocta, pinguedine remota, sunt omnium vtilissima, quibus in refracta dosi spiritus nitri dulcis, vel vitrioli martis aliquot guttæ, itemque solutio oculor. cancri addantur. Sed debet hoc alimentum medicamentosum ad aliquot dies, imo septimanas continuari, ita vt singulis quatuor horis elapsis tres vel quatuor eius vnciæ ad sorbendum offerantur.

§. III.

Quæ am-

Inter hæc medicamenta magnæ in hoc morbo efficaciæ

ficaciæ deoppilatiua præcipuum etiam locum tenent liquores salini mediæ naturæ, si v. g. ex solutione oculor. cancri cum succo citri, ex terra foliata tartari & tartaro vltriolato in aqua petroselini vel fœniculi solutis parantur, debitaque dosi aliquoties de die offeruntur: a quibus remediis summam & mirabilem sæpe energiam expertus sum.

plus ostenditur.

§. IV.

Ad laudabilem alimentorum digestionem promovendam, præsertim vbi bilis balsamica deficit, & acidum cum viscido prædominatur, elixir nostrum balsamicum temperatum inter cibos sumtum laudatissimum præstat effectum. Vbi vero tormina, dolores, & inquietudines &c. complicantur, liquor noster anodynus mineralis cum solutione salis tartari tenuiori mixtus, & per intervalla oblatuS remedium præbet optatissimi effectus.

a prava digestionè & complicatis doloribus

§. V.

Quando ab obstructis & infarctis tubulis subcutaneis, seu transpiratione prohibita malum dependet, balnea ex radice althææ, filicis, herba maluæ, meliloti, floribus chamomillæ & sapone Veneto, addita lactis portione, parata præstantissimam opem exserunt; modo non nimis calida adhibeantur. Namque obseruatum sæpius est, balnea iteratis vicibus primo post partum mense adhibita insignem præseruandi energiam habuisse.

a transpiratione prohibita

§. VI.

Externe, ad discutiendum tumorem, oleum chamomillæ & anethi coctum moderate camphoratum laude sua non caret: licet etiam alia paregorica hic commodum inueniant locum.

usus externorum

CAUTE LÆ,

§. I.

*Causele
circa tabem
scorbuti-
cam*

EX impuro scorbutico lacte si ortum traxerit eiusmodi tabes, nutritrix est remouenda, & serum lactis dulce, vel etiam lac asinum cum aliquot guttulis olei tartari per deliquium offerendum. Iungenda quoque sunt infusa diluentia theiformia ex veronica, hederâ terrestri, radice glyzyrrhizæ, cichorei & similibus, quibus inter vsu liquor quidam aperitiuus, ex solutione salis tartari & arcani duplicati paratus non adeo magna dosi poterit instillari. Quo fine etiã in ab lactatis loco cereuisiæ semper alius diluens potus est substituendus, ipsique similiter oleum tartari per deliquium instillandum.

§. II.

*-- circa ta-
bem a ni-
mio absor-
bentium
vsu*

Si a nimio absorbentium vsu affectio suboritur, infusa diluentia, iunctis laxantibus ex manna, rhabarbaro, syrupo cichorei cum rhabarbaro & similibus proficua erunt: neque etiam minus interdum ventriculum a for-
dibus viscidis per puluerem ireos Florentinæ in paulo ma-
iori dosi adhibitum deplere iuuabit.

§. III.

*-- circa
purgantia*

Purgantia affectum hunc magis exasperant, & ad hecticam disponunt, præsertim si subiecta sint sensibili-
liora. Nam sæpe inde inflammatur ventriculus cum in-
testinis & postea sequitur mors.

CAPVT IX.
DE
RACHITIDE.

§. I.

Explicata iam tabe vniuersali progredimur ad particularem, quæ rachitis appellatur, & non nisi inæqualis nutritio est, qua partes aliæ debito suo nutrimento orbatæ contabescunt, aliæ plus iusto nutritæ augmentum recipiunt, & cum ossium spinæque dorsi incuruatione maiores fiunt.

*Rachitidis
definitio*

§. II.

Nouum est morbi genus, & vix sæculo priori ad exitum properante in Angliâ abortum; posthinc vero per reliquas Europæ regiones septentrionem spectantes disseminatum, quod his maxime signis se manifestat. Accedente malo circa mensem ætatis nonum, aut serius adhuc, sensim paulatimque irregularis fit plurimarum corporis partium proportio, cutis laxa, abdomen macrum & quasi flatibus turgidum: muscoli atrophiam consumuntur, iuncturarum contra articuli in brachio, manibus, genu & pedibus protuberant, ossa ad sustinendum corpus minus firma, & cum spina dorsi sæpe incuruata obseruantur; vnde motus & ingressus debilis, qui sæpe in mouendi impotentiam terminatur. Tum quoque arteriæ iugulares & carotides intumescunt, caput est magnum & ob colli sustentantis flaciditatem sæpe nutans, facies viuida, ingenium supra ætatem acutum; pectus vero angustum & a lateribus quasi compressum, cum sternò acuminato & extremis costarum nodosis. Inualecente demum

*Historia
morbi*

mum malo iungitur febricula lenta, tussis, respirandi difficultas & alia, quæ plerumque ad mortem perdurant. Sed probe omnino tenendum est, quod certi dentur rachitidis gradus & durationis modi, qui non eadem in omnibus symptomata, sed in nonnullis grauiora, in nonnullis leuiora producant.

§. III.

*Setio hoc morbo de-
mortuorum*

Qui hoc morbo defunctorum disseuerunt corpora, aliud atque aliud viscus vitale labe corruptum inueniunt: siquidem alii hepar naturali grandius, scirrhum & diaphragmati coalitum, mesenterium glandulis induratis oblitum & cum pancreate obstructum, alii pulmones pleuræ vel tergo adnatos, eosque vel liuidos vel vomitibus refertos; alii pericardium aqua repletum se reperisse testantur. Plerique tamen, inter quos solertissimos corporum scrutatores GLISSONIVM, BONETVM & inter recentiores HEISTERVM referimus, vnanimi fere consensu adferunt, principium medullæ spinalis in hoc morbo solito esse durius & obstructum, caput inter duram materiamque matrem aqua perfusum, cerebrum mole maius, venas vero carotides & iugulares arteriis minores.

§. IV.

Causa proxima

Quodsi igitur his viris laude dignis fidem adiungere, nostramque ipsius experientiam interponere licet, non possumus non causam huius diri adfectus proximam in impedito succi neruei in spinalem medullam vel compressam vel obstructam influxu reponere: vnde necessarium earum partium omnium, vt brachiorum, pedum &c. perit nutritio, quæ nervos ex spinali medulla recipiunt; contra vero illæ plus nutriuntur, quæ vias habent apertas, & sufficientem succi nutritii admittunt copiam, sicut, teste anatomica experientia, in capite rachiticorum conspicitur.

spicimus, quod ob denegatum lymphæ nutritiæ in medullam spinalem influxum plus nutrimenti accipit, atque ideo non solum in maiorem molem excrescit, sed & faciem bene coloratam exhibet. Neque aliunde deriuandum est viuudum ingenii acumen, quam a cerebro & cerebello illæso, riteque suis muniis fungente; quare etiam partes, ad quas nerui inde abeunt, plerumque recte solent esse constitutæ.

§. V.

Facile quoque patet, cur ossa incuruentur & circa epiphyfes nodis deformedur. Nam quia musculi eorumque ligamenta, quibus ossibus annecti solent, minus rite in hoc affectu nutriuntur, sed alimentum copiosius per arterias ad ossa deuchitur; fieri solet, vt eorum extrema, quæ in infantibus mollioris plerumque texturæ sunt, ob minorem resistentiam distendantur, & tubercula accipiant. Quoniam vero, perseuerante hac nutritione, ossa perpetuo crescunt, & musculi contra minores, breuiioresque fiunt; facile omnino ipsa ossium extensio a musculis alligatis retardatur, & incuruatio contingit; idque eo magis, cum ossa in hac ætate admodum sunt mollia & flexibilia. Nec denique distortio spinæ dorsi aliam agnoscit causam, quam processuum osseorum, cartilaginum, ligamentorum & musculorum, vertebrae dorsi connectentium flacciditatem, tonumque naturalem deprauatum: quo præsentè hæ partes sub corporis inclinatione latius a se inuicem secedunt magisque distenduntur, quam iterum recedere, & in pristinum statum possunt restitui.

Ratio Symptomatum

§. VI.

Causam huius morbi mediatam constituit viscida succorum tenacitas, qui a sanguine spisso segregati ad medullam spinalem deponuntur, eiusque meatus comprimendo

Causa mediata

do

do vel occludendo impediunt, quo minus liquidum nervorum tenuissimum in spinæ medullam libere possit influere, & abhinc per nervos amplius dispensari.

§. VII.

Cause remotæ sunt: diæta per-versa

Ex causis vero remotioribus ad humores inspissandos ex diætæ vitio huc fere conferunt omnia, quæ inter causas atrophiciæ in priori capite a nobis sunt relata. Quæcunque enim digestionis negotium turbant, chylumque crassum, viscidum & ad nutritionem ineptum ingenerant, ea quoque, suffragante experientia, huic nostro affectui velificantur.

§. VIII.

atmosphæra humida & impura

Si quid autem speciatim ad ingenerandum hoc malum potens existit, est profecto aer, qui teneros ambit, frigidus, nebulosus, variisque exhalationibus peregrinis refertus, qui partim, cutis tonum debilitando, sordes pituitosas in corpore retinet, partim pulmones relaxando impedit, quo minus in iisdem intima sanguinis mixtio, eiusque per totum corpus distributio rite possit succedere. Luculentum huius rei testimonium exhibet illustre totius Angliæ emporium Londinum, quod non tantum propter maris circumfluentis exhalationes, sed etiam propter minerales quasdam ex carbonibus fossilibus emissas particulas, inprimis rachitidi producendæ & sustentandæ idoneumprehenditur. Neque ideo mirum esse debet, cur ex eadem causa in locis paludosis & maritimis, itemque vere & autumnis frequentior huius mali sit proventus, & cur hic Halæ, quæ tam ob Salæ præterlabentis & salinarum effluvia, quam ob sulphureum carbonum fossilium fumum, atmosphæra valde humida & impura cingitur, pueri rachitici se nobis crebrius sanandos offerant.

§. IX.

impro-

Neque dubitarem adserere, quod ad faciliorem humo-

humorum in medulla spinali stagnationem multum con- *uida gesta-*
 tribuat prava quarundam muliercularum consuetudo, qua *tio & ex-*
 infantes pallio inuolutos sæpe diu noctuque brachiis ge- *sernae vio-*
 stant, & non modo spinam dorsi in situ incuruato diutius *lentia*
 retinent, sed pedes etiam inæqualiter flectunt; unde
 non tantum gibbera & pedes vari producentur, sed & no-
 stro malo occasio datur aptissima. Quod similiter fieri de-
 prehendimus, si teneri ex improvido ictu & lapsu vim
 quandam externam spinæque torsionem patiuntur: unde
 etiam gibbosi facile sunt rachitici.

§. X.

Morbos quoque prægressos ad tabem nonnun- *- - morbi*
 quam & rachitidem disponere, nihil dubii est. Ex omni- *prægressis*
 bus tamen ii præcipue huc concurrunt, qui humorum
 ad medullam spinalem decubitum efficiendo, liberum
 fluidi tenuissimi itum reditumque suspendere valent. Ita
 in artis exercitio non raro solet occurrere, quod hanc ob
 causam post variolas, non rite tractatas, item post sca-
 biem crustamque lacteam & capitis tineam retropulsam
 dirus hic adfectus originem recipiat.

§. XI.

Morbus inualescens si super quintum ætatis annum *Prognosis*
 inhæret, difficulter curatur, & corpus plerumque lan-
 guidum ac deforme iuuentuti tradit: & nisi accedentibus
 iuuentutis annis, ubi totum corpus maximam patitur mu-
 tationem, penitus tollitur, per totam vitam nullam sa-
 nationi spem admittit. Nec minorem habet difficultatem
 sanatio, si per hæreditariam dispositionem morbus fuerit
 inductus, aut mox primis a natiuitate mensibus obortus.
 Denique, si phthisis cum hæctica febre, hydropicus tumor,
 asthma vel diarrhoea superueniunt, spes in angusto est
 posita. Quæ vero ab aeris, aut victus vitio oritur rachis-
 tis, aut variolas, scabiem, aliasque cutis efflorescentias
 (Hoffm. Med. Syst. Supplem.) K sub-

subsequas habet, nec cum tanta ossium spinæque dorsi incuruatione & motus impotentia conjungitur, faciliorem recipit medelam.

CURATIO.

§. I.

Curatio per laxantia & leniora emetica **Q**UUM humores viscosi, lenti & pituitosi, ad spinalem medullam depositi causam & fomitem rachitidi præbeant, primo omnium eo respiciendum est, ut lentor succorum resoluantur, obstructions referentur, & liber fluidorum per totum corpus motus promoueat. Quo sine primario, ad fomitem mali, qui in primis visis residet, præscindendum, conferunt leniora laxantia, non omittis, si opus est, nec teneræ infantum constitutio obstat, lenioribus emeticis, ex radicis ipecacuannæ aliquot granis, cum saccharo & aqua cinamomi sine vino datis, aut cum syrupo quodam in electuarium redactis, vel etiam cum aqua calida infusis & oblati: siquidem hac ratione non modo sordes viscidæ in ventriculo & intestinis collectæ perbelle educuntur, sed etiam, addito hoc stimulo, debita humorum resolutio & tubulorum obstructorum reclusio egregie obtinetur; si modo caueatur, ne talia stimulantia in subiectis iam valde exhaustis, magnaque viscerum labe, vel pertinaci mesenterii obstructione laborantibus adhibeantur, ubi dein potius ea commendare expedit, quæ nos inter medicamenta deoppilatiua & referantia in superiori capite retulimus.

§. II.

-- per alia resoluentia Haecenus dictis commode possunt interponi alia leniter resoluentia, ut fere sunt, tinctura tartari, tartarifata, antimonii acris, arcanum tartari liquidum, & cinnabarina, mercurialibus in hoc casu anteposenda, quæ dum

dum partim per cutim, partim per vrinam serofas impuritates euehunt, egregie se gerunt; maxime si cum infusis sanguinem diluentibus & purificantibus adhibeantur.

§. III.

Speciatim vero ad obstructionem medullæ spinalis . . . *per frictiones & balnea*
 referendam, liberumque fluidi neruei influxum restitutum, a variis auctoribus frictiones cum linteis calidis in spina dorfi, brachiis & pedibus vna cum suffimigiis ex thure, mastiche, succino, olibano &c. institutæ commendantur. Si quid vero mea ipsius experientia commendationem meretur, sunt profecto balnea aquæ dulcis cum herbis neruinis, maioranæ, flor. lauendulæ, chamomill. rorismarino, serpillo, melissa &c. decoctæ, quibus, si laborantes crebrius immittuntur, posteaque linimenta neruina cum frictionibus spinæ dorfi & artuum inunguntur, plures ego vidi mirum subleuatos, imo tandem, cæteris paribus, ex voto restitutos.

§. IV.

Ante omnia vero simul coniungendum est accommodatum vitæ victusque regimen, quod in eo maxime . . . *per eandem dietam*
 consistit, vt pueri, remotis omnibus flatulentis, concoctum difficilibus & viscidis, crebrius iuscula gallinarum & vitulorum tenuia cum radicibus aperientibus asparagi, fœniculi, cichorei, apii, sellerie, petroselinî cancrisque fluuiatilibus contusis decocta assumant, & ventriculi roborandi gratia temperata elixiria stomachica, vt nostrum viscerale est, inter cibos capiant. Tum quoque potus offeratur tenuis, & durante lactatione lac bonum & satis dilutum, coniuncto simul conuenienti & ætati accommodato motu, vt corpus segne paulum modo excitetur. Alui libertas si deficit, promoueatur leni laxante vel clystere; & si demum praua nutricis dispositio malum vel induxerit vel sustinet,

tet, huic similiter ea exhibeantur medicamenta, quæ infantibus in minori dosi propinanda commendauimus.

§. V.

Vfus thoracum

Nec denique reticendum est, ad spinam dorfi incuruatam membrorumque distorsionem emendandam commendabilem esse ligaculorum & thoracum applicationem, si modo caueatur, ne loco auxilii vim inferamus, & infantes vno ex vitio in alterum sæpe grauius præcipitentur.

CAPVT XII.

DE

VERMIBVS.

§. I.

Vermium definitio

Vermes sunt animalcula viua, variæ figuræ, struxuræ, & magnitudinis, quæ ex semine seu ouulo insecti cuiusdam cum alimentis adsumti in cauo intestinorum nascuntur, & putrido quodam, corrupto succo increfcunt, corporisque vniuersi functiones mirum in modum labefactant & lædunt.

§. II.

Subiecta

Quamuis nulla hominum ætas ab exitalibus hisce hospitibus plane sit libera, maxime omnium tamen infantilis & puerilis, hoc est ab ablatione ad decimum quartum annum iisdem obnoxia est: qua propter etiam inter morbos infantiles de lumbricis tractatio præcipue meretur institui.

§. III.

§. III.

Varia lumbricorum species, ipsa experientia teste, *Tres species*
 in corpore humano obseruantur, quæ potissimum a spec- *ies 1) ro-*
 dicis tam veteribus, quam recentioribus in numero tres *tundi.*
 dispescuntur. Primo se offerunt rotundi, qui etiam te-
 retes, germanice *Spulwürmer* vocantur, & magnitudi-
 ne, quæ vix spithamam æquat, ab aliis se distinguunt, ma-
 ximeque sedem suam in tenuibus superioribus jejuni &
 ilei occupant; vnde interdum ad ventriculorum progressu
 oretenus prodeunt, vel vomitu rejiciuntur. Atque hi fe-
 re sunt, qui teste HILDANO *cap. I. obs. 57.* pueris maxime
 innascuntur, & magno nunquam numero in globum
 quali conglomerati ileo firmiter inhaerent, cuius mem-
 branas persæpe ore suo acuto perrodunt, atque rependo
 in abdominis cauitatem penetrant.

§. IV.

Altera vermium species est eorum, qui ob figuram *2) Lati.*
 suam, instar fasciarum latam, lati & taniæ appellantur,
 admodumque longi sunt, vt duos, imo decem interdum
 pedes mensura excedant, & a PLATERO in adultioribus
 quadraginta pedes longi obseruati sint. *Vid. M. N. C. anno*
III. obs. 29. BARTHOLINVS Histor. anatom. Cent. III. obs. 14.
 Hi plerumque totum intestinorum tractum, præcipue vero
 ileon, occupant, & non raro sine cauda & capite conspi-
 ciuntur; siquidem non toti, sed frustulatim per ramenta,
 cucurbitæ vel cucumerum semen referentia, prodire
 solent, quæ interpretante SPIGELIO *cap. XV.* nihil aliud
 sunt, quam nodus lumbricorum mediis crassus, a later-
 alibus & membranaceis suis appendicibus, putredine
 iam absumentis superstes.

§. V.

Tertiam lumbricorum speciem constituunt ascari- *3) Ascari-*
 des, seu vermes parui, exigui, graciles, germanice *Ma-*
des.

den, qui intestinis crassis, maximeque recto innidulantes, hoc plerumque grauius cum tenesmo & molesto ad desidendum stimulo rodunt, vellicant, & incredibili sæpe copia cum excrementis exeunt.

§. VI.

Signa.

Vermium in intestinis præsentia cognoscitur, si pueri in somno pauent, & excitati ab eo trepidant, si narium adsunt pruritus, oris foetor, sitis, saliuæ fluxus, facies intercurrentibus phlogolibus pallida, extremorum frigus, vrina turbida, ventris inflatio, appetitus modo nimius, modo deiectus, irregularis alui apertura & similia. Verum enim vero, cum signa hæcenus recensita aliis etiam morbis sint communia: nullum sane melius nullumque certius datur criterium, ac si vermes ipsi per aluum prodeuntes sui præsentiam indicant.

§. VII.

Symptomata.

Symptomata verminosis familiaria pro ratione partium, vbi sedem peregrini hi hospites obtinent, admodum plerumque variant; sæpe tamen grauissima sunt: siquidem nonnunquam tam horrendæ artuum conuulsiones excitantur, vt incantamenti suspicio non raro plebeiis incutiatur. Potissimum vero, si in ventriculo resident, nauseam, cardialgiam, syncopen, corporis jectigationes, dentium stridorem, deliria, imo mortem denique ipsam inferunt: in intestinis tenuibus tormina, morsum circa umbilicum, famem caninam, ventris intumescenciam & alui fluxus concitant; in intestino autem recto molestas titillationes, rosiones, fereque perpetuum tenesmum efficiunt.

§. VIII.

Morbi, vermibus iun-
cti.

Veribus sæpe junguntur febres putridæ, anomalæ, lentæ, quotidianis similes. Sæpius autem infecta hæc animal-

animalcula aliis se morbis, vt variolis & morbillis, immiscet, vel iisdem superueniunt, & non tantum symptomata valde augent, magnumque virium decrementum adferunt, sed indicia quoque diagnostica & prognostica, imo ipsam curandi methodum valde reddunt difficilem.

§. IX.

Certis anni temporibus, præsertim autumno, quando sub valde humida & inæquali aëris intemperie febres catarrhales, variolæ & morbilli epidemice grassantur, copiosior vermium solet esse prouentus, non aliam ob rationem, quam quod tunc temporis humana corpora, ob labefactatum solidorum robur, plus humiditatis inertis, viscidæ & ad corruptionem pronæ accumulunt, vnde seminium illud verminosum plus alimenti & sustentationis recipit. Et inde ratio quoque petenda est, cur infantes, pueri & sequior sexus, si præsertim vita sedentaria prauaque diætæ ratio accedunt, frequentius grauiusque vermibus & morbis inde oriundis laborent, quam quidem iuuenes, ætate prouectiores & sexus nobilioris homines, qui maiori solidorum robore, circuloque sanguinis vegetiore præditi non tam facile succos inertes & viscidos alunt.

*Cause sunt
certa anni
tempora, &
subiecta.*

§. X.

Ex omnibus vero causis certa quædam alimenta Iumbricorum generationi fauent, vt fere sunt ea, quæ partim copiam succorum pituitosorum & inertium ingenerant, partim insectorum ouula & seminia secum recondita in corpus inuehunt; quorsum pertinent lacticia, fructus horæi, panificia cum melle & saccharo condita, legumina, farinacea, & huius census alia, quæ præ cæteris nociua insectorum ouula continent, sine quibus nulla sit in rerum natura animalculorum progenies.

*alimen-
ta*

§. XI.

§. XI.

Quod confirmatur

Comprobant hoc optime experimenta a *Francisco RHEDI* & *MALPIGHIO* solerter instituta, qui laudatissimi viri media quondam ætate res putredini subjectas, vt pisces & carnes, diuersis lagenis, quarum altera fortiter clausa, altera aperta seruabatur, immiserunt, & præterlapso non ita longo temporis spatio in eo vase, cujus orificium insectis & muscis patulum relictum erat, contentas res vermibus valde scatentes inuenerunt: in ea vero lagena, quæ clausa erat, ne vnicum quidem vermem obseruarunt. Similiter quoque *MALPIGHIVS* commemorat, se sæpius carnis frustula humo sepeliuiffe, in quibus tamen nunquam, licet per longum tempus in terra condita fuissent, animalcula deprehendisset. Quæ si ita sunt, vt nullus dubito, in aprico jam posita videtur ratio, cur infantes solo lacte victitantes non prius lumbricis tentari comperimus, quam si alia edulia, verminoso seminio foeta, accipiunt.

§. XII.

Prognosis

Pro diuersitate corporum, magis vel minus valentium & sensibilibum, item pro diuersa materiæ corruptæ & vermium indole, ipsa quoque differunt symptomata supra §o VII. enumerata. Sæpius tamen iterum annotare mihi licuit, quod si exanthematicis febribus, vt purpuræ, variolis, morbillis, &c. se vermes immiscunt, placidus horum morborum decursus valde plerumque perturbetur, & præter extremorum frigus, pulsus inæquales ac debiles, animique deliquia, mors sæpe ipsa accersatur: quod tamen in pueris crebrius, in ætate prouectis rarius contingit. Lumbrici variegati coloris, rotundi, nunquam fere non deterioris sunt notæ; siquidem ad ventriculum sæpe ascendunt, ejusque orificia lancinando, & interdum perforando, epilepticas conuulsiones, suffo-

suffocationis periculum, imo mortem repentinam inferunt. Tæniæ siue longi longiores inducunt morbos, & quandoque nondum cogniti vita priuant. Ascarides minus periculi alunt, quia in intestinis crassioribus, sensu non adeo acuto præditis, residentes rosionibus suis minus nocere valent.

§. XIII.

Circa meridiem & vesperam plerumque acerbiora *Vlcerior* obseruantur verminosorum symptomata, quoniam tum *prognosis* temporis animalcula neruosum intestinorum canalem a cibis vacuum morficando fortius adgrediuntur. Vermes mortui si deijciuntur, ob summam, quam arguunt, putredinem periculum portendunt; nisi forte a datis medicamentis fuerint enecati & expulsi. Lumbrici in morbis grauioribus ex ore prorepentes morituros indicant ægotantes, maxime si frequens & frigidus adfit anhelitus. Neque tamen omnino mortem semper prænuntiant, quia varia testantur exempla, omnis generis febres expulsiōne vermium fuisse solutas. Quam in rem legi merentur *M. N. C. Vol. III. in append. obs. IV. pag. 163.* vbi febris tertiana & continua pluribus expulsis oretenus vermibus sanata legitur.

CVRATIO.

§. I.

Quamuis in ingenti vitæ discrimine infantes verminosi versentur, nunquam tamen desperandum est, *Auctoris* quoadcumque pro diuersitate symptomatum, naturarum *scopus* & rerum circumstantium debito tempore & ordine comoda adhibentur remedia. Iam vero in nullo fere morbo tam diuersa & actiuæ indolis medicamenta a medicis laudantur & applicantur, quam in morbis, vbi veru es
(*Hoffm. Med. Syst. Supplem.*) L vel

vel sunt expellendi, vel enecandi; quare operæ pretium fore confido, si in præfenti de anthelminticorum natura, virtute & vſu ſollicitus, breuiter demonſtrem, quæ in iis exhibendis a medico prudentia & circumſpectio ſit adhibenda.

§. II.

Anthelmin- Primo autem omnium inter remedia vermibus &
ticis annu- morbis inde oriundis dicata referri ſolent acida, qualia
merantur: ſunt ſuccus citri, aurantiorum, limonium, ribium, berberum,
i) *acida* granatorum, phlegma & ſpiritus vitrioli, cremor tartari, vinum, præſertim acidulum Rhenanum, ipſumque tandem acetum. Quæ ſingula proſeſto eo tempore, vbi æſtus & calor præternaturalis jungitur, & febriles complicantur motus, commode locum inueniunt: ſiquidem non modo æſtum egregie temperant, ſed putredini quoque, quæ ſemper fere comitatur, mirifice reſiſtunt, & periculofam ſymptomatum malignitatem auertunt.

§. III.

= - amara

Anthelmincticis quoque remediis amara, vt abſynthium, centaurium minus, ſcordium, trifolium fibrinum, & multo adhuc magis, quæ ſimul purgante facultate pollent, vt aloë, rhabarbarum, colocynthis, & parati ex hiſce trochiſci alhandal, &c. accenſentur. Licet vero hæc remedia vermibus non penitus ſint aduerſa, dum non modo in rhabarbaro, & abſynthio, ſed in ipſa quoque veſica fellea, teſte HILDANO *Cenſ. I. obſeru.* 160, vermiculi proueniunt; minime tamen negari poteſt, quin amara inſignem contra hæc animalcula præſtent effectum: quia partim materiam crudam & viſcidam, qua nutriuntur, vi ſua baſſamica corrigunt, & fibras inteſtinatorum ſtimulando, corruptos humores vnacum verminofa colluie nonnunquam euehunt, partim vero bilis inerti-

am,

am, quæ sæpe causam vermium mediatam constituit, in pueris & subjectis humidioribus emendant.

§. IV.

Tum quoque oleosis magna tribuitur efficacia, - - oleosa
 quæ maxime experimento *Francisci* RHEDI videtur confirmata, dum ille muscas & alia insecta variis liquoribus immersa in viuis permanisse refert, exceptis oleo perunctis & infusis, quæ inuicem mortua vitam non ceperunt, licet radiis solaribus fuerint exposita. Equidem libenter concedo, hæc omnia veritati esse consona, atque etiam oleosa, vt oleum oliuarum, raparum & amygdalarum dulcium, non sine fructu adhiberi: sed scire licet, minime illa eo vnquam scopo posse offerri, vt vermes enecent, quia admodum magna oleorum copia requireretur, si immediate vermes, per totum intestinum volumen dispersos, deberent exstinguere. Multo magis oleosa in grauibus a lumbricis symptomatibus ideo censerem vtilia, quia sensibiles intestinorum tunicas spasmō constrictas relaxant, & mucilagine quasi oblinunt atque defendunt, vt postea aciora quædam & purgantia remedia magis secure & sine læsione exhiberi possint. Ita ego sæpius mirabili cum effectu, ad vermes enecandos & symptomata lenienda, oleum amygdalarum dulcium ad aliquot cochlearia, imo ad uncias vsque circa lecti introitum vel summo mane pueris præscripti sumendum, subiungendo aliquot horas post pilulas, ex extracto panchymagogo Crollii, vel puluere jalappæ, cum mercurio dulci & trochiscis alhandal acutas.

§. V.

Eximia etiam laude, ad exturbanda noxia hæc - - salina
 animalcula, celebrantur salina, tum quod tenerrimæ horum corpusculorum structuræ infesta sunt, tum etiam eorum exitum, intestina stimulando, promouent; idque

eo magis, si in sufficiente quantitate aquæ fuerint soluta. Valet id potissimum de salibus istis neutrius generis amaris, & nominatim quidem de sale Glauberi, Ebsoniensi, Sedlicensi, Egranarum, Carolinarum, quæ cum vehiculo sufficienti sumta omnino continuato usu egregium præstant effectum; maxime si pueri & iuvenes ea vermium specie, qui tæniæ & lati appellantur, laborant; quoniam hi purgantibus, quæ spasmò agunt, minus prompte exterminantur. Quam ob rem non sine ratione fonti Sedlicensi, qui sale amaro scatet, egregia vermes enecandi energia adscribitur, eademque virtus anthelmintica nostris salinis Halensibus a plebe tribuitur, quæ subinde largum falsæ potum contra vermes propinare solet. Neque male sibi consulunt populi maritimi, qui eadem intentione marinam potant, aut, si diuites sunt, aquam ex ostris recentibus, adiecto limonum succo & pipere, ebibunt, atque sic expulsis istis bestiolis a tabe aliisque pluribus morbis liberantur felicissime. Et quis denique aliis salibus, præsertim vitriolicis, suam in his morbis efficaciam, antiquitus comprobatam denegabit, quum per experientiam satis superque cognitum sit, aquas Pyrmontanas, quæ de subtili martis vitriolo participant, aduersus tæniæ vermesque turbatos, seu cucurbitinos tanto cum successu usurpari, vt agri pluries instar incantamenti ab omnibus symptomatibus euadant liberi.

S. VI.

- - *specificæ
quedam*

Si vllum morbi genus specificæ, siue malo tollendo appropriata admittit remedia, ea certe me iudice in vermibus enecandis & ex corpore eliminandis locum inueniunt. Quo nomine imprimis commendanda sunt ex gummosis aîa foetida, opoponax, sagapenum, myrrha; ex herbis tanacetum, scordium, absinthium, ex radicibus bulbosis ceparum & allii genera, ex fructibus amygdalæ ama-

amaræ & elicitem ex ipsis oleum expressum, item semen fantonici, cajeputi, camphora & similia: quæ omnia sulphureo illo graueolenti & specifico, quem exhalant odore, vermes sensim paulatimque vita priuant. Et profecto hæc tam necessaria sunt, vt nisi conuenienti dosi, aliis jam supra memoratis, fuerint admixta vel combinata, rarissime optatus respondeat effectus.

§. VII.

Restat vero adhuc aliud non minoris energię specificum, ex minerali regno petitum. Est illud ipsum argentum vivum, quod peculiari quadam proprietate his animalculis aduersum vitalem istorum motum destruit; quamuis non tam accurate ex principiis mechanicis hæc operandi ratio possit deduci. Hæctenus autem varii hoc anthelminticum propinandi innotuerunt modi, quos paucis considerabimus. HELMONTIVS forsitan primus fuit, qui experimentum hocce remedio instituit, dum illud aqua vel pura, vel quadam destillata decoxit, talemque aquam subtilissimis mercurii particulis imbutam maximo cum emolumento verminosis propinavit. *Henricus* MEIBOMIVS Senior alium modum secutus vinum Rhenanum argento viuo infusum per viginti quatuor horas sine decoctione leni digestioni exposuit, & postea presentiori adhuc effectu in usum duxit. Chymicis e contrario magis hæctenus placuit mercurius dulcis rite præparatus, quem, pro diuersa subiecti natura, ad aliquot grana cum purgante, v. g. scammonio sulphurato, puluere jalappæ, extracto panchymagogo Crollii, &c. in pilulis non sine laudatissimo effectu obtulerunt, vel etiam eundem musco coralino nuptum cum & sine purgante dederunt. Alii, securiorem ingressi viam, athiopem mineralem, ex accurata mercurii viui sulphurisque mixtione confectum, cum saccharo, sicut HARRIS, vtiliter propinarunt. Nos denique

que ipsum argentum viuum bene depuratum cum saccharo tanto in mortario exacte miscuimus, & præmissis præmittendis, sub accuratiori diæta longe efficacius deprehendimus; maxime si postea ægri, vt præseruandi sine commendauimus, a carne, piscibus, lacticiniis, dulcibus, caseo aliisque nociuis abstinerunt, & pro potu aquam puram, vel cum cornu cerui usto decoctam, vel etiam Selteranam substituerunt.

§. VIII.

Varia præparata commendantur

Inter alia denique præparata multiplici experientia pilulis vti sumus sequentibus: recipe asæ foetidæ, extracti rhabarbari, tanacetii, aloes depuratæ, myrrhæ electæ, mercurii dulcis ana scrupulum vnum, extracti croci, castorei ana grana quatuor, M. f. ex scrupulo vno pilulæ numero XV. quibus pro subjectorum & ætatis ratione ad No. V. VI. VIII. datis, plures vermibus misere vexatos ex voto sanauimus. Qui vero a pilulis abhorrent, easdem in syrupo capiant; vel etiam bis in die iustam huius medicamenti dosin sumant: Rec. liquoris terræ foliatæ tartari vnciam vnam, extracti rhabarbari, tanacetii, absynthii anatica portione drachmam dimidiam, M. D. Nec denique minorem vidi effectum a sequenti puluere: Rec. mechoacanæ, seminis fantonici, corallinæ, mercurii dulcis, rhabarbari, scordii, C. C. vsti, nitri purif. ana drachmam dimidiam, camphoræ grana VI. M. f. puluis, qui pro ratione ætatis in varias doses dispensandus, vel cum syrupo cichorei in electuarium reductus offerendus.

CAUTELE.

§. I.

Cautela circa pur-

Sed vt omnia recte administrentur, quasdam subiungere placet cautelas, quarum præcipua est, vt nunquam pur-

purgantia acriora, vel calidiora propinentur remedia, si *gantia & calida*
 febrilis calor subest; quoniam hic inde facile augetur.
 Similiter quoque a mercurialibus, omnibusque fortiori-
 bus abstinendum est, quando duodenum acri, caustica
 bile scatet; siquidem inde symptomata non modo exacer-
 bata, sed intestinorum quoque inflammationes accerfitas
 nouimus.

§. II.

Ad vermes ex tenuibus intestinis exturbandos pro- - - *circa*
 dest ante purgantium & specificorum vsu clysterem ex *vermes*
 lacte & melle paratum ano infundere, vt bestiola ista *in tenuibus*
 dulcedine allecta ex oculis suis ad intestina crassa faci- *intestinis*
 lius descendant.

§. III.

Ascarides, si recto innidulantur, clysteres deter- - - *circa*
 gentes lactei, quibus tanacetum, allium, vel scordii folia *ascarides*
 incocta sunt, optimum praestant effectum. Quod simi-
 liter etiam de illis valet, qui ex muria, cum marrubio,
 centauro minore, scordio &c. decocta, additoque ele-
 ctuario hierae composito a nonnullis parari solent.

§. IV.

Neque minus tum temporis enemata commodum - - *circa*
 inueniunt locum, si quando verminosa progenies post *retentis*
 purgationem per aluum non ejicitur: quod saepius vsu *vermes*
 venit, si ista in caeco intestino, quod purgans non valet
 attingere, nidum obtinet.

§. V.

Optime quoque dantur anthelmintica in electuario - - *circa*
 vel syrupo, qualis est cichorei cum rhabarbaro, quod op- *vsu an-*
 time norunt mulierculae, quae pueris verminosis semen *ihelminti-*
 fantonici ad scrupulum circiter vnum cum melle subactum *corum*
 ante

ante lunæ vel incrementis vel decrementis mutationes in lacte propinant, nec sine effectu; modo caueatur, ne semen illud sit cariosum.

§. VI.

*Remedia
externa*

Nonnunquam cum internis externa vtiliter possunt coniungi. Quo sine laudem merentur emplastra vel epithemata epigastrii & vmbilici regioni applicanda, quæ ex absinthio, felle tauri, aloë, colocynthide, succo centaurei minoris, oleo florum spicæ &c. confari possunt; quorsum etiam spectat vnguentum de arthanita cum aliis.

§. VII.

*Cautela
circa ver-
mium præ-
sentiam*

Si quod vero vile & imprimis necessarium datur monitum, est profecto hoc, quod coronidis loco adijcere lubet, vt scilicet medicus ante omnia vermium præsentiam certis signis habeat cognitam, ante quam remedia iis vel enecandis vel extirpandis apposita adhibere studeat; ne forsan, si ægri ex alia causa, alioque morbo ægrotant, plus noxæ, quam vtilitatis adferat.

CAPVT XIII.

DE

ALIIS INFANTVM
MORBIS.

§. I.

*Intensio
auctoris*

PLacet nunc pauca de affectibus nonnullis in vno capite collectim sumtis subiicere; non quidem eo animo, ac si leuiore eosdem & speciali disquisitione

tione indignos haberemus, sed quia non tam longam & scrupulosam causarum evolutionem postulant, admodumque pauca ex medendi methodo ad sanationem requirunt, si modo hæc recto tempore, ordine & sub debito regimine adhibeantur.

§. II.

Primo loco se offert *cardialgia*, quæ se maxime *Cardialgia*
per insignes pectoris angustias cum respirandi difficultate *descriptio*
iunctas, per abdominis & præcordiorum sub costis spuriis
inflationes, per inquietudines & sæpe coniunctos ructus
se manifestat, quibus etiam non raro febriculæ & convul-
siones superueniunt.

§. III.

Oritur hoc morbi genus a violenta & spastica ven- - - *causa*
triculi orificiorum strictura, & flatibus inde inclusis, qui
sensibiles ventriculi membranas distendendo, summas
anxietates, inquietudines, & ob impeditum diaphragmatis
descensum, respirandi difficultatem cum reliquis produ-
cunt symptomatibus. Ad hanc vero causam constituend-
dam maxime omnium mæconium non rite euacuatum,
vel lac coagulatum & stagnans, vel etiam alii humores
viscosi in prima regione stabulantes, & in flatu resoluti
contribuunt; non exclusis demum aliis, quæ nervosas
ventriculi tunicas irritando, ad spasmodicam constrictio-
nem animare, & nociuam flatuum retentionem inducere
valent.

§. IV.

Præsente paroxysmo parum lactis offeratur, & tam - - *curatio*
nutrici quam infanti pulveres antispasmodici absorbentes *in paroxys-*
cum aqua quadam carminatiua propinentur, datis simul *mo*
potus loco decoctis cornu cerui gelatinosis & emulsioni-
bus temperantibus. Quum vero debita flatuum discussio
(Hoffm. Med. Syst. Supplem.) M at-

atque educio optimum in tali casu præstet auxilium; necesse est, ut per clysteres leniter carminatiuos & emollientes huic scopo quamprimum satisfiat. Extrinsicus quoque adhibita paregorica multum huc faciunt: quo sine inunctiones abdominis cum linimento, ex aquæ reginæ Hungariæ vnciis duabus, theriacæ veteris & balsami Peruuiani drachma vnâ, & aliquot guttulis olei menthæ vel caryophyllorum, merentur commendari.

§. V.

Vfus carminatiuorum

Alio clysterum ope reserata, leniora carminatiua profunt; nisi febricula auctior obstat. Quamobrem nutritrici essentiam corticum aurantium, carminatiuam Wedelii cum liquore nostro anodyno mixtam; infanti vero aleosacharum, ex aliquot guttulis olei anisi & chamomillæ veri paratum offerre expedit, superbibendo decoctum auenæ excorticatæ calidum.

§. VI.

extra paroxysmum

Extra paroxysmum, ad fomitem mali subtrahendum, non modo nutritrix, sed infans quoque leniter debet a fordibus depleri: quod in hoc casu optime perficitur, si per interualla ad sex, octo vel decem grana puluis porrigitur, qui ex rhabarbari electi, lapidum cancrorum ana drachma dimidia, feminis cymini granis VI. componitur; non omiffis demum remediis roborantibus stomachicis, ut est elixirium nostrum balsamicum.

§. VII.

Ischuria descriptio & cause

Quando pueri vel nihil vrinæ reddunt, vel guttatum & cum ploratu mingunt, vrinæ adest suppressio, quæ horrendis sæpe cruciatibus affligit; quia tum plerumque teneri præ anxietate & inquietudine lac auidius sugunt, neque tamen ab ejus copia per mictionem se exonerare valent. Oritur hæc anxia mingendi difficultas, quando lac

lac nutricis per crassa, acida & acria edulia est corruptum, vel si ipsa, ob potus insalubres, difficulter mingit. Siquidem talis solet esse infantis vrina & mictio, quales sunt ejus humores, atque ea deprehenditur humorum constitutio, qualis lacteus nutricis succus, quem nutrimenti loco, durante lactatione, ex mammis pufillus recipit.

§. VIII.

Sæpe etiam causa ischuriæ est calculus in vesica ob hærescens, quo facile infantes, ob largiorem succorum acidorum progeniem, laborant; maxime si per dispositionem hæreditariam a parentibus acceptam ad calculi generationem inclinant. Hæc vero causa si subest, exinde cognoscitur, si infantes genitalia digitis sæpe scalpunt, & vrina non modo guttatim ac cum gemitu emittitur; sed sabulosæ quoque particulæ simul prodeuntes in vrina adseruata fundum petunt. Quodsi vero signa hæc omnia non sufficerent, per artificialem explorationem præsentia calculi facile poterit detegi.

§. IX.

In curatione id maxime curandum est, ut diæta - - curatio nutricis, durante adhuc lactatione, aut ipsius infantis, si per cibos & ablactatus est, emendetur: quod optime fit, si omnes tam cibi incongrui, quam potus insalubres serio fugiuntur. Dein vero, malum plerumque sustentatur ab impedita alui exoneratione: quare hæc ante omnia debet promoueri; nisi impetum humorum ad vias vrinarias majorem efficere velimus. Quo fine vel passulæ rhabarbarinæ inter cibos datæ, vel clysmata ano injecta profunt.

§. X.

His præmissis commodus tum nutrici tum etiam infanti potus est præscribendus, qui non modo diluens, - - per potum
sed

sed leniter quoque diureticus esse debet: qualis conficitur, si aqua leuis cum radicibus asparagi, dauci, petroselinii, graminis, foeniculi, saxifrag. cichorei, decocta mane calide, & dein potus ordinarii loco frigida exhibetur. Nec minor est efficacia seri lactis aciduli cum cancerorum lapidibus correcti, ideo quod simul temperantem habet virtutem.

§. XI.

*Curntio
nali ex
calculo.*

Quando a calculosis ramentis vrethram obstruentibus, & sensibilem ejus tunicam irritantibus urinæ fluxus cohibetur, & horrendi dolores calculosi concitantur, iidem profunt clysteres emollientes. Interne vero ad spasmus compescendum dare conuenit decoctum dialtheæ Fernelii cum sapone Veneto, & oleum amygdalarum dulcium cum aliquot liquoris anodyni guttulis in decocto hordei vel auenæ calido; quibus, relaxato spasmo, subiungi possunt pulueres ex lapidibus cancerorum, testis ouorum vitis, solutione oculorum cancri, & alia urinam leniter pellentia.

§. XII.

*Externo-
rum usus*

Extrinfecus si dolor a calculo & ischuria valde vrget, balnea aquæ dulcis, cui emollientia, vt ma'ua, radix altheæ, flores chamomillæ &c. incocta sunt, vsum haud spernendum præstant. Neque de nihilo est, facculos cum talibus speciebus repletos regioni pubis tepide imponere, vel eidem oleum scorpionum inungere.

§. XIII.

*Affectuum
pituitoso-
rum in in-
fantibus
frequentia*

Maxime quoque tenera progenies, ob largam succorum pituitosorum copiam, catarrhalibus & serosis tentatur affectionibus, quas inter coryzam, grauedines, raudines, tussim, asthmata, pectoris infarctum cum roncho & sibilo, parotides, oculos & aures manantes, crustam-
que

que lacteam recensemus, & jam breuiter considerabimus. Singuli hi morbi generatim in eo conueniunt, quod ut plurimum ab aëris vitio & subitanea tempestatum mutatione, nec non a suppresso transpirationis negotio suam nanciscantur originem.

§. XIV.

Quod vero speciatim ad asthma & tussim, eamque *Tussis & asthma* ferinam & siccam attinet, sciendum est, hæc vitia cum *causa* magna anhelitus difficultate & suffocationis metu non solum sæpe epidemice grassari, sed inprimis etiam, experientia teste, dentitionis difficultatem comitari, si consensus lege ipsi respirationis nerui tenduntur & vellicantur. Neque raro eueniunt a variolis & morbillis improuide tractatis, & quando, superato jam morbo, nec alui libertas, nec insensibilis transpiratio debito modo promouetur; vel etiam, si acris quædam excrementicia materia in erysipelate, purpura, crusta lactea, &c. ad interiora fuerit repulsa. Tum enim ab humore viscido, acri, libenter pulmonum infarctus, & molestæ neruorum pulmonalium irrationes, quæ asthma & tussim concitant, produci solent. Denique, inprimis etiam hæc mala solent affigere, ob nimiam ventriculi inflationem, a lacte viscido ibi copiose stagnante, liberumque diaphragmatis descensum impediende inductam: vnde etiam non raro vsu venit, quod vomitus vel sponte obortus, vel arte prouocatus tam tussientibus, quam ægre spirantibus exoptatum ferat leuamen.

§. XV.

Quoad sanationem tussis & asthmatis hæc maxime *- Curatio* tenenda erunt, quod interius absorbentia, cum puluere radice ireos Florentinæ, glyzyrrhææ, spermate ceti & saccharo canto data, item elixir balsamicum, ex tinctura tartari, essentia myrrhæ, croci, nucistæ, corticum au-

rantior. & spiritu salis ammoniaci anisato confectum insigniter profint. In subiectis vero sensibilibioribus, & ubi malum potius a materia acri nervos pneumaticos irritante, quam ab humorum visciditate subortum sustentatumque fuerit, rectius adhuc elixir pectorale temperatius, quod extracti croci grana IV. in aquæ veronicæ & hyssopi vncia dimidia soluta, atque syrupi papaveris albi drachmas duas habet, in debita dosi propinatur. Quodsi vero tussis contumax sicca a lymphâ acriori, laryngem irritante, sub inclementi cœlo provenit, atque pectus humoribus ita profus infarcitur, ut nihil fere per screatum reddi queat, optime tunc, ad acrimoniam demulcendam, sperma ceti in iusculo oblatum confert, vel illud ipsum cum oleo amygdalarum dulcium, saccharo canto, syrupo violarum, & guttulis aliquot olei anisi in electuarium redactum subinde poterit exhiberi, superbibendo decoctum avenæ calidum.

§. XVI.

*Curatio
asthmatis
ex nimia
repleione*

Si forte asthma cum tussi coniunctum ab inflatione ventriculi & lacte coagulato, stagnante & nervos præcordiales vellicante dependet, cum fructu sæpius lene emeticum, ex aliquot granis rad. ipecacuannæ cum aqua infulis porrigitur. Quem etiam usum clysteres emollientes & carminativi, qui flatibus infra exitum parant, sæpius præstare solent.

§. XVII.

*-- ex re-
pulsis exan-
thematis*

Si repulsa materia acris excrementitia ansam malo suppeditat, præter interna diaphoretica non contemnendi vsus sunt vesicatoria nuchæ apposita. Extrinsecus vero in hisce pectoris affectibus inunctiones cum axungia humana & spiritu salis ammoniaci factæ optimas ferunt suppetias.

§. XVIII.

§. XVIII.

Achores, vari & tinea tubercula sunt ulcerosa, a *Achorum*,
vitiō & corruptione feri falsi visceris in glandulis tubulis *tinea &c.*
que subcutaneis subsistentis oriunda, quæ plerumque a ni- *cause*
mia voracitate, lacte nutritis corrupto, & suppressa per
frigus admissum transpiratione suam nanciscuntur origi-
nem. Quod similiter de parotidibus auribusque & ocu-
lis manantibus valet.

§. XIX.

Singuli hi adfectus, vt & reliquæ defluxiones ca- - *Carasio*
tarrhales optime sanantur, si nutritibus partim infusa
sanguinem & lympham diluentia ex radice liquiritiæ,
cortice & ligno sassafras, semineque foeniculi parata,
partim pilulas de succino Cratonis cum & sine mercurio
dulci mixtas, item elixir balsamicum superius §o XV. de-
scriptum propinamus; infanti vero pulveres ex antimo-
nio diaphoretico, lapid. cancror. iride Florentina, lacte sul-
phuris, pauxillo croci & oleo anisi confectos, nec non
laxantia ex mercurio dulci, rhabarbaro & manna consti-
ta porrigimus. Parotides vero, præter interna resolu-
entia remedia, exterius emplastro diachylo simplici cum
camphora remixto volunt tractari; & si tumor discuti
renuit, cataplasmate emolliente ad maturitatem deduci.
Sed hæc sufficiant, quia iam parte *Vta Tomi IVti med. Sy-*
stemat. de his adfectibus fusius egimus.

§. XX.

Singultus æque ac vomitus infantum ex stomacho *Singultus*
& cruditatibus in ipso coaceruatis oriuntur. Quodsi *& vomit-*
enim tenacior acidiorque mucus superiori ventriculi ori- *us origo*
ficio firmius infideat, non modo ipse ventriculus ad con-
tentorum depletionem siue vomitum stimulatur; sed et-
iam propter consensum diaphragma quasi conuellitur, &
facta

facta huius sub inspirando contractione singultus subinde contumacissimus proficitur : unde etiam non raro singultus & vomitus simul tenellos cruciant.

§. XXI.

-- cause

Euenit vtplurimum vtrumque malum a nimia lactis repletionem, vel eiusdem in ventriculo corruptionem. Hæc autem si præsto est, materia plerumque lactea vitiosi coloris, malique odoris vomitu solet reici. Sæpe etiam externum frigus debet accusari, vel dentitio difficilis & dolorifica ansam potest suppeditare, si propter nervorum consensum diaphragma & ventriculus in mali consortium trahuntur.

§. XXII.

-- prognos-
is

Si a copia lactis adsumti vomitus atque singultus proueniunt, nihil fere periculi præfagiunt, cum iam in vulgus vsque notum sit, vomitu in hoc casu plus infantes leuari. Si vero lactis corruptio causam mali constituit, peius est, & sæpe epilepsiæ ac convulsiones accersuntur, quæ vitam haud raro auferunt.

§. XXIII.

-- curatio
per corri-
gentia

Ad rectam sanandi methodum ipsæ nos causæ deducunt. Quodsi enim lac copiose sumtum peccat, in posterum eius quantitas debet subtrahi. Si vero deprauata eius qualitas in vitio est, debitam eius correctionem tam in matre, quam in infante procurare decet. Qua autem ratione hoc perficiendum velimus, iterato in hac tractatione supra docuimus.

§. XXIV.

-- per alia
in- & exter-
na

Speciatim vero in vtroque adfectu prodesse solent, syrupus menthæ & betonicæ, cum aliquot olei macis vel liquoris anodyni guttis datus, vel etiam aquæ florum chamomil-

momillæ, millefolii, menthæ, cerafor. nigr. cum prædicto minerali nostro liquore oblata. Extrinsecus non modo frictions cum pannis calidis, sed & inunctiones regionis ventriculi cum olei aethini vncia dimidia, menthæ drachma dimidia, croci scrupulo vno, vitelli oui no. I. egregio sunt leuamini.

oblatae

§. XXV.

Aluus infantibus modo adstricta, modo nimis soluta est. Adstrictio contingit, quando infantes nimis sunt voraces, aut ipsæ nutrices lactantes victu crasso & acido, potibusque spirituosus delectantur. Licet vero ex tardiori fecum exlutione non statim noxa redundet; sæpe tamen ipsa, si diutius durat, magnis grauibisque malis subinde ansam suppetitat.

§. XXVI.

Ad aluum igitur rite soluendam eo præcipue dirigenda erit intentio, vt nutrix victu leui & emolliente vtatur, interpositis in cibo passulis minoribus, cum rhabbaro & saccharo in electuarium redactis, vel cum pomis Borstдорffianis decoctis. Infanti vero succurritur partim syrupo cichorei rhabbararino, cum aliquot granis mechoacannæ per interualla dato, partim clysteribus ex decocto auenaco cum melle & butyro factis, vel ex ferro lactis & sapone Veneto paratis. Neque vsu caret infimi ventris circa vmbilicum inunctio cum oleo amygdal. dulcium, pulueri trochisc. alhandal nupto instituta.

-- & cura: tio

§. XXVII.

Alui adstrictioni opposita est diarrhoea, siue nimium alui profluuium, quod infantibus numero pluribus ab ira & diæta nutricis peruersa, a transpiratione prohibita, a vitata ciborum digestionem, & inde inducta bilis acrimonia euenit; vnde feces varij coloris, odoris & consistentiæ, imo sanguinolentæ crebrius deiciuntur; non alia ex

Diarrhæe ratio

(Hoffm. Med. Syst. Supplem.)

N

causa

causa, quam quia intestina vel spasmus constricta contentas sordes exprimunt, vel propter atoniam sponte dimittunt. Quare etiam non raro usu venire solet, ut eiusmodi frequentes alui deiectiones non solum grauiiores partium nervosarum spasmos ac dolores, e. gr. ex dentitione difficili comitentur, verum etiam atrophicis & paralyticis valde familiares sint.

§. XXVIII.

.. curatio
nutricis

Licet vero sordidum hoc malum tum infanti laboranti, tum etiam aliis valde sit molestum, saepeque timorem mali euentus iniiciat; minime tamen statim debet sisti, praesertim si illud bene ferant pueri, nec inquietudine, vigiliis, ventris torsione, atrophia, aliisque signis opem sibi ferendam expectant. Quod vero si accidit, primo omnium ad lac nutricis, si adhuc fugitur, est respiciendum, atque nutrix, mali causam fouens, permutanda, substituendo in eius locum pitisanam cum succo cydoniorum roboratam, vel iuscula gallinacea cum oryza & milio decocta.

§. XXIX.

.. & in-
fantis

Ipsi infanti laboranti pulueres ex bolo armena, succino & lap. cancror, cum aliquot granis cort. cascarillae interne dati profunt, quibus etiam pro circumstantiarum ratione, si dolores intestinorum concurrunt, tertia pars grani theriacae coel. pro dosi commode potest addi. Extrinsecus autem linimentum ex olei nucistae expressi, iesmini ana vncia dimidia, balsami Peruuiani drachmis duabus, oleique menthae drachma vna compositum, ventrici calide inunctum prodesse memini.

§. XXX.

Clysterum
& suppositi-
toriorum
usus

Praeter haec vero in tali morbi statu insignis est usus clysterum, ex sero lactis dulci cum milio & oryza cocto & transcolato paratorum, quae simul tenesimum, frequentissime

me

me iunctum egregie solantur; licet etiam huic ipsi diutius duranti optime & quasi specificè profint suppositoria, ex vitello oui affato, cum croco, thure & vno grano opii confata.

S. XXXI.

Atque hæc sunt, quæ de morbis infantum præcipuis cum B. L. communicare volui. Deus O. M. qui optime nouit, quod ego, præter sui gloriam, artis nostræ salutaris incrementum & ægotantium commodum nihil curæ cordique habuerim, hæc omnia reddat salutaria, vt suo tempore fructus ferant vberimos. *Conclusio.*

OBSERVATIO I.

Infans erat octo circiter mensium, qui sanus & vegetus, præter omnem spem & expectationem variis adhibebatur symptomatibus. Noctes enim ducebat aut plane infomnes, aut certe inquietas, & propter crebriores corporis iactationes valde turbulentas, genæ rubebant, ardentem exspirabat spiritum, digitos ori sæpius admouebat, & præter gingiuarum tumorem caloremque, vehementi tussi, respiratione difficili & æstu interno cruciabatur: vnde parentes permoti me in consilium protinus adhibendum statuebant. Ego vero, quum singula hæc mala ac doloribus, ob difficiliorem dentium prurptionem obortis deriuanda esse crederem; auctor eram, vt aliquoties in die sex circiter grana pulueris Marchionis cinnabari remixti cum quinque guttulis liquoris mei anodynæ ex aqua florum tilix, & ceraforum nigr. offerrentur; extrinsecus autem carni gingiuarum dolenti leniter anodyna ac demulcentia, vt butyrum insulsum cum succo hyoficiami subactum, vel cremor lactis cum succo cancerum fluuiatilium & nitri pauxillo remixtus, inungerentur. Aluus, quæ diutius iusto clausa fuerat, referebatur clystere emolliente oleoso, & ad æstum sitimque nimam re-

stinguendam interdum emulsio quædam, ex semin. IV. frigidis, semine papaveris & aquis analepticis parata interponebatur. Nec inanis erat spes, quam conceperamus, sed hac methodo per Dei auxiliantis gratiam id obtinebatur, vt aliquot denticulis e latibus suis protrusis, sensim paullatimque symptomatum remitteret ferocia.

EPICRISIS.

Tanta dolorum in corpore humano vehementia est, vt si membrana vel tenuissima quacunque de causa constringantur, extendantur vel lancinentur, statim reliquæ, in consensum abiectæ, idem mali experiantur. Docent hoc maxime dolores, ex dentitione difficilius succedente infantibus familiares, vbi subtilissima gingiuas inuestientes membranae totum neruofarum partium systema vi consensus adficiendo, omnes corporis functiones mirum in modum lædunt, & labefactant. Quod vero si incidit, prudens medicus nihil prius nihilque posterius habere debet, quam vt mitigata dolorum sæuitia ipsam dentium eruptionem debita ratione promoueat: siquidem cessantibus doloribus, omnia in melius conuertuntur symptomata. Poterit autem hic scopus optime obtineri, si non modo remedia interna antispasmodica superius commendata per intervalla propinantur, sed extrinsecus quoque blande sedantia, quæ inter etiam cerebrum gallinæ, & ex plebis consuetudine, lardum ori immissum referre decet, adhibentur. Quodsi vero compactior gingiuarum textura dentes in erumpendo retardet, vel plures simul dentes prodire moliantur, plane non reformanda est carnis gingivalis ope lancetæ apertio, quæ iam supra suo loco a nobis commendata est, admodumque sæpe a Gallis cum fructu instituitur.

OBSER-

OBSERVATIO. II.

Serenissimi principis filius, nunc annum & quatuor *Regimen*
 menses natus, habitu corporis laxiori, menteque viuida *principis*
 & membris firmioribus præditus, a prima natiuitate ad *dentientis.*
 præfens vsque tempus hanc habuit diætam, & symptoma-
 tum diuersimode affligentium syndromen. Quamprimum
 lucem adspexit, syrupus de manna & cichorei cum rha-
 barb. anatica portione ad drachmas duas in aqua scenicu-
 li paulatim datus meconium per vomitum æque ac sedes
 comode expurgauit. Paulo post, ob aliqua inquietu-
 dinis & tussiculæ signa, medicus mox pristinum laxans,
 mox puluerem marchionis cum aliis absorbentibus mix-
 tum in pulicula dedit, mox etiam clystima ex lacte cha-
 mamelino cum oleo amygdalarum & saccharo confectum
 applicari iussit; atque hæc omnia sapius iterauit, non
 omisis, urgente forsân ventris inflatione, & inquietudi-
 ne, pulueribus contra status nutrici oblatis, quæ semina
 anisi & sceniculi cum flauedine cort. aurantium & sac-
 charo habebant. Sed quum lactans femina, quæ simul
 iracundiæ dedita, singulis mensium conuersionibus mu-
 liebrem fluxum experiretur, serenissimus quoque infans
 menstruas quasi ægritudines perpeti debuit. Siquidem
 circa hoc tempus anxius intestinorum doloribus & statu-
 lentiis frequentissime laborauit; quamuis nec intermedi-
 um tempus ab omni molestia erat vacuum, sed fere sin-
 guli dies medentis auxilia desiderabant. Inter hæc ad
 octauum mensem peruentum erat, vbi purpuracæ quæ-
 dam pustulæ, & insolitus gingiuarum pruritus, ob acce-
 dentem forsân dentiendi periodum, denuo opem expo-
 scere videbantur, quam etiam medicus tum infanti, tum
 nutrici, quæ similiter exanthematibus scorbuticis defœ-
 dabatur, pro virili præstitit. Nihilominus hæc omnia

prohibere non valebant, quin mense nono, prægressis in somno paucioribus, insultus epileptico-conuulsivi aliquoties accesserint, quos tamen, præter clysteres lenientes, pulueres ex lumbricis terrestribus cum absorbentibus mixti, & in aquis antispasmodicis oblatis placarunt. Decimo mensis varia symptomata dentientibus familiaria, vt alui difficultatem, ventris tormina, noctes inquietas, febriculam cum siti, inappetentiam, gingiuarum ruborem & sensibilitatem &c. vna secum attulit. At vero, postquam prouisis omnibus, quæ necessaria videri poterant, remediis, vndecimo mense duo dentes ex inferiori maxilla prorupuerant, omnia reddebantur mitiora; præsertim cum ante anni ad finem properantis exitum, superior quoque maxilla duos denticulos in conspectum daret. Circa alterius anni initium, pereunte paululum appetentia & colore faciei viuido, pone aurem dextram defluxio quædam humida apparuit, & ablactatione deinceps instituta, ob mutatam victus rationem, varia iterum pathemata, vt inquietudines & spasmi internarum partium, quas conuulsiones internas appellant, accesserunt. Inprimis autem asthma cum difficili respiratione & tussicula per periodos redeunte coniunctum se adsociavit, quod plus minus vrgens, & sub decubitu in latus dextrum paullummodo mitigatum vsque nunc omnia medicamenta resoluentia & temperantia penitus elusit. Præter hæc vero notari meretur, quod serenissimus a prima teneritudine mucosis vomitibus & spontaneis alui deiectionibus creberrime fuerit obnoxius, eodemque fine, ad corrigendas euacuandasque fordes multis syrups laxantibus, clysteribus, globulisque moschatis & aliis medicamentis tractatus. Nunc tandem, quum in eo est, vt alterationis terminus appropinquet, & metus sit, ne pristina mala vel recrudescant, vel præsentia augeantur;

meum

meum serenissimi parentes consilium de principis cura impostro rite habenda postularunt. Quod ad diætã, qua serenissimus usus est, speciatim attinet; scire licet, inter cibos maxime panem similigineum cum aqua vel iure carnis in pultis formam redactum, decocta auenæ, hordei excorticati & prunellarum, iuscula carniũ cum vitello oui parata, vel cum oryza decocta, pulmones, cerebrum & carnem vituli, indeque artificiose præparatos pastillos & pulcillas, satis diligenter largiorique manu fuisse oblata; potui vero post ablactationem cereuisiam albam tenuem inferuuisse, quam etiam illa adhuc durante noctu sæpius serenissimus accepisse dicitur.

EPICRISIS CVM CONSILIO.

Sistit hic casus integrum fere catalogum morborum, quibus subinde tenera infantum corpuscula adfici solent; & quum multa notatu digniora momenta in ipso occurrant, quæ nos ad meliorem affectuum infantilium curationem perducere possunt; operæ fore pretium confido, si ipsis explicandis aliquam operam impendam.

1) nihil dubii est, quin Serenissimus infans naturam paulo sensibiliorem, magnamque sordium acrium & mucosarum copiam ex ipso materno utero secum in vitam adduxerit. Id quod, præter varia pathemata, statim a partu infestantia, vomitus & deiectiones alui spontaneæ, prurientia cutis exanthemata, aurium defluxiones humidæ, motus epileptico-conuulsiuũ & similia indicant luculentissime. Longe autem magis hæc omnia fuerunt adaucta a lacte impuro, quod tenello nutrix iracunda, scorbutica & mensium fluxui, contra lactantium consuetudinem, obnoxia suppeditauit. Nec parum huc contulisse videtur crebrior alimentorum nutrientium oblatio, quæ impuris corporibus præ ceteris valde nocet, item nimis tempestiuus cereuisiæ, præsertim nocturnus potus, cui melius

melius aqua cum pane similagineo decocta, serum lactis dulce, aut decoctum auenaceum tenuius siue solum, siue cum anisi semine, vel amygdalis excorticatis per triturationem vigoratum substitui potuisset. Quæ vero quum neglecta fuerint, nihil mirum est, quod ad lactis in prima regione corruptionem & stagnationem vna cum reliquis causis permultum contulerint; vnde frequentes intestinorum spasmi, inflationes, inquietudines, anxietates & deiectiones foetidæ suam mutuata sunt originem. Imo etiam molestus pectoris affectus exinde deriuari poterit, qui sicut a decubitu in latus dextrum paullummodo remittit; ita non obscure indicat, ipsam a maiori intestinorum a flatibus distensione & atonia eius lateris proficisci

2) Quod ad medicamenta a medicis præscripta attinet, singula quidem, dum materiæ acri corrigendæ ac temperandæ, flatibusque discutiendis & motibus blande sedandis dicata sunt, per se laudem merentur; nisi creberimus & fere nimius illorum vsus iustam aliquam censuram incurreret; maxime quum multa laxantia & clysmata tonum intestinorum non parum debilitasse videantur. Iam vero eo respiciendum erit, vt talia in vsum proponantur remedia, quæ alui libertatem seruare, debitumque intestinorum robur restituere apta sunt. Quo fine ego loco syruporum, laxandi scopo hætenus oblatorum suaderem hoc, quod sequitur, medicamentum ad drachmam dimidiam propinandum: Rec. rhabarbari electi vnciam dimidiam, terræ foliatæ tartari, salis tartari ana drachmam vnam, aquæ scorzonæræ vncias tres. Fiat sub leni calore extractio & colatura. Deinde commendarem hanc formulam pulueris, qui pulueris marchion. C. C. phil. præp. succini ana drachmam dimidiam, nitri purif. scrupulum vnum, cort. cascarillæ grana X. habet, de quo decem vel duodecim grana in aqua ceraforum nigror. storumque tilizæ pro-

propinentur. Imo etiam, ad flatus discutiendos, sex vel octo guttæ essentiæ corticum aurantium, cum tinctura tartari & liquore anodyno mixtæ dari poterunt: hac tantum adhibita cautela, vt ne sine necessitate crebrius offerantur. Extrinsicus linimentum, ex olei nucistæ expressi & axungię humanæ vnciâ dimidiâ, bals. Peruvianî drachma vna, olei lauendulæ, maioranæ, caryophyllorum ana guttis XX. compositum, vel solum, vel cum aqua reginæ Hungar. dilutum ventri inungere curarem. Quibus si coniungatur temperatum regimen, sufficiens motus & moderatio ciborum vsus, futurum esse spero, vt natura sensim roborata vires, ad dentes e latibulis suis protrudendos necessarias recipiat, quæ prius non redibunt, quam cum motus naturales a spasms & flatibus primarum viarum debilitari desinent.

3) discere licet, in quam lubrico statu pretiosissima principum salus sit posita. Primo enim plerumque a parentibus tenerioribus nascuntur debiles ac infirmi, & quum omnibus facile morbis debilitas pateat, longe etiam frequentius præ ignobilioribus magnatum proles ægrotat. Accedit dein, quod nutricibus impuris, male moratis vel lasciuis, vel in alto otio viuentibus, tradantur, quæ varia corporis & animi vitia vna cum lacte communicant. Nec culpa vacat nimis accuratum regimen, & iusto subtilior sanitatis cura, qua vel minimus vagiendi conatus statim vel alimentis, vel medicamentis debet compeisci, & sic natura per se iam infirma non potest non magis magisque debilitari.

OBSERVATIO. III.

Puerulus quidam semestris, a parentibus sensibilioris naturæ genitus, præter consuetudinem aliqua valetudinis labascens indicia præ se ferre videbatur. *Dentitio difficilis.*

(Hoffm. Med. Syst. Supplem.)

O

circa

circa hanc ætatis periodum incidere solet, subesse putabatur, & protinus arcessebatur medicus, qui ob paruum gingiuarum intumescenciam, & in superficie albedinem idem metuens ad aluum referendam, puluerem præscribebat, ex grano dimidio resinæ ialappæ, & tribus mercurii dulcis granis cum saccharo subactis compositum. Deiciēbat quidem inde puer sex sedibus ingentem mucii lactisque coagulati copiam; sed proh! dolor postea aluus non modo fortius adstricta erat, aut tantum viridia & coagulata reddebat excrementa; verum etiam continuis fere ciulatibus, inquietudine, corporis torsionibus, pauore in somno, tremuloque artuum motu & singulus quadam specie tenellus corripiebatur. Inter hæc medicus pristinum purgans remedium aliquoties repetebat, clysteres iniiciendos curabat, variique generis medicamenta strenue propinabat; sed tantum aberat, vt quidquam inde leuaminis adferret, vt potius tandem vehemētissimi motus epileptico conuulsiui, per integrum fere nycthemeron parua interiecta remissione durantes breuissimum vitæ filum abrumperent. *Causa quidem mortis dentitioni difficili & laboriosæ tribuebatur; sed parum tumoris in gingiuis, plures vero aphthæ in ore & vicinis faucibus apparebant, & proximo ante obitum die fæces profus nigræ & foetidissimæ deiciēbantur.*

EPICRISIS.

Equidem nullus dubito, quin in nostro puerulo primam aduersæ valetudinis causam dentitio suppeditaerit. Siquidem haud raro sub ipsa euenit, vt propter nervulorum oris vellicationem, ad intestina vsque consensus lege propagatam, vel crebriores alui deiectiones proriterent, vel nimiam eiusdem adstrictiones affligant. Nihilominus, si quis symptomatum postea perpefforum sæuitiam, funestum-

flumque mali euentum soli dentiendi difficultati adscribere vellet, grauiter profecto erraret: vt pote quæ magna ex parte validiori purganti, ex resina ialappæ & mercurio dulci conflato debentur. Hoc enim, non semel, sed aliquoties, puero a parentibus sensibili oblatum non modo sensibilem alimentorum canalem, sed vniuersum quoque genus neruosum, in tenellis mobilissimum, ad spasticas constrictiones subeundas disponere omnino valuit. Eadem fuisse ratio videtur pessimarum oris pustularum, quas aphthas dicimus, quæ in nostris quidem regionibus vsuum medicinarum, vel eminenti quadam acrimonia, vel calorem excitandi facultate præditarum, lubenter excipiunt. Nec dubitare licet, quin fortioris cathartici rodens indoles, suscitata intestinorum phlegmone & sphacelatione, quæ ex foetidissimo fecum odore simul patet, mortem tandem induxerit. Iam quidem remedia aluum subducentia in morbis infantilibus reprobare non ausim, sed hoc tantum commonefacio, quod, missis omnibus acrioribus, leniora tantum in vsuum duci debeant. Quo fine, si propter aluum officii immemorem iusto seignior fecum excretio fit, laudem merentur interna alcalina, vt lapides cancrorum & oleum tartari per deliquium, quæ adstringens acidum, cuius generationi infantilis ætas imprimis fauet, imbibendo, sal quasi medium constituunt, adeoque alui libertatem egregie conseruant. Tum quoque insigniter profunt rhabarbarina, vt tinctura rhabarbari, vel rhabarbarum in substantia cum lapid. cancrorum & oleo tartari mixtum, item syrupus cichorei cum rhabarbaro, cui maioris efficacæ causa extractum rhabarbari vel mechoacanna alba ad duo, tria, quatuor & plura grana pro diuersa ætatis ratione additum; extrinsecus vero clysteres emollientes & oleosi, qui simul spasmis sedandis apti sunt, quam maxime debent commendari.

Sæpe vero etiam in tali casu, si infans præsertim sensibilibior est, egregie prodesse solent laxantia nutrici oblata: siquidem certissima constat experientia, illorum virtutem cum lacte communicatam etiam in lactentibus crebriores alui deiectiones efficere.

OBSERVATIO. IV.

*Ventris
stormina ab
ira matris.*

Qui adhuc fugebat infans vnius anni, a matre per iram valde commota mammis appositus protinus in sæva ventristormina, & ingentes præcordiorum anxietates incidit. Siquidem continuos fere eiulatus edens ex altero latere in alterum inquietus se deiicit, pedibus calcitrat, anxie respirat, dies noctesque insomnes ducit, vel leviter consopitus pauoribus concutitur: alius pauca, eademque tantum crassa, coagulata & viridi bile circumfusa reddit, abdomen flatibus distenditur, & singula ita sunt comparata, vt metum haud inanem conuulsionum vel epilepsia superuenientis incutiant. Ego itaque in consilium adhibitus præscribo puluerem, ex pulu. Marchion. drachma vna, specifici cephalici drachma semis, croci & castorei ana granis V. qui in octo doses diuisus ter in die ex aqua flor. tilia & liliorum conuall. sine vino præparata propinatur, interposito ad sex guttulas liquore meo anodyno, cum liquore tartari, & vna alteraue olei anisi guttula remixto. Neque minus, ad feces & flatus educendos, fibrasque intestinales spasmo contractas relaxandas, aliquoties iniiciendum suadeo clysterem ita parandum: Rec. flor. tilia, malua, violar. summitat. millefolii ana pugillos duos. Coque in f. q. aqua. Colaturæ recipe vnciam vnam cum dimidia, cui olei chamomilla cocti vncia semis, pinguedinis castorei scrupulus, olei tartari per deliqu. guttæ X. admisceantur. Abdominis tandem regio subinde inungebatur oleo amygdalarum dulcium, cui oleum carui & camphoræ paussillum

lum nuptum erat, atque potui pitana tam calide, quam subfrigide bibenda, item decoctum auenaceum substituebatur. Sed ut mater quoque paululum adiuta lactationi denuo apta redderetur, equidem ipsi ad complacandos spasmos, puluerem precipitantem nitrosum cum liquore anodyno ex aqua aliquoties sumendum, sordesque biliofas cum puluere rhabarbarino euacuandas commendabam: atque hæc omnia tam felici euentu, ut mater cum prole sua integræ restitueretur sanitati. Ne vero infanti noua pertimescenda essent mala, ab lactationem tam diu differendam præcipiebam, donec pufillus, viribus sensim receptis, perferendæ victus mutationi suppar videretur.

EPICRISIS.

Summam meretur admirationem, qui fiat, ut infans incolumis & perfecte sanus a solo lacte matris atque nutritricis vel iracundæ, vel terrore quodam percussæ, in gravissimas adstrictiones intestinorum spasmodicas & motus epileptico-conuulsiuos cum plenaria sanitatis euerfione, ipsoque mortis periculo tam repente coniici queat. Tamen si vero causæ tam funestorum euentuum paulo abstrusioris sint indaginis, nec facile vllius hominis ratio adsequi valeat, quomodo vehementiores animi adfectus non solum in corpus, quod percellunt, verum etiam in aliena, quibus lac tantummodo sugendum datur, tam grauius operari queant: medico tamen sufficiat, si decenti auxilio pessimorum effectuum noxas commode propulsare nouerit. Agunt enim animi adfectus instar venenorum celerissime non tam in fluida, ut in sanguinem & humores, sed potius in solidas, easque motrices corporis partes, quas subinde ad vehementissimas constrictiones spasticas animant; vnde dein omnes œconomix vitalis motus non possunt

non insigniter lædi. Quæ cum ita sint, in tali casu nihil medenti prius, nihil posterius esse debet, quam vt nimios spasmos, qui præcipue sensibilem ventriculi & intestinorum tractum afficiunt, blande componere, & turbatos solidorum motus ad temperiem reducere studeat. Id quod a nobis optime præstitum est per appropriata antispasmodica, tam interne oblata, quam extrinsecus adhibita, quorum vsum ipse latissimus mali euentus comprobauit. Præter hæc vero, peculiare adhuc phænomenon explicandum erit, cur a lacte matris iracundia tactæ statim feces crassæ, & colore immutato, virides apparuerint. At vero, quum ea sit iræ affectus indoles, vt tonum & motum intestinorum peristalticum turbando, alui excretionem supprimat, facile euenit, vt contenta in intestinis recrementa longiori mora acozem contrahant, bilisque admixtione corrosiuam plane naturam cum virore induant. Quare tum temporis simul ad materiam acidobiliofam & corrosiuam blande temperandam medentis intentio dirigitur rectissime. Ceterum, ne innocua proles a peruersis nutricum adfectibus grauius laet, serio ipsis hæc commendanda est cautela, vt post fonticam animi commotionem lac nunquam, nisi mammis antea emulctis, vnoque & altero die interiecto, sugendum præbeant. Nonnullæ a canibus adhuc lactentibus lac sibi efugi patiuntur, qui etiam non raro inde moriuntur, luculentum veneni accepti testimonium relinquentes. Neque tamen mediante lactis vehiculo sola animi affectuum noxa in infantes deriuatur, sed idem quoque de aliis nutricum vitiis arbitrandum esse velim. Ita enim febrem tertianam sugenti communicatam haud ita pridem vidi.

OBSERVATIO V.

*Lethalia
ventris s. r.*

Serenissimus infans, a matre editus tenera, morbo-
sa, & non leui sanguinis & humorum impuritate prædita,
ab

ab ipso vitæ primordio maculis purpuraceis, oculorum *mina*; cum lippitudine, capitisque achoribus laboravit; mediocriter *sectionis* tamen semper valuit. At vero, quum septem prope mensibus elapsis, nutriendi munere fungens femina in repentinum incideret morbum, nec facile in ipsius locum alia commoda nutrix posset substitui, optimus ille princeps, a dulci lactis succo abstractus, nunc iusculis auenaceis aliisque alimentis educari debuit. Sed quæ antea cautissime euitata erant mala, pleno nunc agmine irruebant. Siquidem tenellus, ciborum appetentia deiecta, subito inquietus reddebatur, in somno, qui tamen paucus erat, pauebat, difficulter cum sibilo respirabat, immodico valdeque corrosiuo alui fluxu laborabat, tenerumque corpusculum inter altos clamores miserrime torquens adstantium misericordiam in se omnem vertebat. Quæ singula quum truculentos intestinorum dolores satis clare indicarent; nihil profecto, quod saluti esse poterat, omittebatur. Dabantur enim interne pulueres antispasmodici, leniter absorbentes diaphoretici, ex puluere March. C. C. vsto, phil. præparato, succino &c. confecti, quibus ad alui fluxum moderandum cortex cascarillæ, & pro dosi tertia pars grani theriacæ cælestis in vino prius soluti adiecta; extrinsecus autem abdomini partim sacculi roborantes in vino cocti, partim linimenta oleosa & spiritiuosa, & ano demum clysteres emollientes subinde applicabantur, non omissa sero lactis dulci porui substituendo. Sed inanis erat omnis medicinæ energia, & superuenientibus epilepticoconuulsiuis motibus optimus ille princeps in vitæ initio e viuis tollebatur. Instituta post mortem anatomica sectione intestinum colon, vbi sinistra eius flexura ad rectum porrigitur, ad vlnæ latitudinem valde erat constrictum & ita angustatum, vt vix tenuis stilus transire posset: in ea vero parte, quæ mesocolo, adheret, ad ventricu-

triculum vsque non obscura inflammationis prægressæ indicia se manifestabant. Reliquus intestinalium tam tenuium, quam crassorum tractus valde erat distentus, excepto ilco, cuius ambitus itidem naturali minor conspiciatur. Mesenterium quoque & concaua hepatis regio plures inflammationis & subsequutæ sphacelationis notas offerebant, quæ similiter etiam per conuexam hepatis superficiem dispersæ obseruabantur.

EPICRISIS.

Quis est, qui non videt, intempestiuam pusionis ablationem primam querelarum omnium occasionem supeditasse. Equidem noui infantes numero plures, ob aliquam aut matris aut nutricis imbecillitatem a lacte maturnius paullo abstractos, qui nihilominus robusti sibi que fati constantes permanserunt. At vero, longe aliter res sese habet cum tenerioribus, qui per infirmitatem ab utero contractam, alimentis aliis præter blandum lactis succum digerendis minus sufficiunt. Si qua vero ab lactandi necessitas vrget, optime lactis vicem gerit serum lactis dulce, secundum methodum nostram elaboratum, quod fluxile satis, omnique caseosa substantia orbatum facillime a ventriculo potest subigi, sicut ego exemplis quamplurimis edoctus scio. Quod vero ad ipsam sectionis historiam attinet, scire licet, quod variæ de causa morbi commotæ fuerint lites, quam alii in naturalem intestinalium angustiam reuicere voluerunt. Sed vt paucis hac de re meam expromam sententiam, probe equidem inter causam mortis proximam, & causam morbi, quæ tandem causa mortis fit, distinguendum esse statuo. In hoc nostro casu nihil dubii est, quin mors a sphacelosa partium internarum corruptione; hæc autem a spasmodica intestinalium constrictione & flatulenta tenuium

um distensione immediate dependeat. Eadem fere phaenomena, maximeque nimias coli contorfiones, non modo in infantibus, epilepsia, immodica alui fluxione & conuulsione demortuis, verum etiam in adultioribus, nimia sanguinis vel per vomitum, & hæmorrhoides, vel per menses & lochia fluxione laborantibus crebrius annotare mihi licuit. Breui enim ante mortem interuallo in hisce, similibusque adfectibus sæuissimæ intestinorum conuulsiones & spasmi accedunt, qui altera ex parte constrictionem, ex altera vero statulentam distensionem inducendo, sanguinem hinc inde ad statim inflammatorium, indeque pendentem sphacelum disponere solent. Imo a tali perturbato sanguinis circulo, nec caput & pulmones sunt immunes, sed in his quoque, variæ naturalis læsiones & in dextro cordis ventriculo sanguinis coagulati grumi sæpe sæpius deprehenduntur; licet in præsentis sectionis historia nulla cordis & pulmonum facta fuerit mentio. Hæc autem allegata mortis causa a causa morbi & symptomatum longissime differt, quam equidem natiuæ intestinorum angustię, vt quidam putarunt, ideo tribuere nollem; quoniam, si hæc connata fuisset, a prima natiuitate crebriores morborum insultus debuissent accedere, nec forsitan optimus puerulus ad tantam, licet breuissimam, ætatem potuisset pertingere. Multo magis veritati admodum consentaneum videtur, quod sanguinis & humorum dyscrasia, quæ antea purpuram, lippitudinem & achores induxit, nunc ob incongruam diætã, forteque prohibitam transpirationem, ad intestina magis conuersa grauissimos ibi spasmos & inflationes produxerit; vnde, suspenso circulationis æquilibrio, inflammatio, sphacelus & ipsa demum mors prognata fuerunt.

OBSERVATIO VI.

*Epilepsia
ex achori-
bus repul-
sis.*

Bimulus quidam, sanguine & succis turgidus, iam per menses aliquot crusta lactea capitisque achoribus laborauerat, cui chirurgus quidam promptæ audaciæ puluerem cerussæ, boli armenæ & terræ vitrioli dulcis capiti inspergendum commendabat. Exsiccabantur inde quidem vicuscula, sed infans proh! dolor languescens pæneque torpidus, pauoribus in somno percellabatur, paltebat, & post leuem corporis refrigerationem in vniuerso corpore ita rigescebat, vt digitis in volam manuum collectis dentibus strideret, oculis apertis mirumque distortis vibraret, sub anxio anhelitu spumesceret, rapidisque motibus conuulsus verum epileptici habitum ostentaret. Quæ quum ita agerentur, parentibus ad me anxie aduolantibus consilium dabam, vt, decocto cornu cerui, hordei & glyzyrrhicæ in potus locum substituto, per interualla puluerem ex bezoardicis fixioribus conflatum in aquis analepticis cum mixtura simplici leniter imbutis propinarent, aluum clysmate subducendam, totumque corpus probe fricandum curarent; his autem præmissis specifica antepileptica, e. g. puluerem ex lumbricorum terrestr. granis sex, antimonii diaphoretici & lap. cancerorum ana granis quatuor confectum subiungerent, non neglectis simul calidis spinæ dorsi & artuum inunctionibus, cum vnguento ex axungia canis, & castorei, oleo nucistæ, menthæ, caryophyllorum &c. confiato insituentis. Quorum remediorum effectui Deus ita clementissime annuebat, vt hostili materia ad summam cutim denuo propulsa, innocua proles a sæuissimis epilepsiæ insultibus sensim ex voto liberaretur.

EPICRISIS.

Iustissimam meretur censuram hæc peruersa achorum repulsio, qua sordes vlcerosæ, optimo naturæ consilio eliminan-

minandæ, versus interiora fuerunt repressæ, partibusque nervosis insidentes sæuissimos spasmos concitarunt. Equidem capitis exulcerati cum aqua sclopetaria, aliisque externis convenientibus ablutionem feliciter cessisse noui; sed probe cauendum velim, ne hoc ante debitam corporis per leniora laxantia, diaphoretica & infusa calida purgationem suscipiatur, imò etiam cum ipso externorum vsu remedia blande diaphoretica apte coniungantur; alioquin auxilii loco maiorem facile noxam inducimus. Vix autem melius symptomatibus ex retrocedente cutis impuritate oriundis succurritur, quam si nociuam materiam ad corporis habitum reuocare annitimur. Id quod in subiectis paulo habitioribus externa epispastica leniterque vesicantia, in teneris autem calidæ frictions, & interne pulueres bezoardici cum infusis theiformibus & diapnoico regimine dati commodissime præstant, vt deinceps remedia, specifica quadam virtute spasmos sedantia felicius adhiberi possint, inter quæ maxime mixturæ, ex aquis antepilepticis, specifico cephalico, puluere marchionis, liquore meo anodyno, vno moschi grano, & syrupo pœoniæ conflatae apud infantes laudem merentur.

OBSERVATIO VII.

Trium annorum puer, habitu corporis succulentiori præditus, a prægressa refrigeratione tussi fatis vehementi corripiebatur, pectus humoribus valde tenacibus infarctum turgidumque nihil fere, aut parum mucii viscosi laborioso conatu reddebat, & tandem ipsa conuulsio accedens haud inanem mortis timorem incuriebat. Alius quoque eiusdem habitus puerulus, cibo aliquando nimium repletus, circa decubitum de magna pectoris angustia conquerebatur, & noctu dein expergefactus cibi quidpiam adsumti, magnamque mucii viscosi quantitatem euomebat. Sed nihilominus, redeunte vomendi conatu, inter

*Conuulsio
ex tussi &
asthmate.*

summas anxietates & suffocationis periculum nihil prope materiae viscoſae vomitu reddere poterat; vnde conuulſus miſerrime habebat.

EPICRISIS.

Dicti hi affectus pro cauſa agnoſcunt ventriculum, tenaci humorum ſaburra repletum atque diſtensum; vnde nervi præcordiales vellicati ſpirandi anguſtiam cum ſuffocationis metu & conuulſiuis artuum tractionibus inducunt. Quæ vero ſi præſto ſunt mala, vix melior datur medela, ac ſi viſcidorum humorum colluuiem per lenem emeticum, in ſufficienti liquidi quantitate ſolutum exterminare contendimus. Quo ſine pro diuerſa ætatis ratione tertiam vel dimidiam partem grani tartari emetici, in aqua cinamomi ſoluti, vel aliquot grana radicis ipecacuannæ cum aqua calida infuſa, vel etiam, vt nonnullorum mos eſt, oxymel ſquilliticum ſubinde propinare expedit. Nec facile in tenellis ſucculentioribus reformidanda eſt emetici oblatio, vt potius mirabiles in ſanando effectus ab iisdem tempeſtiue adhibitis ſæpiſſime obſeruentur, & poſtea remedia blande reſoluentia, vt pulueres ex ſolutionis oculor. cancri & radicis ari granis tribus, rad. ireos Florentinæ, antimonii diaphoretici & ſacchari granis duobus parati, ſubiunctis infuſis herbarum pectoralium calidis, longè præſtantiores habeant uſum.

OBSERVATIO, VIII.

Tabes.

Infans vnus anni, nutrice uſus morboſa, & ob vitam ſedentariam, parciorem potum & acidorum inter cibos uſum ſpiſſo craſſiorique lacte repleta, inopinato quondam grauibus ventris torminibus, alui obſtructione & inſigni abdominis a flatibus diſtentione adſcicbatur. Remittebat quidem malum conuenienti medicina tractatum, ſed ingens abdominis tumor relinquebatur, qui ad cordis
vsque

vsque scrobiculum, & hypochondrii latera extensus tanta duritie pollebat, vt digitis vix cederet. Inter hæc simul nocles ducebantur infomnes, aluus mox excrementa dimittebat glutinosa & coagulata, niox nimis fluida, cibos appetendi facultas fere penitus erat deiecta, bibendi contra cupiditas intensior, totumque corpus modo frigus, modo calens, in partibus tam superioribus, quam infra abdomen suis indies magis marcescebat, imo omnia ita erant comparata, vt veram tabem satis dilucide indicarent. Ego itaque consultus suavor fui, vt primo omnium intestinorum parietes ab amurca viscida per puluerem Cornachinum, ad grana sexcirci mlyruppo cichorei & aqua feniculi datum, liberentur; postea vero puluis, ex æthiopis mineralis granis quatuor, concharum citrat granis tribus, sacchari granis sex compositus singulis diebus mane offeratur, eodemque per octiduum usurpato, pristinum laxans repetatur, & sic aliquoties alternando curatio per aliquod tempus adornetur. Præter hæc vero, potui vel decoctum, ex radicibus quinque aperientibus paratum, vel serum lactis dulce, cui oleum tartari per deliquium insillatum erat, substituiebatur, & ad vim ventriculi concocturam iuuandam, bilisque balsamicæ defectum explendum, inter cibos quindecim guttæ e iixir mei visceralis propinabantur; extrinsecus autem abdominis durities & flatulentia oleo chamomillæ cocto & emplastro Barbette camphorato fovebantur. Atque hæc ratione, maxime cum in diæta, relictis omnibus crassioribus, iuscula tenuiora cum radicibus aperitiuis decocta adhiberentur, puerulus sensim, licet lento gradu, a diro hoc malo citiusque imminente moriendi necessitate liberabatur.

EPICRISIS.

Tumores abdominis cum macie infantibus familiares non aliam agnoscunt causam, quam viarum, quæ chylum vehunt, a materia viscida obstructionem; vnde non solum copiosi status, intestinorum canalem distendendo, abdomen tumidum reddunt; verum etiam, ob denegatum chyli subtilioris ad sanguinem transitum, partes corporis succo alibili defraudatæ contabescere incipiunt. Quum itaque in eiusmodi adfectibus crusta intestinorum villosa tantum non semper materia crassa & tenaci obfessa, ipsaque in esenterii glandulæ, sicut anatomicae sectiones docent, valde tumidæ & infarctæ sint; eo omnino curantis dirigenda est intentio, vt expurgata intestinorum colluie, talia remedia in usum proponat, quæ aliqua humores viscidos attenuandi & resoluendi energia possent. Id quod,

quod, præter alia deopplatiua, etiam æthiops mineralis egregie præstat, vtpote quem D. D. Harris & alii, remedijs fere omnibus collquantibus longissime antepoñant. Sed vt conueniens simul victus ratio accedat, inprimis necesse est.

OBSERVATIO IX.

*Rachitidis
species.*

Puer octennis, a matre ad cachexiam procliui genitus & enutritus, a primo mox ortu ossibus tenerioribus carneque spongiosiori præditus, valde languidus, facieque tumidus apparuit. Accedente dein ea ætatis periodo, qua alias infantes pedibus insistere solent, terram attingere detrectat, & licet quandoque ingrediendi aliqua potentia pollere videretur, breui tamen iterum adeo debilitabatur, vt vix pedem mouere posset. Ceterum bene appetens, digerens & egerens insigni ingenij alacritate, & statura supra ætatem magna gaudet, præsertim tamen caput inusitata fere magnitudine quasi inflatum conspicitur, vt naturalis membrorum conuenientia fere penitus sublata videretur. Parentes, qui causam mali incantationi tribuebant, innumeris frustra adhibitis, a me tandem consilium expetebant, quod etiam hacratione libens suggerebam. Primo omnium, repurgatis primis viis, talem victus rationem præcipiebam, quæ parca, tenuis leniterque exsiccans erat, vt scilicet puerulus in parua quantitate carnes tantum affatas cum pane similagineo comederet, pro potu decocto ex rad. chinæ & rasura ligni sassafras cum passulis vteretur, mane in lecto sub decocti calidi vsu leniorisque sudoris expectatione membra pannis calidis probe fricanda daret, & demum balneum Lauchstadiense per tempus adhiberet, subiunctis post singulos vsus frictionibus, artuumque inunctionibus cum tali spiritu neruino: Rec. aquæ reg. Hungar. vncias duas, saponis Veneti drachmas tres, solutis adde balsami Perniv. drachmam dimidiam, olei caryophyllorum, laudulæ, maioranæ anaguttas XV. Quibus per aliquot menses probe obseruatis eueniebat, vt puer magis magisque pedibus vti disceret.

EPICRISIS.

Referrî hic casus videtur inter rachiticos, ob symptomatum conuenientiam. Causa mali in nimia succorum ferosiorum redundantia, partiumque solidarum flacciditate ponenda est; vnde membra nimis laxata debita sua firmitate agilitateque caruerunt. Similem ambulandi impotentiam sæpissime in adultioribus obseruavi, qui succis spissioribus præditi, intra breue temporis spatium paullo maius corporis incrementum crescendo ceperunt, vbi præter tenuem victum

victum balnea vel naturalia, vel per artem cum herbis nervinis parata eximie profuerunt; licet interdum vix prius, quam altera ætatis periodo, indeque mutata corporis totius textura, membris recte uti valuerint.

OBSERVATIO X.

Morbis quoque incongruis infantilis ætas patet, quod sequentes historiz demonstrabunt. Trium annorum puella, facie pallida, parumque appetens, non solum inter alui depositionem vna cum fecibus cruoris paucillum excernit, sed postea quoque tuberculum, æuellanz magnitudine, tactui remitens, multumque molestiæ inter sedendum adferens in ano accipit. Quæ cum audirem, puellam ex mala ventriculi digestionem, indeque ortis flatulentis, maiori sanguinis ad vasa hæmorrhoidalìa congestione laborare iudicabam. Quamobrem ad alui libertatem servandam, sanguinemque purificandum præscribebam infusum theiforme, alternis diebus mane hauriendum: *Rec. herbæ hederæ terrestr. manip. vnum, summitat. millefolii, flor. chamomillæ vulg. papav. rhæados ana pugill. quatuor. fol. fennæ s. slip. cremoris tartari ana drachmas duas. C. D. S. species, quarum drachma vna cum mensura dimidia aquæ infundatur.* Ventriculo prospiciebam elixir meo viscerali, ad viginti guttas in prandio & hora quinta vespertina dato. Denique verò tumoris causa externe linteum vino calido rubro, Pontack, imprægnatum applicari iubebam; idque tam felici successu, ut brevi hæc molestiæ ex voto disparent.

Hæmorrhoides tam fluentes quam cæcæ.

OBSERVATIO XI.

Hæc scribenti in memoriam venit casus de diabete symptomata fatis notabilis. Puella enim octennis, illustri stemmate orta, ingentem fordium aluiarum copiam, ob neglectam forte alui depositionem, in intestinis accumulauerat. Accedebat dein crebrius vrinæ stillicidium, cui medici, quorum non pauci consulebantur, varia traumatica aliæque adstringentia audacter opponebant, & insuper fere habito aluiæ excretionis negotio, solam tinct. rhabarbari, vel Clauderi aperitiuam timidi præscribebant. Sed aucto prob! dolor molestissimo vrinæ fluxu corpus ita debilitabatur, ut superveniente demum materiæ purulentæ excretionem, ægra febre hectica consumpta decederet. Aperto per cultrum anatomicum cadauere, intestina tenuia mirum erant distenta, & in vtraque hypocondrii latere intestinum colon durissimis, iisque copiosissimis, scybalis repletum, ut duplo maius videretur. Ren sinister a superincumbente colo compressus

Diabetes in infante.

pressus naturali maior, & ex parte purulento ichore refertus conspiciebatur. Vnde facillimum erat iudicatu, nimiam intestini colli distensionem, renis tubulis relaxatis, maiorem humorum adfluxum, & urinæ separationem proripuisse. Quare officio desuerunt medici, qui relicta causa, solam diabetem adstringentibus tractarunt; quum tamen clysmata aliæque interna emollientia, tempestiue adhibita malum exitum arcere potuissent facillime.

OBSERVATIO. XII.

*Convulsivi
motus cum
vermibus
complicati.*

Illustrissima puella, decem annos nata, admodumque sensibilis ac tenera, nutricem habuit valde impuram, & a prima infantia gena uni tumore, oculorum lippitudine aliisque malis, a sanguinis dyscrasia abortis laboravit. Tandem priori anno sine notabili causa motus spasmodico-convulsivi cum vertigine, corporisque totius rigore & tremore mox pedes, mox brachia miserissime adficebant, ita ut ægra, prægresso fornicationis sensu, mirum labefactata aliquoties per diem in terram caderet. Varia a variis præscripta erunt remedia, sed sine omni effectu. Quum vero & ego in consilium vocarer, puellam nimis voracem cibus maxime dulcibus, farinaceis & lacticiis delectari, quandoque ventris torminibus affligi, & olim vermium quædam signa præbuisse, comperi. Vnde, mutato victu, ad primas vias vel a fordibus, vela vermibus, si præsto essent liberandas bis in hebdomade octo vel decem harrum pilularum præscripsi. Rec. gummi ammon. dep. extr. tanaceti, aza fetidæ, boracis Venet. ana drachmam dimidiam, rhabarbari el. drachmam vnam semis aloes puriss. grana XV. extr. croci, castorei ana grana tria, M. f. l. a. cum tereb. Veneta pilulæ ex scrupulo XXX. Præter hæc quouis die mane in lecto infusum nerunum, ex herbe melissæ manip. vno, flor. chamom. vulg. tiliz, primul. veris, saluz, sambuci ana pugillis duobus confectum, inter corporis frictionem, blandique sudoris expectationem bibendum offerrebat. Circa decubitum ex aqua antispasmodica puluis temperans cum sex guttis liquoris anod. essentiz croci & castor. nupti, & inter cibos viginti & plures guttæ elixir visceralis propinabantur. Quibus per aliquot hebdomadas vsurpatis balneum neruinum, ex herbis menthæ, maioran. salv. rosmar summitat.

origani &c. cum debito regimine & vnguenti neruini vsu commode subiungebatur.

INDEX RERVM.

*Primus numerus tomi quarti partem, alter paginam
& S. supplementum indicat.*

A.
Abdomen eius minus decens ligatio post partum sepe intestinorum dolorum causa II. 322. inflationes vid flatulentia,
Abluctatio infantum quo tempore fieri deceat S. 23. quæ post illam obseruanda S. 24
Abortus qui dicatur III. 620. partu naturali grauior est III. 646. quo tempore contingat III. 621. differt a partu septimestri ibid ab hæmorrhagia abortiua & minus tali III. 622. non facile prouocatur, quod auctorum testimoniis III. 623. & variis obseruationibus probatur III. 624. signa III. 622. 638. subiecta III. 625. causæ occasionales sunt æris vitiosa constitutio & praua diæta puerperarum III. 633. alius adstricta III. 636. fluor albus diutius infestans IV. 517. hæreditaria dispositio & abortiendi consuetudo III. 632. spasmos concitantia III. 630. sanguinis defectus & abundantia

III. 629. tussis conuulsiva III. 418. externæ violentiæ III. 628. polypos vteri IV. 280. causa proxima III. 627. quando contingat in variolis & quæ pariat symptomata I. 159. & quæ illum sequuntur III. 634. procliuitas ad ipsum in quo consistat III. 631. disponit frequens ad fluorem album IV. 514. ad hæmorrhagiam vteri II. 114. ad leucophlegmatiam IV. 463. crebrioris circa medium gestationis tempus contingentis exemplum III. 624. frequentis casus III. 654. venæsectione præseruatus III. 646. cum perpetuo vomitu iunctus III. 661. cum insequente hæmorrhagia vteri & molarum excretionem III. 645. cum symptomatibus hypochondriacis III. 650. nimia ad ipsum procliuitas cum molarum excretionem III. 659. Indicationes curatoriæ & præseruatoriæ III. 634. quæ explentur venæsectione III. 635. laxantibus lenioribus III. 636. commoda vteri

teri purgatione post partum III. 637. quomodo ex tempestate vitiosa exacto vitæ regimine tractandus III. 638. qua ratione immineas arcendus III. 639. hæmorrhagia in illo quomodo tractanda III. 639. quomodo præcauendus in acutis morbis III. 640. in dysenteria III. 641. in hysterico malo ibid. cautelæ circa venæsectionem III. 641. 644. corporis potum & motum corporis III. 643

Abscessus eorum signa V. 307. differunt a fistulis V. 296. ab ulceribus V. 343. sunt sæpe causa fistularum V. 301. sanguineis cur sint frequentes I. 44. quomodo ex potu frigidus sub paroxysmo febrili nascantur ibid. circa *aurem* occultus convulsiones sæpe excitat III. 93. *aperti* curatio II. 274. ex hepaticide orti casus I. 458. *mesenterii* vid. mesenterium; *mesenterii abdominis* ex tertiana I. 43. *pulmonum* an possit sanari I. 446. quando post peripneumoniam remaneat ibid. *vesicæ* vid. vesica, *uteri* vid. uterus.

Absorbentia quatenus conueniant in cardialgia II. 233. in febribus I. 21. 31. *sq.* quomodo improvide data atrophicæ infantilis causa S.

64

Achores quid & unde S. 95. retro.

pulsi quomodo sæpe asthmatis conuulsiui & infantilis causa III. 322. 352. S. 93. epilepsicæ III. 313. guttæ serenæ IV. 116. moruum spasmodicorum vagorum III. 102. tussis ferinæ III. 378. curatio S. 95

Acida humores incrassant III. 619. IV. 387. seri secessum faciunt V. 296. primarum viarum tonum destruant III. 37. diarrhœam suscitant III. 620. menses supprimunt III. 37. V. 296. *remedia* verminibus sunt inimica & quæ S. 82. quomodo adhibenda sint in febre verminosa I. 597. quomodo præferent in pestilentia I. 291. laudantur in ea I. 291. *sq.* præsertim si bezoardicis terreis fuerint nupta I. 298. laudantur in petechiali I. 265. petechizante febre I. 232. in synocha putrida I. 329. an in hæmorrhagia narium conducant II. 17. an in tertiana I. 19. eorum abusus in tertiana quartanam producit. I. 74.

Acidule qualia principia recondant IV. 316. cum lacte optime misceri possunt ibid. ante earum usum corpus rite præparari debet II. 273. cur sub earum usu animi adfectus maxime noceant I. 364. & fructus horræi III. 611. impuris subiectis magis, quam thermæ prosunt V. 142. frigidæ potæ qui.

quibus noceant III. 37. 367. im-
promide vsurpata febres inter-
mittentes excitant I. 12. scabiem
V. 228. praesertim nocent in hy-
drope pectoris III. 336. hypo-
chondriacis & spongiosis subie-
ctis III. 230. a spasmō vexatis
III. 237. in vertigine idiopathica
IV. 97. laudantur in asthma
III. 335. calculo felleo II.
273. dysenteria III. 552. in
epilepsia & quando conducant
III. 24. nephritide I. 469. cum
lacte profunt in doloribus intesti-
norum a motibus spasmodicis va-
gis III. 109. odontalgia II. 475.
tussi hypochondriaca III. 417.
vertigine symptomata IV. 93.
vulceribus V. 261. vteri haemorrha-
gia II. 117. vid. *aque minerales*.
Acidum est plerumque causa mor-
borum infantilium S. 6. ex qui-
bus signis pateat ibid. quanam ad
illud ingenerandum ex parte la-
ctantis contribuant S. 10. ex par-
te infantis S. II. in primis hypo-
chondriacorum viis vnde III. 271.
cardialgiae qua ratione causa exi-
stat II. 233. quomodo tollendum
ibid. sal an podagrae materia &
causa II. 506. *corrosivum* non est
causa vlcerum quod probatur V.
245
Aerimonia humorum quomodo ge-
neretur V. 169. in infantibus vn-
de S. 5. & senibus V. 47

Adstringentia externe admota capiti
quomodo repellant humores I.
406 *seq.* gingivis inuncta in den-
titione difficili nocent. S. 34. in
erysipelate. III. 523. *interne* quo-
modo in tertiana cum fructu
queant adhiberi I. 23. 31. in ni-
mio haemorrhoidum fluxu II.
97. roborantibus nupta quo in
casu ad febres lentas commen-
dentur I. 574. incaute vsurpata
in nimio mensium fluxu malum
hystericum concitant III. 191.
polypos IV. 288. in dysenteria
qua cautione adhibenda III. 546.
in gonorrhoea IV. 551. nocent
ad abortum praecauendum III.
642. in convulsivis motibus III.
74. in expellendis exanthemati-
bus V. 214. in fluore albo IV.
521. in haemoptysi a defluxione
acri II. 42. quanam & quan-
do in vteri haemorrhagia conue-
niant II. 113. 116
Aegypti cur dysenteriae obnoxii III.
529
Aequinoctia cur circa illa auditus
vitia exacerbentur IV. 155. cur
venesectio circa illa in convul-
sionibus conveniat III. 74
Aer eius vsus V. 198. *purus ac tem-
peratus* tonum partibus solidis
conciliat V. 13. quos effectus ex-
ferat in pulmones I. 441. lauda-
tur in tussi III. 387. ipsius mu-
tatio

- zatio* magnos ad nervosi generis sanandos morbos habet. III. 146. confert in asthma III. 337. in delirio melancholicis & maniacis IV. 222. in epilepsia III. 16. in scorbuto V. 24. *subita* ad apoplexiam contribuit II. 169. ad odontalgiam II. 472. ad vomitum cruentum II. 70. qualis conducatur puerperis III. 167. tabidis & phthisicis IV. 328. variolis laborantibus I. 158 quomodo ab aquarum inundatione infalubris reddatur I. 262. eius *constitutio preternaturalis* quæ in corpore pariat damna I. 241. 250. V. 250. qualis disponat ad abortum III. 633. ad auditus vitium IV. 155. ad dysenteriam III. 536. ad febres exanthematicas I. 229. ad fluorem album IV. 513. ad hypochondriacum malum III. 219. ad purpuram V. 99. ad rachidem S. 72. ad scabiem V. 19. rad. scorbutum V. 13. ad singultum III. 424. ad sphacelum V. 66. quomodo frumenta corrumpat. I. 162
- Æris viride* egregie callum absumit V. 313. quomodo adhibendum V. 314. eius aqua vlcerum putredinem ardet V. 263
- Ætas* cur quælibet suas peculiares habeat adfectiones III. 207. V. 193. S. 3
- Æthiops mineralis* quomodo conficiatur S. 85. confert in contusionibus ac sanguinis stagnationibus III. 35. gutta serena IV. 123. lue venerea cum aliis sudoriferis V. 160. refractariis morbis subcutaneis V. 206. tussi serena III. 389. vermibus exturbandis S. 85
- Alcalina* in calculo renali præservando laudantur & quæ II. 372
- Alexipharmaca* quomodo ad genesis exanthematum contribuant I. 368. sola nocent in pestilentia I. 296. sed acidis nupta in ea conveniunt I. 297. *sq.* nocent in petechizante febre I. 247. *sq.* sed analepticis nupta interdum conveniunt ibid I. 297. nocent in purpura V. 127. in gonorrhœa cum aliis sudoriferis laudantur IV. 546. caute in dysenteria sunt adhibenda III. 551
- Alloetica* cur infantibus noceant S. 25. in defectu dispositionis ad hæmorrhoides II. 343. hæmorrhoidariis sæpe nimium hæmorrhoidum fluxum excitant II. 90. nocent in vomitu cruento II. 75
- Aluminosa* an conveniant in febrium intermittentium curatione I. 21. 40
- Alvus* eius ratio in omnibus fere morbis habenda IV. 78. quomodo in abortu solvenda III. 637. ardente febre I. 355. calculo II. 394.

394. catarrhali benigna febre I. 132. in colica II. 331. convulsivis motibus III. 68. doloribus intestinorum II. 335. malo hypochondriaco III. 177. 226. iliaca passione II. 309. in lue venerea V. 173. maligna febre V. 124. mictu cruento II. 144. pe- techizante I. 233. in puerperis I. 514. *sq.* quartana I. 70. quoti- diana I. 93. semitertiana I. 117. tussi III. 384. variolis I. 156. eius *apertio* quantum valeat ad morbos præscindendos I. 37. *stuxus* quando & quomodo in pe- techiali febre sit promovendus I. 267. quatenus conveniat in pneu- monicis febribus I. 432. num eas solvat I. 448. qua ratione in pur- pura sit dirigendus I. 214. quan- do in variolis sit procurandus I. 180. vid. plura *diarrhoea*. *Adstri- cta* sanguinem ad superiora pel- lit III. 37. hinc congestiones ad caput sustentat IV. 238. est gravidis familiaris III. 636. morbos chro- nicos sustentat III. 126. induci- tur sæpe a tinctura antiphthifica Grammauni II. 324. vel ab acido in primis viis III. 271. vel a convoluzione intestinorum III. 607. maxima est in catalepsi & vnde III. 137. disponit ad abor- tum III. 636. aurium tinnitum IV. 153. mictum cruentum II.

143. convulsiones anget III. 75. maxime nocet in purpura V. 128. quæ pariat symptomata in vario- lis I. 156. 174. an fumo tabaci referendur II. 335
Amara quo principio maxime agant V. 32. bilis defectum suppleat IV. 368. quomodo in quartana a- gant I. 63. cur & quomodo vermi- bus inimica S. 82. sæpe nocent in ictero IV. 368. laudantur in scor- buto V. 31. patredini resistunt & quæ V. 68
Amaurosis vid. *gutta serena*
Ambra grysea sammum est analep- ticum III. 21. eius *essentia* quan- do in palpitatione cordis conue- niat III. 294. cum *passulis* deco- cta a Cratone in declinatione tus- sis laudatur III. 386
Ambustio quos effectus in corpus humanum inferat. V. 64
Amor occultatus & vesanus omnes animi & corporis functiones perturbat III. 185. IV. 195. sæpe epilepsiæ causa III. 12. deli- riorum IV. 195
Amputatio membrorum sphacelato- rum vbi & quomodo instituenda V. 72. 76. quæ circa illam tenenda V. 75. quæ ante & postil- lam conferant. V. 72. 76
Amuleta quomodo operentur I. 191
Amygdale dulces, earum oleum ex- terne in aurium siccitate lauda- tur

- tur IV. 161. vel ante vel post anthelminticorum usum interne conuenit III. 73. in calculo renum & felleo II. 270. 369. dysenteria III. 542. hæmoptysi II. 39. intestinorum doloribus a salinatione mercuriali V. 166. tussi vel spermate ceti III. 385. vel cum syrupo papaueris albi III. 392. ad stercora indurata educenda III. 226. cum anethi oleo in singultu III. 430. cum spermate ceti in scorbuticis doloribus ventris V. 35. crebro infantibus exhibitum nocet S. 27
- Analeptica* quæ conueniant grauidis ad abortum præcauendum III. 639. laudantur in pestilentia I. 299. quando conducant in phrenitide I. 423
- Anasarca hydrops* quid IV. 423. differt a cachexia II. 394. ab hydrope polyopo cordis iuncto IV. 442. a leucophlegmatia IV. 423. signa IV. 424. 426. eo defunctorum anatomie IV. 429. ratio symptomatum IV. 430. causæ occasionales IV. 436. sq. 460. prognosiv IV. 442. cum asthma iuncti casus IV. 475. cum tympanitide iuncti & sanati exemplum IV. 459. indicationes curatoriæ IV. 444. quæ absoluntur paracentesi IV. 445. & quando IV. 446. purgantibus IV. 446. enematis IV. 448. & diureticis IV. 449. quando sudorifera conferant IV. 450. tertianæ succedens quomodo tractandus I. 33. an venæsectio in eo conueniant IV. 453. cautelæ circa purgantia IV. 454
- Angina* quæ dicatur I. 389. 392. eius subiecta I. 392. sedes I. 389. species periculosæ I. 390. in quo differat ab aphthis I. 392. ab inflammatione faucium leuiori ibid a prunella I. 391. a spasmi hysterici I. 392. quando in ea magis solida quam fluida deglutiri queant I. 404. eius causa proxima & remotiores I. 392. orta ex conclani recenter calce obducto I. 393. ex repellentium præpostero usu discussa I. 405. alui fluxu soluta I. 402. mortis signa in ea I. 395. prognosiv I. 394. sq. *epidemicæ* quibus temporibus se exferat I. 394. *externa* qualis dicatur I. 390. *humida* & *seca* qualis sit I. 391. *symptomatica* quibus ex causis oriatur I. 394. & quibus accidat I. 393. *vera* qualis dicatur I. 391. quomodo curanda I. 396. sq. quo pacto conueniant externa I. 397-399. & sanguinis missio I. 396-398. *recidiuans* sæpius sanata I. 404. eius recidua quomodo arcenda I. 401. 405

Angli cur phthisi obnoxii sint IV.
325

Anima arctissimum cum corpore habet commercium III. 135. eius sedes quo loco statuenda III. 135. IV. 191. in mechanismo per mechanicas causas agit III. 121. ipsius *functiones* beneficio fluidi nervei fiunt IV. 193. *irregulares* unde dependeant III. 5. an ipsa proxima causa functionum vitalium sit IV. 250

Animi adfectus quinam ad eos proclives II. 448. pro varietate varios edunt effectus III. 288. eorum noxa in tota motuum œconomia III. 185. V. 15. in nutrice & infantibus ad quos morbos disponant III. 17. S. 9. morborum sanationem remorantur V. 139. morbos quiescentes sæpe reuocant IV. 147. disponunt ad abortum III. 360. cachexiam & chlorosin IV. 391. epilepsiam III. 11. hypochondriacum malum III. 221. lithymiam IV. 245. motus spasmodicos vagos III. 103. spasmus œsophagi III. 455. polyporum generationem IV. 287. quæ in febre petechizante pariant symptomata I. 236. & cur maxime sub usu aquarum mineralium noceant I. 364

- - deliquita differunt gradu IV. 143. in quo ab apoplexia & epilep-

sia IV. 244. a suffocatione IV. 245. signa antecedentia & solutionis paroxysmorum IV. 244. subiecta & causæ proxima IV. 245. medietate causæ sunt animi adfectus IV. 245. corruptio partis sphaerulosa IV. 251. diæta praua IV. 251. hæmorrhagiæ nimie IV. 252. hydrops pericardii IV. 256. morbi progressi & qui IV. 249. opiata & narcotica IV. 251. polypus IV. 253. venena, purgantia & emetica IV. 252. unde in passione hysterica frequentia III. 161. & in puerperis IV. 269. & quomodo in his tractanda IV. 270. prognosifunesta & mala IV. 253. salutaris IV. 255. vid. plura *syncope* & *lithymia*.

Anodyna quænam sint lenissima III. 212. sub lingua detinere iuuant in aphonia IV. 181. laudantur in animi deliquis ab ira IV. 256. calculo felleo II. 270. canceri enormi dolore V. 277. delirio maniaco IV. 225. dysenteria III. 543. singultu III. 536. vesicæ spasmu II. 412. vomitu III. 506. quatenus ad pneumonicas febres conferant I. 437. in rheumaticis arthriticis & doloribus II. 448. cur genere nervoso debilitatis noceant III. 167. cholera adfectis III. 593. & in intermittentibus I. 31.

Anepileptica quænam sint III. 72

Antibel-

- Antihelminthica* quotuplicia & quæ sint S. 32. *sq.* variz eorum præparationes S. 86. quid ante & post horum usum tenendum III. 73. fortiora quando in cardialgia verminosa noceant II. 238. *antihelminthica pilule* vid. *pilule pulvis* vid. *pulvis. syrupus* vid. *syrupus*
- Antibraces* pestilenciales quæ dicantur I. 289. *sq.* qualem poscant curationem I. 301
- Antidota* quæ sint optima I. 383. III. 594
- Antihæcticum* Poterii an in hæctica conueniat I. 574. *sq.*
- Antimonium* crudum decoctis antiueneris cum fructu additur V. 159. in puluere cum aliis in arthritide inueterata II. 442. eius *sal sulphureum* quomodo præparatur V. 160. quod laudatur in lue venerea ibid *sulphur auratum* sudoriferis in lue venerea subiungitur V. 160. *tinctura acris* cum aliis laudatur in capitis doloribus a seri vitio II. 220. ad calculum renalem arcendum II. 373. in lue venerea V. 160. *vitrum* ventriculi inflammationem induxit I. 381. cum aliis ex ipso minus rite preparatis choleram excitant. III. 584. bene præparata ex eo interne in vlcibus laudantur V. 267
- Antinephritica* quid circa illorum vitium tenendum II. 392
- Antiquarium* Riuerii quomodo præparetur I. 63
- Antiscorbutica* quænam sint V. 31. cur caute biliosis subiectis & iuuenibus offerenda V. 34. eorum succi optime cum sero lactis propinquantur III. 111
- Antontana* aquæ cum lacte mixtæ in vesicæ vitis laudantur II. 145. quando conferant in nimio hæmorrhoidum fluxu II. 94
- Anus*, eius fistulæ sedes V. 299. causa V. 303. sæpe mature consolidata phthiseos causa IV. 333. quomodo tractanda V. 318. *prociencia* sæpius foriori sphincteris spasmò debetur II. 399. cur senibus infirmis & hæmorrhoidariis familiari symptoma II. 88. *spincteris* valida contractio sæpe dolores colicos & flatulentos producit & in quibus II. 357
- Anxietas* præcordialis vnde suam trahat originem I. 380. in febre ardente I. 347. quomodo a potu coffee inducatur V. 112
- Aphonia* quæ dicatur IV. 175. sedes eiusque causa proxima IV. 176. oritur ab ebrietate IV. 178. a paralyti linguæ aut sero impuro stagnante ibid a sanguinis congestione ad linguam IV. 177. & vermibus ibid prognosis IV. 178. ex insultu apoplectico ortæ exem-

exemplum IV. 186. quomodo tractanda a paralyfi linguæ induta IV. 179. a catarrhali deflutione ibid quomodo sub saluatione mercuriali eueniens curanda ibid a vitio sanguinis orta quaratione tractanda IV. 180. a verribus IV. 181. cautela circa venæsectionem & spirituosa IV.

130

Aphtæ quæ dicantur S. 43. differunt inter se ratione gradus ibid in quo ab angina I. 391. causa materialis & formalis S. 43. mediata & remota S. 44. a cicuta aquatica usu sæpe producuntur III. 313. symptomatum ratio S. 44. prognosis S. 45. quomodo sint tractandæ I. 401. præsertim in infantibus ubi ratio habenda *nutricis* S. 45. & *infantis* S. 46. quomodo in variolis I. 154. 172. quæ externe in iis conueniant S. 46. cautela circa symptomaticas ibid

Apoplegmattizantia laudantur ad arcendos malignos morbos I. 261.

Apoplexia quot eius gradus IV. 3.

sanguinea quid II. 163. leuior IV.

serosa in quo consistat II. 172. quo loco maxime accidat II. 164.

IV. 4. signa antecedentia II. 166.

symptomata atque effectus IV.

165. ea defunctorum anatome II. 163. in quo differat ab animi deliquis IV. 244. a passione hy-

sterica III. 158. a lethargò IV. 54. disponunt ad eam animi affectus II. 168. debilitas generis neruosi IV. 12. excretiones sanguineæ & serosæ suppressæ IV. 9. *sq* mercurialia inepte adhibita IV. II. a mercurialibus in podagra datis exemplum IV. 54. morbi epileptici ac conuulsui IV. 12. polypi in vasis cordis & cerebri II. 171. IV. 280. spasmi partium inferiorum IV. 9. status cachecticus II. 171. plethoricus II. 167. IV. 9. eius insultus in corpore purpura & podagra vexato exemplum IV. 44. leuioris in lethalem mutatæ casus II. 182. a sinistro balnei calidi Carolinarum vsu obseruatio II. 179. funestæ ex purgante acriori ortæ exemplum II. 181. curandi methodus quæ clysteribus acrioribus absoluitur II. 174. externis & internis excitantibus II. 167. & venæsectione congruo loco instituta II. 173. *sq*. IV. 16. cautela circa balsamica & apoplectica II. 178. circa venæsectionem II. 175. præcauetur alium soluentibus II. 178 in hæmorrhoidariis frictionibus & hirudinum applicatione & elixiriis balsamicis II. 177. venæsectione ibid & exacta victus ratione II.

179

(b)

Appe-

- Appetitus* a diuturna abſtinentia perit III. 152. a ſalibus acidis excitatur III. 116. *nimius* a quibus cauſis oriatur III. 212. cur ante motuum ſpasmodicorum inuaſionem auctior III. 116. plane *deſectus* in quartana quid indicet I. 81. num bono conſilio excitetur poſt febres malignas I. 282. & intermittentes I. 586
- Aprilis* cur catarrhalibus & exanthematicis morbis faueat V. 108
- Aqua* pro potu pura eſſe debet V. 29. *calide* pota a zecchio profecreto ad renalem præſeruandum laudatur II. 375. *frigida* potus a variis auctoribus laudatur II. 346. fanat & præcauet morbos III. 607. fibras roborat & firmat II. 485. III. 509. acres humores temperat & referat obſtructiones II. 112. V. 28. ſanguinis æſtum reprimat II. 350. quomodo ſudorem moueat I. 359. non promiſcue exhibendus I. 352. II. 485. III. 69. & quæ circa eius uſum tenenda III. 86. quem uſum præſtet in ardente I. 349. in cardialgia ab ira II. 233. in catarrho peſtoris III. 366. in cholera III. 613. cholericis morbis I. 358. colica ſanguinea II. 349. conuulſionibus III. 69. 86. epileſia III. 24. hæmoptyi II. 45. 59. hæmorrhagia uetri III. 112. lipothymia IV. 260. lippitudine oculorum IV. 145. palpitatione cordis III. 310. ulceribus V. 49. 262. nocet poſt emeticum III. 50. *chalybeata* a veteribus commendatur ad lienis morbos V. 29. hæmorrhagias nimias II. 92. vomitum præcauendum II. 75. qua ratione eius inundationes aerem reddant inſalubrem I. 262. *hydropicorum* qualis conſtitutionis IV. 429. *intercus* cur a veteribus ita dicatur & quid ſit IV. 424. *laxans* quomodo paranda I. 51. *ſelopesaria* laudatur in externis capitis eſtoreſcentiis III. 33. miſtu cruento II. 419. eum balſamo vitæ in gonorrhœa ad iniectionem IV. 556. *vita ſtomachica & carminatiua* an poſt cibum ſuntum digeſtionem promoueat II. 388
- Aquæ* minerales æſtiores ſunt communi V. 28. quænam principia recondant IV. 216. earum effectus & uſus II. 229. IV. 215. ſq. quæ ante & ſub earum uſu tenenda III. 230. V. 210. artificialis imitatio I. 50. *calide* in ſubiectis impuris caute adhibendæ V. 151. præcauent calculum II. 274. polypofas concreciones IV. 292. eryſipelatis recidiuas I. 318. ſq. laudantur in cachexia & chloroſi IV. 399. cutis adfectibus

- bus V. 210. in delirio melancholico & maniaco IV. 215. in malo hypochondriaco III. 229. in morbis a febris intermitentibus incaute suppressis II. 652. periodicis I. 530. morbis a sanguine impuro & spisso ortis II. 251. in quotidiana contumaci I. 92. quatenus in asthma conueniant III. 353. in febris intermitentibus I. 69. *seq.* cum primis longis I. 97. & cur in iis conducant I. 96. quando in febre lenta I. 565. & quæ iis tunc præsidia surroganda ibid in phthisi IV. 348. cum lacte quomodo cura instituenda IV. 328. commendantur in arthriticis & rheumaticis doloribus II. 447. nimio hamorrhoidum fluxu II. 94. purpura scorbutica V. 119. rheumatismo scorbutico II. 443. diu nimis usurpata quam noxam inferant III. 230
- Aquitgranenses* thermæ cur nimis calidæ sint IV. 163. ante earum vsuum corpus rite præparari debet II. 273. laudantur in calculo II. 273. ad polypos arcendos IV. 292. in quibus morbis noceant IV. 163
- Arabes* dysentericæ sunt obnoxii & cur III. 529
- Ardens* febris quæ vulgo dicatur I. 342. *seq.* quæ recte dicatur I. 343. eius subiecta & causæ antecedentes I. 347. causa proxima I. 346. quibus regionibus rarior quibusve frequentior sit I. 345 quam necessaria sit in ea lingue inspectio I. 369. in quo differat ab aliis febris continuis I. 344. a marasmo senili I. 369. a synocha I. 344. quem exitum habeat in senibus I. 369. quid in ea significant rigores I. 353. in sene ex mala curatione funesta I. 368. copioso iulapii potu sanata I. 357. quale regimen poscat I. 353. an in ea conueniat venæsectio I. 348. quomodo adhibendus potus frigidus I. 356. in primis aqua frigida I. 349. 358. qualis conueniat potus I. 351. quomodo in ea ducenda sit aluus I. 353. *seq.* cephalalgia tractanda I. 354. sitis fallenda I. 355. continua in tertianam intermitentem mutata I. 368. *sanguinea* copioso potu sanata I. 361. vid *synocha biliosa.*
- Ardor ventriculi* vnde oriatur I. 373
- Arena* calida qua ratione in intumescencia abdominis conferat IV. 497
- Armoracia* eius radix quale recondat principium V. 31. laudatur in scorbuto ibid.
- Arsenicum* quomodo sumtum symptomata inducat & quæ II. 229.
- (b) 2 I. 393

- I. 393. III. 491. eo extinctorum anatome III. 601. ad separationem corrupti in sphacelo minus tutum est V. 71. ex eo sumto mors quomodo præcaueatur I. 381. III. 594
- Arteria aspera* quæ dicatur III. 371. eius vsus III. 372. *bronchialis* secundum suum initium & progressum anatomicè describitur III. 371
- Arteria* caput ingredientes cur crassiorem suam tunicam deponant II. 6
- Arteriometria* num in phrenitide conueniat I. 413. num in dolore cephalico II. 202
- Arthritici* cur præ aliis ad venerem proni II. 423
- Arthritis* quid veteribus & recentioribus dicatur II. 426. eius descriptio ab Aureliano II. 503. differt ratione causatum, indolis & graduum II. 429. a rheumatismo II. 427. subiecta II. 435. cur autumno & vere maxime affligat II. 423. cum colica sanguinea alternantis exemplum II. 354. cum nephritide sepe alternat. II. 228. causa materialis salina cuius indolis II. 506. conferunt ad hanc animi adfectus, deses vita & luxuria II. 514. hæmorrhagiæ cessantes II. 435 excreciones sepe naturales suppressæ II. 515. venis abusus II. 513. venæsectione neglecta II. 428. causa proxima II. 428. 434. 505. prognosis II. 517. 437. cessans sepe spasmi vesicæ & dysuriæ causa II. 400. *retropulsa* sepe cardialgiæ causa II. 229. colicæ II. 323. convulsio-num III. 61. hydropis IV. 440. lethargi IV. 80. palpitationis cordis III. 287. *tussis convulsivæ* III. 378. *vaga* qualis materia in ea peccet II. 430. quomodo differat a motibus spasmodicis vagis III. 94. & *fixa* vnde II. 506. *uniuersalis* incipiens vnde II. 442. sepe ex rheumatismo II. 434. præservatio qua ratione instituenda II. 442. curatio differt pro causarum differentia II. 442. & quomodo instituenda II. 440. 529. quæ conducant in imminente paroxysmo II. 528. in cacochymicis subiectis II. 442. in hæmorrhoidariis II. 446. cautelæ circa anodyna & opiata quæ tenendæ II. 448. calidiora remedia & spirituosa II. 447. lactis curam II. 444. 532. topica II. 444. & venæsectionem II. 438. 440. 531
- Artus* eorum distensio in epilepsia vnde III. 9
- Ascarides* vbi maxime sedem suam habeant III. 122 IV. 498. S. 77 earum causæ & subiecta S. 79. sunt sepe stultitiæ causa IV.

498. motuum spasmodicorum III. 122. prognosif S. 81. quibus eliminandæ III. 123. S. 87. vid. *vermes.*

Ascites hydrops qui dicitur IV. 423. differt a tumore gravidarum IV. 442. ab hydrope polypo cordis iuncto ibid verus a spurio ibid eius signa IV. 424. morbi historia IV. 426. eo defunctorum anatome IV. 428. symptomatum ratio IV. 431. eius genesis dependet ab hepatis vitio IV. 432. & reliquorum viscerum labe IV. 433. causæ occasionales sunt animi pathemata IV. 438. diæta inconueniens IV. 437. a frigido potu in cachectico orti exemplum IV. 467. dispositio naturalis IV. 436. exanthemata & vlcera retropulsa & consolidata IV. 440. euentus IV. 445. curatio instituitur diureticis IV. 449. enematis & purgantibus IV. 448. & roborantibus IV. 452. desperatus quomodo tractandus IV. 455. quatenus paracentesis conueniat IV. 446. scarificatio IV. 459. & venæsectio IV. 454

Asthma quid III. 315. subiecta III. 318. S. 6. eo defunctorum anatome III. 318. ex aëris vitio cum hydrope pectoris orti exemplum funestum III. 353. ab exhalationibus calcis viuæ III. 361. a fri-

gore vehementi enati casus III. 362. a retropulso erysipelate pedum III. 354. a podagra retropulsa lethale III. 357. *conuulsuum* strictè dictum quid III. 321. eius signa ab Aretæo descripta III. 316. differt a suffocatione hysterica & catarrho suffocatio ibid a pituitoso III. 315. causæ III. 320. *sq.* a materia intus retenta podagrica orti exemplum III. 323. a calculo vesicæ fellæ subnati casus III. 341. prognosif III. 349. quomodo tractandum III. 332. *sq.* *hydropici* funesti exemplum IV. 473. cum anasarca iuncti obseruatio IV. 457. *infantis* causa & curatio S. 93. *rheumatici* Carolinis sanati exemplum III. 364. *spasmodici* a victu post iram sumti III. 347. a repulsa podagra ortum III. 358. a tuberculo in osse sterni III. 367. *spasmodico-cachecticum* quid III. 324. a tumore pedum repulso casus III. 349. *spasmodico statulentum* quid III. 320. *spasmodico hypochondriaci* ab vsu radicis squillæ sublenati exemplum III. 343. *spasmodico sanguineum* quid III. 320. vtriusque curatio III. 329. *sq.* *suffocatum* sæpe a læsione diaphragmatis ortum III. 323. a pectoris hydrope & polypo cordis III. 325. quatenus in eo conducant acidulæ & ther-

- thermæ III. 335. balnea minera-
lia III. 336. diuretica & externa
III. 337. emetica & purgantia III.
324. & venæsectio III. 335
- Asthmatici* quando bene sese habe-
ant III. 359. cur ad apoplexiam
proni II. 171
- Atonia* spasmus sequitur III. 15.
viscerum ex quibus causis indu-
catur IV. 438. qua ratione ad ca-
chexiam & chlorosin disponat
IV. 388. hæcticos morbos &
quomodo tractanda sit I. 578. hy-
dropem IV. 433
- Atrophia* differt a phthisi IV. 254.
infantis quid S. 61. differt a ra-
chitide S. 62. symptomata vnde
IV. 294. signa S. 61. sectio ea de-
functorum anatomica S. 62. causæ
mediate & proxima ibid. sq.
est sæpe scorbutica S. 64. pro-
gnosis S. 65. quomodo tra-
ctanda si a nimio absorbentium
usu orta S. 68. a prava digestionem
& transpiratione prohibita subna-
ta qua ratione sananda S. 67. a
scorbutica matris labe oborta
quomodo tollenda S. 67. cautela
quæ circa purgantia tenenda S.
68
- Avena* eius decoctum quomodo pa-
randum I. 118. ad seltum & bi-
lem temperandam in febribus in-
termittentibus I. 19. laudatur in
dysenteria III. 542. tussis III. 383.
- methodo Loweriana quomodo
præparetur I. 575
- Auditus*, eius vitia quæ IV. 149. sq.
differunt inter se IV. 149. quibus
lædatur IV. 150. *difficilis* oritur
sæpe ab aurium cerumine indu-
durato IV. 151. quomodo tra-
ctandus IV. 161. a tuba Eustachia-
na obstructa IV. 151. quomodo
sananda IV. 161. a laxitate parti-
um acusticarum IV. 152. quibus
remediis tollenda IV. 161. a spas-
mo & siccitate auris 151. mediatæ
causæ sunt vitium ventriculi & in-
testinorum IV. 153. ex vitio prima-
rum viarum orti exemplum IV.
169. decubitus serosorum humo-
rum IV. 154. eius in femina senili
exemplum IV. 168. remotiores
causæ IV. 155. *contumacis* fortio-
ri purgante curati casus IV. 170.
per inediam sanati exemplum IV.
170. *abolitionis* a mercuriali cura
male tractata IV. 172. prognosis
IV. 155. optime sanantur diapho-
reticis & diureticis IV. 157. la-
xantibus IV. 156. pediluvii &
vesicatoriis IV. 157. quatenus in
iis conveniant topica IV. 158. sq.
& sanguinis missio IV. 156. quo-
modo tractanda catarrhalia IV.
160. & cum aliis morbis iuncta
IV. 160
- Aures* earum structura IV. 150. *do-
lores* cur grauter lædant II. 490.
vid.

vid. *otalgia*. *Tinnitus* eius causæ
 IV. 152. *seq.* ex plethora exem-
 plum IV. 162. in hæmorrhoida-
 rio suborti casus IV. 163. post le-
 thargum & insultum apoplecti-
 cum vnde IV. 154. in parotidum
 inflammatione quomodo induca-
 tur IV. 153. in acutis febribus
 quid indicet. IV. 153. acceden-
 te asthma & œdemate pedum
 leuatur II. 349. *fluxus purulentus*
 vnde II. 494. quomodo diuerten-
 dus & exsiccandus II. 494

Aurum eius effectus in corpore hu-
 mano I. 140 *fulminans* qua ra-
 tione virulentam induat naturam
 II. 309. quo in casu sit noxium I.
 140. quatenus in singultu infanti-
 li conferat III. 431. eius fonticus
 effectus in febre catarrhali be-
 nigna I. 140. in tenerioribus in-
 fantibus II. 304

Austria cur ibi colica spasmodica
 endemia II. 324

Auocratia naturæ in quo consistat
 I. 257

Autumnus cur eo arthritici & rheu-
 matici dolores sint frequentes II.
 453. catarrhales febres I. 125.
 hæmorrhagiæ narium II. 453.
 tussis infantilis III. 378. 394. cur
 eo peius habeant hæctici I. 577.
 hypochondriaci I. 139. phthisici
 IV. 303

B.

Balbuties quid IV. 175

Balnea aquæ dulcis quomodo præ-
 paranda IV. 210. V. 219. tepida
 esse debent IV. 211. 367. quid
 ante eorum usum conducant III.
 75. IV. 211. horum virtus, qui-
 bus adiuuatur III. 73. spasmos
 relaxant III. 79. & æqualem san-
 guinis circuitum reddunt III.
 239. quæ conueniant in decli-
 natione arthriticorum dolorum
 II. 445. in dispositione ad abor-
 tum ex prauo puerperii regimi-
 ne III. 637. in calculo renali II.
 370. capitis adfectibus IV. 97.
 cardialgia ex frigore II. 254. con-
 uulsionibus III. 73. cutis adfectibus
 V. 219. fluore albo IV.
 520. gonorrhœa benigna IV.
 545. gutta serena a variolis sub-
 sistentibus IV. 128. in hæcticis
 & quando I. 575. iliacæ passio-
 nis declinatione II. 300. lentis
 infantum febribus I. 571. lue
 venerea V. 171. mensibus sup-
 pressis IV. 400. motibus spas-
 modicis vagis III. 109. paralyfi
 II. 347. phthisicorum sympto-
 matum atrocia IV. 322. phreni-
 tide I. 415. pollutione IV. 545.
 pupura chronica V. 120. quar-
 tana I. 66. rachitide S. 75. re-
 cens natis S. 15. rheumaticorum
 dolorum declinatione II. 445.
 scor-

- scorbuto V. 38. singultu a transpiratione prohibita III. 432. spasmi imi ventris IV. 239. vesicæ spasmus II. 408. diurnis vteri morbis II. 125. nocent in cachexia IV. 400. in oedemate pedum IV. 420. plethoricis & spongiosis II. 378. & quæ in his pariant symptomata II. 249. in affectibus soporosis IV. 67. *adstringentia* quomodo agant IV. 502. & quæ concitent damna in fluore albo usurpata ibid vterina ex quibus paranda IV. 501. *Balsamica* quænam putredini resistant V. 68. *subadstringentia* laudantur in gonorrhœa IV. 548. *Balsamum* de copaiua cum saccharo in nephritide inueterata laudatur II. 393. ipsius essentia sæpe nocet in gonorrhœa IV. 556. *embryonium* laudatur in abortu imminente III. 639. in cholera III. 590. *pectorale* egregiæ virtutis III. 396. IV. 321. laudatur in tussi habituali III. 396. *pectorale Meibomii* ex quibus præparatur IV. 320. confert in phthisi ibid *vite* quales virtutes recondat V. 84. laudatur in abortu imminente III. 639. auditus vitii IV. 159. cholera III. 591. diarrhœa III. 592. epilepsia III. 21. gutta serena IV. 120. odontalgia II. 476. sphacelo V. 84. vertigine IV. 91. vomitu III. 501. *sine ambra* in cephalalgia rheumatica III. 216. cum *aqua Regina Hungaria* in flatulentia IV. 494. in impotentia monendi a podagra II. 531. hypochondriaco malo III. 233. cum *aqua selopetarie* ad iniectionem in gonorrhœa IV. 556. cum *corticum aurantiorum syrupo* in putredine gingiviarum V. 37. cum *liquore anodyno* in aphonia IV. 181. colica II. 332. dysenteria III. 543. singultu III. 439. nocet in capitis affectibus ex vitio primarum viarum IV. 109. in morbis a plethora & congestione IV. 121. *Beccabunga* cur excellens antiscorbucicum IV. 325. *Belgi* cur phthisi sint obnoxii IV. 325. *Bilis* in quo viscere secernatur IV. 354. eius secretio motu peristaltico adiuvatur III. 210. principia constitutiva IV. 489. cum bouina experimenta instituta II. 263. vsus IV. 355. 489. in duodenum maxime ab ira effunditur & quomodo II. 467. V. 173. singularis profusæ casus IV. 439. *atra* quæ veteribus dicitur IV. 382. *caustica* facta veneni dati signa mentitur III. 598. *seq. commota* ex quibus causis suscipiat acrimoniam III. 600. & quomodo temperanda I. 351. II. 467. *corrupta* & *inera*

& *in* vomitus concitat III. 491. 516. *saevos dolores circa hepatis regionem* II. 278 cum lacte in infantum intestinis stagnans torminum causa II. 324 *intemperata* cura veteribus causa februm intermittentium dicatur I. 16

Boile refutatur, quod mercurium dulcem in dysenteria laudaverit III. 547

Borborygni vnde III. 211. in epilepsia III. 10. ab aquis mineralibus frigide poris saepe exacerbantur IV. 507

Bronchia quid III. 371. constricta formalem tussis constituunt causam III. 395

Bubones pestilentiales quales dicantur I. 351. & quomodo sint tractandi I. 301. *venerei* quomodo generentur V. 301. a variis causis oriuntur V. 273. praesertim a gonorrhoea suppressa vel parum astimata IV. 542. 551. V. 182. *febris* saepe ipsis superuenit I. 599. quibus internis V. 273. & externis tractandi IV. 554

C.

Cachectici cur saepe epilepsia adficiantur III. 12. erysipelate I. 314. singultu III. 428. palpitatione cordis III. 286. sphaecelo V. 61. 64. *sq.* vomitu III. 492. 512. haemoptysis ipsis vix plurimum funesta II. 53

Cachexia quae dicatur IV. 385. ab Aureliano IV. 386. & Aretaeo optime describitur IV. 387. differt ab anasarca, atrophia, cachymia & leucophlegmatia IV. 394. a chlorosi & fluore albo IV. 393. a scorbuto IV. 395. signa IV. 386. causae occasionales sunt animi pathemata IV. 391. a diurno mœrore ortae exemplum IV. 402. curationes peruersae IV. 393. II. 116. a male curata quartana lethalis IV. 407. *dieta inordinata* IV. 389. desperatae a vitio dietae inductae casus IV. 406. ab inordinata vita & graui mœrore subortae exemplum IV. 404. excretionis sanguineae imminuta aut nimia IV. 391. 394. haemorrhagiam narium excipientis observatio IV. 408. habitus corporis spongiosus IV. 389. causa proxima IV. 387. prognos IV. 395. indicationes curatoriae quae explentur aperientibus IV. 397. aquis mineralibus & qua cautione IV. 398. IV. 400. balneis IV. 400. corrigentibus & euacuantibus IV. 396. martialibus IV. 399. & stomachicis IV. 398. quatenus in ea conducatur venaectio IV. 400. & quae tenenda circa tumores oedematosos IV. 401

Cementarii cur ad tussim proclives III. 375
Calculus felleus eius varia figura & forma II. 260. magnitudo & numerus II. 261. quo loco maxime reperiatur ibid. cum humanis & boninis repertis instituta experimenta II. 262. eius signa IV. 357. II. 268. est sæpe asthmatis causa III. 342. colici doloris II. 326. icterici IV. 356. pathemata inde II. 267. causæ procatarticae sunt vita sedentaria & ætas II. 265. eius in plethorico venæsectionis experite exemplum II. 275. spirituosorum abusus IV. 262. sanguis *spissus* in foemina quadragenarius II. 266. in hydropico & icterico vomitu reiecti exemplum II. 276. dolores inde sæpe sunt periodici II. 269. immanium inde natorum dolorum casus II. 278 acutissimi inde doloris orti exemplum II. 283. spasmus quomodo sedandus internis II. 270. & externis II. 271. cura præservatoria quomodo instituenda II. 273. *sq.* extra paroxysmum quæ conducant II. 271. *sq.* *renum* ex qua materia generetur II. 366. *sq.* quomodo eius dolor a passione hystorica differat III. 159. cur senili ætati frequens II. 365. quando dolores inducat III. 268. cur eius diagnosi sit

difficilis I. 472. quomodo febrem excitet sine renum inflammatione ibid. qua ratione ingeneret febrem inflammatoriam I. 475. vomitum III. 497. copiosæ excretionis cum dolore nephritico exemplum II. 386. vid. *nephritis calculosa, vesica* quomodo spasmus excitet II. 395. signa II. 396

Calidus potus vid *potus calidus*

Callus in fistulis quid V. 303. eius durities vnde V. 304. quomodo sanationem remoratur ibid. & quibus remediis abfomendus V. 305

Calor continuus in febribus quæ sit eius causa I. 555. nimius tussitentibus nocet III. 391

Calx viua, eius exhalationes quomodo anginam inducant I. 392. asthma III. 361. & quid in eo proficit III. 362

Camphora, eius virtutes II. 469. III. 351. an exæstuet sanguinem II. 100. laudatur in erysipelate repropulso IV. 79. in hæmorrhagiis nimis II. 93. 101. in hæmorrhagia narium II. 17. in inflammationibus II. 341. collo appensa præcæuet contagium dysentericum III. 553. *cum nitro* in sphacelo a causa interna V. 69. in variolis malignis I. 170. in podagra exterius adhibita no-

- xæ exemplum II. 358. *oleum* quomodo præparetur II. 74. externe confert in febre stomachica inflammatoria I. 377. tympanitide IV. 455. vomitu cruento II. 74. *spiritus* in doloribus & tumoribus diuersis effectus vnde II. 359
- Cancer**, eius definitio & generatio V. 249. qua ratione a scirrho generetur eiusque signum V. 253. symptomata V. 253. quando serpere incipiat V. 288. cur præcipue mammæ foeminarum inuadat V. 250. ad eum faciunt hæmorrhoidum & mensium suppressiones V. 251. terror & mœstitia V. 252. praua diæta & temperamentum ibid dispositio hæreditaria & externa violentia V. 253. prognosif V. 258. curatio V. 266. quæ circa anodyna obseruanda V. 277. febrem lentam & lipothymiam ibid *aperti* descriptio V. 250. causa V. 253. eius in & externa curatio V. 268. an excindi debeat V. 269. *exulceratus* cur mortem inferat II. 79. eius exemplum V. 285. *occuli* descriptio V. 249. ipsius exemplum IV. 284. diu durantis casus V. 254. eiusque curatio V. 266. *uteri* vid. *uterus*.
- Cancrofa** corruptio quomodo ex variolis restitare queat I. 185
- Cantharides** quale sal recondant IV. 225. an externe in mania conducant IV. 225. in & externe sæpe mictus cruenti causa II. 140. in gonorrhœa interne datæ vesicæ inflammationem & spasmus inducunt II. 402. IV. 552
- Caput**, eius cum ventriculo & intestinis consensus II. 346. ipsius læsiones cur sæpe vomitus sequatur III. 498. quomodo eius refrigeratio ad auditus vitia contribuat IV. 152
- Carbones**, eorum fumus quomodo homines suffocare valeat III. 360. quomodo ad epilepsiam disponat III. 15. soporosos adfectus IV. 61
- Carbunculi** pestilenciales vid. anthraces.
- Cardialgia**, eius definitio II. 221. S. 89. *sedes* II. 222. differt a colica II. 226. ab inflammatione ventriculi I. 372. quomodo a spuria dignoscenda II. 222. vitæ aulicæ additis cur familiaris II. 255. diuiditur in flatulentam & spasmoticam II. 223. vtriusque signa ibid *flatulenta* subiecta 225. causæ II. 225. 227. pathematum rationalis explicatio II. 224. prognosif II. 221. ab atonia & infestatione ventriculi pilul. de styrace chronicæ factæ exemplum II. 257. *infantis* quæ & signa (c) 2 S. 89.

S. 89. ex incongruorum ciborum nimia ingurgitatione ortæ casus II. 244. ex frigore & inceperantia Carolinis sanatæ exemplum II. 254. *spasmodica* sæpe in epilepsiam transit III. 51. eius causæ sunt animi pathemata II. 227. eius inde ortæ & sæpe recurrentis exemplum II. 240. ex iracundia ab adsumto veneno funestæ casus II. 255. emetica III. 229. excretionēs sanguinæ suppressæ II. 226. ex hæmorrhoidibus frigore suppressis ortæ exemplum II. 246. ex plethora & hæmorrhoidum fluxu non rite succedente enatæ casus II. 249. parotides suppressæ II. 231. vermes II. 230. sæpe in febribus exanthematicis præsens & vnde II. 219. in dysenteria epidemica II. 230. in plethorico sub æstuofo cælo proficiscentis ortæ exemplum II. 247. euentus II. 231. Carolinis & Tœplicesibus curatæ exemplum II. 251. quæ præseruationis sine conferant II. 239. Indicationes curatoriæ II. 232. quæ explentur absorbentium, demulcentium & laxantium II. 233. clysterum II. 237. & externorum vsu ibid post tertianam enata quomodo tractanda II. 234. ex cruditatibus orta quomodo sananda II. 235. ex veneno indu-

cta quibus depellenda II. 235. *infantilis* quomodo tractanda in & extra paroxysmum S. 90. *symptomatica* quæ ratione in ea curatio instituenda II. 236. a mensium defectu quæ conducant ibid caute sæpe circa verminose curationem II. 238. & salia II. 239. *Caries* ossium quomodo differat ab ulceribus V. 243. ex quibus cognoscenda V. 245. 315. in lue venerea periculosa V. 156. & quomodo tractanda V. 168. 264.

314

Carminativa ex quibus consistit & quænam sint V. 493. quando noceant in graiori dolore intestinorum II.

335

Carolina aquæ quibus principiis agant II. 130. III. 272. earumque virtutes III. 272. ante earum vsam quæ tenenda II. 273. 525. quæ dietæ ratio habenda sub earum vsu IV. 364. 380. quæ post illas conducant III. 174. sunt frigidis acidulis in morbis mulierum tutiores III. 174. in & externe vsurpæ abortum præcauent III. 662. laudantur in asthma rheumatico III. 365. cachexia ex mensium & hæmorrhoidum suppressione IV. 400. in calculis & quomodo eos resoluunt II. 379. 273. in cancro & scirrho V. 271. cardialgia hy-

pochon-

pochondriaca & spasmodica II. 328. II. 252. in cephalæa ex quartana II. 214. colica sanguinea cum arthritide alternante II. 356. conuulsionibus hysteriis III. 189. gonorrhœa inueterata IV. 553. doloribus intestinorum & quibus II. 336. hæmorrhoidibus suppressis II. 457. 252. IV. 68. malo hypocondriaco II. 230. & in hoc subiungenda balnea naturalia III. 233. in hysterico malo III. 174. ictero IV. 364. 380. in mensibus suppressis IV. 412. ad polypos præsentis eosque præcauendos IV. 292. §. III. 304. ad podagrae recidiuam arcendam II. 525. in phthisi hypocondriaco scorbutica V. 318. quartana & quando I. 96. rheumatismo & quando II. 457. singultu hypocondriaco III. 436. scorbuto V. 28. vertigine & quali IV. 49. vlceribus V. 262. vomitu III. 519. vteri obstructionibus V. 291. reuocando purpuram delirium tollunt I. 217. tumores œdematosos cito abigunt & cur II. 280. quando noceant in asthma III. 357. morbis capitis II. 184. fluore albo IV. 552. in hæmoptysi II. 45. in renum adfœctibus I. 477. vesicæ exulceratione II. 412. vteri erosione V. 291. earum *sal* qua dosi exhiben-

dus III. 226. eius virtutes IV. 449. laudatur in cachexia IV. 396. in hydrope IV. 449. in ictero IV. 357. ad vermes exturbandos S. 84

Caruncula in urethra a gonorrhœa quomodo generentur & tollantur IV. 542. 553

Carus quid & quomplex sit, IV. 53. differt a lethargo & apoplexia IV. 60. a synope & suffocatione hysterica ibid. cur sæpius febribus acutis iungatur IV. 58. & illas excipiat IV. 159. causæ mediatae IV. 61. post male tractatam febrem erysipelaceam aborti exemplum V. 76. post hæmorrhoides cessantes aqua frigida curati IV. 75. periodice reuertentis casus IV. 74. cum febre tertiana complicati exemplum IV. 68. curatio IV. 66

Castrenses febres quæ dicantur I. 263

Castorina eorum effectus in corpus humanum III. 177. laudantur in hysterico paroxysmo III. 170. in singultu III. 430. vomitu III. 501

Catalepsis est omnium morborum rarissimus III. 131. quæ dicatur III. 130. III. 132. an a tetano & catochos differat III. 131. signa & paroxysmi III. 132. subiecta ibid. ea defunctorum anatome III. 138. sententiæ medicorum

- de ipsius caussis III. 134. causa proxima ibid quomodo in hac liquidi neruei influxus intercipiatur III. 136. symptomatum ratio III. 136. caussæ mediæ sunt animi pathemata III. 139 frigus horrendum III. 140. humores crassi præsertim commoti III. 138. primarum vitium III. 36. ex vermibus & hysterica passione ortæ exemplum III. 147 & aliæ occasionales III. 141. ex fixioribus meditationibus inductæ casus III. 150. prognosis III. 141. quomodo tractanda in paroxysmo III. 142. quæ conferant si ex animæ vitio aut frigoris vehementia III. 145. & ab excretionibus sanguineis suppressis succis melancholicis III. 143. *cautele* quæ tenendæ circa acida & volatilia in paroxysmo III. 145. & narium scarificationem III. 146
- Cataplasma adstringens* in hæmorrhagia veri II. 114. discutiens I. 39. *emolliens* in bubonibus IV. 549. *robora* in diarrhœa contumaci III. 594. in vomitu compescendo III. 502. *suppurans* in tumoribus V. 235. egregiæ virtutis in cancro & scirrho V. 268. in ophthalmia I. 532. in podagric dolore II. 531
- Cataracta*, eius incipientis & spurie signa IV. 100. 132. in quo differat I 112. gutta serena IV. 112. suffusione IV. 135. a vera I 112. quomodo ex vitio primarum viarum oriatur IV. 100. *spuria* cum vertigine iunctæ exemplum & curatio IV. 199
- Catarrhalis* benigna quæ dicatur I. 124. eius historia traditur I. 124. subiecta I. 12. 126. sedes & causa I. 125. *sq.* quo tempore sit frequens I. 12. cur vere & autumno potissimum infestet I. 125. in quo differat ab adfectibus colli scorbuticis & veneris I. 127. a catarrhali maligna ibid. a quotidiana intermittente I. 87. a rheumatica I. 127. in quibus subiectis sit grauior I. 127. *sq.* quæ exferat symptomata in fœminis, quæ menstruis carent I. 128. an sit periculosa quibusve modis soluatur ibid. an locum habeat recidiva I. 133. *contagiosa* an & cur sit I. 126. *epidemica* quo tempore grassetur I. 126 136. anno 1709. epidemica describitur I. 135. *eius* in hypochondriaco male pro maligna habitæ casus I. 134. cum colica complicatæ & venæsectione curatæ exemplum I. 138. ex auri fulminantis vsu funesta I. 139 quomodo præseruari I. 129. & recidiva arceri queat I. 133. quæ sint curandi indicationes I. 129. quæ curatio specialis I. 130. præ-

praesertim in foeminis mensibus
 suppressione laborantibus I. 132.
 in hypochondriaciis I. 133. qua-
 le conferat regimen I. 131. qua-
 lis diæta ibid quando conducat
 vinum & nitrum ibid venæsectio
 I. 133. 139. quomodo alius solu-
 enda I. 132. tussis ferina tra-
 ctanda ibid in ea nocent pecto-
 ralia dulcia I. 137. & purgantia
 I. 132. *maligna* vid. *petechizans*.
rheumatica unde oritur I. 141
Cataracti cur circa æquinoctia ple-
 thoricis familiares III. 398. an
 eorum sola causa transpiratio
 prohibita III. 408. cum cepha-
 lalgia narium fluxu soluta I. 141.
 eorum frequens incurfus suble-
 nuatus I. 137. quomodo venæse-
 ctione præseruentur ibid *seq. ca-
 pitis* qua ratione ad auditus vitia
 disponant IV. 155. *pectoris* vn-
 de IV. 302. *suffocatiuus* sæpe ab
 œdemate pedum retropulso III.
 408. IV. 458. a polypo cordis
 IV. 279. quomodo differat ab
 asthma conuulsivo III. 316.
 morbillis accedens quomodo tra-
 ctandus I. 200
Catocbus qualis morbus III. 131. an
 differat a catalepsi ibid.
Causus vid. *ardens febris*
Cauteria quomodo agant IV. 118.
 quæ ante earum viam obseruan-
 da IV. 120. quæ & quando con-

ducant in amputatione partis
 sphacelose V. 71. in apoplexia
 II. 176. epilepsia III. 23. gutta
 serena IV. 118. odontalgia II. 477
Cephalæa quid II. 189. quomodo
 differat a cephalalgia ibid ea de-
 functorum anatome II. 190. sym-
 ptomata II. 192. sæpe ex ira ante
 sumtum cibum & quomodo tra-
 ctanda II. 212. 214. ex gonor-
 rhœa virulenta decocto sudori-
 fero discussa II. 218. ex consu-
 eta narium hæmorrhagia suppres-
 sa orta II. 17. ex quartana cor-
 tice chinæ profligata Carolinis
 discussa II. 214. hypochondria-
 corum quomodo tractanda II.
 204. causas vide sub voce sub-
 iuncta *cephalalgia*
Cephalalgia II. 187. sedes sæpe est
 in dura matre II. 183. pericranio
 II. 187. & tunica pituitaria II. 189.
 differt a cephalæa gradu II. 189.
 quænam causa generalis II. 190.
 qualis a sanguine spisso & sero
 mucido II. 191. qualis a lue
 venerea ibid a materia salina
 ex corporis cortice retroceden-
 te II. 192. a podagra retroce-
 dente quomodo ingeneretur II.
 506. cur pueris familiaris II.
 194. immanis cum auditus
 difficultate ex neglecta venæse-
 ctione curatæ casus II. 208. per-
 tinax cum oculorum ardente &
 dele-

dolorifica defluxione in persona
 diæta vinoſe dedica curata II. 207.
reumatica vnde II. 216. in ſacer-
 dote hypochondriaco Carolinis
 curata II. 209. ex menſium ano-
 malia orta II. 215. *ſymptomatica*
 II. 193. quomodo in febre arden-
 te tractanda I. 354. ſæpe quartanæ
 jungitur I. 79. & quomodo tra-
 ctanda II. 214. vnde oriatur in
 tertiana I. 141. prognofis II. 194.
 methodus præſeruatoria II. 30.
 & curatoria ab orgasmo orta
 quomodo inſtituenda II. 198. an
 eo præſente conferat venæſectio
 & quando II. 195. 205. quate-
 nus laxantia II. 197. 199. quo
 caſu arteriotomia conducatur II.
 202. clyſteres ibid epithemata
 II. 203. trepanatio & veſicatoria
 II. 198

Cereuſia quænam bona dicenda II.
 447. qualis diſponat ad dyſen-
 teriam III. 538. ſq. epilepſiam
 III. 35. nervorum reſolutiones
 IV. 27. ſcorbuti geneſis V. 25.
 nocet in conuulſionibus III. 68.
 deliriis melancholicis & mania-
 cis IV. 221. epilepſia III. 27.
 gonorrhœa IV. 349. hæmorrho-
 gia vteri II. 118. morbis chro-
 nicis III. 538. purpura I. 214.
 tuſſi III. 387. vertigine II. & vo-
 mitu III. 505. *medicata* pro bi-
 lulo hæctico I. 278. in ſcorbuto
 V.

Chamomilla vulgaris eius virtus an-
 tiſpasmodica vnde I. 118. ex ipſa
 præparata laudantur in cardial-
 gia II. 236. nimio hæmorrhoi-
 dum fluxu II. 92. in inteſtino-
 rum doloribus II. 330. cum la-
 cte decocta pro ſotu in otalgia
 laudatur II. 236

Cholera quid III. 576. diſſert a dy-
 ſenteria ibid a diarrhœa biliola
 III. 577. eſt vel ſicca vel humi-
 da ibid ſubiecta III. 578. hiſto-
 ria morbi ibid a veteribus tradi-
 tur III. 579. *ſicca* ab Hippocra-
 te deſcribitur II. 352. ſympto-
 matum ratio III. 582. ea perem-
 torum anatome III. 580. ſedes
 III. 581. cauſſa proxima III. 582.
 materialis III. 581. mediata ſunt
 arſenicalia & alia venenata III.
 583. ex ſumto arſenico lethalis
 III. 596. 691. a comeliſtis paſtil-
 lis venenatis orta III. 603. quo-
 modo tractanda III. 589. ſq. 594.
 cibi dulces & fermentiſcibiles
 III. 584. per fraga copioſius ad-
 ſumta productæ exemplum III.
 610. quomodo tollenda III. 588.
 granis iracundia III. 585. eam
 ſubſecuta & potu aquæ frigidæ
 curatæ caſus III. 606. ſero la-
 ctis ſanata exemplum III. 608.
 falſo a veneno deriuata III. 598.
 ſiccæ cum humida complicatæ
 caſus III. 612. *infantis* vnde III.

- § 85. prognos III. 586. cautelæ tenendæ circa anodyna & roborantia III. 593. aquæ frigidæ potum III. 592. lac eiusque ferum & laxantia III. 592. 595. & venæsectionem III. 594
- Cholerica** febris quæ dicatur I. 345. quæ vocetur acutissima ibid & minus acuta I. 346. eius causa proxima I. 347. cito sanatae exemplum I. 364. eiusdem potu aquæ frigidæ curatae casus I. 365. tertianæ typhum habentis & curatae casus I. 369. quomodo tractanda sit I. 351. an in ea conducat venæsectio I. 348
- Chordapsus** qui dicatur I. 543. II. 285
- Cinnabarina** qua ratione rite præparata dicantur III. 27. laudantur in epilepsia a violentia externa III. 27. gutta serena III. 15. lue venerea V. 77. in pertinacibus oculorum & capitis doloribus I. 535. rachitide S. 74. nocent in motibus spasmodicis III. 113
- Circulus sanguinis sine respiratione** non fit III. 314. *equalis & liber* vnde dependeat V. 63. atque putredinem V. 248. functiones animales conservat III. 6. quibus promoveatur & restituitur III. 239. V. 26. *auctior* an constituat febrem I. 6. *tardus* & impeditus in abdomine quomodo producat
- quartanam I. 55. in capite quomodo cephalalgiam inducat I. 190. qua ratione cacochymiam inferat V. 248. calculum felleum I. 256. rheumatismum II. 434. cur in obesis & spongiosis talis maxime deprehendatur III. 633. proceribus IV. 286. præsertim cur talis sit per hepar IV. 248. pedes II. 524. & utrum III. 626
- Circumgyratio**, eius sensus in vertigine vnde I. 189
- Clysteres** non habent locum in acutis & exanthematicis morbis IV. 263. in febrium epidemicarum paroxysmo I. 190. cur in torminibus ventris sæpe non immitti possint III. 118. in dysenteria applicari & regredientes quale signum præbeant III. 540. qui & quando conveniant in apoplexia II. 174. asthma II. 329. calculo renali II. 370. cardialgia II. 237. cataleptico paroxysmo III. 14. cephalalgia II. 195. convulsionibus & epilepsia infantili III. 23. 68. S. 59. dentitione difficili II. 96. dysenteria III. 542. flatulentia IV. 496. fluore albo IV. 521. gravidis III. 642. gutta serena IV. 119. hæmorrhagia narium II. 118. hydrope IV. 449. hypochondriaco malo III. 235. passione hysterica III. 171. 201. ictero IV. 362.
- (d) ilia-

- iliaca passione ab hernia II. 295.
 febribus intestinorum inflammato-
 riis I. 544. 547. odontalgia II.
 474. palpitatione cordis III. 293.
 in imminente paroxysmo poda-
 grico II. 528. quartana I. 63. 70.
 rachitide S. 75. II. S. 28. scor-
 buticis abdominis doloribus V.
 36. singultu infantili III. 431.
 tertiana I. 26. 33. 42. tormin-
 bus infantum S. 40. 42. tussi III.
 384. vertigine IV. 190. vesicæ
 spasmio II. 411. vomitu III. 505.
 vomitu cruento II. 75. *antibelm-
 inthici* III. 70. S. 87. *ex cortice
 ebne* quatenus in quartana con-
 ferat I. 70. 80. *ficci* qui sint & an
 conducant in intestinorum dolo-
 ribus II. 335
- Coclearia** eius principia constitu-
 tiua V. 30. cum lacte infusa lau-
 datur in scorbuto ibid. *conserua*
 qua ratione commode biliosis
 offerenda V. 35. *spritus* cur in-
 iunioribus & biliosis caute exhiben-
 dus V. 34sq.
- Coffee subæ** quale sub aduisione sus-
 cipiant principium V. 112. eius
potus noxius & innoxius I. 224. V.
 112. cur Asiaticis populis minus
 noceat V. 110. cur in plerisque
 aluum adstringat V. 111. an con-
 ferat in paroxysmo febrili I. 32.
 qua ratione ad chloroseos IV.
 390. & purpuræ genesin contri-
 buat I. 209. 224. V. 111
- Cottus** cur breuis epilepsia dicatur
 III. 90. qua ratione chlorosin
 tollat IV. 401. deliria IV. 224.
 epilepsiam III. 12. 38. malum hy-
 stericum III. 174. *immoderatus* ad
 abortum disponit III. 623. la-
 ctationis tempore institutus quæ
 inde in infantem redundant ma-
 la S. II. impurus qua ratione go-
 norrhœam IV. 541. & luem ve-
 neream inducat V. 146. nimius
 & *præmaturus* vid. *venenis exer-
 citium*
- Colica** quæ dicitur II. 316. quæ pars
 in ea maxime patiat ibid. ea de-
 functorum anatome II. 328.
 quomodo differat a cardialgia II.
 216. a doloribus iliaticis II. 316.
 subiecta II. 320. & cur maxime
 hypochondriacis & puerperis fa-
 miliaris III. 322. & quomodo
 in his tractanda II. 337. sym-
 ptomata inde II. 317. cur sub fri-
 gore ingrauescat, sub æstu remit-
 tat I. 139. oritur sæpe a morbis
 prægressis improuide curatis II.
 325. & quomodo ea tractanda
 II. 356. ex morbis exanthema-
 ticis vel retrocedentibus vel non
 expulsiis & qua ratione tollenda
 III. 332. 358. quomodo ad epi-
 lepsiam contribuat III. 32. & pe-
 ripneumoniam I. 445. eius cum
 febre catarrhali benigna iunctæ
 exemplum I. 138. prognosis II.
 328.

328. *biliofa* eius cauffa & fymptomata II. 321. cur faepe ictero iungatur IV. 371. in cenopota ex frigore curata exemplum II. 344. quomodo curanda II. 330. *cardialgica* ex comestione carnis affatae veruecinæ & frigore ortæ casus II. 242. *chronica* quæ II. 327. eius cum arthricide alternantis exemplum II. 342. herniam producentis Carolinis & Tceplicensibus curatae casus II. 342. *conuulſiua* metallurgis vnde familiaris IV. 30. eius ex gonorrhœa adstringentibus suppressæ exemplum II. 351. ex ira & superueniente terrore subortæ casus II. 338. *ſtatulenta* quæ dicatur II. 317. IV. 480. qua ratione differat a ſtatulentia II. 318. a nephritico calculoſo dolore II. 361. eius cauffa, ſymptomata & generatio II. 320. eiusdem cum ſaliuatione rara & ſingulari exemplum IV. 503. ex ira & ſuperiugeſta carne ſuilla inducta casus II. 353. quomodo ſananda II. 331. ſq. & an in ea conducant carminatiua II. 335. *ſanguinea* ex quibus cauffis oriatur II. 323. ipſius ex lauta diæta & vinoſa ortæ casus II. 347. ex menſibus terrore ſuppreſſis aqua frigida curata II. 349. ex hæmorrhoidibus minus rite ſtuentibus enata II. 354. quo-

modo tractanda II. 329. 333. *ſaſturnina* vnde II. 323. eius curatio II. 325. *ſpasmotica* quæ II. 318. endemia quandoque eſt II. 324. ſymptoma faepe eſt calculi fellei II. 326. aut renalis II. 325. exiſtit interdum vomitus cauffa III. 495; minus in ea conducunt purgantia II. 334. & quæ cautela tenenda circa acidulas & thermas III. 336. & opiata II.

335

Collyrium ad ophthalmiam II. 525. *acria* in epiphora quæ pariat damna IV. 137. *frigida* quam caute ſint adhibenda I. 517

Colocynth an in hydrope conueniat IV. 454

Colon, ipſius ſitus & textura II. 445. III. 211. flexura eleuata quæ pariat incommoda IV. 485. flatus faepe in hoc tumorem durum conſtituunt III. 256. IV. 503

Color ex atro virideſcens in hydrope analarca vnde IV. 424. flauus in ictero IV. 355 pallidus in cachexia IV. 388

Coloſtrum quid S. 17. eius vſus ibid.

Coma ſomnolentum, eius hiſtoria & differentia a vigili IV. 53. cauffa proxima IV. 58. remotæ cauffæ IV. 60. ſq. ſubiecta IV. 58. 61. ex eryſipelate reuulſo orti exemplum IV. 71. eiusdem chronici a retropulſa podagra casus IV.

79. scorbutici observatio IV. 70. curatio ipsius tam a causa calida quam frigida enatae IV. 66. *vigil* ipsius signa & differentia a peruvigilio IV. 52. a somnolento IV. 53. cur febribus acutis V. 56. & hemiplexiae maxime se iungat V. 57. utriusque prognosis IV. 56. quomodo tractanda in febribus acutis & hemiplexia IV. 65. *sq.* quomodo utriusque recidiva arcenda IV. 64. *cautele* circa utrumque tenenda & quidem circa opiata & suaevolentia IV. 67. sternutatoria & therimas IV. 68. venesectionem IV. 67. & volatilia externa IV. 68
- Concionatores* quibus morbis pateant III. 260
- Conclave* quale debeat esse acutis decumbentium I. 353. catarrhali febre benigna adfectorum I. 331. dysentericorum III. 545. a frigore congelatorum III. 145. febribus intermittentibus epidemicis anomalis mali moris laborantium I. 108. purpura adfectorum I. 213. tussientium III. 387. variolis laborantium I. 157. *sq.* calce vina recenter obductum quae pariat in ipso dormientibus damna I. 393. III. 362
- Contagium* eius natura in quo consistat III. 207. V. 152. quibus subiectis facillime inhærescat I. 275. quotuplici modo possit propagari V. 175. & in specie per vestimenta I. 283. V. 190. eius effectus qualia supponat corpora I. 256. *venerei* casus V. 175. vid. *plura morbi contagiosi*
- Continua febris* vid. *febris continua*
- Contractio*, in epilepsia unde III. 9
- Convulsiones* quae dicantur III. 55. differunt ab epilepsia III. 56. a motibus spasmodicis vagis III. 93. earum obiectum ibid. signa antecedentia & paroxysmorum descriptio III. 57. & solutio III. 58. quotuplices sint III. 60. subiecta III. 59. S. 57. causa proxima III. 59. oriuntur ab animi pathematibus III. 61. earum a spectro viso exemplum III. 82. cum vomitibus alternantium casus III. 80. sola aqua frigida curatae III. 84. quomodo tractandae III. 69. ab exanthematibus retropulsis III. 61. ex scabie retropulsa subnatarum exemplum III. 276. scorbuticarum casus raris III. 114. qua ratione cura instituenda III. 71. 84. a lacionibus externis III. 65. ex abscessu circa aurem sinistram III. 91. ex ossis coccygis percussione oriarum casus III. 129. ab imminuto & irregulari mensium fluxu casus III. 78. hysteri-

- stericarum inde exemplum III. 187. quomodo tractandæ III. 70. a vicio primarum viarum III. 62. *sq.* earum, quatum fomes in intestino duodeno hæsit, casus III. 66. hystericarum inde exemplum III. 189. quomodo sanandæ III. 70. ex nimio & præmaturo veneris vsu enatarum casus III. 88. & quomodo tollendæ III. 69. a vermibus III. 63. & qua ratione curandæ III. 70. 73. hæreditate sæpe in liberos transferuntur III. 59. qua ex causa in apoplexia suboriantur II. 166. variolis I. 180. curepilepticis moribus sæpe iungantur III. 59. prognosis III. 55. S. 58. Cura præservatoria III. 76. quando conducatur potus aquæ simplicis III. 69. balnea III. 75. emetica III. 68. lactis cura III. 75. laxantia III. 68. 75. linimenta III. 72. 75. martialia & venesectio III. 67. 73. & volatilia III. 74
- Cor*, eius structura ac vsus III. 280. IV. 246. ipsius nervi describuntur III. 278. quotuplex istius sit motus IV. 247. quid ad ipsum requiratur III. 281. anæctior an febrim constituat I. 180. vnde tantam vim habeat III. 279. cur dexter ventriculus præ sinistro ad polypos suscipiendos sit idoneus IV. 282. *palpitatio* vid palpitatio, tremor vnde & quomodo differat a palpitatione III. 275
- Cornea tunica*, eius ruptura ab vsu frigidi in ophthalmia collyrii I. 553
- Corpus*, infantilis diuturna gestatio ad generationem rachitidis multum disponit S. 73. eius grauitas & lassitudo in cachexia vnde IV. 388. succussatio quomodo commoueat calculum renalem I. 476. *corpora procera* cur difficiliter ægrotent quam quæ minoris sint stature I. 256. cur ad asthmata & polypos procliuiua IV. 280. ad maciem corporis IV. 409. & phtisim IV. 347. *pinguia* & *spongiosa* vasis exiliioribus gaudent III. 662. hinc in iis progressus sanguinis tardus & difficilis III. 663. pro-na existunt ad cachexiam IV. 388. ad putredinosam corruptionem V. 153. ad soporosos adfectus IV. 61. & cur præ aliis grauius cutis adfectibus adsciantur V. 191
- Cortex cascarille* quando conducatur in tertiana I. 31. cur in febribus intermittentibus conducatur ibid cortici chinæ præferendus in quotidiana I. 95. in hac enim alui fluxum mouet I. 99. laudatur in febribus intermittentibus anomalis mali moris II. 110. nimio hæmorrhoidum fluxu II. 95. in

- malo hypochondriaco III. 232.
 eius essentia quando conueniat
 in dysenteria III. 544
- cbine* quo principio maxime
 agat I. 23. quo tempore tutissi-
 me detur I. 29. 41. quibus sub-
 iectis I. 42. 47. & num grauidis
 conducatur I. 72. num puerperis
 III. 41. num senibus I. 49. an
 vrina existente cruda tuto porri-
 gi queat ibid quomodo adhiben-
 dus I. 24. & quibus cum reme-
 diis miscendus I. 76. an excreci-
 ones moueat I. 43. quando con-
 ueniat in febre lenta I. 574. quo-
 modo usurpandus in quartana I.
 69. in quotidiana ei praeferendus
 cortex cascarillae I. 95. quomo-
 do porrigendus in tertiana I. 23.
sq. 41. nocet in semitertiana I.
 118. ubi usurpandus in clysteri-
 bus vid *clysteres*. improuide da-
 tus inducit cachexiam & hydro-
 pem IV. 408. hypochondriacum
 malum III. 222. polypos IV.
 288
- Coryza* in quo consistat III. cor-
 plethoricis circa æquinoctia fami-
 liaris III. 398. a quibus causis
 inducatur I. 137. ex quibus causis
 supprimatur II. 453. *suppressa*
 sæpe auditum difficilem inducit
 IV. 154. eius in rheumatismum
 aurium mutatae exemplum II.
 452. est non raro dolorum gra-
 uatiorum capitis causa II. 199.
 & quomodo ea tractanda ibid
 febris catarrhalis benignae I. 126.
 comatis somnolenti IV. 58. &
 vertiginis IV. 83
- Crisis* quomodo fiat in pneumonica
 febre I. 431. *sq.* quando imper-
 fecta sit iudicanda I. 361
- Critici dies* quinam dicantur in fe-
 bribus I. 8
- Cruditates* in intestinis praesentes ex
 quibus signis cognoscantur III.
 541. causae III. 210. status
 excitant IV. 148. & varia inde
 symptomata III. 211. 221. quo-
 modo temperandae & euacuandae
 I. 21. *sq.*
- Cruista lactea* retro pulsa asthma-
 ticæ conuulsui sæpe causa III. 322.
 & quomodo III. 352. conuulsio-
 num infantilium S. 58. rachiti-
 dis S. 73. & quomodo tractanda
 III. 331. S. 60
- Cucurbita* ad aeris iniuriam arden-
 dam in auditu vitis expertæ vir-
 tutis IV. 159
- Cura per inedia* iam a veteribus
 & quibus laudata IV. 167. in quo
 consistat IV. 121. 205. eius usus
 V. 57. quid ante eius usum con-
 ducatur IV. 121. quibus subiectis
 & morbis conueniat IV. 167.
 quatenus conducatur in auditus gra-
 uitate IV. 167. cutis vitis V. 204.
 gonor-

- gonorrhœa chronica benigna IV. 555. gutta serena IV. 121. lue venerea V. 161. odontalgia rheumatica II. 482. podagra II. 519. purpura chronica V. 135. scorbuto V. 55. vertigine IV. 97. & vlcerum felici curatione V. 261
- Cutis**, eius structura V. 102. differt secundum ætates IV. 192. *adfectus* qui IV. 186. sunt contagiosi & cur V. 190. sedes illi subiecta V. 191. differunt secundum ætates V. 192. & partes, quas infestant & materiæ diuersitatem V. 193. & quomodo a venereis V. 149. causa proxima V. 194. mediata V. 196. *sq.* prognosis V. 199. curatio V. 203. quando externa in his conducant V. 218. *rebelles* vnde V. 236. *retrocedentes* quomodo reuocandi V. 216. ipsius *ariditas* vnde III. 124. quomodo eiusdem aspreto tractanda V. 220
- Cynanche** quæ dicatur I. 390
- D.
- Darm-Gicht quid III. 585. in infantibus vnde oriatur ibid
- Decoctum anagallidis maris** Michaelis in delirio chronicis laudatur IV. 219. *antifebrile* cum china I. 50. *antinephriticum* Foresti in calculo renali II. 371. *antipodagricum* II 530. *antiscorbicum* V. 37. *antiuenerum* II. 219. V. 159. *aperitiuum* V. 136. aliud II. 381. *auenæ* vid auena *gauliaci* ligni in lue venerea laudatur eiusque potandi modus V. 159. cur scabiosis facilentioribus noceat V. 232. probatum in hæmoptysi II. 40. ad iniectiones in vlceribus sinuosis V. 263. *lignorum* in gonorrhœa sæpe nocet & cur IV. 552. *mannatum* IV. 460. *masiabinum* in fluore albo laudatur IV. 535. *nigrum* quomodo conficiatur I. 184. IV. 218. *Septalii* quomodo præparetur II. 118. laudatur in hæmorrhagia vteri ibid *Sydenhamii* antidyseriticum III. 552. ad varices ani in nimio hæmorrhoidum fluxu II. 95. *Viennense* antipodagricum quibus conueniat II. 553
- Deglutitio** cuius beneficio fiat III. 422. *difficilis* quomodo fiat ab atonia pharyngis III. 449. aut ipsius spasmo III. 448. aut tumore aut frusto œsophago inhaerente ibid
- Delirium** eius sedes IV. 192. causa proxima IV. 194. de ea veterum opinio IV. 193. defunctorum anatome IV. 194. in *acutis* leue in quo differat a phreniide I. 411. *seq.* quid eius accessum prænunciet in illa IV. 153. interdum hæcticæ & phthisi superuenit II. 63. *chronicum* quæ in eo fiat

- sint ex usu I. 424. *seq.* quomodo in *petechizante* febre sit auertendum I. 239. eius ex retrocedente *purpura* orti & Carolinis, hac reuocata, curati exemplum I. 217. in *synocha* quomodo curandum I. 331. in *variolis* sufficienti narium hæmorrhagia soluitur I. 164. quomodo in iis sanandum I. 172. vid *mania* & *melancholia*
- Dentitio* difficilis quæ dicatur S. 29. eius *ætiæ* ibi ratio symptomatum ibid *sq.* sæpe est epilepsiæ III. 13. singultus & vomitus infantilis causa S. 96. cur plerumque cum doloribus intestinorum iuncta sit II. 326. cum tussi periculosa III. 381. prognos S. 30. quæ ante & sub ea diætâ conueniat S. 31. curatio ex parte infantis S. 32. *sq.* ex parte nutricis S. 32. quæ externa conducant S. 33. & quæ tenenda circa alium apertam seruandam S. 33. *seq.*
- Dentes* quomodo generentur S. 28. quando primum erumpunt ibid. carioli cur ad dolorem suspiciendum procliuus II. 472. optime in fistula genæ extrahuntur V. 298. eorum *lapsus* quomodo præcauendus in saluatione mercuriali V. 165. *seq.* vacillantes quomodo in scorbuto confirmandi V. 56
- Diaphoretica*, eorum vsus II. 214. *seq.* quatenus conducant in auditus vitiiis IV. 157. in dysenteria III. 542. in exanthematum propulsiõne V. 214. in hæmorrhoidum fluxu nimio II. 93. in hydrope IV. 450. in ophthalmia I. 526. in palpitatiõne cordis III. 300. in podagra II. 527. 530. in rheumatico & arthritico dolore II. 440. in scorbuto V. 34. in tussi III. 384
- Diapragma* eius structura III. 419. vsus in respirationis negotio III. 420. ipsius læsio asthmatis suffocatiui causa III. 323. *seq.* & difficilis respirationis IV. 480
- Diarrhoea* aquosa in febribus ardentibus vade oriatur & quid significet I. 361. biliosa quid III. 577. differt a cholera ibid quomodo a dysenteria III. 527. subiecta III. 578. Indis & Arabibus familiaris III. 586. variis symptomatibus stipatæ exemplum III. 617. 587. causa mediata III. 585. procatartica III. 586. contumax quomodo tractanda III. 594. deliria sæpe soluit IV. 205. IV. 309. sequitur post vsum electuarii antifebrilis I. 99. quomodo a spiritu nitri excitetur I. 272. a soluit *anginam*, suppressaque varia reuocat symptomata I. 402. prognos III. 587. quomodo in febribus epidemicis tractanda I. 109. quo-

quomodo in morbillis tractanda I. 190. in iis retrocedentibus morbum absque reuocatione exanthematum soluit I. 194. post eos suppressa infert vlcus mali moris cum insequuta morte I. 195. quando sit salutaris in febre petechiali I. 266. diuersa eius ratio est in petechizante I. 243. *seq.* quomodo in ea moderanda I. 240. phthisi superueniens quale signum præbeat IV. 309. quomodo in *semtertianis* tractanda I. 118. quomodo has soluat I. 114. an sit pertimescenda in variolis I. 149. 177. quando in iis sit salutaris I. 159. *seq.* quomodo in iis tractanda I. 172. 195. *biliose* mala medicatione in chronicum cruentam transeuntis exemplum III. 614. hæmorrhoidalis *chronicæ* exemplum III. 614. adstringentibus suppressa sæpe colicæ causa II. 325. singultus III. 416. eius exemplum III. 440. opiatis cohibitæ & hinc mali hypochondriaci causæ exemplum III. 244. *critica* in ardente cohibita producit phrenitidem I. 419. *nigra* quid significet in inflammatione intestinorum I. 550. *purulenta* cum febre ex lapsu in abdomen sanata ibid. quomodo oriatur ex abscessu mesenterii I. 560. & vlcere vteri

I. 557. soluit abscessum mesenterii I. 561. quomodo tractanda I. 544. 584. *sanguinea* in febribus intestinorum inflammatoriis ex mesenterio quomodo sananda I. 544. *seq.* curatio absoluitur euacuantibus & temperantibus III. 591. 594. quæ tenenda circa laxantia III. 593. circa vitium III. 594. sudorifera & vsum nitri III. 595

Digestio sæpe turbatur ab ira III. 81. a nimia & diuturna tussi III. 416. prava sæpe tabis causa III. 397. est in scorbuto V. 12

Diuretica quæ in asthma conueniant III. 336. in capitis morbis ferrosi IV. 157. quatenus conducant in calculo renali II. 376. 394. hydrope IV. 450. scorbuto V. 34. in tussi III. 389. acriora quomodo producant mistum cruentum II. 140. II. 155. nocent in arthriticis & rheumaticis doloribus II. 447. in gonorrhœa benigna IV. 550. in spasmo vesicæ II. 412

Dolores omnes functiones perturbant IV. 165. a causa calida qui veteribus dicti II. 191. in arthritide & rheumatismo vnde II. 433. aurium vid. *otalgia* a calculo felleo in quo differant ab hepaticide spuria I. 453. *acuti* vnde & cum variis symptomatibus quid indicent II. 267. *capitis* & oculorum

- lorum in iis laudantur cinnabarina & mercurius dulcis I. 535. in imminentibus & prodeuntibus mensibus vnde IV. 2. post morbillos ponderis instar vnde II. 221. vid. *cephalalgia* & *cephalæa*, *dentium* vid. *odontalgia* hypochondrii dextri in quo differant ab hepatitide spuria I. 453. *iliaci* qui dicantur II. 316. in lue venerea quales II. 192. lumborum in hystericiis vnde oriantur II. 320. in mictione cruenta III. 132. *obusti* & *grauati* II. 192. *osteocopi* qui dicantur I. 54. in scrobiculo cordis vnde III. 271. *uteri* ex eius cancro quomodo complacandi I. 505
- Dulcia** quæ disponant ad epilepsiam III. 15. nocent in asthma III. 319. in tussi stomachali III. 389. & vomitu cruento II. 76
- Duodenum**, eius structura III. 486. consensum cum aliis neruosis partibus alit III. 427. vnde in hoc bilis corrumpatur III. 581. statum generationi sanet & cur III. 271. eius angustia vomitus lethalis causa est III. 524. sedes est sæpe cholerae III. 581. conuulsionum III. 63. epilepsiae III. 26. 50. morborum periodicorum III. 106. vomitus biliosi III. 491
- Dura mater**, eius structura & vsus III. 711. 183. gaudet systole & diastole ibid omnium membranarum principium III. 9. & sæpe sedes dolorum capitis II. 118
- Dysmetri** qui dicantur III. 482. 489
- Dysenteria** quæ dicatur III. 526. differt a cholera III. 576. diarrhœa III. 527. ab hæmorrhoidibus II. 445. III. 527. ab adfectu le mal de Paris dicto III. 527. distinguitur in benignam & malignam, rubram & albam III. 528. subiecta ibid leuioris III. 529. & grauioris symptomata III. 530. quo tempore maxime grassetur III. 529. ea defunctorum anatome 531. sedes III. 532. causa formalis ac proxima III. 533. materiales easdem cum quartana agnoscere potest I. 77. quæ de iis sentiant, auctores III. 534. earum ratio III. 535. causæ occasionales sunt tempestas III. 536. miasma contagiosum III. 537. III. 560. epidemica 20. 1684. III. 565. anno 1719. III. 568. anno 1726. III. 571. hystericae casus III. 554. feliciter sanata III. 556. in iuvene breui curata III. 558. cito curata III. 560. ex imaginatione orta III. 562. cum semitertiana complicata & funestæ exemplum I. 122. fructuum horæorum abusus III.

538. abortum sæpe caussatur III.
 641. quomodo hydropico ca-
 checticum statum post se relin-
 quere possit IV. 466. cohibita non
 raro cardialgiæ II. 230. & sin-
 gultus caussa III. 426. incauta
 diæta colicam facile ingenerat II.
 325 prognosis IV. 540. I. 122.
 545. quomodo præcauenda III.
 545. III. 552. quomodo curanda
 per anodyna III. 513. demulcen-
 tia III. 542. diaphoretica & pur-
 gantia III. 541. roborantia III.
 544. subadstringentia III. 543.
 quale regimen in ea tenendum
 III. 545. cautela quæ tenenda
 circa alexipharmaca III. 551. ano-
 dyna III. 547. opiata & adstrin-
 gentia III. 546. diaphoretica III.
 550. lactis eiusque seri vsum III.
 552. circa laxantia & purgantia
 & circa ipecacuanne radicis &
 manna vsum III. 548. mucila-
 ginosa III. 551. pilulas polychre-
 stas III. 547. circa salina III. 549.
 venæsectionem I. 123. III. 551. te-
 nesmus in ea quomodo tractan-
 dus III. 553. conualescentes ex
 ea quomodo tractandi III. 554

Dysuria quibus morbis accedat I.
 431. an inflammationem vesicæ
 semper pro caussa agnoscat ibid
 oritur sæpe a calculo II. 403. a
 gonorrhœa male curata II. 420.

IV. 550. a spasmo vesicæ II. 396.
 a materia podagrica II. 400.
 sæpe renum aut vesicæ exulcera-
 tionis symptoma II. 145

E.

Ebrietas frequens cerebrum & ge-
 nus nervosum debilitat IV. 77.
 ad aphoniam disponit IV. 178.
 ad coma somnolentum IV.
 58. ad deliria IV. 198. ad epi-
 lepsiam III. 15. ad soporosos
 adfectus IV. 77

Egræ aquæ ante earum vsum cor-
 pus rite præparari debet II. 273.
 laudantur in calculo felleo II.
 273. in ictero IV. 364. in ma-
 lo hypochondriaco III. 230. in
 scorbuto V. 28. 30. in visus ca-
 ligine & quando IV. 145. cum
 lacte in phthisi a tertiana con-
 tumaci IV. 340. in rheumatis-
 mo scorbutico II. 433. in vlce-
 ribus V. 262. nocent in hæmop-
 tyssi II. 45. earum sal. eius virtu-
 tes I. 21. qua dosi quoue vehicu-
 lo exhibendus ibid commenda-
 tur in cachexia IV. 396. in hy-
 drope IV. 449. in ictero IV. 365

Elaosacharum myrrhatum quomo-
 do præparetur eiusque vsum IV.
 340

Elaterium in hydrope ab auctori-
 bus laudatur IV. 441. sed mi-
 nus conuenit IV. 454

- Electuarium antifebrile* I. 24. 45. præsertim in quartana laudatur I. 84. *chinatum* alui fluxum suscitatur I. 99. *taxans* in gravidis III. 637. ad tormina infantum S. 40. *tussim ferinam* I. 132. III. 383. *roboraans* in tussis declinatione III. 386. in vertigine hypochondriaca IV. 92
- Elleborus* quomodo strangulationem faucium inducat I. 393. a veteribus sæpe vsurpatur IV. 212. ipsius a Lindeno quomodo facta correctio IV. 214. iudicium de ea IV. 215
- Elephantiasis* quid V. 189. ab Aretæo & Celso describitur V. 190. eius subiecta V. 191. huic simile exemplum V. 237. Curatio secundam Aretæum V. 202. & Celsum V. 203. cur mercurialia exposcat V. 207
- Elixir alexipharmacum sine menstruo spirituosum* I. 152. antifebrile in quartana I. 84. antispasmodicum V. 38. in ictero IV. 371. emmenagogum III. 191. laxans in quartana I. 85. pectorale temperatum S. 94. proprietatis cum cochleariæ spiritu in scorbuto laudatur V. 85. stomachicum IV. 528. viscerale temperatum V. 136
- Eleuatio oneris* sæpe ad mistum cruentum facit II. 140. ad spasnum vesicæ grauiorem reddendum II. 417
- Emetica* in quas partes maxime agant IV. 366. quam caute cum iis a medico procedendum I. 384. quando vim veneni habent I. 387. III. 584. quo casu maxime damna exhibent I. 384. quæ pariant damna in gravidis I. 507. III. 631. cur post iram noceant I. 380. & quæ suscitent mala III. 585. quæ post ipsam conueniant I. 379. II. 256. antimonialia præsertim nocent in asthma III. 334. in colica biliosa II. 360. palpitatione cordis III. 300. vomitu cruento II. 75. in clysteribus vsurpata miram ferocitates educunt II. 471. in hydropicis cur maxime per inferiora operentur IV. 447. cum laxantibus parata in conuulsionibus laudantur III. 68. quomodo inducant animi deliquia IV. 252. cardialgiam & quando IV. 229. choleram III. 584. passionem iliacam II. 289. hypochondriacum malum III. 222. paralysis lingue eiusque exemplum IV. 187. singultum III. 425. & quomodo cicuranda III. 432. quando conducant in cardialgia II. 234. in comate somnolento IV. 66. in dysenteria III. 542. in epilepsia III.

III. 26, in ictero IV. 166. in lenta febre I. 564. quomodo malignas in prima quasi herba suffocare valeant I. 281. quando conueniant in morbillis I. 189. 196. quando in peripneumonia noceant I. 445. & profint I. 448. qualia & quatenus in *pestilentia* proficua I. 299. *seq.* in petechiali febre I. 240. 248. ad podagræ recidiam arcendam II. 525. in quartana I. 68. in quotidiana I. 94. rachitide S. 74. in semiteriana II. 117. in tertiana I. 25. 30. in tussi infantum stomachali III. 390. in variolis I. 155. 157. & quando harum eruptionem iuent I. 183. vertigine symptomata IV. 91. vomitu III. 503. eorundem formulæ I. 281. 585. *emeticus iulepus* vid *iulepus*, *Pulsis* vid *pulsis*.

Emmenagoga ante venesectionem nocent III. 195. quo modo exhibenda IV. 413. intempestiue vsurpata abortum sæpe prouocant III. 631. cachexiam cum hæctica IV. 414 vomitum cruentum II. 68. nocent in lipothymiis a mensibus obstructis IV. 259. 269

Emplastrum Agricole cum aliis mixtum ad bubones maturandos laudatur. IV. 554. in aphonia probatum IV. 180. *antispleniti-*

cum Hieronymi quando in malo hypochondriaco conducatur III. 233. quando *ceratum stomachi-alle mastichinum Galeni* in cholera III. 590. *de erusta panis* in cholera III. 590. vomitu III. 502. *diastulphuris Rulandi* in tussi phthisica III. 385. *manus Dei* cum aliis permixtum in tophis venereis V. 168. quale conueniat in otalgia II. 492. in asthma III. 363. in paroxysmo hysterico III. 171. in passione iliaca II. 296. *pectorale* IV. 340. in tussi rheumatica III. 386. expertæ virtutis in pollutione nocturna IV. 545. in spasmo & inflammatione vteri probatum I. 485. *Rostingii* ex quibus speciebus præparetur III. 368. laudatur ad abortum præcauendum ibid *Saponatum* & *benz camphoratum* in asthma cardialgico III. 337. ad bubones maturandos IV. 554. in flatulentia IV. 497. in malo hypochondriaco III. 233. *vignis cum mercurio* in tophis venereis V. 168. in testiculo venereo V. 171

Empyema ex pleuropneumonia ortum & curatum I. 445. ex peripneumonia extra thoracis cauitatem ruptum IV. 342

Emulso in ardente I. 362 cholera III. 594. in cancro cum febre hæctica

- cephalalgia ab orgasmo II. 196.
 V. 277. in diarrhoea III. 594. in
 dolore a calculo renali 369. in dy-
 senteria III. 542. in gonorrhoea
 V. 549. in hæmoptysi II. 39. ad ex-
 pellendas variolas I. 152. in vo-
 mitu cruento II. 73
- Enula* radix eius principia constitu-
 tiua & vsus V. 42
- Epiata* febris quæ dicatur vid *ven-*
triculi inflammatio.
- Epicarpia* quomodo in quartana pa-
 randa sint I. 64. 69
- Epidemici morbi* vid. *morbi epidemi-*
ci febres vid. *febres* epidemicæ
- Epiglottis* est primarium vocis in-
 strumentum III. 393. eius rela-
 xatio quomodo curanda ibid eius
 infectio cum muco quid efficiat
 I. 404
- Epilepsia*, eius variæ denominationis
 ratio III. 1. definitio III. 2. histo-
 ria cum paroxysmorum ratione
 III. 3. symptomatum ratio III. 9.
 subiecta ibid sæpius hæreditaria
 est III. 4. differt ab animi deli-
 quiis IV. 244. a motibus spasmo-
 dicis vagis III. 94. a passione hy-
 stericæ III. 158 diuiditur in idio-
 pathicam & symptomaticam III.
 20. est sæpe periodica III. 26. eius
 sedes & signa ibid datur cachecti-
 ca hypochondriaca & sympathi-
 ca III. 13. & habitualis & III.
 14. nephritica, hysterica aut ver-
 minosa III. 14. verminosæ
 exemplum III. 38. causa pro-
 xima III. 8. oritur non raro ab
 animi adfectibus III. 11. eius
 exemplum III. 64. ex terrore hæ-
 morrhagia narium sanata III. 29.
 ab eadem causa matrimonio su-
 blata exemplum III. 44 ab ob-
 structionibus III. 11. post male
 tractatam febrem producta III.
 35. in puerpera a cortice chinæ
 ortæ exemplum III. 40. a men-
 sibus suppressis III. 30. in viro a
 tertiana suppressa III. 42. ex in-
 termitta venæsectione III. 51. ex
 primis viis orta III. 84. ab externa
 capitis violentia III. 34. eius ex-
 emplum III. 24. prognosis saluta-
 ris III. 14. mala & funesta III. 17.
 sæpe febribus intermittentibus
 soluitur III. 51. ad præseruatio-
 nem quæ conueniant III. 28 cura-
 tio III. 18. seq. si ab animi adfe-
 ctibus, biliosa acri materia & do-
 loribus quomodo tractanda III.
 24. si a sero acri impuro enata
 III. 23. si periodica III. 26. in va-
 riolis quomodo tollenda I. 153.
 & a vermicibus quibus expugnand-
 a III. 25. cautelæ circa antepilep-
 tica III. 27. circa potum III. 27.
 opiata III. 28. spiritiosa & vo-
 lati-

lacia in paroxysmo III. 26. & circa venæsectionem III. 27. *infantilis* qua ætate maxime frequens S. 57. eius subiecta ibid. caussæ remotæ sunt vitia nutricis ibid. ex vitio nutricis ortæ casus III. 53. ex terrore nutricis III. 25. *Lævæ* & spasmi in infante nervosarum partium *ca* variis caussis *inducti* S. 58. exanthematum retrocessio ibid. prognosib ibid. quomodo tractanda si ab animi affectibus nutricis S. 59. si ab exanthematum retropressione S. 60. a meconio non rite expurgato orta S. 60. & nimia ventriculi repletionē ibid.

Epiphora quæ dicatur IV. 129. leuior quæ IV. 130. differt a ophthalmia & fugillatione ibid. eius signa IV. 132. sedes IV. 131. subiecta IV. 134. genesis IV. 133. post variolas & morbillos quomodo generetur III. 130. suas habet periodos IV. 134. unde veniat seri falsi effusio, dolor ac rubor IV. 131. tumore glandularum in collo sustentatæ, casus IV. 141. per malum vitæ regimen in plenariam visus privationem terminatæ casus IV. 141. ab incongrua diæta ex ea in visus hebetudinem transeuntis casus IV. 243. ex ipsa visus imminutionis cum paralyticis & soporo-

sis adfectibus complicatæ exemplum IV. 138. prognosib a Celso tradita IV. 131. 135. Curatio ab internis inchoanda & quibus IV. 136. quando in ea conveniant externa ibid. fonticuli, setacea & vomitoria IV. 137

Epitbema in aphonia IV. 184. in cardialgia II. 239. in cephalalgia II. 290. *diffusivum* I. 336. in gonorrhœa IV. 544. in gutta serena IV. 121. in gutta rosacea V. 223. in lepra V. 238. ad inflammationem vteri I. 449. in morbis malignis cordi applicatum quare locum habeat I. 294. in melancholico & maniaco furore IV. 239. in intestinorum doloribus verminosis II. 333. in hæmorrhoidibus cæcis II. 333. ad phrenitidem I. 415. *roborans* in vomitu IV. 239. ad putredinem arcendam V. 86. in penis vlceribus IV. 553

Equitatio non statim post pastum instituenda & quando II. 237. qualem in hectica præstet usum I. 576. in malo hypochondriaco III. 232. in phthisi a Sydenhamio laudatur IV. 325. & quando in ea locum inueniat IV. 328. fortior dolores ex calculo excitat II. 382. II. 364. mictum cruentum II. 154. ad ani fistulam disponit V. 303. palpitationis cordis

- dis causa IV. 315. nocet in gonorrhœa IV. 545
- Erybina* laudatur in dolore capitis a coryza suppressa II. 199
- Erysipelacea* febris I. 303. quomodo generetur I. 306. in quo cum febris pestilentiali conueniat I. 303. & ab ipsa discrepet I. 304. eius subiecta I. 307. causæ materiales I. 300. an & quando profit in ea venæsectio I. 312. vid. plura *erysipelas*.
- macula post variolas remanens quid significet I. 149
- Erysipelas* cur sit frequens Westphalis I. 319. cur pedes frequentissime occupet I. 314. diuersum est ratione subiectorum I. 305. ratione partium, quas occupat ibid. in quo differat ab aliis inflammationibus I. 304. 304. speciatim a phlegmone ib. cur difficilius in cachecticis discutiatu I. 314. eius causæ procatartice I. 307. seq. euentus bonus & malus I. 308. quomodo mors in ipso contingat ibid. eius in fene funesti casus I. 315. eius topicis corrupti, internis sanati exemplum I. 316. a spiritu camphorato retropulsi exemplum III. 354. eiusdem crebro recurrentis Carolinisque depulsi casus I. 317. eius in vulcus transcutus signa I. 311. *exulceratum* quale dicatur I. 304. eius exemplum I. 313. quomodo tractandum I. 311. seq. *scorbuticum* quale dicatur I. 304. eius sepe recidiantis exemplum I. 319. quomodo tractandum I. 313. simplex quale dicatur I. 304. eius crebra recidim. quid indicent I. 318. seq. quomodo ardentæ I. 313. 318. *retrocedens* quæ machineatur symptomata & quibus ex causis retrocedat I. 309. *retropulsum* eius exemplum II. 538. saepe vomitus causa IV. 304. singultus III. 416. vomitus lethalis III. 513. *symptomatum* quibus accedat morbis I. 305. eius quedam maligna species I. 306. illud curandi indicationes I. 309. seq. quomodo tractandæ in febribus epidemicis I. 110. quod requiratur regimen I. 311. quomodo ardentis sphacelus I. 312. qua cautione topica adhibenda I. 311
- Essentia carminatiua* IV. 261. IV. 493. II. 332. *Wedelii* vnde ipsi virtus status discutitis II. 357. *incarnans* V. 316. *stomachica petoralis* III. 402.
- Exanthemata* quo pacto ex vsu alexipharmacorum enasci queant I. 368. cur sint diuersa in petechizante febre I. 230. eorum eruptio retardatur obstructione alui

- l. 122. eorum *retrocessio* quomodo apoplexiam inducat ll. 169. asthma conuulsium ll. 322. cardialgiam ll. 229. conuulsiones ll. 71. S. 58. dolores capitis ll. 192. & intestinorum ll. 323. motus spasmodicos vagos ll. 102. palpitationem cordis ll. 287. paralyfin IV. 11. phchisin IV. 304. rachitidem S. 73. vesicæ spasmus ll. 401. singulum ll. 426. vomitum ll. 493. ventriculi inflammationem minitans quomodo tractanda l. 377. *purpurea* quomodo a veneno sancto inducatur ll. 606
Exanthematica febres vid. *febres exanthematicæ*.
 - - *materia* quænis specificam habet indolem I. 203. V. 193. in quo omnis conueniat I. 202. in plerisque morbis epidemicis subesse solet I. 122.
 - - *morbi* vid. *exanthematici morbi*.
Excrementa cur sursum sepe pellantur IV. 485. an per os in passione iliaca euomi possint ll. 291. qualia sint delirantium IV. 202. *alba* quomodo generentur ll. 271. in ictero vnde IV. 355. *dura* & *cretacea* vnde IV. 378. ipsorum & magnorum cæcitorum exemplum ll. 126. sepe sunt colicæ stultentæ causa ll. 320. passionis iliacæ ll. 290. quæ ad ea educenda conueniant ll. 126. *filamentosa membranacea* quid sint ll. 257. eorum reiectorum casus ll. 256. *flaua* in ictero vnde IV. 355. *foeta* & *caudauerosa* in dysenteria vnde ll. 530. & quid indicent ll. 540. *nigra* & *pici* similia quid significent in vomitu cruento ll. 71. *viridia* & *caustica* infantum vnde S. 37.
Expectorantia quatenus in pneumonicis febribus proficiant I. 437. seq. in tussi stomachali ll. 389
Expellentia quæ damna pariant in variolis I. 157
Eunuchi cur non tam facile podagræ obnoxii ll. 512
Eumeti qui dicantur ll. 482
 F.
Facies eius *pulchritudo* in fluore albo cur pereat IV. 510. *rubor* in catalepsi vnde ll. 137. in vomitu ll. 489. *tumor* in ardente febre vnde I. 353
Fastidium quid ll. 456. quomodo ad spasmus oesophagi disponat ll. 455
Fauces qualem consensum habeant cum oesophago I. 403. earum *debilitatio* ad quæ disponat symptomata I. 405. *decubitus* serosus quomodo tractandus I. 400.
 (f)

400. *inflammationis* signa III. 449.
strangulatio in hysteriis vnde III.
 186. *tumor inflammatorius* a se-
 ro acri quomodo tractandus I.
 399. seq. præsertim si in sup-
 purationem tendat I. 401. quid
 de topicis in eo sentiendum I.
 400. *ulcerum* in lue venerea ex-
 emplum V. 174. & quomodo ea
 tractanda V. 166
- Fabricantes* plethorici, si respuant
 venæsectionem quomodo tra-
 ctand I. 37. *cachectica* quomo-
 do tractanda I. 33
- Febrilis materia*, num per sudorem
 post paroxysmum excernatur I. 78
- - - *motus* indoles & natura II.
 433. in podagra vnde II. 509.
 cur hæmorrhagias semper ante-
 cedat IV. 107
- Febris* cur morbus vniuersalis dici
 mereatur I. 3. eius vera definitio
 I. 4. seq. quomodo explicanda
 veterum definitio I. 7. eius sa-
 lubritas ostenditur I. 4. præsertim
 in inflammationibus I. 453. 512.
 vnde oriatur in genere I. 323. an
 a quouis circuli sanguinis aug-
 mento enascatur I. 6. eius causa
 formalis I. 5. cause materiales
 ibid. seq. diuersæ species vnde
 proueniant I. 6. duplici motu ab-
 soluitur I. 6. seq. quomodo sol-
 uatur I. 7. & quo mors sub ea
 contingat ibid. curatur natura I.
 8. quomodo per artem tractan-
 da ibid. quatenus in ea conueni-
 niant absorbentia I. 31. quando
 potus calidus quandoque frigi-
 dus conducatur I. 358. 363
- Febris acuta* quid in ea largi sudo-
 res statim ab initio indicent I. 272
 an sudor frigidus semper sit fune-
 stus ibid.
- - *alba* vid. *chlorosis*.
 - - *ardens* v. *ardens febris*.
 - - *calculo* renum quomodo acce-
 dat I. 475. absque renum in-
 flammatione I. 472
 - - *catarrhalis* benigna vid. *catarr-
 halis benigna*.
 - - - *maligna* vid. *petechizans*.
 - - *cholericæ* vid. *cholericæ febris*.
 - - *continua* quo tempore in inter-
 mittentem conuertitur solet I. 368.
 quid in ea rigores significant I.
 353. quando & quomodo natu-
 ræ motus in ea iuuandi I. 354
- - *epidemicæ* qua ratione in prin-
 cipio tractanda I. 103. vid. *fe-
 bris intermittens epidemica*.
 - - *erysipelacea*, vid. *erysipelacea fe-
 bris*.
 - - *exanthematica* qua ratione sit
 præseruanda I. 182
 - - *glandularum* tumoribus acce-
 dens cur sit periculosa I. 589. 600
 - - *hectica* vid. *hectica*.
 - - *inflammatoria* vid. *inflammato-
 ria febris*.

Index verum.

- Febris intermittens* quando post venæsectionem generetur I. 98. qua ratione aquæ minerales in ea conducant I. 69. 97. quomodo apud fontes medicatos feliciter curetur I. 50. male curata sæpe ad rheumaticos dolores confert II. 436. catalepsin III. 139. epilepsiam III. 51. quam accedens sæpe soluit ibid. ad suppressionem mensium II. 68
- - - *chronica* quibus caussis sustentetur & quomodo curetur I. 96
- - - *continua* qua ratione sit tractanda I. 119
- - - *epidemica* eius historia I. 105. cause procacitæ ib. materialis causa I. 106. quibus locis & subiectis familiaris fuerit ibid. quomodo præcaueri poterit ibid. eam curandi indicationes I. 107. ipsaque curatio ibid. quomodo in ea tractanda diarrhœa I. 109. purpura & erysipelas I. 110. vomitus I. 108. quomodo tractanda si mutetur in intermittentem I. 110. an conferat venæsectio I. 109. nocent alexipharmaca I. 109. clysteres in paroxysmo ibid. & purgantia I. 109.
- - - *maligna* an detur I. 104. eius signa ibid. in quo differat a semitertiana I. 112
- - *lactea* quomodo oriatur I. 493. 592. & quo die ingrat V. 104
- Febris lenta* vid. *lenta febris.*
- - *maligna* cur in Austria atque Pannonia sit frequentissima I. 270. seq. quando in prima herba suffocari queat I. 281. quomodo in ea serum lactis conducatur I. 282. quomodo eius recidivæ arcendæ I. 282 sq.
- - - *contagiosa*, eius venæsectione compressæ casus I. 278
- - - *exanthematica* emetico iugulata I. 280
- - *ex mesenterio* provenientes quales sint I. 538. seq.
- - *miliaris* vid. *miliaris febris.*
- - *nephritica* vid. *nephritica febris.*
- - *ophthalmico cephalica* I. 534. seq.
- - *pestilentialis* vid. *pestilentia.*
- - *petechialis* vid. *petechialis febris.*
- - *petechizans* vid. *petechizans febris.*
- - *purpurata* vid. *purpura.*
- - *quartana* vid. *quartana febris.*
- - *quotidiana* vid. *quotidiana febris.*
- - *rheumatica* vid. *rheumatica febris.*
- - *secundaria* variolarum qualis sit I. 591
- - *stomachica* quæ dicatur I. 371. vid. *ventriculi inflammatio.*
- - *symptomata* quæ dicatur I. (f) 2 591.

591. quibus accedat morbis I.
 592. & externis læsionibus I.
 593. eius buboni venereo accedentis casus I. 599. eius ex punctura tendinosi pedis ortæ exemplum I. 597. quomodo tractanda sit I. 593. imprimis si oriatur a doloribus I. 595. quæ topica conveniant I. 595
- Febris synocha* vid. *synocha febris.*
 - - *tertiana* vid. *tertiana febris.*
 - - *verminosa* quæ symptomata habeat I. 593. in quo differat a lenta I. 597. quomodo curanda ib. eius curatæ exemplum I. 596
- - *uterina* a secundina & lochiis re-tentis sanata I. 514. sudore soluta I. 511. sine venæsectione curata I. 513. repetita venæsectione & sudoriferis curata I. 516. nimia venæsectione lethalis facta I. 520. vid. *plura uteri inflam-matio.*
- - *vulneraria* quomodo oriatur I. 593. & curanda sit I. 594
- Figuli* cur ad tussim proclives III. 375
- Fistule* quid V. 295. sedes V. 296. differunt ratione loci V. 297. ab vlceribus V. 296. earum materia qualis V. 303. quomodo explorandæ & cognoscendæ ibid. causa proxima V. 300. remotæ sunt abscessus & vlcera V. 301. diætæ errores V. 300. re-media acria & calida V. 301. callus in his vnde V. 303. & sinus V. 304. prognosis differt ratione loci V. 308. & circumstantiarum V. 309. quomodo sanandæ V. 311. antiquæ an consolidandæ V. 301. callus quomodo tractandus per dilationem orificii & septica V. 312. & quomodo consolidandæ V. 315. aut eius causa V. 303. quomodo tractanda V. 318. *colli* V. 298. *genæ* & *maxillaris* ibid. ipsius curatæ exemplum V. 319. *lacrymalis* V. 297. *sedes* & *signa* V. 298. causa V. 302. quomodo sananda V. 316. *mammæ* V. 299. eius exemplum V. 320. & quomodo tractanda ibid.
- Flatulentia* quid IV. 479. differt a colica flatulenta II. 318. *signa* & *symptomata* concomitantia IV. 479. *symptomatum* ratio IV. 480. *subiecta* IV. 482. causa formalis II. 225. IV. 481. causæ materiales sunt flatulenta IV. 481. remotæ sunt morbi prægressi IV. 482. *primarum* viarum spasmus IV. 483. *intestinalium* angustia IV. 485. cum intestinalium doloribus a vermibus exemplum IV. 497. ab adstringentibus inductæ casus IV. 501. *intestinali coli* exemplum IV. 502. cum borborygmis iunctæ ibid.

ibid prognos IV. 491. curatio quæ clysterum applicatione absoluitur & quæ circa illa notanda IV. 496. IV. 492. laxantibus ibid roborantibus & carminatiuis IV. 493. & aliis externis IV. 494. quæ conueniant in statu plethorico hæmorrhoidali IV. 495. ex vteri vitio orta quomodo tractanda IV. 496. quatenus conducant calidiora & purgantia IV. 495.

Flatus quid IV. 79. semper præfentes sunt in intestinis II. 319. primario quomodo generentur II. 244. quando autem dolorem excitent II. 319. quo loco quam maxime producantur III. 271. quomodo a motu peristaltico destructo proueniant III. 210. materiales causæ IV. 481. cur cum spasms iungantur IV. 484. in colo maxime seuitiam suam exerunt III. 252. an clysteribus resistere possint III. 128. faciunt ad asthma III. 321. ad aurium vitia IV. 154. ad lipothymiam IV. 261. ad nephritidis exacerbationem I. 468. ad oculorum adfectus IV. 148. ad palpitationem cordis III. 287. *incarcerati* ventriculum dolorifice extendunt II. 224. sæpe in sinistro latere tumorem concitant III. 211. quibus eliminandi II.

Fluor albus quid IV. 507. cur Belgis frequens IV. 513. inordinatus est IV. 508. differt ratione coloris & consistentiæ IV. 509. ratione gradus ibid a cachexia ibid IV. 393. a mensibus decoloribus & fluxu contagioso IV. 515. sedes IV. 510. subiecta IV. 508. ex quibus viis profluat IV. 512. eo defunctarum sectio anatomica IV. 513. causæ mediatae IV. 513. sq. a mensibus suppressis sæpe oritur IV. 513. eius exemplum IV. 530. ex eadem causæ enatis casus IV. 355. post crebriorem abortum orti casus IV. 531. cum aliis malis complicati exemplum IV. 524. cum statu cachectico hydropico IV. 532. a partu laborioso IV. 533. *diuturnus* disponit ad abortum III. 631. IV. 517. cancerum & scirrhum vteri V. 265. *suppressus* facit ad purpuram V. 106. prognos IV. 517. curatoris indicationes quæ explentur externis balneis & diæta IV. 520. sq. rhabarbarinis V. 519. quomodo tractandus si cum cachexia iungitur IV. 520. in scorbuticis & purpuratis IV. 524. si ventriculis cruditatibus scatet IV. 523. quæ tenenda circa adstringentia IV. 521. III. 221. circa balnea IV. 523. circa Carolinarum vsum

- IV. 522. circa clysmata & pessaria
 IV. 521. circa suffimigia IV. 523.
 & circa venæsectionem IV. 522
- Femine* earum habitus corporis
 qualis III. 133. quæ sint ad lo-
 chia difficiles I. 512. viduatae
 iuniores cur ad passionem hyste-
 ricam proclives III. 159. cache-
 cticæ febricitantes quomodo tra-
 ctandæ I. 33. ad animi deliquia
 sunt pronæ IV. 245. ad cachexiam
 IV. 390. præ viris ad hydropem
 IV. 466. ad motus inordinatos
 III. 133. ad purpuram V. 104. cur
 non facile podagræ obnoxia II.
 512. quænam difficulter pariant
 I. 515. hypochondriacæ cur
 instantibus mensibus male habe-
 ant III. 206. valetudinariæ sub
 grauiditate infirmos edunt libe-
 ros I. 176. exemplum quadra-
 genariæ nunquam mensium flu-
 xum expertæ II. 305
- Fœtus* mortuus qui dieatur III. 621.
 ex quibus causis in utero moria-
 tur III. 628
- Fonticuli* quando & quo loco con-
 ducant in epilepsia chronica III.
 26. in mania IV. 225. in moti-
 bus spasmodicis vagis III. 112.
 ad pestis præseruationem I. 292.
 ad vlcerum consolidationem V.
 259. præmature consolidati apo-
 plexiæ sæpe causa II. 169. asth-
 matis III. 323. phthisicos IV. 304
- Fœtus* in alui adstrictione pertinaci
 landantur II. 300. in aurium vi-
 tiis a sicitate IV. 161. in gutta
 serena IV. 121. in dysenterico
 tenesmo III. 553. ad hæmor-
 rhoidum fluxum promouendum
 III. 236. in testiculo venereo IV.
 554. V. 164. sicci quomodo a
 veteribus parati & quando con-
 ducant IV. 495
- Freyenwaldenser* aquæ landantur in
 fluore albo IV. 522. in malo
 hypochondriaco III. 232 in mo-
 tibus spasmodicis vagis III. 109
- Fricciones* ante pediluuiorum vsu-
 m, si pedes frigidi sunt, conferunt
 III. 299. IV. 411 *capitis* a Celso
 laudantur in tussi humida III.
 392. laudantur in animi deliquiis
 IV. 256. in apoplexia II. 176.
 in febre ardente ad phrenidem
 arcendam I. 355. in arthritide
 & rheumatismo II. 444. in co-
 mate somnolento IV. 66. in epi-
 lepsia III. 26. in frigore conge-
 latatis membris III. 145. in pal-
 pitatione cordis & quando III.
 299. in rachitide S. 75. in sus-
 foecatione hysterica III. 178. in
 soporosis adfectibus IV. 63. quan-
 do post saluationem mercuria-
 lem conducant V. 285
- Frigidus potus* vid. *potus frigidus* &
aqua III. 140. V. 100
- Frigus* quos in corpore edat effe-
 ctus

- Etus I. 366. IV. 199. V. 100. quam maxime nervis est inimicum II. 102. III. 132. & tussientibus III. 391. quomodo disponat ad apoplexiam II. 169. ad asthma III. 327. ad catalepsi III. 131. ad catarrhales defluxiones III. 398. ad cephalalgiam II. 193. ad convulsiones III. 61. ad deliria IV. 199. ad dolores ex calculo II. 364. ad hæmoptysin II. 35. ad hypochondriacum malum III. 219. ad morbos spasmodicos III. 180. III. 132. ad sphacelum V. 64. ad rheumaticos & arthriticos dolores II. 432. ad vomitum III. 498. eius noxa in gravidis III. 122. in nutricibus ad mammas admissum S. 11. in podagra II. 541. in puerperis I. 517. II. 322. in purpura V. 126. in scabie III. 77. in tussi III. 391. *intensum* quos habeat effectus in corpore humano V. 64. & quomodo noceat III. 140. eius internus sensus sine externo vnde III. 119. extremorum in hypochondriacis vnde III. 214. cum salivatione mercuriali iunctum V. 285
Frons, eius pustulæ in lue venerea quomodo tractandæ V. 169
Fructus boræi quomodo ad dysenteriam disponant III. 538. ad epilepsiam III. 15. laudantur in foetore oris scorbutico V. 38. nocent maxime sub acidularum & thermarum usu IV. 384. immaturi quomodo contribuant ad passionem iliacam II. 290
Fumenta quomodo ab aere corrumpanitur I. 262
Fumi carbonum vid. *carbones metallici* quomodo astmati convulsivi causa existant III. 323. colicæ II. 324. tussis III. 375
Furunculi in locum suppurandarum variolarum euenientes I. 167
 G.
Gabelhoueri hydromel describitur III. 387
Gangrena eius signa V. 61. quomodo differat a sphacelo ibid. quo remedio in scorbuto auerti possit V. 37
Gargarismata quatenus ad faucium adefectus inflammatorios conueniant I. 400. laudantur in oris & faucium vitiis sub salivatione mercuriali & quæ V. 166. contra raucitatem in tussi III. 393
Gaudium quos effectus exserat in in corpus III. 288. ecstatorum post catalepsi vnde III. 138
Genitalia cum oculis magnam alunt consensum IV. 117
Gestatio infantum continua quomodo ad rachitidem conferat S. 73
Gingivæ earum incisio laudatur in dentitione difficili S. 34. intumescent.

- scientia cum oris foetore a mercurio dulci in iſtero IV. 368.
 laxitas quomodo præcauenda in ſaluatione mercuriali V. 166
Glandulæ earum obſtructiones in quartana quomodo referandæ I. 79. earum tumoribus accedentes febres cur ſint periculofæ I. 589. 600. *colli* tumores ſæpe a lne venerea V. 183 & quomodo tractandi ibid. *inguinales* earum ſtructura V. 247. ſcirrhofæ in vlcera facile abeunt V. 247. *lacrymales* anatomice deſcribuntur IV. 131. *meſaraica* earum obſtructiones vnde oriuntur I. 557. *proſtata* gonorrhœæ ſedes ſunt II. 420. male conſtitutæ quomodo dyſuriam inducant ib.
Glutinofa remedia caute debent in dyſenteria propinari & cur III. 552
Glycyrrhiza radix eius virtus II. 373. eius ſuccus Hispanicus in tuſſi quando conueniat III. 392
Gonorrhœa quid IV. 537. ſedes IV. 539. differt a pollutione IV. 537. ſigna & ſymptomata IV. 538. ſeq. diuiditur in benignam & malignam IV. 537. male tractata ſæpe inflammationis veſicæ cauſa I. 480. *benignæ* cauſa IV. 541. facile reciduat IV. 557. *benignæ* chronicæ exemplum IV. 554. chronicæ & ſæpe reciduantis caſus IV. 557. cur difficilis ſanationis IV. 543. prognofis IV. 541. eius curatio abſoluitur balneis IV. 545. laxantibus IV. 544. roborantibus in & externis ibid. cautelæ circa balſamica & diuretica & purgantia IV. 550. curam per inediaim & venæſectionem ibid. *multiebris* ſedes IV. 540. ſigna IV. 516. differt a ſtuore albo IV. 515. *ſanguinea* quomodo differat a miſctu cruento II. 134. *virulenta* eius cauſæ & ſymptomata IV. 541. adſtringentibus & ſaturninis ſuppreſſæ noxa IV. 541. 588. parum æſtimata bubones ſæpe excitat V. 182. in luem veneream mutatæ exemplum V. 171. quomodo tractanda ibid. *ſuppreſſa* diſponit ad colicam conuulſiuam II. 351. ad veſicæ læſiones IV. 559. & ipſius inflammationes I. 480. acad eius ſpaſmum II. 422. & quomodo II. 420. cur demum in ſenili ætate incommoda veſicæ adferat II. 422. prognofis IV. 541. curatæ ſigna IV. 542. inneterata cur raro curetur IV. 553. & quomodo ex ea ortæ læſiones veſicæ ſanandæ IV. 559. ſi ab impuro coitu quomodo præſeruanda IV. 546. curatio abſoluitur per

- per balsamica subadstringentia IV. 548. per demulcentia & roborantia externa IV. 549. purgantia IV. 547. quale obseruandum diætæ regimen ibid. cautela quæ tenenda circa subiecta & humorum constitutionem IV. 550. seqq. circa adstringentia IV. 551. diuretica & venæsectionem IV. 552. si sistatur quid faciendum ibid.
- Graminis* succus in calculo laudatur II. 271. & radix in iëtero IV. 364.
- Grauidæ* si de ardore ac æstu interiorum conquerantur quid significet I. 216. cur primis mensibus vomitibus obnoxie III. 493. 663. quomodo se ab abortu præcauere possint III. 642. quomodo morborum infantum causa existant S. 8. cur sæpe purpura vexentur V. 105. cur cardialgia flatulenta II. 226. cur lipothymia IV. 266. hæmoptysi II. 36. odontalgia II. 487. singultu III. 428. vomitu III. 510. vomitu cruento II. 69. ab ira sæpe syncopem & malum hystericum incidunt III. 167. tussi vexatæ non raro abortum patiuntur III. 381. quartana laborantes quomodo tractandæ I. 72. quomodo vertigine vexatæ IV. 93. & vomitu adfectæ III. 510. quæ damna pariantur ab emeticis I. 507. earum regimen quale sit I. 224. V. 121. & esse debeat ad præcauendas a partu febres vterinas I. 501 seqq.
- Gula inferior* eius structura & situs III. 451. functio III. 453. signa *spusmorum* in hac III. 448. qui differunt ab aliis eiusdem adfectionibus III. 450. ratio symptomatum III. 448. prognosis III. 460. ipse cum ventriculi spasmo exemplum III. 472. contumacissimi casus III. 474. cum reiectione multi mucii casus III. 477. ex mucro ipsi impacto orti exemplum III. 480. curationis indicationes III. 461. si ab ira inter partum quid faciendum III. 463. si a sanguinis dyscrasia ibid. cautela circa topica III. 465
- Gummi gutta* in hydrope an conducatur IV. 454
- Gutta rosacea* quid V. 222. causa ibid. retropulsa sæpe phthiæos causa IV. 304. tussis ferinæ III. 378. curatio interna tam externa V. 223
- Gutta serena* quid IV. 111. sedes IV. 114. differt a cataracta & vertigine IV. 112. signa & symptomata ibid. diuiditur in perfectam & imperfectam ibid. subiecta IV. 115. vtriusque sedes IV. 114. ea peremptorum anome IV. 113. causa proxima ibid. causæ occasionales IV. 115. mediætæ sunt sanguinis vitium IV. 115. eius defe-

defectus IV. 117. feri ac lymphæ vitium IV. 116. incipientis exemplum IV. 123. ex morbillis relictae casus I. 192. post purpuram rubram ortae casus IV. 124. ex suppressa purpura IV. 125. ex subsistentibus variolis IV. 126. spuriae casus IV. 128. accedente fluxu menstruo interdum sanatur I. 193. sanatio requirit cauteria actualia & setacea IV. 118. & qua cautione ea debeant adplicari IV. 120. hirudinum ad tempora adplicationem IV. 119. laxantia IV. 119. venæsectionem ibid. inueterata quomodo tractanda IV. 119. sq. quando conducant sternutatoria & externa roborantia IV. 120. sq. & cura per inediam IV. 121
Gypsea materia excreta per aluum cum dolore fixo in hepate II. 292

H.

Hæmorrhagiæ sunt quibusdam locis ordinariæ II. 2. aliis insuetæ II. 3. quibus familiares subiectis ibid. differunt pro ætate & anni temporibus II. 4. signa antecedentia II. 6. sunt sæpe hereditariæ ibid. causæ earum proxima ibid. causæ antecedentes quæ II. 7. quando salutares & minus tales II. 5. quomodo in gene-

re tractandæ II. 8. in hydropere periculosa III. 456. in variolis & morbillis quid indicent V. 197. abortivæ terrore suppressæ syncope causa III. 199. quomodo tractandæ III. 396. post amputationem partis sphacelatae quomodo compescendæ V. 72. *critica* sæpe rheumatismum & arthritidem tollunt II. 437. *cancrosa* ex parte adfecta eius exemplum V. 287. quomodo sistenda V. 269. 287. *nimia* quomodo ad animi deliquia disponant IV. 253. ad cachexiam IV. 495. ad guttam serenam IV. 117. ad hydropem IV. 463. ad suffusionem oculorum IV. 132. ad phthisin IV. 304. quomodo in iis tractandæ I. 190. 198. in variolis vnde oriuntur I. 148. ex oculo in variolis lethalis I. 165. quomodo in iis tractandæ ibid. *navium* qua ratione fiat II. 9. differt ratione quantitatatis, successus & subiecti II. 14. signa antecedentia II. 10. cur circa æquinoctia autumnale & vernale maxime frequens II. 11. in cachecticis, hydropicis & scorbuticis, non raro contingit II. 13. & ex apoplexia demortuis II. 165. qualem in hac indicet apoplexiam II. 131. vnde post amputa-

putationem partis sphacelatæ aut contusionem oritur V. 78. febribus sæpe superuenit II. 13. qua ratione apoplexiam soluat II. 173. deliria IV. 205. & synocham I. 327. in petechizante quid indicet & quomodo tractanda I. 293. causa proxima II. 10. quomodo originem trahat a plethora II. 11. excretionibus sanguineis suppressis II. 12. obstructionibus viscerum II. 13. & spasmodicis morbis II. 12 in cachectico lethale exemplum II. 22. copiosæ & rebellis potu frigido curatæ casus II. 25. ex ictero nigro lethalis II. 23. morbillis accedens curata II. 28. cum quartana sanata II. 28. in puerpera lethalis II. 23. in synocha venæsectione cum damno turbata II. 27. ex venæsectione omiſſa II. 30. artificialiter producta sæpe deliria tollit IV. 205. epilepsiam III. 30. phrenitidem I. 413. synocham I. 30. cessat per ætatem IV. 160. cessans sæpe hæmoptysin inducit II. 35. palpitationem cordis III. 300. rheumatismum II. 435. vertiginem IV. 100. & quibus refarcienda IV. 160. nimia ad animi deliquia disponit IV. 252. ad epilepsiam III. 15. ad singultum III. 427. suppressa quæ mala pariat IV. 199. V. 71.

quando salutaris II. 15. & periculosa II. 16. cura præseruatoria II. 19. quomodo tractanda si ab animi pathematibus II. 22. ab orgasmo II. 16. si periodica II. 28. si exanthematicis & scorbuticis superuenit, quomodo tollenda II. 22. emanens quomodo reuocanda II. 21. quatenus in ea conducant anodyna II. 17. 20. & externa adstringentia II. 20. - uteri quid & qualis II. 107. subiecta II. 108. causa proxima ibid. mensibus emanans & emanentibus superuenit II. 109. rebellis post ipsos emanentes exemplum II. 123. inducitur a spasmis II. 109. eius antispasmodicis sanatæ casu II. 121. a molis II. 109. cum molis iunctæ & sanatæ exemplum II. 124. ab uteri polypo IV. 280. frequens atoniam inducit utero II. 126. post partum vires deicit IV. 27. disponit ad epilepsiam III. 15. IV. 392. ad singultum III. 427. ad rheumatismum & arthritidem II. 432. abortiuæ rarioris, quam partus septimestris exceptit, obseruatio III. 648. cum febre lenta in vetula lethalis exemplum II. 118. sq. pefſo stiptico sanatæ casus II. 120. diurnæ analeptica & diaphoretica mixtura curatæ exemplum II.

125. ex infelici secundinae extractione ortæ exemplum II. 126. pathematum exinde ortorum pulvere Heurnii per sanatorum casus II. 28 prognosif II. 110. quatenus in iis conueniant adstringentia in & externa II. 113. anodyna II. 112. diluentia & refrigerantia II. 111. emetica II. 116. venæsectio II. 115. & quæ diætæ ratio habenda II. 117 sq.
- Hæmorrhoidalia* vasa cum vesica communicant & quæ II. 135. cum ventriculo & intestinis IV. 106. quænam fundant sanguinem II. 88. seq.
- Hæmorrhoides* semper fere motus febriles antecedunt IV. 107. in malo hyochondriaci vnde oriuntur III. 213. fluentes solunt sæpe deliria IV. 205. salutariter menses per ætatem cessantes accipiunt II. 450. hystericam passionem quando subuenit III. 249. IV. 102. in pueris & infantibus cur circa pœbertatis annos lethalem sæpe fortiantur euentum I. 51. in iuuentute ab hæreditaria dispositione obortarum exemplum II. 464. quomodo promouendæ II. 177. *albæ* quæ dicantur *487. II. 423. *infantum* quid significent I. 51. *certantes* quomodo ad nephritidem calculosum contribuunt II. 364.
- ad spasmm vesicæ II. 397. *coræ* quæ dicantur & vnde II. 333. sæpe doloris intolerabilis intestini recti causa ibid. in hyochondriaci quomodo generentur III. 213. quantum ad epilepsiam III. 15. & ad mictum cruentum contribuant II. 235. *nimitæ* quales dicendæ II. 87. differunt a dysenteria III. 527. signa II. 88. subiecta II. 90. sanguinis qualitas & quantitas in iis II. 88. quomodo post menses cessantes oriuntur II. 450. camphorato compositarum exempla II. 100. sanatarum II. 102. in hyochondriaco funestaram II. 103. lethaliu post Pymontanas II. 99. ex terrore ortarum & curatarum II. 101. prognosif II. 90. stypticis & narcoticis cur non sistendæ IV. 456. & quomodo subito cohibite reuocandæ II. 97. quinam in his ordo curandi seruandus II. 96. orgasmus quomodo compescendus II. 92. quatenus aperientia & obstructiones referantia conducant II. 93. in & externa anodyna II. 98. laxantia & diaphoretica 92. seq. & venæsectio II. 91. 96. *suppressæ* adstringentibus ad apoplexiam conferunt II. 169. quatenus ad aurium tinnitum IV. 153. ad cardi-

cardialgiam ll, 226. ad colicam ll, 323. ad flatu IV. 485. ad haemoptysin ll, 35. ad malum hypochondriacum ll. 218. ad maniaco melancholicum adfectum IV. 229. mictum cruentum ll. 135. seq. ad palpitacionem cordis ll. 287. ad phreniticum I. 409. ad podagram ll, 515. ad rheumatissimum ll. 435. ad scabiem V. 191. ad scirrhum V. 251. ad scorbutum V. 14. ad ad soporosos adfectus IV. 61. ad vertiginem IV. 104. ad vesicae inflammationem I. 479. ad vomitum ll. 494. & quomodo reuocandae ll. 42

Hereditaria dispositio in quo consistat. ll. 213. IV. 301.

Haetica febris quae dicatur I. 553. seq. in quo differat a lenta I. 554. eius signa lethalia I. 563. quid post mortem deprehendatur I. 564. quando spes salutis in ea superfit I. 579. 590. saepe sola atonia viscerum nititur I. 578. quomodo ex suppressis excretionibus oriatur I. 558. ex haemorrhoidibus nimis ll. 91. ex mesenterio I. 556. eius exemplum ex abscessu mesenterii ortae, & per diarrhaem saniosam curatae I. 583. ex corruptione interna sphacelosa natae lethalis casus I. 587. in iuvene bibulo curatae casus I. 589.

in ea mature succurrendum I. 577. quid faciendum si sola viscerum atonia nititur I. 587. an & quatenus in ea conueniat antiheticum Poterii I. 574. balnea I. 575. lac I. 571. seq. motus corporis I. 576. saturnina I. 574. tinctura antiphthistica Gramanni ibid. venesectio I. 583. vid. plura *lenta febris, intestinalis* quae dicatur I. 563. quomodo tractanda I. 567. *phthisica* incipiens curata I. 579. lethalis ex venesectioe I. 581. senilis vid. *marasmus, stomachica* quae dicatur I. 563. quomodo tractanda I. 567.

Hemicrania quid ll. 189. est saepe symptomata ll. 193. non raro a stomachi vitio oritur ll. 4. cum cardialgia quandoque alternat ll. 231. ophthalmica ex vlcere praemature consolidato I. 536. curatio ll. 200

Hemiplexia quae dicatur IV. 5. sedes & ea peremptorum anatome IV. 7. differt a paralyfi alterius lateris IV. 37. mediatas causas IV. 11. eius a diaeta praua subortae & funestae observatio IV. 49. eius ex sanguinis mole in dextro latere casus IV. 25. insultus sanguinis abundantia productus IV. 43. mensum fluxum subito cohibitum excipientis casus IV. 31. in dextro latere a sudoribus

- consuetis suppressis subortae exemplum IV. 35. caussa proxima IV. 6. euentus IV. 14. quomodo tractanda IV. 16. conducunt in ea balnea naturalia & artificialia & quae IV. 20. diaphoretica & purgantia IV. 18. frictions & externa spiritiosa ac roborantia IV. 19. venaesectio & quando IV. 16. 21. cautela circa acidulas & thermas observandae IV. 21. circa balnea naturalia & artificialia IV. 22. circa capitis lotiones IV. 23. dietam IV. 24. & curam per inediam IV. 25
- Hemitritaos* vid. *semitertiana*.
- Hepar* eius vasa sanguifera III. 215. vsus IV. 354. cur per ipsum sanguinis circulus sit tardus III. 261. in eo locum habent corruptiones I. 450. seq. eius inflammatio vid. *hepatitis*. *obstructio* quae inducat symptomata II. 280. immodicas & lethales saepe inducit haemorrhagias II. 55. quartanam & hydropem IV. 262. & ulcera V. 248
- Hepatitis spuria* quae sit & quomodo a veteribus describatur I. 449. cum pleuritide spuria saepe complicatur I. 452. in quo ab ea differat ibid. nec non a doloribus ex calculo felleo I. 453. dextri hypochondrii ibid. inflammatione muscutorum abdominis ib. eius symptomata I. 451. caussae ibid. euentus bonus I. 453. & malus I. 454. eius ex lapsu in abscessum desinentis & lethalis exemplum I. 457. sudore discussae casus I. 459. seq. quomodo tractanda I. 454. speciatim quoad symptomata I. 456. quatenus in ea conueniant topica & venaesectio ibid. *vera* cur sit rarissima I. 449
- Hernia scortalis* & *inguinalis* quae dicatur II. 287. cur haec in foemina periculosa quam in viris ibid. si passionis iliace caussa quomodo tractanda II. 287. 295. si reponi nequeat quid faciendum II. 301. eius recidiva quomodo agenda II. 302
- Herpes* exedens & *miliaris* quid V. 183. 188. eius signa V. 188. sedes V. 190. quomodo differat a lue venerea V. 149. est contagiosa V. 190. & senibus familiaris V. 192. prognosif V. 200. curatio V. 217
- Heris Brûne* quae dicatur I. 391
- - *Colique* quid II. 224
- - *Gespann* infantibus familiaris & quid II. 226
- Heurnii* puluis adstringens ex quibus ingredientibus constat II. 117
- Hivudines* quae earum vsus ad haemorrhoides promouendas suadent

- dent & dissuadent III. 236.
 quo loco & quando in gutta se-
 rena IV. 119
- Hoechsteteri* medicamentum oph-
 thalmicum quod sit I. 528
- Horripilationes* in febribus vnde I.
 5. in hypochondriacis III. 214.
 & podagra II. 505
- Hütten-Rahe* quid II. 324
- Humores oculorum* quatuorplexes sint
 IV. 133. cum ipsis in epiphora ex-
 stillantibus experimenta instituta
 IV. 131. eorum temperies & cra-
 sis in quo generatim consistat V.
 8. *corruptio* quomplex sit I. 205.
acido vappida in quibus præser-
 tim locum habeat I. 206. inter-
 na vnde oriatur & cognoscatur
 I. 587. *sulphureo foetida* quibus
 humoribus sit familiaris I. 206.
 cum illis, qui e vesicis post adu-
 sionem & vesicatoria educti sunt,
 experimenta instituta V. 41
- Hydatides* quæ dicantur IV. 434.
 qua ratione generentur IV. 278.
 vnde in pectore III. 327. cur fa-
 cile in utero IV. 434
- Hydrocele* quomodo generetur IV.
 436 eius exemplum IV. 467. &
 quomodo tractanda IV. 456
- Hydrops* quid IV. 422. diuersæ eius
 species IV. 423. historia IV. 425.
 differt a tumore œdematoso pe-
 dum IV. 441. a flatulentis tu-
 moribus ibid a gaucidarum tu-
 more IV. 442. *signa* IV. 422.
 subiecta IV. 436. & cur graui-
 dis præsertim familiaris II. 435.
 eo defunctorum anatome IV. 426.
 sq. ratio tumoris IV. 429. qua ra-
 tione ab animi pathematibus oria-
 tur IV. 438. a sinistra febrium cu-
 ratione præsertim intermittenti-
 um IV. 408. 489. a diæta prava IV.
 437. a morbis retro pulsis arthri-
 tico & exanthematicis IV. 440. ab
 excretionibus sanguineis suppressis
 aut nimis II. 91. IV. 431. a po-
 lypo IV. 471. eius cum asthma
 casus IV. 473. cum cachexia iun-
 cti exemplum IV. 404. sympto-
 matici casus IV. 469. euentus
 bonus IV. 444. malus IV. 443.
 quando in eo conueniant clyste-
 res IV. 448. diaphoretica IV.
 450. diuretica IV. 449. para-
 centesis IV. 445. sq. purgantia
 fortiora & mitiora IV. 446.
 448. 454. externa roborantia &
 resolutiva IV. 451. & venæse-
 ctio IV. 453. quomodo tractan-
 da in asthmaticis IV. 445. quomo-
 do ex flatulentia ortus IV. 457.
 ab excretionibus sanguineis sup-
 pressis enatus IV. 456. in scorbu-
 ticis IV. 454. hæmorrhagiæ huic
 superuenientes quibus sistendæ
 IV. 456. & qua ratione vlcera
 pedum curanda IV. 457. sacca-
 tus

- tus qui dicatur IV. 442. *pectoris* quomodo generetur III. 291. 326. signa III. 325. quomodo necet & inferat symptomata IV. 473. eo defuncti anatome IV. 471. sæpe asthmatis suffocatiui causa est III. 325. eius curatio III. 333. & quatenus in ea conducatur paracentesis IV. 471. *pericardii* quomodo generetur IV. 262. vtplurimum a polypo enascitur IV. 277. *veri* quomodo generetur IV. 434. cur facilius curetur, quam is qui ex hepatis vicio IV. 466
- Hypochondriaci* cur vere & autumno peius se habeant I. 139. cur hieme III. 206. ex quibus causis post pastum maxima incommoda sentiant III. 212. & præsertim palpitationem cordis III. 290. 296. cur vtplurimum pharmacomania loborent III. 125. & catarrhis grauius decumbant I. 127. quomodo in iis tractandi I. 133. 135. cur rarissime morbis grassantibus adficiantur III. 270. maxime apoplexiæ sunt obnoxii II. 168. asthmatis III. 318. cardiæ statulentæ II. 225. colicis doloribus II. 322. comati somnolento IV. 58. epilepsiæ III. 12. guttæ serenæ IV. 116. hæmoptysi II. 34. hæmorrhoidibus II. 7. III. 262. morbo nigro Hippocratis II. 71. melancholiæ III. 215. moribus spasmodicis vagis III. 102. scorbuto III. 214. vertigini IV. 87. vlceribus V. 248. vomitui cruento II. 71. & nigro III. 492
- Hypochondriacum* malum quid III. 203. eius historia ibid seq. a veteribus describitur III. 205. in quo differat a colica III. 213. a flatulentia simplici III. 224. passione iliaca III. 223. hysterica III. 156. nephricide calculosa III. 224. sedes nec est in liene nec vena portæ III. 208 sed in canali intestinorum III. 209. subiecta III. 207. eo defunctorum anatome III. 216. statulentorum symptomatum III. 211. & spasmodicorum ratio III. 214. causa proxima III. 210. remotæ causæ sunt animi pathemata III. 221 eius a diuturno mœrore oborti & suppressa per terrorem quartana exemplum III. 244. ex graui terrore enati casus III. 242. aeris frigidi constitutio III. 219. excretiones sanguinæ suppressæ III. 217. a suppressione hæmorrhoidum oborti exemplum III. 261. morbi prægressi III. 221. ex febre acuta ter tolerata casus III. 246. a diarrhoea opiatis suppressa III. 244. dispositio hæreditaria III. 218. hæreditarij ex variis causis aduerti exem.

exemplum III. 253. ex tertia
 suppressa III. 239. a crebris puer-
 peris abortum III. 257. victus
 crassior & vita sedentaria III. 220.
 diurni ex vita sedentaria casus
 III. 248. spasmodici cum suspi-
 cione fascini exemplum III. 259.
 stomachici casus III. 269. quo fit
 ut scorbuticum sepe euadat III.
 214. hystericum III. 215. singu-
 lare huius exemplum III. 235.
 & melancholico oriatur III.
 215. IV. 200. eius hæreditarii
 casus III. 263. melancholico ma-
 niaci exemplum III. 266. IV.
 228. cum mania periodice al-
 ternantis casus IV. 230. quomo-
 do tractandum III. 238. euentus
 III. 223. curatio in paroxysmo
 fit per antispasmodica III. 227.
 clysteres & laxantia III. 226. tem-
 perantia III. 226. & tonica III.
 228. requirit præterea exactum
 vitæ victus regimen & quale III.
 230. sq. 236. quando in eo con-
 ducant aquæ minerales III. 229.
 hirudines III. 236. laxantia &
 purgantia III. 234. maonata &
 clysteres III. 235. martialia III.
 239. externa remedia III. 233.
 venæsectio III. 229-236
Hysterica ad abortum sunt procli-
 ues III. 625. & quomodo ab ipso
 præcauendæ III. 641. ad catalep-
 sin pronæ sunt III. 138. ad guttam

serenam IV. 116. hæmoptysin
 II. 34. hypochondriacum ma-
 lum III. 218. motus spasmodi-
 cos vagos III. 101. singultum
 III. 24. cur ipsis frequens sit ad
 mingendum stimulus III. 428.
 cur minus ferant saluationem
 V. 165. quomodo morbillis la-
 borantes tractandæ I. 190. puer-
 peris alui fluxu laborantibus an
 salina remedia conducant III.
 178. nutrices maxime infanti
 sunt nociuæ S. 11
Hystericum malum quod dicatur III.
 153. eius historia ibid. paroxys-
 morum descriptio III. 154. solu-
 tio III. 155. subiecta III. 159.
 grauidis & puerperis inprimis
 familiare III. 167. sedes III. 160.
 differt ab apoplexia III. 158. a cal-
 culo renum III. 159. epilepsia III. 158
 III. 159. malo hypochondriaco
 III. 156. sq. & syncope III. 158.
 eo defunctorum anatome III. 165.
 causa proxima III. 160. materia-
 les causæ III. 162. eius ea fluere
 albo suppresso casus III. 200. a
 vitio fluxus menstrui sepe oritur
 III. 165. ex mensibus imminu-
 tis orti exemplum III. 185. cum
 epilepsia ex mensibus suppressis
 iuncti casus III. 149. & quomo-
 do tractandum III. 174. a lochiis
 suppressis aut minus rite fluenti-
 bus III. 167. ex lochiis suppressis
 (h) orti

orti casus III. 190. ex irregulari lochiorum fluxu subnati exemplum III. 198. ex iisdem orti & pellentibus tractati casus funestus III. 159. a stimulis venereis III. 163. & præprimis semine corrupto inducitur III. 164. ex occultato amore exemplum III. 183. & in hoc casu expedit coniugium III. 174. 185. in iuvene sexus nobilioris contingentis casus III. 181. cum conuulsioibus ex uteri & primatum viarum vitio ortum III. 192. cum motibus conuulsiuis & epilepticis iunctum III. 179. spasmodicum vagum certæ familiæ peculiare III. 192. prognos III. 159. medendi indicationes III. 169. quæ in paroxysmo explentur per absorbentia III. 178 per antispasmodica III. 172. in paroxysmo per clysteres III. 171. & graueolentia externa III. 171. sq. extra paroxysmum per anodyna & specifica III. 173. antispasmodica III. 172. diaphoretica III. 173. cautela circa subiecta III. 175. castorea & dietam III. 177. pedilnuia III. 179. & venæsectionem III. 169

I.

Malappa, eius puluis a Rossinckio in colica & ischero laudatur IV. 372. *resina* cum aliis permixta in per-

tinacibus cutaneis morbis laudatur V. 206. qua ratione multos funestos effectus corpori inducat II. 183. & quando infantibus noceat S. 41

Icterus quid IV. 351. signa & symptomata ibid. differt gradu IV. 353. eo defunctorum anatome ibid. causa proxima quæ IV. 356. causæ mediatae sunt plethora & peruersa diæta IV. 358. a plethora in grauida exemplum V. 374. febres intermittentes male curatæ & excretiones sanguineæ suppressæ ibid. cum tertiana & tussi curati casus I. 44. a colica biliosa aborti exemplum IV. 370. ab obstructione hepatis IV. 372. a metastasi feri ad hepar delati IV. 375. paroxysmum febrilem excipientis observatio IV. 378. febre biliosa iunctum IV. 384. grauior cum saluæ fluxu expunctione IV. 377. in nigrum mutatus IV. 380. eius frequens recursus quale signum sit III. 342. an soluat febres I. 224. quomodo tertiane iungatur I. 44. seq. *niger* eius causa IV. 358. eo defuncti anatome IV. 381. perio-dice *recidians* vnde IV. 379. ipsius exemplum IV. 382. prognosi. flauus IV. 358. nigri IV. 361. cura præseruatoria quorsum dirigenda IV. 370. a spasmo quomodo

- modo per emulſiones temperantes & leniora antiſpasmodyca tractandus IV. 362. ſi ab obſtuctione per aperientia & reſolventia IV. 364. ab iracundia ortus quomodo curandus I. 380. quando ſalia media, rhabarbarina & roborantia conducant IV. 365. cautela circa emetica & purgantia IV. 366. ſudorifera & balnea IV. 367. circa amara ibid. venaeſectionem IV. 368. topica & alimenta IV. 369
- Idioſyncraſia* quæ dicatur II. 357
- Ignis facer* qui dicatur V. 188
- leon* eius motus congreſſus frequens doloris & ſpasmii iliaci cauſa II. 287. quomodo fieri poſſit II. 288. quæ pariant lumbrici ibi ſtagnantes ſymptomata II. 289
- leon* cruentum Hippocratis quomodo differat a ſcorbuto V. 18
- iliaco inflammatoria* paſſio ſæpe epilepſiæ cauſa III. 14. ex ilei perſpiras ſiccæ obſtuctione orta I. 551. ſeq.
- Immobilitas* membrorum in catalepi vnde III. 136
- Impetigo* eius definitio ſigna & ſymptomata V. 187. quomodo differat a lue venerea V. 149
- Impotentia* artuum vnde oriatur IV. 97
- Indi* cur dyſenteriæ obnoxii III. 529. eorum epilepſiam curandi methodus III. 26
- Infantes* recens nati quomodo tractandi S. 15. quomodo facciis innoluendi S. 16. quando abſtineti S. 23. quibus & an pulmentis ſaturandi S. 23. debiles ex quibus ſignis iudicandi S. 15. cur ad morbos proclives S. 15. a nutricibus adfectibus deditis multa trahunt pathemata II. 308. ſunt cardialgiæ obnoxii II. 226. catarrhalibus adfectionibus IV. 127. cutis vitiiis V. 191. epilepſiæ III. 445. 644. guttæ ſerenæ IV. 116. iliacæ paſſioni a terrore matris II. 308. purpuræ V. 103. motibus ſpasmodycis III. 394. ſingultui & cur III. 423. tuſſi conuulſiue III. 414. vermibus S. 791. vomitibus viridibus ac æruginoſis III. 490. 492. III. 496. tuſſiendo ſibi ſæpe herniam aut gibbos contrahunt III. 377. & ex quibus aliis cauſis gibboſi ſiant S. 22. a fructibus acidis & immaturis cur maxime lædantur IV. 384. cur lue venerea facile infici poſſint V. 167. in a variolis & morbillis immunes, ſi alios iam cutis adfectus perpeſſi ſint V. 191. an ipſis mercurialia in cutis deſordationibus debet.

- debeant offerri V. 217. quomodo a morbis preseruandi S. 16. vid. *morbi infantiles*.
- Ingenium debile* in quo eius causa proxima consistat IV. 78. viua vnde in rhachitide S. 71
- Inflammatōnes* quas occupent partes I. 449. in quo consistat earum essentia I. 559. V. 330. quando segnius quando citius necent I. 366. sunt sæpe vlcera causa V. 246. quæ requirant venæsectionem, quæ non I. 378. *fau-cium* leuiore quomodo differant ab angina I. 392. *hepatitis* vid. *hepatitis*. *interruarum partium* quibus personis sint familiares I. 477. quibus signis cognoscantur I. 384. seq. *intestinarum* vid. *intestina meningum* vid. *phrenitis mesenterii* vid. *mesenterium* musculorum abdominis in quo differant ab hepatitide spuria I. 453. *oculorum* vid. *ophthalmia*. *Renum* vid. *nephritis ventriculi*. vid. *ventriculus*. *vesica* vid. *vesica*. *uteri* vid. *uterus*
- Inflammatōris febres* quæ dicantur I. 323. seq. quæ sint vniuersales qualesue particulares I. 324. an sitis in iis malum exhibeat præfagium I. 363. earum recidiuæ quæ damna pariant I. 333. quomodo arcendæ ibid. seq.
- - - *intestinarum* ex mesenterio in quo differant a semiterianis I. 541
- Inflammatōris iliaca febris* I. 551. seq.
- Inflammatōris spasmodico intestinarum passio*, iliacam minitans I. 546. seq.
- Infusum antifebrile* I. 79. *laxans* V. 223. *pectorale* III. 396. *tbeiforme* in chronicis adfectibus II. 451. in morbis cutaneis V. 206. in chlorosi a suppressione mensium IV. 410. ad diaphoresin III. 227. ad epiphoram IV. 136. ad tussim III. 383. ad spasmos in hæmorrhagia vteri II. 112. ad pneumonicas febres I. 434. ad rheumaticos & arthriticos dolores II. 442. ad vertiginem cum nephritide IV. 94. ad arcendos vomitionis cruenta recursus II. 74. *vinosum* in dispositione ad abortum ex malo puerperii regimine III. 637. ad chlorosin a suppressione mensium IV. 410. ad quartanam I. 64. ad hydropem spectatæ virtutis IV. 448. ad gonorrhœam IV. 544. ad fluorem album IV. 519. ad obstructions viscerum III. 74
- Iniectiones* in fluore albo IV. 522. in vethræ exulceratione a gonorrhœa II. 412. IV. 553. IV. 549. in pudenda sub salinatione quæ conueniant V. 169. in vteri inflammatō-

mationes ll. 494. & ipsius vlceribus V. 291
Intestina, eorum structura ll. 209. cum aliis nervosis partibus alunt consensum ll. 315. cur in iis, qui veneno enecti sunt, expansa deprehendantur ll. 605. eorum *ebronici dolores* vade originem trahant ll. 343. *inflammationes* quibus signis cognoscantur l. 372. quomodo earum varia sedes determinanda l. 539. senibus sunt frequentiores quam meningum I. 369. quibus modis & in quibus accedant I. 537. quomodo possint præcaueri l. 553. & in passione iliaca tolli ll. 297. eius cruenta diarrhœa solutæ & repentis lethalis casus l. 548. ex *mesenterio* quomodo oriuntur I. 538. quæ sint earum causæ I. 540. sunt vel grauiores vel leuiiores l. 541. quomodo sint præseruandæ & curandæ I. 542. seq. eorum *spasmi* quomodo laxandi I. 548. ipforum *rheumatismus* qui dicendus ll. 562. *tormina* in dysenteria vnde oriuntur ll. 535. eorum vehementia sæpe convulsionis caussa ll. 602. a saluatione mercuriali producta quomodo compescenda V. 166. *infantium* ex quibus signis pateant S. 35. eorum caussa proxima ibid. caussa mediata S. 36.

sq. prognosis S. 38. quæ in iis curandis ex parte nutricis S. 38. & infantis conducant S. 39. seq. cautelæ tenendæ circa clysterum præparationem S. 42. circa ea quæ a spasms in aliis locis oriuntur S. 41. circa purgantia ibid. & sedatina S. 42
 - *tenuia*, eorum sedes IV. 480. a drastis remediis in colica biliosa inflammantur ll. 360. a focibus induratis aut a vermicibus spasms sunt obnoxia ll. 319. *teuunt* spasms vnde cognoscatur ll. 320
 - *rectum* eius consensus cum vesica l. 480. inflammatio spasmm vesicæ sæpe causatur ll. 402. spasms alui adstrictioris caussa ll. 258. dolor sæpe ab hæmorrhoidibus coëcis ll. 33
Ipecacuanna eius radix roborat & transpirationem adiuvat IV. 528. quatenus conducatur in epilepsia ll. 26. in dysenteria ll. 542. 548. in fluore albo IV. 528. 523. in hypochondriaco malo ll. 234. in motibus spasmodicis vagis ll. 106. in vertigine IV. 91. in vomitu ll. 503
Iracundia eius effectus in corpore humano I. 347. ll. 227. præsertim in ventriculum & vicinas partes l. 380. ll. 81. 348. in primis si cibi superingeruntur ll. 80. in plethoricis l. 35. in morbis

bis acutis l. 216. in foeminis mox menstruantibus ll. 87. mensibus fluentibus ll. 16. & quæ excitet symptomata IV. 230. præsertim stomacho cibus pleno fermentescibilibus l. 1364 ad eam proclives sunt hepate laborantes l. 460 quantum faciat ad abortum ll. 360. ad apoplexiam ll. 168. ad catalepsin ll. 139. ad colicam convulsivam ll. 341. ad choleram ll. 585. convulsiones ll. 61. dolores calculosos ll. 364. epilepsiam ll. 11. icterum V. 137. ad hæmoptysin ll. 48. ad syncopen IV. 256. in nutrice ad vomitus infantiles ll. 469. quomodo mala inde auertenda l. 379. ll. 87. 256. S. 22

Hæburia quid S. 90. in infantibus vnde ibid. quomodo cognoscenda si ex calculo S. 91. & qua ratione ex ipso commoto lethalis fieri possit ll. 377. sæpe renum aut vesicæ exulcerationis est symptoma ll. 145. cur presso pede coma somnolentum sequatur IV. 58. a materia podagrica retrogressa oritur sæpe ll. 506. a grumis sanguineis & quid in ea proficit ll. 145. a gonorrhœa male curata ortæ exemplum ll. 419. lethalis a materiæ acrimonia ex renibus purulentis productæ casus ll. 425. ex mictu cruento

potione mannata sanatur exemplum ll. 161. quomodo sananda in infantibus S. 91

Lulepus emeticus quomodo parandus l. 22. refrigerans l. 357. in febribus acutis si coma vigil vrger IV 65

Luscula consortantia quam noxam pariant in febre petechizante l. 236. seq. 247. *gelatinosa* laudantur in animi deliquiis a sanguinis defectu IV. 257. in motibus spasmodicis ll. 69. *medicamentosa* laudantur in cholera ll. 589. ex hæmorrhagia vteri conualescentibus ll. 114. in nimio hæmorrhoidum fluxu ll. 94 in lue venerea V 161. *pinguis* a colica saturnina præcauent ll. 334

L.

Lac quodnam sit optimum l. 571. eius usus vetustissimus ostenditur ibid. sq. non vnus eiusdem generis est IV. 313. cur vernale hiberno sit salubrius IV. 313. eius virtus augetur pabulo medico IV. 315. vel admixtione aquarum mineralium IV. 316. egregium est remedium antidotum & quomodo propinandum ll. 592 laudatur cum aqua calcis viuz a Sponio in lepra & impetigine IV. 318. cum decoctis & infusis

fufis vulnerariis in phthifi & hæmoptifi IV. 319. feq. cum diureticis & anodynis in eodem morbo IV. 320. cum pectoralibus balsamis ibid. quo in cafu cum aquis mineralibus permiscendum I. 72. IV. 328. quomodo & quibus cautelis inftituenda cura III. 75. & quid ante eius vsum conducatur III. 113. commendatur in artuum doloribus II. 446 in dyfenteria III. 552. in epiphora IV. 136. hæmoptifi II. 44. dolore inteftinorum a purpura fcorbutica retrocedente II. 359 lentis & hefticis febribus I. 572. podagra II. 352. morbis fubcutaneis V. 210. purpura fcorbutica V. 119. an conveniat in cholericis paffionibus I. 365. in imminente ventriculi inflammatione I. 387. in veficæ morbis I. 484. feq. quibus noceat I. 573. cum amylo in vomitu cruento a corrofiuis excitato laudatur II. 75. cum oleo amygdalæum dulcium in vermium præfentia II. 238. poft purgantia improvide fumta III. 197. *ferium* quem præfert effectum V. 209. in defectu aquarum mineralium optime adhibetur V. 210. eius cura quomodo inftituenda V. 209. præferuat calculum renalem II. 372. recidivam vomitus cruenti II. 75. quando condu-

cat in cephalæa II. 214. convulfionibus II. 75. cholera III. 589. cutis adfectibus V. 209. dyfenteria III. 552. epilepfia II. 24. epiphora IV. 136. hæmorrhagia vteri II. 112. hæmoptifi II. 59. nimio hæmorrhoidum fluxu II. 92. hyfterica paffione III. 174. mania & melancholia III. 267. miftu cruento II. 146. petechiali febre I. 282. rheumatico & arthritico dolore II. 440. fcorbuto præfertim cum herbis antifcorbuticis III. 111. V. 30. tuffi cum tabe III. 83. vomitu III. 504

- *afininum* eius fubftantia IV. 313. cur ad cafeum & butyrum conficiendum minus aptum fit ibid. laudatur ad deterfionem & vlcera purgationem IV. 314. ad cutis adfectus V. 209. fcorbutum V. 29. ad tuffim cum tabe III. 83. cum aquis mineralibus in delirio maniaci & melancholico IV. 216. in febribus lentis & hefticis I. 572. in motibus convulfivis a malis vlceroſis fuppreſſis III. 71. in phthifi IV. 317
- *bubulum* in quo differat ab *afinino* IV. 213
- *caprillum* in quo differat ab *afinino* IV. 314. eius virtutes V. 313

- *muliebre* ad vsum medicum eſt

- est optimum IV. 313. quid præstet I. 571. IV. 314. præsertim in lenta febre I. 568. diu lactantium cuius indolis S. 18. quoties infantibus de die exhibendum S. 22. corrumpitur ab animi adfectibus S. 9. a diætæ vitio S. 9. a crebriori coitu & mensibus fluentibus lactationis tempore S. 11. a frigore mammarum incautus admissio ibid. in infante a superflua ipsius ingestione S. 11. a cibis incongruis datis S. 12. & meconio retento S. 37. *corruptum* qua ratione apthas inducat S. 93. cardialgiam S. 89. epilepsiam III. 14. singultum III. 425. tormina II. 321. quomodo corrigendum & euacuandum in nutrice & infante S. 25, 46. seq.
- Lacrymalis* sacculus eius situs V. 297. est sedes fistulæ inde diætæ ibid.
- Lana* qua ratione apissimum ad materiam impuram suscipiendam & propagandam sit remedium V. 190
- Laubstadiensis* balnea qualia reconducunt principia II. 445. V. 29. experimenta cum ipsis instituta IV. 417. seq. commendantur in arthriticorum & rheumaticorum doloribus II. 445. cachexia & chlorosi IV. 417. fluore albo IV. 522. gonorrhœa benigna IV. 545. nimia hæmor-
- rhagia vteri II. 117. hypochondriaco malo III. 233. mensibus inordinatis V. 135. moribus spasmodicis vagis III. 109. paralyticis adfectibus IV. 20. 22. pollutione IV. 546. scorbuto V. 29 eorum usus internus laudatur in cachexia IV. 417. scorbuto V. 29. & quomodo a purpura habituali liberet. V. 101, 119
- Laxans* commodum in angina I. 396. aqua vid. *aqua laxans*. elixir vid. *elixir laxans*. puluis vid. *pulvis*. *laxans* mandatum efficax I. 22
- Laxantia* conferunt ante aquarum mineralium III. 230. salivationis mercurialis V. 103. & sudoriferorum usum II. 464. cur in torminibus ventris sæpe vomitu reiciantur V. 128. quæ & quatenus locum habeant in auditu vitii IV. 156. cholera III. 592. dysenteria III. 542. 54. febre venterina puerperarum I. 513. seq. gutta serena IV. 119. iliaca passione II. 296. infantibus S. 18. seq. morbillis I. 18. 9. oculorum suffusione IV. 378. odontalgia II. 474. ophthalmia I. 524. petechiali febre I. 267. 274. phrenitide I. 414. phthisi IV. 327. pneumonicis febribus I. 436. podagra imminente II. 258. purpura I. 219. V. 128. scorbuto V. 33.

- to V. 33. synocha I. 331. 337. tertiana I. 26. tussi III. 384. variolis I. 156. vertigine IV. 30. ulceratione vteri I. 503. & reliquis vlceribus V. 260
- Leipiria febris* quæ dicatur I. 371. vid. *ventriculi inflammatio.*
- Lenta febris* quæ dicatur I. 553. sq. in quo differat ab hectica I. 554. a quotidiana I. 87. a verminosa I. 597. vnde oriatur in infantibus I. 561. in puerperis I. 421. quomodo ortum trahat ex abscessu mesenterii I. 560. 561. post cohibitas excretiones I. 556. 558. post febres suppressas I. 565. ex hæmorrhoidum intercepto I. 569. & nimio fluxu II. 91. ex mensuræ suppressis I. 569. ex mesenterio I. 556. sq. ex morbillis I. 188. post alios prægressos morbos I. 555. seq. ex potuum inebriantium abusu I. 568. seq. ex quotidiana I. 90. ex ventriculi cruditatibus I. 564. ex vitio hypochondriorum I. 566. ab erosione ventriculi & intestinorum I. 567. a virium & succorum defectu ibid. eius ex terrore ortæ curatæ casus I. 588. post tertianam relicte & curatæ exemplum I. 585. in bibulo curatæ repetentis & in phthisin funestam terminatæ casus I. 577. quomodo tractanda in infantibus I. 570. seq. si orta fuerit ex cruditatibus ventriculi & intestinorum I. 567. post febres suppressas I. 565. ex hæmorrhoidum intercepto fluxu I. 569. ex hypochondriorum vitio I. 566. ex mensuræ defectu I. 569. ex potuum inebriantium abusu I. 568. a virium & succorum defectu I. 567. quomodo post alias febres præcauenda I. 120. quando adstringentia roborantibus nupta in ea conducant I. 574
- Lepra* vid. *elephantiasis.*
- Letbargus* qui dicatur IV. 54. in quo differat ab apoplexia ibid. eius causa proxima IV. 59. mediætæ causæ IV. 61. a materia arthritica remanente casus IV. 80. post terrorem abortæ casus IV. 72. prognos IV. 62. curatio IV. 67
- Leucoplegmatia* quomodo differat ab anasarca IV. 423. signa ibid. causæ IV. 442. ab abortu inductæ casus IV. 463. a male tractata quartana subortæ exemplum IV. 461. prognos IV. 442. ab Hippocrate curatio tradita IV. 456. an in ea paracentesis locum habeat IV. 446
- Lien* multum ad mixtionem fluidi cum solido in corpore humano confert V. 12. an ad acutos & lancinatorios dolores aptus sit III. 208.

256. an sedes mali hypochondriaci III. 208. & scorbutici sit V. 11. eius vitia quomodo ad immodicas hæmorrhagias faciant II. 13. 55. 67. & ad vlcera V. 248
- Ligatura* artuum laudatur in enormi hæmoptysi II. 42. mista cruento II. 74. strictior qua ratione sphacelum inducat V. 62. quomodo ad operationem fistulæ ani instituenda V. 318
- Lincus* ad anginam præcauendam I. 355. ad ardorem in angina I. 399. ad expectorationem I. 345
- Lingua* eius structura IV. 175. eius inspectio commendatur I. 369. sicca in ardentibus febribus vnde I. 365. ipsius vlcera in scorbuto vnde V. 94. & cur ea curatu difficilia V. 54
- Linimentum* contra ambusta V. 43. *anodynum* in motibus spasmodicis vagis III. 108. *antepilepticum* III. 28. antipodagrici noxa obseruata III. 351. *neruinum* in doloribus arthriticis & rheumaticis II. 444. in conuulsionibus quando applicandum III. 75. expertæ virtutis in cardialgia II. 237 & infantili S. 90. in dysenteria cum torminum vehementia III. 544. in flatulentia IV. 495. in hæmorrhoidibus cœcis dolorificis II. 333. in inflammatione intestinorum a passione iliaca II. 298. in paresi a doloribus arthriticis oborta II. 444
- Lipotymia* quæ dicitur IV. 249. in quo differat ab apoplexia IV. 244. ab epilepsia ibid. a suffocatione hysterica IV. 245. eius historia IV. 243. signa antecedentia IV. 244. paroxysmorum solutio ibid. subiecta IV. 245. in puerperis vnde I. 515. causa proxima IV. 245. quomodo ab animi adfectibus oriatur IV. 250. a diæta praua IV. 251. a corruptione partis sphacelosæ ibid. a fortioribus emmenagogis IV. 268. cum aliis malis ab emmenagogis fuscitatæ casus IV. 268. ab hæmorrhagiis nimis IV. 252. a narcoticis & opiatis IV. 251. a plethora in grauida ortæ casus IV. 266. a situ erecto in a cutis IV. 262. a sanguine crasso & polypto IV. 253. a nimia ciborum post morbum ingestione enata casus IV. 272. in hypochondriaco subortæ exemplum IV. 260. crebrioris in cachectica casus IV. 264. vterinæ spasmodicæ exemplum IV. 263. prognosis funesta IV. 253. & salutaris IV. 255. quæ conueniant in paroxysmo analeptica, aquæ spirituosæ & balsamica externa IV. 255. quæ interna IV. 258. extra paroxysmum quando conducant anody-

- na ibid. bezoardica, analeptica & nutriencia IV. 257. si ab animi adfectibus quomodo tractanda IV. 258. si ab mensibus suppressis orta IV. 259. aut cum aliis morbis iuncta IV. 259. quid sentiendum de aquæ frigidæ potu IV. 260. de cordialibus solaribus & specificis IV. 259. & vini usu IV. 260
- Liquor* anodynus eius virtus vnde II. 390. & quo principio maxime agat I. 20. qua ratione conveniat in asthma III. 347. in calculi renalis paroxysmo II. 369. capitis dolore II. 77. cardialgia II. 234. dentitione difficili S. 32. epilepsia III. 20. febrili paroxysmo I. 120. hæmorrhagia narium II. 18. nimio hæmorrhoidum fluxu II. 92. odontalgia II. 476. singultu III. 430. tertiana I. 20. ventris doloribus a scorbutica diatesi V. 35. cum *balsamo vite* in dysenteria III. 543. vomitu III. 502. cum *essentia castorei* convenit in mensium suppressione III. 71. cum *mactis oleo* egregium est antispasmodicum III. 505. hinc laudatur in cholera III. 590. cum *menthe* aqua in diarrhoea prodest III. 592. cum *pulvere nitroso* in hæmorrhagia vteri dolorifica confert II. 112. *balsamico-*
- consolidans* in vteri vlcibus V. 271. *putredini resistens* I. 302. *salinus* ad quartanam I. 84. *stipticus* Danicus quomodo preparatur V. 73
- Litbonriptica* remedia multum ad calculi generationem & mixtum cruentum conferunt II. 151. eorum noxæ exemplum II. 155
- Litbotomia* improvide instituta qua ratione vesicæ vitia inducat II. 402
- Lochia* quibusnam difficilius fluant I. 512. eorum fluxus refarcitur sudore ibid. *calidioribus* tractata quas pariat noxas I. 421. non rite expurgata qua ratione abortus futuræ causa III. 633. passio nis hysterice III. 167. ex quibus causis supprimantur III. 191. IV. 493. V. 108. eorum *suppressio* quomodo morbos inferat II. 658. quomodo ad deliria contribuat IV. 199. ad dolores intestinorum II. 337. phrenitidem I. 410. purpuram III. 45. V. 105. & ad vteri inflammationem I. 492. quomodo promoueri debeant I. 225. 497. an conveniant salina & purgantia III. 196. quando conducant pellentia I. 503. venæsectio I. 498. & quo loco sit instituenda I. 517
- Loquela* quid IV. 194
- Lotrices* cur morbis capitis pateant IV. 82

- Lues venerea* eius prima origo V. 145. definitio & historia V. 146. differt secundum subiecta V. 143. a scorbuto & aliis morbis ibid. recensio symptomatum præsertim in capite V. 147. quomodo pro causa habeat contagium V. 150. vbi Fernelii sententia de materia contagiosa examinatur V. 151. Boerhauui V. 154. & auctoris iudicium de ea V. 152. quomodo rheumatismum inducat II. 436. varia ipsius symptomata cum pertinaci colli tumore V. 182. cum nasi & faucium corruptione V. 171. cum phthisi iuncta V. 181. male initio pro scorbuto habita V. 176. ex gonorrhœa male curata orta V. 171. prognosis differt pro subiectorum & graduum morbi varietate V. 155. curatio differt secundum subiecta II. 164. & quomodo instituenda cum ligni quaiaci V. 157. aut aliorum decoctorum temperatorum vsu V. 159. sudoriferis V. 160. & salinationis cura V. 161. sq. 163. quomodo tractanda si rheumatismum inducat II. 443. quæ tenenda circa decocta V. 161
- Lumbi eorum dolor* quomodo a variis causis possit induci II. 367. vnde in flore albo IV. 534. in hæmorrhoidariis II. 361. *frigus* in hysteriis vnde III. 161
- Lumbrici* quid sint S. 77. quibus intestinis sedem suam habeant ibid. quomodo exturbandi S. 87. vid. plura *vermes*
- M.
- Maculata erysipelatis* species quæ dicatur I. 360
- Magnesia alba* quid sit IV. 319. cur maxime in malo hypochondriaco III. 235. & quartana confertur I. 62
- Mal de Paris* qui morbus ita dicatur III. 527. & in quo differat a dysenteria ibid.
- Maligna febris.* vid. *febris maligna*
- Malignitas* vnde cognoscatur I. 274. speciatim in dysenteria III. 528. morbillis I. 188. & variolis I. 181
- Malignus humor* diu delitescere potest in corpore I. 144. III. 538
- Mammæ* cur præprimis cancro sint obnoxie V. 250. earum fistulæ exemplum V. 320. qua ratione scirrhus in iis ex terrore possit excitari V. 272
- Mania* quæ dicatur IV. 192. differt a melancholia gradu IV. 188. a phrenitide I. 411. IV. 190. eius signa IV. 189. sedes IV. 192. subiecta IV. 201. ea defunctorum anatome IV. 191. causa proxima IV. 194. quantum ad eam contribuant animi pathemata & vesanus amor IV. 194. sq. ab ira exci-

excitatz exemplum IV. 226. ex eadem causse inductæ casus IV. 233. a nimis meditationibus ortæ exemplum IV. 239. diæta praua IV. 200. sç hæreditaria dispositio, ebrietas & frigus externum IV. 198. excretiones sanguineæ suppressæ IV. 199. morbi prægressi ibid. narcotica & opiatæ IV. 197. & nimia feminis profusio IV. 196 non raro cum melancholia laternat IV. 231. ipsius exemplum IV. 223. cur periodice sæpe recidinet partu excluso IV. 233. ipsius exemplum IV. 230. prognosif quæ ferenda si a caussa morali orta fit IV. 202. si reciduat IV. 204. si symptomatica IV. 203. & quando salutaris fiat solutio IV. 205. qua ratione præseruanda IV. 220 sç veterum curandi methodus per balnea IV. 209. purgantia IV. 212. sç. & venæsectionem IV. 207. quomodo tractanda per anodyna IV. 225. per aquas minerales & simplicem fontanam IV. 215. per lactis asinini vel eius seri vsum IV. 216. nitrum IV. 217. quid sentiendum de fonticulis IV. 225. de specificis IV. 217 sç de venæsectione generatim IV. 222. & speciatim frontis IV. 223. de vesicantibus IV. 225. quomodo

sananda si ex vesano amore oriatur IV. 224. aut morsu maniaci aut canis rabidi ibid. vel ex abscessa plica Polonica IV. 226

Mannata laudantur in morbis ex acrimonia humorum V. 120. in odontalgia II. 474. in imminente paroxysmo podagrico II. 528. in tussi III. 384. quæ damna pariant in cholera III. 593. dysenteria III. 548. malo hypochondriaco III. 235. & variolarum declinatione I. 157

Mavarmus senilis quomodo cognoscatur I. 562. vnde oriatur I. 562. 570. in quo differat ab ardente febre I. 369. quomodo tractandus I. 570. eius lethalis exemplum I. 586

Martialia quo ordine & methodo in cachexia exhibenda IV. 401. 417. quibus iungenda IV. 399. in malo hypochondriaco III. 232. 239. in ictero IV. 365. lenta febre I. 567. in obstructionibus viscerum III. 74. cur in forma liquida & cum temperato acido menstruo feminis cachecticis magis, quam viris sint præsidio IV. 467. & quomodo incaute adhibita ad polyporum generationem contribuant IV. 288

Meconium quid S. 16. an acris sit indolis S. 19. qua ratione natura

eius excretionem promoueat ib. quo tempore sit expurgandum & quibus laxantibus S. 18. eius *re-tentio* quantum ad cardialgiam infantum contribuit S. 89. ad epilepsiam & conuulsiones S. 58. & tormina S. 31. & quibus remediis in his eliminandum S. 60

Medulla oblongata qua ratione commune sensorium dicatur III. 135. *spinalis* eius structura III. 59. & vsus III. 60. continet materiam variolaceam I. 144. sq. eius membranz consensum cum reliquis corporis habent III. 129. spallice constrictæ causam conuulsionum constituunt III. 59. qua ratione obstructa causam rachitidis sup-peditet S. 70

Mel Prussicum quales virtutes possideat II. 372. in exulceratione renum laudatur I. 468. II. 372. ex ipso preparata cur in asthma-te noceant III. 339

Melancholia quæ dicatur IV. 192. differt a mania gradu IV. 188. eius signa IV. 189. subiecta IV. 200. sedes IV. 192. ea defunctorum anatome IV. 191. causa proxima IV. 194. quomodo oriatur ab animi affectibus IV. 194. 198. ex morore ortæ casus IV. 236. ex eadem causa enati exemplum IV. 238. a diæta praua

IV. 200. sq. ab hæreditaria dispositione IV. 196. ab excretionibus sanguineis suppressis IV. 199. frigore externo IV. 198. ex malo hypochondriaco & hysterico quomodo generetur III. 215. IV. 200. hypochondriacæ casus III. 266. IV. 228. cura mania periodice alternantis exemplum IV. 231. prognosís differt ratione graduum morbi IV. 203. euentus a morali causa ortæ IV. 202. ex malo hysterico vel hypochondriaco enati IV. 203. si recidiuat quid indicet IV. 204. quomodo soluatur IV. 205. cura præseruatoria IV. 220. sq. Indicationes curatoriæ IV. 205. quomodo generatim tractantur eam veteres IV. 206. speciatim per balnea IV. 209. quorum virtutem per aquæ frigidæ applicationem ad caput aug. bant IV. 211. per purgantia & quidem elleboro IV. 212. sq. venæsectio-nem IV. 207. quatenus in ea conducant anodyna IV. 225. aquæ minerales & fontana IV. 215. sq. lactis cura IV. 216. nitrum IV. 217. purgantia IV. 224. specifica 217. sq. venæsectio IV. 222

Membrane vnde suam trahant originem III. 9. sunt sedes motuum spasmodicorum III. 94

Menses, eorum *fluxus* qua ætate accidat II. 78. quæ sint eius causæ III. 163. quo anno cesset II. 435. circa eruptionem vnde orientur symptomata IV. 236. & quæ vltimum IV. 246. lactationis tempore obueniens fluxus quæ pariat damna in infante S. 11. eorum *plenaria cessatio* quomodo contribuat ad apoplexiam II. 182. ad aurium tinnitum IV. 153. ad calculum II. 266. 364. ad febrem lentam & hecticam I. 558. ad hæmorrhagiam vteri II. 450. ad mictum cruentum II. 135. ad plethoram V. 42. palpitationem cordis III. 287. ad podagram II. 515. ad rheumatismum II. 445. ad scirrhum vteri V. 251. ad scorbutum V. 14. *vesicæ inflammationem* II. 397. & vomitum cruentum II. 69. salutariter in plethoricis hæmorrhoidalis eius loco sequitur IV. 102. & quibus remediis hæc mala auertenda II. 83. IV. 102. 458. *irregularis fluxus* qua ratione disponat ad cachexiam & chlorosin IV. 391. ad cardialgiam II. 226. ad deliria IV. 199. ad epilepsiam III. 12. hepatis obstructionem II. 280. hysterica passionem III. 185. ad vomitum cruentum II. 68. quomodo in ordinem redigendus III. 187. & cur

speciatim per Lauchstadiensium balnearum vsum regularis fiat V. 135. *largior* quænam eius causa proxima sit II. 129. quid in variolis significet I. 159. ad aurium rheumatismum in foemina disposuit IV. 164. adstringentibus tractatus quomodo scirrhi & canceri vterini causa V. 256. *suppressus* causa eius proxima in quo consistat II. 129. quomodo ab acidis oriatur V. 296. a diætæ vitio III. 195. a frigore IV. 181. ab ira & terrore II. 86. III. 79. a sanguinis copia vel inopia I. 583. a vita sedentaria III. 268. qua ratione inducat cachexiam & chlorosin IV. 391. cancerum & scirrhum vteri II. 68. cardialgiam II. 226. colicam II. 323. 349. dyscrasiam humorum IV. 414. vterinam febrem inflammatoriam I. 470. fluorem album IV. 513. guttam serenam IV. 176. hæmoptysin II. 47. hystericum malum III. 166. hypochondriacam passionem III. 218. maniam IV. 199. mictum cruentum II. 135. molas II. 658. phrenitidem I. 409. podagram II. 515. scabiem V. 179. scorbutum V. 14. saporosos adfectus IV. 61. vlcera mammarum V. 293. vomitum cruentum II. 68. coniugio sepe

sepe reuocantur III. 38. 45. male pellentibus prouocantur IV. 414. & quibus restituentur III. 71. V. 120

Mercurialia, eorum efficacia vnde V. 162. varius adhibendi modus V. 208. quæ ante horum usum obseruare debeat medicus V. 165. caute offerenda in cutis adfectibus præprimis infantilibus V. 217. in gonorrhœa IV. 551. ad vermes enecandos S. 87. an infantibus conferant S. 26. cur ægrius ea ferant scorbutici V. 164. 187. & macilentiores V. 165. nocent in motibus spasmodicis vagis III. 113. qua ratione anginam inducere valeant I. 393. & guttam serenam IV. 116. externe quando in oculorum adfectibus ea applicare debeat. V. 221

Mercurius in iliaca passione in substantia exhibendus quomodo prius depurari debeat. II. 299. qua dosi & quibus iunctis propinandus II. 300. & quando in iliaca passione noceat ibid. an breui instar venenum mortem inferre possit III. 602. cum aqua aut vino cocta anthelminticum est II. 333. S. 85. *diaphoreticus* quomodo præparetur V. 170. quem præstet usum in lue venerea V. 175. & in vlcerebus V. 261. *dulcis* quomodo adhibendus ne moneat salu-

ationem I. 175. cum salibus alcalinis mixtus saluationem suscitatur I. 74. cum acidis mixtus corrosiuam induit naturam IV. 368. eius varius adhibendi modus in in lue venerea V. 162. qua dosi in initio ad saluationem mouendam exhibendus V. 181. egregij vsus est in acrimonia vlcerosâ IV. 547. capitis & oculorum doloribus pertinacibus I. 535. in cutis adfectibus refractariis V. 206. in gonorrhœa IV. 547. lue venerea V. 162. ossis ischii & coccygis dolore II. 447. in vermibus enecandis & expellendis III. 70. cur minus in ictero conducat IV. 368. *sublimatus* an in vinum iterum possit in ventriculo conuerti III. 603. minus tutus est ad separationem corrupti in sphacelo V. 71.

Mesenterium cur a plethora grauisime lædatur I. 557. seq. in eo suboriuntur stagnationes, circulo sanguinis in remotioribus partibus intercepto I. 581. qua ratione sedem præbeat variis morbis I. 556. atrophie infantum S. 62. febris lentæ & hecticæ I. 558. hydropi IV. 434. inflammationibus I. 538. seq. eius *abscessus* quomodo cognoscatur I. 559. quibus subiectis sit familiaris I. 584. vnde & quomodo oriatur

- riatur I. 560. cur breui tempore maior fiat I. 584. quomodo a percussione partium externarum nasci queat I. 581. quomodo solui solet I. 560. soluitur diarrhoea purulenta I. 551. 580. *Inflammatio* an locum habeat I. 559. quibus modis in semiteriana sit discutienda I. 215
- Methodus medendi* an detur generalis. I. 85
- Miasma malignum* vid. *petechialis febris*. *pestilentia* vid. *pestilentia*. *venereum* vid. *lues venerea*.
- Mictus cruentus* quid & qualis II. 131. ex quibus cognoscendus ib. si ex vretheribus aut vesica II. 132. 404. aut eius sphinctere II. 133. differt a gonorrhoea sanguinolenta II. 134. ab hæmorrhagia penis ib. quomodo succedat ex renibus II. 135. ex vesica II. 136. causa proxima quæ sit II. 136. quomodo a calculo renali oriatur II. 138. a cantharidibus & acribus diureticis in gonorrhoea dactis II. 140. IV. 552. ab hæmorrhoidibus suppressis II. 135. 404. ab his sæpe fit criticus I. 488. a motu corporis fortiori II. 137. a torminibus ventris II. 140. a vesicæ erosione ac vlcere II. 139. a violentia externa II. 140. ex plethora suborti casus II. 150. eius subatti coloris instar Coffee sanati exemplum II. 159. venesectione curatus II. 153. cum dolore ischia-dico iunctus II. 154. ex scabie retropulsa ortus II. 152. rarus casus ex vesicæ & sphincteris vasis II. 156. ab alio obstructa quomodo tractandus II. 143. si ab orgasmo II. 143. a vasorum relaxatione II. 144. a sanguineis grumis II. 145. quando in eo conducant acidulæ vel cum vel sine lacte ibid. quando adstringentia II. 148. quando lac eiusque serum II. 146. quæ tenenda circa motum corporis II. 147. potum ordinarium ac vidi ibid. & quomodo recidiva arcenda II. 149
- Miliaris febris* quomodo in puerperio præseruanda I. 211. 224. & curanda I. 225. *maligna* eiusque historia I. 222. vid. plura *purpura*.
- Milites* cur dysenteriae obnoxii III. 528. & scorbuto V. 17
- Millefolium* eius summitates quales habeant virtutes II. 373. & in specie vnde ipsi antifebrilis & antispasmodica virtus I. 118. laudantur in calculo arcendo II. 373. in mimio hæmorrhoidum fluxu II. 92
- Mixtura analeptica & bezoardica* in animi deliquiti a malignitate IV. 257. & *antispasmodica* ad abortum præcauendum III. 639. &

- leniter diaphoretica II. 126. &
 & discutiens in apoplexia II. 177.
 antasthmatica III. 356. antepi-
 leptica III. 28. antidyenterica
 III. 561. antipleurica I. 443.
 bezoardica I. 234. carminativa
 & Stomachica II. 346. ad cho-
 lericas febres I. 316. ad dentio-
 nem difficilem S. 32. diaphore-
 tica I. 67. 107. 120. 121. II. 530.
 ad febres puerperarum I. 499.
 ad febres petechiantes I. 234.
 ad febrem quotidianam I. 97.
 ad hæmorrhagias excessivas I.
 190. 198. laxativa ad immi-
 nentem paroxysmum podagri-
 cum II. 528. pectoralis ad tussim
 III. 408. ad purpuræ retrocessi-
 onem auertendam V. 124. Ri-
 ueriana quomodo præparetur II.
 313. & quando in passione ilia-
 ca conducat ibid. simplex Para-
 celsi ex quibus conficiatur II. 40.
 quando locum habeat in moti-
 bus spasmodicis vagis ibid. to-
 nica in hæmoptysi II. 40. ad va-
 riolas suppurandas I. 152
 Moror, eius noxi effectus in cor-
 pore III. 402. V. 45. 119. quan-
 tum contribuat ad genesis animi
 deliquiorum IV. 250. catalap-
 sos III. 139. epilepsie III. 15. apo-
 plexie II. 184. icteri chronici
 IV. 359. hypochondriaci mali
 II. 184. malignorum morborum
 I. 275. manie & melancholie
 IV. 237. podagrae II. 514. po-
 lyporum IV. 287. scirrhi V.
 252. scorbuti V. 19. & sphaceli
 V. 85. 87
 Mole quid sint III. 661. 190. sunt
 vel nutritionis earumque causæ
 III. 658. vel generationis & quæ
 dicantur III. 659. spurie quæ III.
 128. earum exclusio quid indi-
 cet III. 190. earum exempla III.
 657. 659. quomodo ad fluorem
 album disponant IV. 515. & qua-
 ratione præseruandæ III. 642
 Morbi quinam ex insolita aeris con-
 stitutione oriuntur I. 103. sq.
 variolas excipientes quomodo sint
 tractandi I. 176. & præseruandi
 I. 178. eorum causæ an semper
 consistant in materia I. 598. hæ-
 reditate accepti cur innalescentes
 fere incurabiles II. 385. a poly-
 po quinam sint IV. 275. a salina
 acri materia cur noctu maxime
 infestent V. 42
 - - cerebri a quibus causis pro-
 ducantur IV. 79. & in quo
 consistat ad eos dispositio IV. 80
 - - contagiosi quam habeant causam
 I. 126
 - - epidemici in iis plerumque sub-
 est materia exanthematica I. 122
 - - exanthematicæ quales sint I. 203.
 pro diuersitate corporum diuer-
 sam induunt scenam I. 199. cur
 fre-

- frequentes sunt puerperis I. 220.
 potui vini deditis I. 199. cur in
 iis noceat liberalior nitri vsus
 I. 200
- *hereditarii* cur difficilis sint cu-
 rationis II. 385
 - *infantiles* quales sint S. 3. cur
 cogniti sint difficiles S. 4. quæ
 circa illos inquirendos tenenda
 ibid. causa eorum proxima S. 5.
 quæ materialis S. 6. ad eos inge-
 nerandos quantum faciant aeris
 mutatio S. 9. animi pathemata
 tum matris tum prolis ibid. de-
 bilitatio in ipso partu S. 8. hæ-
 reditaria dispositio S. 7. medica-
 mentorum abusus & regimen ni-
 tris calidum S. 9. & viria præ-
 fertim a matre contracta S. 8.
 fere semper cum vermibus sunt
 iuncti III. 4. prognosif S. 13. &
 quomodo præferuandi S. 24. seq.
 & auertendi S. 15. seq.
 - *muliebres* vt plurimum ex vtero
 trahunt originem IV. 511. ab
 externo frigore III. 180. & quid
 in his faciendum ibid.
 - *seniles* a qua potissimum causa
 oriuntur V. 47. sunt maxime cir-
 ca vesicam & qui sint II. 423. in
 quo maxime consistat eorum cu-
 ratio ibid.
- Morbilli*, eorum historia I. 186. o-
 rigo prima vnde deriuanda I. 187.
 differant inter se gradu S. 49. in
 quo conueniant cum variolis I.
 185. in quo ab iis discrepent I.
 186. nec non a petechiis, pur-
 pura, rubeolis, maculisque scor-
 buticis I. 187. symptomata eo-
 rumque ratio S. 48. in iis suspe-
 cti dolores capitis per totum
 morbi decursum durantes I.
 193. & epileptici motus S. 48.
 & cur hi ipsi vel eos antece-
 dant vel subsequantur III. 13.
 in iis suspectum si ægri antea
 doloribus artuum laboraue-
 rint I. 193. quid in iis hæ-
 morrhagie excessiuæ indicent I.
 197. quomodo purpura super-
 uenire queat I. 193. & vomitus
 III. 493. an præferuent a cutis
 vitiiis V. 191. sæpe relinquunt
 epiphoram IV. 130. & dis-
 spotionem ad phthisin IV. 303.
 cum purpura complicatorum &
 guttam serenam relinquuntium
 casus I. 195. quomodo in iis
 mors contingat I. 188. S. 50.
 vnde fiant maligni I. 187. S. 50.
 & quibus signis ii cognoscantur I.
 188. eorum eruptio retardatur
 ab abundantia sanguinis I. 202.
 a cruditatibus primarum viarum
 I. 196. retropulsi asthmatis con-
 uulsiui causa III. 322. & quo-
 modo III. 352. exempla illorum
 in hypochondriaco curatorum I.
 200. ex abusu nitrosorum lethali-
 um

lium I. 199. cum nimia hæmorrhagia narium funestorum I. 197. emetico sublenatorum I. 192. alui fluxum & vlcus lethale reliquentium I. 195. retrocedentium alui fluxu solutorum I. 193. quomodo, iis retrocedentibus, potus copiosus salubris fuerit I. 194. iis imminetibus quid faciendum I. 189. S. 54. quomodo curandi I. 88. quatenus in iis conueniant diaphoretica S. 51. emetica I. 196. laxantia S. 55. venæsectio I. 202. quantum in iis noceant caleficientia I. 189. 200. quomodo in iis tractari debeant catarrhus suffocatiuus I. 200. diarrhœa I. 190. hæmorrhagiæ I. 190. 198. sudores nimii I. 191. tormina ventris S. 52. quomodo malignitati obuiam eundum I. 191. quid iis superatis faciendum I. 191. S. 55

Morbillosa febris quæ dicatur I. 185

Morbus aquatus vid. *icterus*.

- - *diuinus* qui veteribus dicatur III 1

- - *Lazari* quid eiusque signa V. 189. subiecta V. 191

- - *niger* Hippocratis qui dicatur II. 71. in quo differat a hæmorrhoidum fluxu subinde subnigricante II. 72. an ex liene & hepate recte a veteribus statutus II. 85. & vnde deriuandus II. 71. cur

hypochondriacis & hæmorrhoidariis frequens II. 71. & potius spirituoso nimium deditis II. 86. eo defuncti anatome II. 78. vnde mortem inferat II. 71. 79. ex hepatis vitio lethalis casus II. 84. breui funesti exemplum II. 78. post XIV. dies lethalis II. 79. ex tumore brachii triduo lethalis II. 81. eum curandi methodus ab Hippocrate tradita II. 76

Mors in quo consistat III. 314. V. 63. quomodo contingat ex abortu III. 634. in angina I. 394. in apoplexia II. 171. asthma III. 328. cachexia III. 512. cancro V. 259. cardialgia II. 230. cholera IV. 587. colica II. 329. comate vigili IV. 62. conuulsionibus III. 66. diarrhœa III. 587. dysenteria III. 540. epilepsia III. 118. erysipelate I. 308. febribus I. 7. lentis & hecticis I. 563. hæmopygi II. 37. hæmorrhagia narium II. 16. hæmorrhagia vteri II. 110. hæmorrhoidum nimio fluxu II. 91. hydrope IV. 443. malo hypochondriaco III. 214. ictero II. 328. iliaca passione II. 292. inflammatione vesicæ I. 481. mania IV. 204. mictu cruento II. 141. morbillis I. 188. oesophagi spasmo III. 460. palpitata

pitatione cordis III. 292. pesti-
 lencia I. 290. petechiali febre I.
 259. petechizante febre I. 231.
 phthisi IV. 308. pneumonica fe-
 bre I. 432. podagra II. 516.
 purpura I. 211. quartana I. 81.
 scorbuto V. 21. singulm III.
 429. spasmo violentiori I. 380.
 syncope IV. 254. synocha II. 327.
 synocha biliosa I. 345. tussi III.
 381. tympanitide IV. 489. vari-
 oliis I. 149. 180. a veneno II.
 229. III. 605. vesica spasmo II.
 406. vlceribus V. 276. vomitu
 cruento II. 72. *subitanea* quo-
 modo a polypo in cordis vasis IV.
 275. 307. a putredine suscepta
 II. 72. 79. & conglumato sangui-
 ne in corde I. 334
Motus corporis qualis esse debeat II.
 463. III. 231. sq. IV. 200. quo
 tempore instituendus III. 220.
 232. 237. & maxime sub aqua-
 rum mineralium vsu conuenit III.
 230. quem vsum praestet in gra-
 nidis III. 643. in hypochondria-
 co malo III. 231. adfectu melan-
 cholico & maniaco IV. 219. ad
 podagram arcendam III. 521. in
 purpura scorbutica V. 119.
 post terrorem IV. 291. in quarta-
 na II. 67. qualis disponat ad apo-
 plexiam II. 168. ad haemorrhagias
 II. 4. ad mictum cruentum
 II. 137. ad palpitationem cordis

III. 303. ad phthisin IV. 301. ad
 scorbutum V. 16. & spasmos II.
 248. qui noceat in gonorrhoea
 adfectis II. 545. plethoricis IV.
 97. 290. in nephritide labo-
 rantibus II. 377. & spasmo vesti-
 cae vexatis II. 408
 - *peristalticus* quid III. 209. 487.
 eius vsus III. 210. quibus pro-
 moueatur & conferuetur III. 232.
 IV. 489. qua ratione ab animi
 curis & meditationibus destruat-
 tur IV. 507. a potu glaciato II.
 255. a purgantibus fortioribus
 II. 313. spasmis IV. 483. ver-
 mibus II. 314. quae inferat mala
 III. 211. 246. 520. IV. 507. *con-
 uulsus* est dysenteria causa III.
 533
 - - *voluntarii* quomodo fiant IV. 2
Mucus faucibus impactus quomodo
 excernendus I. 130. naribus im-
 pactus quomodo excernendus ib.
Murmura ventris vnde III. 211. in
 epilepsia ex qua causa oriuntur
 III. 10
Myrrhata quatenus conducant in
 morbillis S. 52. in variolis I. 171.
 & quos in iis exerant effectus I.
 778

N.

Narcotica quomodo operentur IV.
 197. 251. improvide vsurpata ad
 animi deliquia disponunt IV.
 251. ad deliria IV. 197. ad so-
 poro-

- porosos adfectus IV. 61. nocent in nimis hæmorrhagiis in hydrope IV. 456. in intestinorum dolore II. 335. in vomitu cruento II. 75
- Nasus* quare facile eruptio sanguinis in hoc contingat II. 9. eius corruptio in puero a lue venerea V. 174. quomodo in variolis defendendus S. 53
- Nasturtium aquaticum* qualia recendat principia III. 111. V. 30. cum lacte infusum in scorbuto prædicatur V. 30
- Natura* quid per eam intelligatur I. 150. 361. eius ratio in morbis habenda II. 375. eius motus in febribus continuis quomodo & quando iuuandi I. 354. & in vomitu III. 508. *debilis* quæ sit II. 511. IV. 241. in iuuentute ex quo cognoscenda II. 437. *firma & robusta* quæ dicatur IV. 143. 241
- Nausea* quid III. 459. eius natura ib. sæpe a cruditatibus III. 212. ab iracundia V. 43. III. 464. curatio in febre ardente vnde I. 347
- Nephritica febris* quæ dicatur I. 461. vnde oriatur & quæ sint eius causæ I. 464. eius ex calculo ortæ exemplum I. 474
- Nephritis* quomodo generetur in plethoricis I. 470. simplex quæ dicatur I. 462. seq. grauior quomodo in vlcus abeat ibid. quomodo ad eam generandam status contribuant I. 468. cur sit frequentior reni sinistro I. 465. non raro cum vertigine IV. 94. & cum colica iungitur II. 326. cum arthritide interdum alternat II. 428. quomodo epilepsiæ causa III. 14. eam curandi veterum methodus I. 465. breuior quomodo tractanda I. 466. grauior quomodo tractanda I. 467. eius male tractatæ & funestæ exemplum I. 473. quatenus ad eam conueniant aquæ minerales I. 469. clysteres I. 468. topica I. 469. *calculosa* quæ dicatur I. 463. difficile dignoscitur II. 360. non ex ea omnis lumborum dolor oritur II. 361. in quo differat a colica II. 361. sedes II. 362. signa diagnostica II. 363. est maxime reni sinistro frequens II. 363. causa proxima II. 364. causæ remotæ sunt hæmorrhagiæ & menses cessantes II. 364. casei & lactis abusus cum dixta lanta & vinosâ ibid. sæpe mitæni cruento causam ministrat & cur II. 138. est maxime hæreditaria II. 365. eius exemplum I. 471. exulceratæ sanatæ exemplum I. 469. cum vertigine iunctæ ex plethorâ exemplum II. 379. II. 381. nothæ sublata venæsectione II. 382. hæreditariæ

ria ll. 384. funestæ ex massa pilul.
de cynoglossa ll. 386. cura præser-
natoria in progressu morbi cur dif-
ficilis ll. 371. & qua ratione ad
eam arcendam alcalina conferant
ll. 372. demulcentia ll. 373. diæta
ll. 374. & traumatica ll. 372.
& ipsa curatio in paroxysmo
vbi laudantur anodyna leniora
ll. 368. balnea ll. 378. clysteres
370. linimenta ll. 371. & nitro-
sa ll. 368. spasmus sedato quan-
do conferant antinephritica ll.
392. aquæ minerales ll. 379.
balnea ll. 378. diuretica ll. 376.
opiata ll. 378. & venæsectio ll.
377. quomodo in scorbuticis tra-
ctanda ll. 377. & huic colica hæ-
morrhoidalis superueniens ll. 378
Nephriticus & hæmorrhoidalis dolor
cum numerosæ calculi excretio-
ne I. 476
Nervi quid sint IV. 2. quo loco
orientur III. 137. horum ope
sensus interni administrantur IV.
78. an obstrui possint III. 278.
eorum *tensio* ac *debilitas* quid
IV. 2. quomodo ea sphacelum
inducere valeat V. 62. *cardiaci*
describuntur III. 278. *optici* eo-
rum structura IV. 85. *sedes* IV.
86. ipsorum compressio qua ra-
tione vertiginis causa IV. 86.
paralyti quomodo guttam sere-
nam inferat IV. 114. sq. eorum

par octauum ad quas corporis
partes maxime feratur IV. 124.
resolutio quid sit IV. 3
Nitrosi quatenus conueniant in cal-
culo renali ll. 369. in cardial-
gia ab ira ll. 233. hæmorrhæ-
gia narium ll. 17. hæmorrhoi-
dali nimio fluxu ll. 92. pesti-
lencia I. 300. petechiali febre I.
238. in purpura I. 213. in fe-
mitertiana I. 121. retardant mor-
billorum excretionem I. 189. &
sunt in iis noxia I. 200. vt & in
cutis adfectibus V. 214. & vesti-
cæ morbis I. 485
Nitrum quem præcipue habeat usum
I. 200 ll. 17. 217. V. 69. qua
ratione conducatur in catarrhali
benigna I. 131. diarrhœa. III.
595. dysenteria III. 549. hæ-
moptysi ll. 39. hydropse IV. 450.
melancholia ad maniam incli-
nante IV. 217. tertiana I. 19.
cum *camphora* permixtum lau-
datur in intestinorum inflamma-
tione ll. 297. in sphacelo a causa
interna V. 69. *spiritus* quos ef-
fectus ediderit in petechiali febre
I. 270. 272. *dulcis* in quo eius
virtus consistat I. 20. laudatur in
epilepsia III. 20. singultu III. 430.
tertiana I. 20
Nutrix bona quæ dicenda S. 20.
quæ diæta ipsi habenda circa mor-
borum infantulium præseruatio-
nem

nem S. 32. mercenaria qua ratione damna infanti inferat S. 21

O.

Ober Colic quid IV. 224
Obstetricæ quomodo morborum infantulium causa S. 8. quæ cura ipsis circa recens natos S. 15
Oculi, eorum structura anatomica experimentis demonstratur IV. 114. 133. eorum *caligo* in vomitu vnde III. 489. vnde in verigine quasi *consulsi* apparent II. *dolor & rubor* in epiphora vnde oriatur IV. 131. *inflammatio* vid. *ophthalmia*, eorum *macule* in iis pinguedo viperarum commendatur I. 535. *pellicula* sub variolis enata quomodo sit aufeenda I. 154. vnde in apoplexia *prominentes* & quasi *vitreæ* videntur II. 163. *turbatio* quomodo tractanda I. 531. quomodo in variolis defendendi I. 154. 172. S. 53
Odontalgia quid II. 471. sedes IV. 472. symptomata ibid. subiecta II. 473. præsertim gravidis familiaris II. 487. & scorbuticis V. 5. sæpe oritur a materia podagrica retrogressa II. 506. a subita aeris mutatione II. 472. a rheumatismo II. 472. cum erysipelate non raro iungitur II. 486. facile recidiuat II. 473. euentus ib. ex-

empla ex incongrua diæta ortæ II. 485. ex frigore corpori plethorico admisso aqua frigida sanaturæ II. 487. ex vehementi motu sub iniqua tempellate ortæ II. 479. ex omiſſa venæſectiõne II. 487. periodicæ ex vini & dulcium intemperantia II. 488. rheumaticæ a ferofa collunie cura per inediam abactæ II. 481. Indicationes curatoriz II. 473. quæ abſoluuntur acidularum II. 475. clyſterum & pediluviorum II. 474. diaphoreticorum II. 435. laxantium I. 474. ſuffimigiorum & diſcutientium II. 476. & ſanguinis miſſionis uſu II. 475. ſi a dente carioſo enatâ quomodo tractanda ſit II. 477. 479. cautelæ circa externa, raninarum ſectiõnem & purgantia II. 478

Oedema vid. *tumores œdematoſi*

Oeſophagus, eius *inflammatio* quibus ſignis cognoscenda I. 403. quomodo tractanda I. 399. *ſpasmû* qui dicantur III. 447. differunt inter ſe ibid. eorum ſigna III. 448. diſtinguuntur in idiopathicos & ſymptomaticos III. 455. cauſæ mediætæ ac remotæ III. 456. ſq. ſymptomatici qui III. 458. prognofis III. 460. exemplum totius œſophagi ſpasmorum III. 467. curatio quæ abſolvitur per antipſmodica & diſcu-

discutiencia III. 461. quomodo tractandi si ab adsumto veneno inducti sint III. 462. qua ratione chronici, si febris acutis superuenit III. 466. si a vermibus ibid. III. 464. cautela circa pediluvia III. 465. circa purgantia III. 466. & venæsectionem III. 465

Oleosa profunt post venena & purgantia aciora adsumta III. 70. quæ & cur vermibus aduersa S. 83. nocent in ulcerosis capitis efflorescentiis III. 33. & vomitu cruento II. 76

Oleum bezoardicum Wedelii quomodo præparetur I. 373

Ophthalmia quæ dicatur & quomodo oriatur I. 521. differt ab epiphora IV. 139. quæ sit leuior & grauior ibid. atque grauissima I. 522. sicca & humida I. 522. vera & spuria ibid. profundior an sit periculosa I. 529. *periodica* quæ dicatur I. 523. exemplum I. 529. quomodo suboritur ex mensium suppressione I. 530. *epidémica* quæ dicatur I. 522. eius causæ antecedentes I. 523. prognosis ibid. eius exemplum ex ictu suppuratæ I. 528. subitæ a festuca ferrea I. 530. grauioris cum ruptura cornæ I. 532. spuriaë rebellis I. 531. quomodo curanda I. 524. seq. præ-

sertim leuior I. 525. grauior & grauissima ibid. *periodica* I. 530. quomodo stasis in & externis discutienda I. 524. quatenus in ea conueniant diaphoretica & purgantia I. 526. setacea ibid. topica I. 527. venæsectio I. 524. 526. vesicatoria I. 526

Ophthalmica febris vid. *febris ophthalmica*

- - - *hemigrania* I. 536

Opiata quomodo operentur IV. 251. 197. rite correctæ in usum trahi debent II. 390. eorum vis narcotica alexipharmacis & purgantibus cicuratur I. 67. III. 436. V. 36. iuuenibus magis quam senibus conueniunt II. 390. laudantur in odontalgia II. 479. quæ & quando locum habeant in dysenteria III. 546. cordis palpitatione III. 298. in iliaca passione II. 301. in rheumaticis & arthriticis doloribus II. 448. in scorbuto V. 36. *incaute usurpata* ad animi deliquia disponunt IV. 251. ad deliria IV. 197. ad polyporum generationem IV. 288. ad syncopen IV. 267. in mania maiorem inducunt dementiam & cur IV. 225. in quibus inflammationibus sint noxiosissima I. 489. nocent ante partis sphacelatæ amputationis operationem V. 76. in auditus vitii & cur

- IV. 149. in cardialgia ab atonia viscerum II. 258. in conuulsivis motibus III. 74. infantibus & debilibus III. 28. in intestinorum dolore II. 335. in intermittentibus I. 31. post terrorem III. 304. in vomitu cruento II. 75
- Oti*, eius factor saepe a vermibus III. 64. in ictero vnde IV. 373. est scorbuticis familiaris V. 5. cadauerosus in pthiisi quale signum præbeat IV. 309
- Ossa*, vnguis structura & situs V. 297. a fistula lacrymali grauiter adficitur ibid. saepe ex vtero excernuntur III. 661. an a fistulosis vlcerebus possint adgredi V. 297. incuruata in rachitide vnde S. 71. eorum morbi in lue venerea vnde V. 168. cur noctu grauiores V. 169
- Otalgia* quid II. 490. eius genesis & causæ ibid. symptomata eorumque ratio ibid. prognosis II. 491. ex suppressa per frigus coryza exemplum II. 453. a suffimiis & emplastro brachii tumori applicatis inductæ II. 496. ex ingelta vini copia & sequente refrigeratione II. 498. diurnæ & immanis effluxu puris solutæ II. 499. curatio per antispasmodica in & externa II. 491. seq. discutientia II. 492. a causa externa nata quomodo tractanda II. 493.
- effluens materia in hac quomodo diuertenda II. 494. & leniter exsiccanda II. 495
- Ouaria quæ dicantur III. 162
- P.
- Palatum*, eius vlcera in lue venerea quomodo tractanda V. 167
- Palpitatio* cordis quid III. 275. in quo differat a tremore ipsius ibid. eius historia III. 277. sedes II. 278. ea extinctorum anatome III. 282. ratio eius mechanica III. 281. causa proxima III. 278. quantum ad eam contribuant animi adfectus III. 288. IV. 250. aqua in pericardio copiosius collecta III. 291. cibi flatulenti III. 289. humorum abundantia II. 285. eorum crassities & defectus III. 286. 288. humores commouentia III. 90. 290. materia acris cordi inhærescens III. 287. polypus III. 283. & stricturæ partium interiorum III. 290. exempla a variis causis sustentatæ III. 308. a cicuta aquatica mammis loco petroselini apposita III. 312. in sena vehementiori equitatione sustentatæ III. 310. ab hæmorrhagia narium cessante ortæ III. 300. a polypo lethalis III. 306. a nimia sanguinis commotione III. 305. ex sanguinis vitio III. 302. ex terrore cum insequente hydrope lethalis III.

304. cura præservatoria III. 297. quæ conducant interna in paroxysmo III. 293. & externa III. 294. quæ extra illum 295. sq. si ab humorum vitiiis quomodo tractanda III. 297. qua cautione adhibenda emetica II. 300. opiata III. 298. pediluvia III. 299. purgantia & venæsectio III. 300
- Paracentesis* in hydrope iam a Celso laudatur IV. 445. & quando in eo conducatur IV. 446. cur in hydrocele parum iuuat IV. 456
- Parasymplicis* quæ dicatur I. 390
- Parasymplicis* quæ dicatur IV. 3. differenter se IV. 4. quoruplex sit IV. 5. datur adhuc species particularis IV. 6. eius historia IV. 5. sedes IV. 6. ætiologia eius, quæ artus occupat IV. 13. brachia IV. 14. & crura IV. 13. causa proxima IV. 6. quomodo a cerebri flacciditate & nervorum debilitate oriatur IV. 12. a colica sanguinea II. 348. ab exanthematibus retropulsis IV. 11. ab excretionibus sanguineis suppressis IV. 10. a graui iracundia IV. 12. ipsius artuum & partium inferiorum a terrore lethalis exemplum IV. 27. artuum inferiorum post partum enatæ casus IV. 41. dextri lateris in septuagenario exempla IV. 39. dextri lateris sanata & terrore reuocatae IV. 33. ab imminuto hæmorrhoidum fluxu orta IV. 37. manuum ex colica saturnina inductæ IV. 29. an a febre & quali soluantur IV. 15. prognosin IV. 14. quomodo præservanda IV. 24. qualis diæta obseruanda ibid. quatenus & quando in ea conducant acidulæ & thermæ IV. 21. balnea artificialia IV. 20. 22. cura per inediam IV. 25. diaphoretica leniora IV. 20. 22. lotiones capitis IV. 23. roborantia IV. 19. & venæsectio IV. 21. palpebrarum quomodo tractanda IV. 23. & scorbutica IV. 23
- Paralyticorum* membra cur adhuc viua dicenda V. 63. tumores in iis quomodo tractandi IV. 24
- Parasymplicis* quæ dicatur I. 390
- Parotides*, earum tumor vnde V. 273. cum otalgia in febrilibus acutis quomodo abigendis II. 495. V. 274. fistule in iis quomodo generentur V. 301
- Paroxysmi* febriles quomodo diiudicandi I. 27
- Partus* qui regulares ad eum sint spasmi II. 69. cur in quibusnam foeminis difficiliter succedat I. 515. quæ sub eo fiant I. 497. quæ post eum fiant I. 492. 497. & post ipsum ex vltu sint I. 497. III. 640. *difficilis* quomodo ad can-

- crum & scirrhum vteri disponat V. 256. ad chronicas passiones III. 528. ad fluorem album IV. 514. ad vesicæ spasmodum II. 402. & vomitum cruentum II. 69. *laboriosus* qua ratione lethalem sæpe inducat syncopen II. 121. *septimestris* quomodo differat ab abortu III. 621. eius exemplum post hæmorrhagias abortiuas rariores III. 648
- Passule** minores, earum virtus laxans vnde V. 25. *rhabarbarine* laudantur in mictu cruento II. 44. malo hysterico III. 177. adfectu hypochondriaco III. 227. odontalgia II. 480. tussi III. 384
- Pectus**, eius clangosæ concussionis in infantibus quid & quid indicent III. 467. rheumatismi ab hæmorrhoidibus suppressis aborti exemplum II. 464
- Pedes** cur circulus sanguinis in his difficilis II. 524. cum intestinis habeat consensum III. 219. cum pectore III. 408. cur ad materiam arthriticam fonendam dispositi II. 510. 524. eorum fetor suppressus quomodo ad asthma disponat III. 322. ad palpitationem cordis III. 287. *refrigeratio* quomodo aphoniam inducat IV. 182. status IV. 482. tormina III. 219. tumor vid. tumores *oedematosi*. *vacillatio* post coitum vnde III. 90. vnde in vertigine IV. 86
- Pediluvia** ex quibus & quomodo paranda III. 228. IV. 157. nimis calida sunt nocentissima III. 68. 179. minus conueniunt si pedes sunt frigidi III. 299. IV. 411. quid horum loco substituendum ibid. aut quid ante eorum usum conueniat III. 293. IV. 411. eorum vsus IV. 140. 157. & quando conducant in aphoniam IV. 180. auditus viciis IV. 157. capitis morbis IV. 97. comate somnolento IV. 80. convulsionibus III. 68. hæmoptysi II. 39. hæmorrhagia narium II. 18. hypochondriaco malo III. 179. mania IV. 228. mensium suppressione III. 411. & quo tempore in ea instituenda V. 120. odontalgia II. 474. in oedemate pedum IV. 401. palpitatione cordis III. 293. ad podagram retrogressam reuocandam III. 340. in singultu III. 432
- Penis hæmorrhagia** differt a mictu cruento II. 134. eius *ulcera* in gonorrhœa quomodo tractanda IV. 553
- Pericardium** quomodo aqua in ea generetur III. 291
- Peripneumonia** eius signa I. 428. quomodo oriatur a colica I. 445. polypo I. 439. IV. 279. sanguine

ne crasso pulmonibus impacto
 ibid. vitio primarum viarum I.
 448. ex qua causa asthma spas-
 modicum ipsi superueniat III.
 360. eius exemplum ex omnia ve-
 nesectione lethalis I. 438. ex co-
 lica lethalis I. 444. grauis sudo-
 re discussæ. I. 446. quando eme-
 tica in ea conueniant I. 448. &
 noceant. I. 445. vid. *pneumonica
 febris.*

Pestilentia quæ dicatur I. 284. in
 quo differat ab aliis malignis &
 exanthematicis febribus I. 284.
 ab erysipelacea febri I. 303. sq.
 eius historia & symptomata I. 285.
 subiecta I. 387. seq. eius miasma
 cuius sit naturæ, & vnde ac-
 quiratur I. 288. quomodo cor-
 pori insinuetur I. 285. qui-
 bus potissimum modis solua-
 tur I. 289. quomodo in ea mors
 contingat I. 290. quomodo o-
 ptime præcaueatur I. 291. quo
 sine laudantur acida ibid. sq. fon-
 ticuli I. 292. eius curandi ratio
 ex Langio traditur I. 293. opti-
 me curatur a natura I. 296. quo-
 modo tractanda ab initio & sub
 vigore I. 294. in declinatione I.
 295. in ea nocent alexipharma-
 ca sola I. 297. sed conducunt a-
 cidis supra ibid. sq. nec non aci-
 da cum bezoardicis fixis I. 298. &
 analeptica I. 299. quatenus in ea
 conueniant emetica I. 299. sq. ni-

trofa I. 307. venesectione I. 295. 300
Petechiæ, in quo differant ab exan-
 thematibus aliis I. 259. a mor-
 billis I. 187. a morfu pulicum
 I. 227. an bonum, si purpura
 accedente euanescent I. 275. cur
 sepe eas vel antecedat vel subse-
 quatur epilepsia III. 13.

Petechialis febris quæ dicatur I. 257.
 cur vocetur maligna ibid. seq.
 quæ fortiatur nomina I. 258. seq.
 eius historia I. 257. signa mala
 I. 259. vnde primam originem
 nanciscatur I. 261. sq. eius sub-
 iecta I. 261. 263. cur frequens sit
 in Austria & Pannonia I. 270. sq.
 in caltris I. 263. & locis publicis I.
 264. eius ratio formalis in quo
 consistat I. 260. eius miasma quo-
 modo intra corpus suscipiatur ib.
 quos in eo effectus causetur ibid.
 a salina sit virulentius I. 261.
 quomodo arcendum ibid. qualis
 sanguinis consistentia in ea sit
 laudabilis I. 278. quam salutaris
 in ea sit alui fluxus I. 266. quo-
 modo in ea mors contingat I.
 259. eius exempla sub diarrhoea
 funesta I. 273. in sorore & fra-
 tre diuersæ I. 274. ex situ erecto
 lethalis I. 275. vino bono sana-
 tæ I. 277. venesectione com-
 pressa I. 278. emetico ingulate
 I. 280. quomodo sit præseruan-
 da I. 264. præsertim vini boni

- vsu I. 265. 270. quæ in ea curanda conueniant remedia I. 265. sq. quomodo tractanda, si a mœore prouenit I. 275. quatenus in ea conducant emetica I. 271. laxantia I. 267. 274. venæsectio I. 268. 271. 278. quomodo præseruanda eius recidua I. 268. *epidemicæ* anno 1683. eius historia & peculiaris symptomata recensentur I. 269. sq. quem in ea effectum spiritus niri præstiterit I. 270. 272. *spuria* quæ dicitur I. 227. cum purpura alba, eius historia I. 252. sq. & curatio I. 253. sq.
- Petechizans* febris quæ dicitur I. 226. in quo differat a catarrhali benigna I. 127. eius historia I. 226. seq. subiecta I. 230. signa bona & mala I. 227. an exanthematum eruptio in ea sit essentialis I. 228. cur diuersa sint exanthemata I. 230. sq. quibusnam sit contagiosa I. 230. quæ sit ratio formalis I. 228. causæ materialis I. 228. quomodo mors in ea contingat I. 231. an semper sit epidemica I. 230. quo tempore grassetur I. 229. quæ subiecta ab ea felicitus euadant I. 232. cur in ea sit vitandus situs erectus I. 236. quæ animi tranquillitas læsa in ea efficiat ibid. magis a natura quam arte curatur I. 232. quæ indicationes medico restent ibid. quomodo in curatione temperamenta sint respicienda I. 238. quæ in ea probatæ fidei sint pharmaca I. 234. quo ordine & tempore sint exhibenda 237. quæ ad præcauendam humorum corruptionem inseruiant I. 232. seq. quæ vires resciant I. 234. quæ aluum & sudorem moueant I. 233. quando conducant emetica I. 240. sq. venæsectio ibid. vesicatoria I. 241. quales excretiones in ea moderandæ I. 239. qua ratione symptomata tractanda I. 239. quale conducat regimen I. 235. quid ratione lecti & vellimentorum obseruandum ibid. fugienda sub eo alimenta I. 236. *epidemicæ anno 1698.* quibus fatalis fuerit I. 242. eius subiecta & symptomata essentialia ibid. eorumque diuersitas secundum temperamenta I. 234. quomodo in ea diuersimode habuerint diarrhœæ I. 243. exanthemata I. 245. hæmorrhagiæ I. 244. sudores ibid. vomitus I. 245. vrina I. 244. eius signa bona & mala I. 246. euentus ibid. regimen necessarium ibid. quam in ea situs erectus noxam induxerit I. 247. quale damnum effecerint alexipharmaca calida I. 247. methodus ei medendi I. 249. præ-

- præsertim symptomatibus ibid. quæ proficua fuerint pharmaca I. 248. sq. quatenus profuerint alexipharmaca cum analepticis mixta I. 247. venesectio I. 248. vesicatoria ibid. vomitoria ibid. quomodo præseruari potuerit I. 250. anno 1728. epidemica eius historia I. 252. quomodo inter milites prædarios se habuerit I. 254. sq. & curata fuerit I. 255. seq.
- Phagedæna* quid V. 244
- Phantasia*, eius vis in homine III. 120
- Pharynx*, eius structura & situs III. 420. functio III. 452. quotuplex sit eius spasmus III. 471. eius ratio formalis III. 453. quomodo hi differant ab atonia III. 448. ex quibus signis hæc cognoscatur III. 449. differunt ab eius inflammatione & tumore ipsi in hærente IV. 448. eius exemplum III. 470. curatio vid. *oesophagi spasmus*.
- Phlegmatici* cur purpuræ obnoxii V. 103. scorbuto V. 14. quomodo ab adfectibus catarrhalibus sint præseruandi I. 129. & gonorrhœa laborantes tractandi IV. 551
- Phrenitis* quæ dicatur I. 307. in quo differat a dilirio leui in acutus I. 441. seq. a mania ibid. IV. 190. eius futuræ & præsentis signa I. 408. subiecta I. 409. causa proxima I. 408. causæ antecedentes I. 409. seq. ea peremptorum sectio I. 409. IV. 192. idiopathica quæ sit I. 410. symptomatologica quæ dicatur I. 411. quomodo accersatur in acutis I. 422. sq. exempla eius ex alui fluxu critico cohibito ortæ I. 419. ex calidiorum vsu lethalis I. 421. in lentam & hæcticam mutatæ I. 420. ex ira in chronicam insaniam mutatæ & curatæ I. 424. delirium relinquentis I. 423. eam curandi indicationes I. 412. quomodo tractanda si orta fuerit ex hæmorrhagiis suppressis I. 417. ex materia acri ibid. ex latente plica Polonica I. 413. quomodo arcenda in ardentibus I. 355. quatenus in ea conueniant analeptica I. 423. laxantia I. 414. medicamenta interna ibid. & externa I. 415. venesectio I. 413. 417. 423. vesicatoria I. 418. quale regimen I. 416
- Pbthisis* quæ dicatur IV. 295. differt ab atrophia infantili IV. 295. a tabe ex gonorrhœa, pollutione nocturna & lue venerea orta ibid. a tussi chronica cum copiosa phlegmatis eiectione ibid. signa ex Aretæo & Hippocrate IV. 296. ea defunctorum anatome IV. 297. an sit contagiosa IV. 305. &

& causæ antecedentes IV. 299. seq. exempla habitualis sine periculo IV. 341. hæreditariæ a febre tertiana contumacioris redditæ IV. 339. incipientis ab hæmoptysi per adstringentia tractata IV. 335. incipientis a materia ulcerosa retrocedente IV. 333. a nimia sanguinis iactura ortæ IV. 334. cum tussi in iuvene IV. 331. cum tussi & tabe fragis hortensibus sanatæ IV. 330. venereæ casus V. 180. cur tam raro curetur III. 307. & cur in neterata nullam recipiat sanationem IV. 305. signa funesta IV. 308. & convalescentiæ IV. 309. sq. cura præservatoria IV. 323. methodus mitigatiua quæ requirit balnea aquæ dulcis IV. 324. decocta & infusa depurantia IV. 322. lacticiuia & pulueres temperantes IV. 321. curatiua quæ absoluitur vsu anodynorum IV. 320. balsamorum pectoralium & diureticorum ibid. laxantium IV. 319. lactis cura IV. 310. aut feri ipsius IV. 314. aut admixtione aquarum mineralium IV. 316. aut cum infusis & decoctis herbarum IV. 318. cautelæ quæ tenendæ circa aeris vsum IV. 324. lactis vsus IV. 328. motum corporis IV. 323. purgantia & venæsectionem IV. 327. quomo:

do sudores colligantini tractandi IV. 329. *Pilule aloetica* quæ damna pariant in sanguineis I. 473. & qua ratione tuto possint exhiberi III. 235. *antibelmintica* III. 144. IV. 184. S. 86. *antispasmodica* III. 71. in malo hysterico III. 172. *Beccheri* quem vsum habeant in mulierum morbis I. 514. speciatim in puerperis I. 498. caute tamen adhibendæ II. 657. quando in clysteribus vsurpandæ I. 515. *cephalica* in obauditione contumaci IV. 170. de *cynoglossa* laudantur in convulsionibus III. 72. ad tussis ferociam compescendam III. 385. caute in hæmorrhagia vteri vsurpandæ II. 117. contra hæmoptysin egregie virtutis II. 41. ad hydrophem IV. 448. *laxantes* I. 534. *laxantes & antispasmodica* I. 513. *laxantes & roborantes* IV. 519. ad obstructions viscerum præstantis virtutis IV. 397. contra obstructions ita dictæ venales ex quibus parantur III. 196. in odontalgia egregii vsus II. 470. de styrace commendantur in acredine lymphæ I. 130. *purgantes* in gonorrhœa IV. 547. *subadstringentes* in eodem morbo IV. 548. *Piper* an nimium adsumtum digestio

- stionem promoueat IV. 141. *album* quatenus proicit nocetue in febribus intermittentibus I. 47. collic quartanam I. 77
- Piperana* aquæ qualia recondant principia III. 336. commendantur in asthma *ibid.*
- Pituita vitrea* veterum quid sit III. 257
- Pletbora* quæ maxime ad eam faciunt I. 333. grauidis familiaris est V. 105. qualis illa vero maxime sit III. 633. quatenus contribuat ad abortum III. 619. ad apoplexiam II. 167. ad asthma III. 320. aurium tinnitum IV. 462. ad calculum II. 275. coma somnolentum IV. 58. hæmoptysin II. 35. hæmorrhagiam vteri II. 108. hydropem IV. 478. mensium suppressionem V. 135. phthisin IV. 305. polypos IV. 285. purpuram V. 105. rheumaticos dolores II. 484. scorbutum V. 56. spasmodicas ex vtero passiones III. 199. suffusionem oculorum IV. 135. ad vertiginem IV. 106
- Pletborici* cur circa æquinoctia maxime tussi infestentur III. 398. quomodo se a morbis possint præseruare I. 549
- Pleuritis* endemia vbinam sit I. 431. epidemia quo tempore grassetur I. 431. spuria quæ dicatur I. 427. 444. in quo differat ab hepatide spuria V. 452. eius signa I. 427. subiecta I. 441. causæ I. 427. & quomodo a materia podagrica II. 506 & polypto generetur IV. 179. eius venæsectione curatæ casus I. 440. an in ea conueniat venæsectio I. 427. 441. topica I. 441. *vera* quid sit I. 427. eius signa *ibid.* eius purgantis vsu corruptæ casus I. 442. narium hæmorrhagia solute exemplum I. 443. quomodo sit curanda I. 444. an conueniant topica I. 434. *vid. plura pneumonica febris*
- Pleuropneumonia*, eius in empyema definentis exemplum I. 445
- Plica Polonica* abscissa sæpe manæ causa IV. 226. & quid in ea conducat *ibid.* latens quomodo euocanda I. 418
- Pneumonica febris* quæ dicatur I. 425. quæ pro diuerso, quem occupat, inflammationis loco fortiatu nomina I. 426. eius historia I. 428. causæ proximæ quoruplices sint quales sint antecedentes *ibid.* quomodo oriatur ex repulsis exanthematibus I. 430. ex sanguine crasso I. 429. ex spastica abdominis constrictione I. 430. quas habeat crises I. 431. quomodo mors in ea contingat I. 432. *sq.* cur facillime recidiuet I. 432.

eam curandi indicationes I. 433. quæ conueniant remedia I. 434. sq. quod regimen I. 437. quis potus I. 436. quatenus in ea conducant anodyna I. 437. expectorantia ibid. laxantia I. 436. venæsectio I. 433. 435

Podagra incipiens quomodo differat a radicata II. 500. historia ipsius a Sydenhamo tradita II. 501. eius symptomata quæ post aliquot annos infestant II. 503. ratio formalis III. 504 symptomata spasmò debentur II. 505. & quomodo ille non a sale acido vel bilioso, sed tartareo producat II. 506. sq. quomodo hic sal generetur II. 508. cum calculi doloribus sæpe alternat II. 365. cur nunquam eius paroxysmus sine febre accidat II. 509. copiosus seri impuri in hac prouentus debilitati debetur II. 511. quantum ad eam conferant animi adfectus II. 514. desidia & luxuria ibid. hæmorrhagarum consuetarum defectio II. 515. potus vini largior II. 513. transpiratio prohibita II. 515. uenus immoderata II. 512. hæreditariæ in hypochondriaco exemplum II. 546. hæreditariæ inueterate casus in corpore plethorico remanentis & Carolinis expulsiæ & alleuatæ casus II. 548. lenio-

ris ex ira & refrigeratione factæ grauioris & metastaticæ exemplum II. 550. *retropulsa* quomodo asthmatis conuulsui causa fiat III. 426. cardialgiæ II. 229. colicæ II. 323. comatis somnolentiæ IV. 80. dysuriæ & spasmi vesicæ II. 400. palpitationis cordis III. 287. *singultus* III. 426. & vomitus III. 493. eius exempla ab empirico retropulsiæ funestæ II. 536. a frigore retrocedentis II. 541. funesto omine retropulsiæ II. 543. in hæmorrhoidario ex opiatorum usu funestæ II. 545. Præseruatio qua ratione legitimo sex rerum non naturalium usu fieri debeat II. 518. sq. & præsertim si naturalis iam dispositio adest II. 522. a Cratone præscripta II. 521. an venæsectio repetita eo sine conducatur II. 535. inueterata cur nullam recipiat sanationem II. 522. ante paroxysmum quomodo corpus præparandum ut mitior euadat per usum acidularum II. 526. Carolinarum II. 525. diaphoreticorum II. 527. lactis II. 526. cucurbitularum cum scarificatione in dorso pedis II. 523. venæsectionis ibid. & vomitoriorum II. 524. imminente paroxysmo cur & quibus aliis ducenda II. 528. in paroxysmo laudantur diaphoretici

retica ll. 529. & conueniens potus ll. 530. quatenus & quibus conducant decoctum Viennense ll. 533. topica & spirituosa ll. 531. 533. & venesectio & qua cautione ea administranda ll. 531. quomodo tumor a solutione morbi relictus tractandus ll. 535. & topi resoluendi ll. 536. cautela circa lactis curam ll. 532. purgantia ll. 533. & remediorum usus ll. 534.

Pollutio nocturna quomodo differat a gonorrhoea IV. 537. vnde saepe oriatur IV. 265. & quomodo tractanda IV. 545

Polypi eorum denominationis ratio IV. 274. qui ita dicantur III. 283. IV. 282. eorum existentia observationibus anatomicis demonstratur III. 284. IV. 273. differunt inuicem IV. 281. quomodo generantur IV. 282. vtplurimum in ventriculo cordis dextro & venis generantur IV. 283. qua ratione diu absque incommodo gestari queant I. 493. sunt in regionibus septentrionalibus magis quam calidioribus frequentes IV. 284. signa III. 283. & subiecta IV. 283. quomodo ad eos contribuant acidorum & spirituosorum abusus IV. 287. incautus adstringentium usus IV. 288. animi adfectus IV. 287.

corporis proceritas IV. 285. potus frigidus corpori calenti ingestus IV. 286. sanguinis copia & inopia IV. 285. qua ratione dissonant ad animi deliquia IV. 233. ad asthma III. 325. IV. 277. ad catarrhum suffocatum IV. 279. ad haemoptysin ll. 34. IV. 276. ad hydropem IV. 277. palpitationem cordis IV. 279. peripneumoniam & pleuritidem ll. 440. IV. 279. phthisin IV. 277. & quomodo generatim mortis & morborum causa existant IV. 275. cur magis praecaveantur quam curentur III. 296. IV. 288. & quibus remediis si arcendi III. 296. IV. 290. sq. praesentes autem quomodo tractandi III. 296. IV. 191. sq. in *cerebro* intra venas iugulares interdum generantur IV. 280. qui apoplexie & deliriorum causa existunt ll. 171. IV. 280. in *utero* generati quomodo haemorrhagiae ipsius & abortus causa sint IV. 280

Porrigo quid V. 188. eius signa & subiecta ibid.

Potio analeptica temperans I. 234. V. 125. *antifebrilis* I. 24. *carminatiua* IV. 494. *Crollii* qua encheiresi adhibenda I. 28. *consortatiua* I. 299. *emetico laxans* I. 182. *febrilis* I. 36. 42. 107. in gutta

- gutta serena expertæ virtutis V. 223. *mammata* ll. 112. *refrigerans* I. 328. ll. 73. ad somnum conciliandum I. 218
- Potus* sub frigore febrili est dene-gandus I. 27. *calidus* cur diarrhoeam sistat V. 111. in quibus febribus conferat I. 358. cur in paroxysmo febrili noceat I. 32. nocet in ardentibus I. 352. quando in purpura profit noceatve I. 213. qua ratione ad eius genesis contribuat I. 209. quando noceat vel profit in variolis I. 157. 171. *copiosus* quando in acutis morbis sine noxa assumi queat I. 195. quomodo proficuum fuerit in retrocedentibus morbillis I. 194. eius noxa III. 90. 231. *frigidus* quo pacto sit roborans I. 366. quibus in febribus conferat I. 358. quomodo in ardentibus operetur I. 350. qua cautione in iis porrigendus I. 356. eius noxa III. 516. 521. IV. 286. quomodo corpori calenti ingestus inflammationes & obstructions producat IV. 286. qua ratione disponat ad malum hypochondriacum III. 219. polypos III. 286. purpuram V. 99. noxa inde quomodo auerenda IV. 290. vid. plura *aqua frigida. glaciatus* quæ producat mala I. 540
- Prudentia* hominum in quo physice consistat I. 408
- Prunella* in quo differat ab angina I. 391
- Pruritus* cutis vnde V. 194. senilis quomodo tractandus V. 220. a sudoriferis excitatus quomodo compescendus V. 216
- Pfelli* qui dicantur IV. 175
- Puerperæ* quomodo lædantur a frigore & terrore I. 516. ab ira & frigore I. 502. cur facile patiantur exanthematicos morbos I. 220. intestinorum dolores II. 337. lentas febres I. 421. melancholiam & maniam IV. 202. tympanitidem IV. 487. cur & quales vteri inflammationem patiantur I. 493. V. 256. quales ex febribus deportent noxas I. 33. cur illis familiaris sit purpura alba maligna I. 208. quomodo ab ea præseruanda I. 211. 224. nimia hæmorrhagia vteri laborantes quomodo tractandæ IV. 269. malum earum regimen quomodo ad abortum disponat III. 367. quale igitur iis conueniat I. 225. V. 122. qualis potus I. 499. quomodo statim a partu tractandæ I. 497. III. 640. quando in iis conducant diaphoretica I. 517. venæsectio I. 498. 515. in iis præstat alium, quam sudorem mouere I. 514
- Pul-*

Pulmones sunt sanguificationis officina IV. 294. eorum usus ac necessitas ibid. a tussis diuturnitate mirum labefactantur III. 397. & quomodo iis succurratur I. 133. ipsorum rupta vasa cur difficulter coalescant II. 36. eorum subitaneæ corruptionis singulare exemplum IV. 336. *viscera* cur difficulter sanentur IV. 298.

Pulsus qualis in ardente sit I. 353. in catalepsi III. 137. post coitum III. 90. in epilepsia III. 9. sub & post febrium paroxysmum I. 10. in hysteriis plethoricis III. 201. a polypo cordis III. 281. in syncope & lipothymia IV. 246. post tussis vehementiam III. 397.

Pulvis antasthmaticus III. 357. *antilepticus* III. 25. *Dolei* quomodo paretur III. 20. *antihelminthicus* S. 86. *antidysentericus Klapperheimii* quomodo paretur I. 76. *antisebrilis* I. 101. 110. *antinephriticus* II. 388. *antipleuriticus* I. 442. *antispasmodicus* IV. 235. III. 227. *aperitiuus* IV. 529. *Cornachini* quomodo in quartana adhibendus I. 79. *diaphoreticus* I. 151. III. 232. *emeticus* I. 25. *Harris* contra rabiem quomodo præparetur IV. 219. *Heurnii* adstringens ex quibus conficiatur II. 116.

quando in hæmorrhagia vteri exhibendus II. 117. in hæmoptysi expertæ virtutis II. 41. *laxans* I. 26. ad pneumonicas febres I. 434. *polycbrestus* ad febres petechizantes I. 234. *præcipitans nitrosus* IV. 322. *pyrius* ad pestilentiam commendatur I. 301. *resoluens* in quartana I. 65. *roborans* in gonorrhœa IV. 544. *stipticus* in hæmorrhagia sistenda ab amputatione sphacelatæ partis orta V. 73. *stomachicus* II. 235. 232. *sudoriferus* in lue venerea V. 160.

Purgantia quænam sint selecta IV. 211. veterum quænam sint IV. 212. eorum ab ipsis varius exhibendi modus IV. 213. & qua ratione fuerint innoxia IV. 213. fortiora quomodo cicuranda III. 432. quando in hydrope usum habeant IV. 448. 453. quandoque minus IV. 471. quæ in lue venerea conferant V. 161. quo casu quartanam fugent I. 77. ab improvide datis concitata symptomata III. 196. & quomodo hæc mitiganda III. 197. post iram & sub menstruo fluxu sunt noxiosissima I. 101. inducunt enim choleram III. 585. leuem intestinorum inflammationem & quotidianam febrem I. 101. nocent in catarrhali benigna I. 132.

colica biliosa ll. 360. dysenteria ll. 547. ad excrementa dura educenda ll. 313. in ictero IV. 366. iliaca passione ll. 298. ad lochia promouenda ll. 197. malo hypochondriaco ll. 234. melancholia IV. 214. palpitatione cordis ll. 330. podagrigo dolore ll. 533. purpura V. 214. in rheumaticis & arthriticis doloribus ll. 447. in scabie infantes & pueros infestante V. 16. in semitertiana I. 116. tertiana I. 29. spasmo vesicæ ll. 411. quomodo abortum promoueat ll. 631. qua ratione animi deliquia inducant VI. 252. conuulsiones ll. 63. diarrhoeam chronicam cruentam ll. 616. iliacam passionem ll. 289. mictum cruentum ll. 140. singultum ll. 425. spasmos ll. 178. tormina in infantibus S. 37. vomitus ll. 493. quomodo erysipelaceam materiam retropellant IV. 77. scabiem ll. 77. V. 227. num ad febres exanthematicas præseruandas conducant I. 282. & quid de iis in ophthalmia sentiendum I. 526

Purpura in quo differat ab aliis morbis exanthematicis I. 203. cur nostris temporibus sit frequentior I. 207. eius subiecta I.

207. IV. 124. causæ procatartice I. 207. cur eam ant epilepsia sequatur aut antecedit ll. 13. in quibus subiectis & casibus sit periculosa I. 210. quæ in ea mala & funesta sint signa I. 210. V. 95. quomodo in ea mors generetur I. 211. an ea accedente petechiæ bono omine dispareant I. 275. quo omine continuis declinantibus superueniat I. 361. V. 96. quomodo ex menstruis retentis oriatur I. 217. quomodo morbillis & variolis superueniat I. 193. V. 90. & ex quartana generetur I. 60. qua ratione chronica fiat V. 97. retrocedens quæ inducat mala ll. 358. quomodo delirium I. 217. guttam serenam IV. 125. palpitationem cordis ll. 287. phthisin IV. 364. exempla, eius a febre male curata ortæ V. 137. post vsum Carolinarum enata V. 141. cum semitertiana complicata I. 122. post erysipelas ex vitio primarium viarum ortæ I. 219. post alui laxationem feliciter sanatæ ibid. delirium, Carolinis curatum, relinquens I. 216. cum non ferat cereuisiam I. 213. quomodo sit curanda I. 212. præsertim si febribus epidemicis accedat I. 110. qua ratione in ea sit alius tractanda I. 214. quomodo viribus succ.

succurrendum I. 215. quale conueniat regimen I. 213. qualis potus I. 214. in ea nocent tam calidiora quam refrigerantia I. 213. quatenus conueniat venæsectio I. 214. & eius eruptionem iuuet I. 221. quantum profint vesicatoria I. 215

- - *acuta* quæ dicatur I. 222. quæ sit eius materialis causa I. 223
- - *alba* qualis dicatur I. 204. V. 92. synochis accedens quid indicet I. 332. eius causa materialis est acidum lympham coagulans I. 206. V. 97. seq. cur puerperis sit familiaris I. 208. V. 98. & cur vtplurimum in ipsis maligna V. 98. peculiaria symptomata eius eruptionem antecedentia I. 253. eius idiopathicæ sanatae exemplum I. 218
- - *benigna* quæ dicatur V. 92. eius historia & progressus V. 93.
- - *chronica* scorbuti soboles qualis dicatur I. 222. V. 91. signa V. 92. differt ab aliis exanthematibus V. 91. & inter se V. 92. cur demum ante aliquot lustra prodierit V. 108. causa materialis est serum salino sulphureum acre V. 99. quod effectu remedium probatur V. 190. cur in hac maior salina acrimonia, quam in alba V. 101. cur tam facile & cito reuertatur V. 101. subiecta

103. sunt foeminae magis quam viri V. 106. & ex iis sensibiliores & debilitatae V. 103. speciatim diuites V. 104. fluore albo laborantes V. 106. grauidæ V. 105. puerperæ si lochias haud rite stuant ibid. causæ occasionales V. 110. seq. 116. vt loco scorbuti veniat a diæta est deriuanda V. 115. prognosis V. 117. ipsius exempla ex inordinata diæta ortæ V. 138. in foemina fene V. 139. post nimium hæmorrhoidum fluxum lethalis I. 130. inedia & aquis mineralibus sanata V. 133. scorbutum post usum Coffee excipientis V. 114. accedente alba lethalis V. 142. qualis præseruationis causa conueniat potus V. 118. victus genus V. 119. vbi etiam aquæ medicatæ cura lactis & motus corporis conueniunt ibid. quomodo grauidæ præseruandæ V. 121. quæ ante & post partum in eundem finem conducant V. 122. sq. imminenti morbo quibus obuiam eundem V. 123. seq. & quomodo præfenti V. 124. lochiis in hac subsistentibus an venæsectio conducat V. 125. curatio requirit leniora & temperatum regimen V. 121. fugam frigoris V. 126. nimii calidi loci ibid. alexipharmacorum & validio-

- lidiorum medicamentorum V. 127. intempestiæ sanguinis missionis V. 128. quomodo liberaliores & suppressæ alui excretionæ vel moderandæ vel reuocandæ ibid. quantum prosint vesicatoria V. 129
- - *idiopatica* eius historia I. 502. minus est periculosa, quam symptomatice I. 218. an in ea conferant laxantia I. 219
- - *maligna* quæ sit V. 92. eius indoles & decursus V. 94. & quid indicet, si modo dispareat modo appareat ibid. puerperarum venæsectione curata I. 220. vid. *Miliaris febris*.
- - *rubra* quæ dicatur I. 203. seq. eius subiecta I. 206. causa materialis est serum acre salino sulphureum ibid. V. 97. sæpe sit chronica V. 96. & cur in puerperis non tam maligna V. 99
- - *symptomatica* quibus morbis & subiectis accedat I. 204. V. 95. eius in ictero & hydropse casus I. 135
- - *vesicularis alba* quæ dicatur I. 442
- Purpurata febris* quæ dicatur I. 202. eius in puerpera funestæ exemplum I. 215
- Pustulæ cutis* vnde V. 194. cur autumnd & vere frequentes V. 237. quibus externis debeant tractari V. 218. scorbuticarum pruriginosarum exemplum V. 224. ipsarum curatio V. 226. *venereæ* quomodo tractandæ V. 169
- Putredo* quæ in corpore humano producat symptomata V. 245. quomodo arcenda V. 68. speciatim post paracentesin IV. 446
- Pylorus*, eius situs I. 225. post iram sæpe constringitur IV. 505. eius constrictionis signa IV. 504. est causa cardialgiæ II. 222. colicæ flatulentæ IV. 504. vomitus III. 494. eius vitia post mortem detecta III. 444
- Pyrmontana* aquæ qualia sint earum principia constitutiva IV. 398. earum virtutes IV. 399. quale requirat earum vsus vitæ regimen II. 100. & quæ ante earum vsum tenenda II. 273. commendantur in cachexia & chlorosi IV. 398. calculo felleo II. 273. hypochondriaco malo III. 230. ictero IV. 365. rheumatismo scorbutico II. 443. scorbuto & quando V. 30. ad vermes pellendos S. 84. in vlceribus V. 262. nocent maxime in hæmoptysi II. 45
- Q.
- Quaiacum*, eius lignum quale recondat principium V. 158. 233. eius effectus in corpore V. 261. *decoctum* in epilepsia laudatur & quali

quali III. 21. in lue venerea V. 158. subcutaneis morbis 207. V. in vlceribus mali moris V. 261. *resina* quomodo præparetur IV. 120. est sternutatorum ibid. V. 233. laudatur in gutta serena IV. 120. *essentia* quomodo conficiatur V. 158. eiusque varius adhibendi modus ibid.

Quartana qualis dicatur I. 53. eius historia ibid. est vel simplex vel duplex I. 55. legiima vel notha I. 56. symptoma in cacochymicis I. 57. hypochondriacis ibid. infantibus I. 58. iuuenibus I. 57. senibus infirmis ibid. qui graui ter & cum periculo ex ea laborant I. 81. eius subiecta I. 55. causa proxima & materialis I. 54. procatactica I. 55. 83. eandem cum dysenteria causam habere potest I. 77. quid in ea pleuarie appetitus proltratio denotet I. 81. quomodo & aduersus quos morbos sit remedio I. 60. quomodo ad purpuræ genesin contribuat I. 60. quibus modis soluat I. 59. præsertim in grauidis ac infantibus ibid. quomodo mors in ea contingat I. 61. 81. quando exitium inferat I. 58. quæ & quo casu sit contumacissima I. 58. 65. cur circa vernale solstitium sponte cedat I. 53. & vere facili negotio sanetur. I. 59. quos male tractata post

se relinquat morbos I. 60. qua occasione recidiuet I. 61. cur in plebeis frequenter recidiuet I. 77. sq. exempla eius in grauida curatæ I. 71. in fene funestæ I. 80. in cachectico in funestum hydropem terminatæ I. 72. ex tertiana cum saluatione iunctæ I. 73. cortice chinæ corruptæ & sanatæ I. 75. purgatione sanatæ I. 76. in quotidianam sæpe redeuntem mutatæ I. 78. primo simplicis, post duplicis cum tumore pedum sanatæ I. 81. seq. sæpius reciduiantis & pipere albo curatæ I. 77. sæpius tumore pedum sanatur I. 73. quo casu curatu sit facilis I. 66. quo anni tempore facile curetur I. 66. pro diuersitate corporum diuersam poscit medelam I. 65. quæ in eius curatione occurrant indicationes I. 62. eam curandi recta methodus I. 84. seq. quomodo in ea tractandi cachectici I. 73. pueri I. 79. quomodo in ea cruditates euacuandæ I. 62. præsertim si sit inueterata I. 63. quibus modis stricture generis neruosi demulcendæ I. 63. partes debiles roborandæ I. 64. perspiratio ante & post paroxysimum iuuanda I. 67. aluus laxanda I. 70. cephalalgia leuanda ib. duo specifica aduersus eam commendantur. I.

64. sq. quis conferat potus I. 66. quomodo adhibendus in ea cortex chinae I. 69. quantum conducant amara I. 63. emetica I. 68. epicarpia I. 69. venæsectio II. 68. quomodo præcauendæ recidivæ I. 78. 85. tam diæta I. 70. quam pharmacis I. 71. *anomala* quid iudicet I. 59. *continua* qualis dicatur I. 56. *duplex* qualis dicatur I. 56. quomodo nascatur I. 83. eius ex simplici natæ exemplum I. 82. *endemia* quo locorum occurat I. 57. *epidemia* quo tempore grassetur I. 56. *triplex* in quo differat a quotidiana I. 87. *Quartanarii* cur facile saluationem patiantur I. 74. quomodo sanguis in iis sit constitutus I. 68. *Quotidiana* quæ dicatur I. 86. est vel exquisita vel vaga I. 90. vel legitima vel notha I. 86. in quo differat a catarrhali benigna & maligna I. 87. lenta ibid. quartana triplici ibid. tertiana duplici I. 14. eius historia I. 86. subiecta I. 89. sedes ibid. causa proxima I. 88. materialis ibid. antecedentes I. 89. cur eius paroxysmi quotidie redeant I. 89. quomodo oriatur ex tertiana I. 99. ex vitio viscerum abdominalis I. 88. quæ excretiones in ea sint boni ominis I. 90. sæpe epilepsiam soluit III. 16. qua ratione transeat in lentam & con-

tinuam I. 91. quibus causis in diurnitate sustentetur I. 91. 102. exempla eius rebellis & Carolinis expugnatae I. 95. cum spasmo cardialgico iunctæ & curatae I. 97. sq. ex tertiana ortæ & sanatae I. 99. recidivantis emeticis curatae I. 97. anomala post hypercatharsin I. 100. exquisitæ diurnæ I. 101. eam curandi indicationes I. 91. qua ratione pravi succi in ea corrigendi I. 91. & euacuandi I. 92. quomodo robur visceribus restaurandum I. 92. quæ sit cura specialis I. 93. præsertim si diurna fuerit I. 103. aut ex leui intestinorum inflammatione foueatur I. 101. quæ sub ea fugienda I. 93. non cogendus sudor, sed alui fluxus procurandus I. 93. sq. quid faciendum, si frigus sit nimis acris I. 94. quando profint aquæ minerales I. 92. emetica I. 94. sacculi ventriculo admouendi ibid. specifica antifebrilia I. 95. venæsectio I. 95. *continua* qualis sit I. 87. *continua serosa* quæ dicatur veteribus I. 227. *epidémica* quo tempore grassetur I. 87

R.

Rachitis quæ dicatur S. 68. eius historia ibid. ea defunctorum anatome S. 70. causa proxima ibid. mediatae causæ S. 71. remotæ S. 72.

- S. 72. ratio symptomatum S. 71. prognosis S. 73. ad curationem faciunt balnea S. 75. diæta ibid. leniora emetica & laxantia S. 74. frictions S. 75. resolutientia S. 74. & thoraces S. 76
- Ramoneur Mouckii* quid sit I. 506
- Raphanus* rusticanus quale recondat principium V. 31. nocet in cardialgia II. 239. laudatur in scorbuto V. 31
- Raucedo* in tussi quomodo tollenda III. 393. *venereæ* sola mercuriali inunctione plantarum pedum curatæ exemplum V. 185
- Refrigerantia* quibus in febribus profint nocentive I. 363. laudantur in mistu cruento II. 43. in synocha I. 328. quando noceant in nimio hæmorrhoidum fluxu II. 96
- Respiratio* quid III. 319. ad vitam est necessaria III. 314. 319. naturalis in catalepsi vnde III. 137. in recens natis cuius usus sit S. 16. *difficilis* sæpe a flatibus incarceratis III. 212. a polypo IV. 492. cum *roncho* & *stertore* in apoplexia vnde II. 166. quid denotet II. 172. cum metu suffocationis quale in phthisi præbeat signum IV. 305. *suspiciosa* cum *sibilo* in epilepsia vnde III. 10
- Renes* an spasmo sint obnoxii I. 463. *sinister* cur magis nephritidi obnoxii quam dexter I. 465. II. 363. *exulcerati* quomodo *ischuriæ* lethalis causa II. 425. quomodo iis succurrendum II. 144
- Rhabarbarum* quodnam sit optimum IV. 519. eius virtutes, quas exerit in corpore III. 226. IV. 519. duplo plus in substantia quam in infuso operatur II. 442 eius variæ adhibendi modi IV. 519. specificum est in hepatis vitii IV. 365. laudatur post insultum apoplecticum II. 178. in nimio hæmorrhoidum fluxu II. 92. in narium hæmorrhagia II. 18. in ictero IV. 365. in malo hypochondriaco III. 235. in rheumaticis & arthriticis doloribus II. 442. in vomitu cruento arceado II. 74. in vomitu bilioso III. 503. cum *absorbentibus* in dysenteria III. 542. cum *terebintina Veneta* in pilulis egregie calculosos solatur II. 394. *tosum* in diarrhœa laudatur III. 593. eius *essentia* liquore terræ foliæ tartari in hydropse prodest IV. 449. eius *extractum* cum aliis antheleminthicis naptum in vermium eliminatione laudatur III. 70
- Rheumaticæ* febres in quo differant a catarrhalibus I. 127. cur sint sæpe salutare III. 472
- Rheumatismi* recentioribus qui dicantur II. 426. differunt ab arthritide ibid. ratione causarum (o) 2 II. 429.

ll. 429. gradus & indolis ibid, diuiduntur in cacochymicos, scorbuticos, fixos & vagos ibid causa proxima ll. 428. materialis ll. 430. subiecta ll. 435. processus ll. 433. cur dextrum latus frequentius occupent, quam sinistrum I. 452. cur verno & autumnali tempore maxime adfligant ll. 432. facile in arthritidem veram abeant ll. 434. sanguinei in Gallia frequentes ll. 439. scorbutici qui dicantur ll. 436. & quomodo tractandi ll. 443. veneret vnde ll. 436. & quomodo tractandi ll. 343. exempla aurium ex coryza per frigus suppressa ll. 452. capitis ex admisso frigore venæsectione curati ll. 456. a calculo inducto ll. 361. in fœmina plethorica casus ll. 449. chronici superiora maxime cum febre adfligentis casus ll. 459. ab excretionibus sanguineis orti ll. 457. ex hæmorrhoidibus suppressis Teoplicentibus & Carolinis curati ll. 456. pectoris ab hæmorrhoidibus suppressis ll. 464. ex ira & superingesto spiritu volatili cornu cerui exemplum ll. 466. ossis ischii, sacri & coccygis iterata venæsectione curati ll. 454. venum & vterum casus ll. 391. scapularum calidiori phar-

maco exacerbati & ad caput delati exemplum ll. 463. ex sero impuro copioso tam internas quam externas partes adfligentis exemplum ll. 496. prognosis ll. 437. curatio quomodo instituenda ll. 442. per diaphoretica & diapnoica ll. 440. per venæsectionem & quando conduct ll. 440. 445. cautelæ circa anodyna & opiata ll. 448. balnea ll. 445. curam lactis ll. 446. circa calidiora & spiritiosa ll. 447. topica ll. 443. sacrificati onem & vesicatoria ll. 448

Rigor febrilis quid sit & quomodo fiat I. 353. qualis sit criticus qualisque symptomaticus ibid. sq.

Roborantia adstringentibus nupta quæ & quando in lentis conduct I. 574. quænam in tussi ll. 336. in vomitu ll. 501

Rossalia in quo differant a morbilis I. 187

Rubor inflammatae partis vnde I. 54

Ructus quid ll. 479. acidi vnde ll. 225. ll. 310

Ruptura corneæ ex male tractata ophthalmia I. 533

S.

Saccharum eius largior cum potu Coffee vsus quæ pariat damna V. 113. nocent omnia ex eo parata in asthma & cur ll. 339.

- rosaceum* in phthisi laudatur IV. 322
- Sal Anglicanum* quomodo præparetur IV. 256. laudatur in gutta serena IV. 121. *aperituum* IV. 233. 377. *cornu Cerui* volatile cum aliis permixtum ad sudorem promouendum laudatur in lue venerea V. 173. *digestium* Sylui ex quo præparetur I. 21. *Esomense* ad status discutiendos laudatur II. 354. *pharyngæum* quomodo præparetur I. 400. *prunelle* in dysenteria quando conducatur III. 550. *volatile spiritus* vini cuius indolis III. 134
- Salia* quando in cardialgia II. 238. 257. in dysenteria III. 550. in febribus I. 35. ad lochia promouenda III. 197. in hypochondriaco malo III. 243. *neutra* quænam dicantur IV. 365. eorum virtus in corpore humano ibid. laudantur in tumore hydroptico IV. 449. in semitertiana I. 117. ad vermes expellendos S. 84. quæ damna presentibus ventriculi spasmis pariant I. 288. *thermarum* qua ratione in febribus conueniant I. 50. sq. *volatilia oleosa* nocent in catalepsi III. 243
- Saliua* cuius sit naturæ I. 261. eius fluxus in epilepsia vnde III. 10. conducit in petechialibus I. 265. & quomodo proritandus I. 266. *fluascentis* in ictero exemplum IV. 377. *ieiuna* vegri ad inungendum in lippitudine laudatur IV. 145
- Saliuatio* in scorbuticis quid indicet V. 9. eiusque symptomaticæ exemplum V. 52. in variolis quomodo moderanda I. 153. cur facile quartanariis eueniat I. 74. a cinnabari cum sale volatili cornu cerui mixta fuscitate exemplum IV. 505. a cicuta aquatica exterius applicatæ casus III. 312. *mercurialis* quomodo a mercurio dulci facile excitetur I. 74. quartanæ post mercurii dulcis usum accedens excessiua quomodo curata fuit I. 74. quot modis possit institui V. 162. quæ ante ipsius usum tenenda V. 163. quæ in illa diæta obseruanda ibid. & quam diu insistentium ibid. cur semper cum frigore extremorum iuncta sit V. 285. & quæ circa symptomata ab ipsa inducta tenenda V. 165. sq. interdum epilepsiam curat III. 35. raro gonorrhœam iuuetatam IV. 553. cur & quando locum habeat in lue venerea V. 161. in gutta serena IV. 119. & quibus institienda IV. 123. in tumore testicularum venereorum V. 185. cur scorbuticis minus conferat V. 164.

- V. 164. nec hysteriis & macilentis V. 165. & quid eius loco substituendum ibid. perperam instituta sæpe hydropis causa & quomodo tollenda IV. 456
- Sanguinei* qui dicantur II. 3
- Sanguis* eius partes constitutiæ V. 63. s. q. venosus cur arterioso spissior IV. 82. eius motus in arteriis cur sit celerior ibid. qualis in nimio hæmorrhoidum fluxu excernatur II. 88. in mictu cruento II. 66. morbo nigro Hippocratis II. 81. & vomitu cruento II. 71. qualis si cachecticorum III. 39. arthriticorum III. 431. cutis adfectibus laborantium V. 196. delirantium IV. 200. hydropicorum IV. 96. ictericorum IV. 352. ex petechizante febre mortuorum I. 231. quartanariorum I. 68. scorbuticorum V. 10. senum II. 80. variolis malignis peremptorum I. 46. quæ eius sit bona consistentia in petechiali febre I. 275. *congruatus* vteribus inhærens quomodo resoluendus II. 145. *crassus* quomodo a plethora oriatur V. 516. a victu crasso IV. 201. a vita sedentaria IV. 200. disponit ad animi deliquia IV. 253. ad polypos III. 288. *defectus* multos infert morbos II. 90. ut abortum V. 107. III. 629. palpitationem cordis III. 287. polypos cordis IV. 285. phthisin IV. 305. purpuram V. 107. spasmodicas ex vtero passiones III. 199. stagnationem & corruptionem V. 15. quomodo refarciendus IV. 257
- Sanitas* in quo consistat V. 8. 87
- Sapor* amarus in ictero vnde IV. 376. varius vnde III. 116. eiusque exemplum III. 114
- Saturnina* in fluore albo & gonorrhœa usurpata disponunt ad malum hypochondriacum III. 221. nocent in gonorrhœa III. 552. IV. 358. & quæ inducant symptomata II. 324. IV. 552. 559. quatenus conducant in hectica I. 574
- Scabies* quoniam sit V. 186. in quo differat a morbo Lazari V. 185. est contagiosa 190. eius sedes ibid. subiecta V. 197. causa materialis III. 83. V. 193. causa proxima est serum acre & viscidum IV. 194. quod exemplis probatur ibid. s. q. mediætæ V. 196. *serina* quænam sit V. 287. *humida* quænam V. 286. *maligna venerea* quid V. 287. quantum ad eam generatim contribuant aer humidus & vappidus V. 197. eiusque & dietæ subita mutatio V. 198. animi pathemata V. 199. excretionem sanguineæ suppressæ V. 197

V. 197. mala ciborum incongruorum digestio IV. 199. arthriticos & rheumaticos dolores sepe soluit II. 437. deliria IV. 225. epilepsiam III. 17. & alios morbos V. 195. prognosin V. 199. *retropulsa* qua ratione apoplexiam inducat II. 169. asthma convulsivum III. 322. colicam II. 324. convulsiones III. 61. 77. 84. epilepsiam III. 13. febres intermittentes I. 12 guttam serenam IV. 116. mictum cruentum eiusque casus II. 152. mortis spasmodicos vagos 101. palpitationem cordis III. 287. *phthisin* IV. 304. rachitidem S. 73. tussim ferinam III. 378. ipsius climactericæ casus V. 233. epidemice exemplum V. 239. ferinæ pertinacissimæ casus V. 231. malignæ cum tuberculis in cute observatio V. 229. post usum acidularum frigidum abortæ casus V. 283. *retropulse* exempla V. 195. eius a purgante validiore & feliciter curata V. 226. quomodo & quando conducant aquæ minerales cum lacte V. 210. balnea V. 220. cura per inediam V. 204. decocta sanguinem purificantia V. 205. externa V. 218. 221. lactis cura V. 208. sç mercurialia V. 207. 217. sç sanguinis depletio V.

204. & sudorifera V. 207. quæ tenenda circa criticam V. 214. quæ ad expulsionem conferant IV. 214. seq. quomodo retrocedens reuocanda III. 77. V.

216

Scarificatio pinguibus & spongiosis subiectis prae venae sectione commendatur V. 204. *brachiorium* quando in aphoniam infantum conueniat IV. 183. *ceruicis* in vertigine laudatur IV. 90. *gingiuarum* in iis sanguinolentis in scorbuto V. 37. *narium* in cataleptese paroxysmo III. 143. in phrenitide I. 413. 423. *nuchæ* in adfectibus soporosis II. 63. quando in fistularum curatione adhibenda V. 311. in tumore pedum oedematoso IV. 459. in podagra II. 524. 535. *purpura scorbutica* V. 120. rheumatismo II. 448. *spasmo vesicæ* II. 407. *ulceribus* V. 259. qua ratione & quo loco in sphacelo institienda V. 69. cur caute cum ea in scorbuto mercandum V. 36

Scirrbus quid V. 251. quando in cancrum degeneret V. 255. & cur in cachecticis ea quam facile accidat mutatio V. 254. in ipsum abeuntis signum V. 253. & qua ratione vlcera inducat V. 266. 247. eius curatio interna V. 266. quan-

- quando locum in ea habeat ex-
stirpatio V. 269. & quid ante &
post eius operationem obseruan-
dum V. 267. quæ externa præ-
terea conducant V. 267. 271.
- Scorbutici* cur ad auditus grauitatem
proni IV. 155. ad coma somno-
lentum IV. 58. purpuram chroni-
cam V. 99. palpitationem cordis
III. 286. scabiem ferinam V. 187.
sphacelum V. 62, 64. tussim rheu-
maticam III. 379. vlcera V. 248.
cur catarrhalibus adfectionibus
granius laborent I. 127. lue ve-
nerea adfecti cur minus ferant
saluiationem mercurialem V. 164.
- Scorbutus* qui dicatur V. 2. signa e-
ius essentialia ibid. in quo differ-
rat a cachexia IV. 398. V. 21.
ab hypochondriaco malo & me-
lancholico V. 19. ab istero ni-
gro ibid. ab ileo cruento Hippo-
cratis V. 18. a lue venerea V. 19.
178. a purpura rubra chronica
V. 20. symptomata quæ se exse-
runt in abdomine V. 3. capite,
collo & faucibus V. 5. cruribus
V. 6. partibus externis V. 5.
pectore V. 4. sedes non est pri-
mario in liene V. 10. sed in
omnibus fere visceribus & emun-
ctoriis V. 11. causa eius proxi-
ma consistit in succorum vitali-
um corruptione V. 7. quomodo
hæc generetur & eius presentia
probetur V. 8. mediata causa est
fluidi a solido secessio V. 9. quod
euincitur ibid. quantum ad eam
contribuant aeris vitium V. 13.
aetas senilis & animi adfectus
graues V. 15. contagium V. 8.
febres continuæ & intermitten-
tes prægressæ V. 16. excretio-
nes suppressæ & nimiae V. 14.
motus corporis nimius V. 16.
otium V. 14. sexus, tempera-
mentum & vitæ genus ibid. cur
post purpuram euanescat V. 115.
prognosis V. 21. speciatim de
morbis ex scorbutica humorum
diathesi pronientibus V. 22. &
de ipsius tumoribus ac vlceribus
ibid. variorum eius symptomata-
rum cum metu fistulae anti exem-
plum V. 47. ipsius rheumatis-
mi casus V. 46. cum malo hy-
pochondriaco & variis sympto-
matibus iuncti casus V. 57. pu-
llularis singulari exemplum V.
39. eiusdem in plethorica a ni-
mio mœrore orti exemplum V.
44. eius vlcerum casus V. 57.
eum curandi indicationes gene-
rales ad quas explendas commen-
datur aeris mutatio V. 24. mo-
tus corporis V. 25. potus victus-
que conueniens IV. 25. quate-
nus & quæ speciatim in eo con-
ducant amara roborantia V. 31.
anodyna V. 32. antiscorbutica
V. 31.

V. 31. 34. vel aqua simplex vel mineralis V. 28. balnea 37 seq. diaphoretica V. 34. diuretica V. emollientia 32. laxantia V. 33. scarificatio & venæsectio V. 32. 36. quomodo in hoc tractandæ gingivæ putridæ & sanguinolentæ V. 37. inflammationes & tumores ibid. quæ cautelâ tenendæ circa carminatiuorum & calidiorum remediolorum V. 35. opiatorum & topicorum vsum V. 36.

Secundina, earum ab utero facta separatio quomodo cognoscenda III. 642. improuide & violenter extractæ fluorem album inducunt IV. 514. eius exemplum IV. 533. cur ipsæ relicte ichorosum suscitent fluxum II. 127

Sedatiua quæ dicantur & sint III. 19. nocent in tertiana I. 31. in torminibus infantum S. 42

Sedlicenses aquæ quænam habeant principia constitutina III. 360. laudantur in cachexia IV. 397. in colica I. 138. in morbis pituitosis III. 360. in vermibus pelendis S. 84. nocent in hæmoptysi II. 45. earum *sal* qualem exferat virtutem I. 21. IV. 449. & qua dosi quone vehiculo exhibendus I. 21. commendatur in ictero IV. 365. malo hypochondriaco III. 226. tertiana I.

Sclerana aquæ quæ recondant principia IV. 317. cur cum lacte optime possint misceri ibid. quibus iungendæ ad meliorem effectum exhibendæ IV. 231. temperant & per diuresin operantur II. 130. frigidæ a spasmo vexatis minime potari debent III. 237. IV. 507. cum lacte commendantur ad arthritidem vagam II. 530. ad calculi incrementum inhibendum II. 393. ad conuulsiones III. 68. 71. ad cutis adfectiones V. 210. ad dysenteriam III. 552. ad epiphoram IV. 163. ad febres lentas & hæcticas I. 572. ad hæmoptysin II. 45. ad nimium hæmorrhoidum fluxum II. 54. ad hæmorrhagiam vteri II. 112. ad hysterica passionem III. 184. ad hypochondriacum malum III. 230. ad contumaciores intestinorum dolores II. 337. ad phthisin IV. 317. ad palpitationem cordis III. 312. ad polypos præcauendos IV. 292. ad rheumatismum scorbuticum II. 443. ad scorbutum V. 28. 30. ad tussim habitualem III. 383. ad vesicæ morbos inueteratos I. 184. II. 407. 420. pro potu *cum vino* laudantur in asthmate III. 338. fluore albo IV. 456. in malo hypochondriaco III. 237. in passione hysterica ex fluore albo III.

201. in purpura scorbutica V.
 118. in scorbuto V. 51. in vertigine IV. 92. in ulceribus V. 262
- Semen* eandem fere cum fluido neruo habet indolem IV. 196. quod in foeminis dicatur III. 162. & quomodo in iis corrumpatur ibid. acre ac abundans quomodo ad gonorrhœam benignam contribuat IV. 542. nimia eius profusio quomodo ad deliria faciat IV. 196. & gonorrhœam IV. 542
- Semitertiana* quæ dicatur I. 111. in quo differat ab inflammatoriis febribus intestinorum ex mesenterio I. 541. ab intermittente maligna I. 112. a tertiana continua & simplici ibid. eius historia I. 111. subiecta I. 113. sedes ac ratio formalis I. 112. causæ remotæ I. 113. quibus locis sit familiarior ibid. quibus modis soluitur I. 114. cur sit periculosa ibid. quomodo in ea mors contingat ibid. sq. exempla eius curatæ I. 119. cum dysenteria funestæ I. 122. ictero discussæ I. 123. cum purpura sanatæ I. 121. quæ eam curandi sint indicationes I. 115. quomodo in ea inflammatio discutiatur ibid. alius mouenda I. 116. sq. sudor mouendus I. 116. doloribus succurrendum I. 118. qualis conueniat potus ibid. in ea nocent purgantia I. 116. nec non cortex chinæ I. 118. quæ conueniant salia I. 117. quatenus conducant emetica ibid. venæsectio ibid. quomodo præcauendæ recidiuæ I. 119
- Senes* siccam & rigidam texturam possident V. 65. natura ad morbos procliuatatem habent IV. 139. in iuuentute laute viuentes quibus morbis inde pateant V. 240. sunt ad animi deliquia procliuos IV. 245. ad apoplexiam II. 170. ad aurium vitia I. V. 168 ad calculorum generationem II. 265. 365. ad catarrhales defluxiones III. 398. ad coma somnolentum IV. 53. ad cutis vitia V. 192. ad purpuram chronicam V. 99. ad rheumatismum II. 470. scorbutum V. 15. sphacelium V. 62. 64. seq. ad singulum III. 423. 444. tormina ventris II. 544. ad tussim III. 376. quæ ratione tertianam incurrant I. 33. periculose laborant quartana I. 81. iis frequentior intestinorum quam meningum inflammatio I. 369. contagiosis & acutis morbis raro vexantur III. 207. cur a podagra non possint liberari II. 517. & cur difficulter a purpura liberentur V. 140
- Sensorium* commune quodnam sit III. 135
- Sensus*

Sensus quomodo fiant IV. 2. eorum abolitio in epilepsia vnde III. 9. vnde in hystericis III. 161
Septica qua ratione adhibenda ad callum absumendum V. 313
Serpigo quid V. 288. eius speciei in scroto exemplum V. 240
Setacea, quæ ante earum vsum tenenda IV. 120. quid de iis sentiendum in epilepsia III. 23. gutta serena IV. 118. ophthalmia I. 526. in motibus spasmodicis III. 112
Sinapi quale recondat principium V. 31. in scorbuto laudatur ibid.
Singultus qui dicatur III. 419. eius historia III. 420. differt a continuo septi transuersi spasmio II. 421. sedes III. 423. eo extincti anatome III. 425. ratio formalis III. 421. 423. in infantibus vnde S. 59. quomodo oriatur ab aere frigido III. 424. alimentorum nimia quantitate ibid. assumtorum inimica qualitate ibid. materia acri diaphragmati incumbente III. 425. *acutus* quid III. 422. quomodo a febribus & inflammationibus producat III. 426. & ab inanitione III. 427. *chronicus* qui dicatur III. 422. eius causæ III. 428. prognosis III. 429. in infantibus S. 96. si febribus iungatur, quæ ipsius sint mala signa III. 427. eius ex co-

hibita per opium diarrhoea orti exemplum III. 439. post suppressam tertianam enati casus III. 444. in hæmitritæo lethalis III. 446. lethalis febri] ardenti superuenientis casus III. 441. chronici casus III. 443. ipsius nocturni exemplum III. 438. quomodo & quatenus tollendus per anodyna & antispasmodica III. 430. leuior quomodo tractandus III. 437. a drastico & acri remedio indutus quibus compefcendus III. 432. a sanguinis defectu III. 433. a saburra primarum viarum III. 431. & a transpiratione prohibita III. 431. & quæ in & externa roborantia conueniant III. 433. acutis accedens quomodo tractandus III. 435. diarrhœe & dysenterie III. 434. inflammationibus ibid. & in specie hepaticæ I. 456. in cachecticis & hypochondriacis qua ratione ei succurrendum III. 434. 436. præseruationis cura quomodo instituenda III. 437

Situs qualis conueniat in animi deliquiis IV. 255. in asthma III. 369. *erectus* laudatur in epilepsia III. 26. qua ratione mortem accersat I. 180. cur & quædamna pariat in acutis I. 349. 355. in exanthematicis morbis IV. 255. in petechiali I. 276. in petechi-

- zante I. 236. 247. in purpura alba & maligna V. 124
- Somnus* quid III. 136. eorum defectus in salivatione mercuriali quibus restitendus V. 166. inquietus in podagra vnde II. 505
- Soporosi* adfectus qui dicantur IV. 51. eorum species & differentie IV. 52. iis peremptoria anatome IV. 54. causa proxima IV. 56. remotæ IV. 60. sq. prognos IV. 62. curatio IV. 63. seq. vid. *plura coma, carus & lethargus.*
- Spadana* aquæ subtilissimum martis principium recondunt IV. 398. hinc obstructiones referant & tonum viscerum augent IV. 399. commendantur in chlorosi IV. 398. malo hypochondriaco III. 230. in vesicæ vitis I. 484. vltimis V. 262. minime a spasmo vexatis frigida potari debent III. 230
- Spasmi* omnes excretiones turbant III. 266. circuitum sanguinis inæqualem reddunt II. 10. post zelum dicuntur III. 125. sudore solvuntur I. 535. quando soluti esse cognoscantur I. 7. an locum habeant in renibus I. 463. spasmodicam febrium indolem qui indicent I. 5. causam proximam hæmorrhagiarum constituunt II. 10. sæpe in primis viis causam habent III. 40. cur flatus sæpe cum his iungantur IV. 484
- Spasmodici motus vagi* qui dicantur III. 93. in quo differant ab affectu arthritico IV. 94. a convulsionibus & epilepsia ibid. earum historia cum symptomatibus III. 95. paroxysmorum solutio III. 96. epidemice non raro grassantur III. 97. quorum causa in aere III. 100. & victu impuro sita est III. 101. causa proxima III. 97. sq. cause mediata & occasionales II. 101. sq. prognos III. 103. eorum exempla ab acrimonia lymphæ & feri ortorum III. 123. ab ascaridibus copiosis III. 122. cum corrupta phantasia iunctorum III. 119. a podagra retropulsa subnatorum III. 117. scorbuticorum III. 114. 127. eorundem cum saburra tenacissima intestinis impacta III. 125. a violenta offis coccygis percussione ortorum III. 128. cura prefernatoria III. 110. quibus hi sedandi III. 108. sedatis iis quæ conducant III. 109. & quomodo eorum materialis causa e corpore proferenda III. 104. quomodo sanandi epidemici III. 106. ab exanthematibus suppressis orti III. 107. ex vitio primarum enati III. 106. a scorbutica humorum diathesi III. 107. 112. & qua ratione in-

- ueterati tractandi III. 109. quæ tenenda circa antiscorbuticorum vsum III. 111. euacuantium & narcoticorum ibid. laxantium & linimentorum III. 113. remedium calidiorum III. 111. salinorum ac mercurialium III. 113
- Specifica antepileptica* quando in conuulsionibus & epilepsia in vsum trahenda III. 19. 27. 75. *antifebrilia* quo tempore tuto adhiberi queant I. 41. præsertim in plethoricis I. 37. quando sint noxia I. 40. 48. 76. quando & quæ conducant in quotidiana I. 95. *antihysterica* quænam sint III. 137. *antiscorbutica* quæ & quibus tuto exhibenda V. 31. 34. in deliriis quænam sint & quando vsurpanda III. 218
- Sphacelus* quid V. 60. in quo differat a gangræna V. 61. ab vlceribus V. 246. quas in & externas partes maxime infestet ibid. eius signa ibid. in synochis quando videatur imminere I. 332. ventriculi quibus se prodat I. 386. viscerum quomodo absque præcedente inflammatione contingere queat I. 451. quomodo animi deliquia inducat IV. 251. causa eius in & externa V. 62. proxima ibid. sq. mediatæ V. 65. occasionales V. 64. suppuratio in eo quale signum præbeat V. 86.
- prognosis V. 65. eius a causâ interna in pede enati casus V. 79. a diurno mœrore inducti V. 85. digiti gangræne superuenientis V. 88. musculorum glutæorum in paralytico exemplum V. 90. eum curandi indicationes V. 67. quando alexipharma conducant V. 69. scarificatio V. 69. 75. & amputatio V. 70. seq. quomodo in erysipellate arcendus I. 312. cautelæ circa amputationis locum & tempus V. 75. sq. & ipsam operationem V. 78. quomodo tractandus si alii morbi concurrunt V. 75
- Spiritus animales* qui veteribus ita dicti IV. 388. *crystallorum venenis* quid sit IV. 63. *minerales acidi* pulmonibus & renibus sunt infensi II. 43. an ad præseruandas variolas sint apti I. 169. *vinii* potus an post cibum digestionem promoueat II. 338. eius abusus quanta inferat damna II. 266. V. 66. quomodo hæmorrhagias inducat & obstructions IV. 287. & sphacelum V. 66. *campboratus* in quibus tumoribus maxime conferat III. 510
- Squilla*, eius radicis principia III. 346. 358. quomodo agat IV. 455. qua ratione eius acrimonia temperanda III. 345. quid ante eius vsum conferat III. 346. iam apud

- apud veteres in adfectibus hydropticis & chronicis in usu fuit III. 345. laudatur in asthma hydroptico IV. 455. in comate somnolento III. 503. eius *oxymel* in tussi laudatur III. 382. in vomitu infantum III. 503. nocet in convulsionibus III. 431
- Sterilitas* sæpe a scirrho ovarii & tubarum Fallopiarum venit V. 256
- Sternutamenta* quid ante eorum usum tenendum III. 120. quando in apoplexia conducant II. 181. in aurium vitis IV. 161. in gutta serena IV. 120. singultu III. 437. & soporosis adfectibus IV. 63. nocent in epileptico paroxysmo III. 26
- Stertor* cum roncho in apoplexia vnde III. 165
- Suauculentia* eorum operandi ratio IV. 252. interdum ad animi deliquia contribuunt IV. 251
- Succolada*, eius decoctum quæ symptomata producat in hypochondriacis I. 135
- Subluxatio* vertebrarum a sero stagnante orti & curati exemplum II. 450. quomodo ea mictus cruenti causa esse possit II. 140
- Succussio* in epilepsia vnde III. 9
- Sudores* in acutis morbis per totum morbum large fluentes quid indicent I. 272. quid in scorbuto indicent V. 9. *colliquativi* quomodo in phibisi sedandi IV. 329
- frigidi* an semper funesti I. 535. *nimii* eorum noxa III. 247. in morbillis quomodo tractandi I. 191. eorum diuersa ratio in petechizantibus epidemicis I. 244. num ante paroxysmos febriles sint salutares I. 78. in purpura singularem exhibent fetorem I. 205. in quotidiana non sunt cogendi I. 92. *nocturni* in purpura chronica quomodo a natura discutiantur V. 120. spasmos solunt I. 535. II. 437. cohibiti præsertim pedum quædamna pariant I. 430. II. 169. III. 378. IV. 177.
- Sudorifera* quomodo agant IV. 367. V. 157. quid ante eorum usum conducant II. 464. V. 161. cur sæpe diarrhoeam compescant V. 111. quando in cutis adfectibus conducant V. 207. in gonorrhœa præseruanda IV. 546. hydropticis IV. 450. lue venerea V. 157. puerperis I. 517. cur plethoricis maxime noxia II. 249. 464. caute sunt senibus exhibenda V. 47. nocent in arthriticis & rheumaticis doloribus II. 447. in cholera & diarrhœa III. 595. in ictero IV. 376
- Suffimigia* quæ & quando in aurium adfectibus conducant IV. 159. fluo-

- fluore albo IV. 520. 523. hæ-
morrhagia uteri II. 122. hysteri-
rico malo III. 171. & odontal-
gia II. 476. an secunda sint reme-
dia in doloribus rheumaticis II.
497
- Suffocatio* hysterica quid III. 316.
eius causa III. 161. quomodo
differat ab angina I. 392. animi
deliquiis IV. 245. ab asthma
III. 316. a caro IV. 60. ea stran-
gulatæ quomodo restituendæ III.
178
- Suffusio*, eius signa IV. 132. diffe-
rentia a cataracta IV. 135. gene-
sis IV. 133. ratio formalis IV.
134. subiecta & causæ ibid.
suas habet periodos IV. 135. &
quomodo tractanda IV. 137. sq.
- Sulphur*, eius lac & flores quando
conducant in tussi III. 382. 385.
ad scabiem reuocandam laudan-
tur V. 216
- Surditas* post lethargum & apople-
cticum insultum vnde IV. 154.
quomodo a cura mercuriali per-
peram tractata oriri possit IV.
173. purgante fortiori curatæ
exemplum IV. 170
- Synanche* quæ dicatur I. 390 eius
curatæ exemplum I. 430
- Syncope* quæ dicatur IV. 249.
signa antecedentia IV. 244. con-
comitantia IV. 243. in quo dif-
ferat ab apoplexia IV. 244. a ca-
ro IV. 60. ab epilepsia IV. 244.
a suffocatione hysterica III. 158.
IV. 245. solutio paroxysmorum
IV. 244. subiecta & causa pro-
xima IV. 245. quomodo oriatur
ab animi affectibus IV. 250. a
nimia castitate III. 183. a diæta
praua IV. 251. ab hæmorrhagi-
is nimis & suppressis III. 199.
IV. 252. 266. a polypo cordis
IV. 253. a situ erecto IV. 262.
vaporosis, narcoticis & opiatis
IV. 251. venenis purgantibus &
emetiis IV. 252. *lethalis* quæ
eius sit causa I. 334. qua ratione
ab abortu & partu laborioso ta-
lis euadat II. 121. & venæsecti-
one in brachio a polypo IV.
475. prognosif funesta IV. 253.
salutaris IV. 255. eius ab opiato
inductæ exemplum IV. 267. *le-
thalis* a venæsectione improvi-
da casus IV. 267. quænam re-
media in paroxysmo conducant
IV. 255. & extra illum IV. 257.
quid sentiendum de aquæ frigi-
dæ potu IV. 260. de cordialibus
& solaribus IV. 259. de spiritu-
osis in os infusis IV. 258. de ve-
næsectionis IV. 258. & vini vsu
IV. 260
- Synocha* quæ dicatur I. 324. in quo
differat ab ardente I. 344. ab a-
liis inflammatoriis febribus I. 325
eius subiecta ibid. causa & sym-
ptoma-

promatum obuiorum differentia
 ibid. sq. quibus ex caussis gene-
 retur I. 333. quando in ea re-
 missio fiat I. 337. ei accedens
 purpura alba quid indicet I. 322.
 quando sphacelus in ea cognos-
 catur imminere ibid. qua ratio-
 ne soluatur I. 327. quomodo in
 ea mors contingat ibid. ea mor-
 tui quas exhibeant notas I. 336.
 exempla eius recidivantis lethalis
 I. 332. 334. septimo die so-
 lutæ I. 336. vsu purgantis & o-
 missa venæsectione lethalis I.
 334. eius per venæsectionem sa-
 natæ I. 337. eam curandi indi-
 cationes I. 327. quomodo in ea
 temperanda sanguinis ebullitio I.
 328. quomodo tractandum deli-
 rium & somnolentia I. 331.
 qualis conferat potus I. 328.
 quatenus conueniant laxantia I.
 330. sq. venæsectio I. 329. quid
 ei substituendum I. 330. *biliosa*
 quæ dicatur I. 345. an in ea pro-
 sit venæsectio I. 348. *catarrhalis*
 anno 1729. *epidémica*, eius hi-
 storia I. 339. signa I. 340. caus-
 sa & genesis ibid. exemplum ex
 Henischio I. 340. sq. quantum
 venæsectio in ea conueniat I.
 341. sq. *putrida* quæ dicatur I.
 326. eius cum purpura compli-
 catæ & funestæ exemplum I. 359.
 quæ in ea damna ex neglectu ve-

næsectionis euenerint I. 361.
simplex quæ dicatur I. 326

Synovia quæ dicatur II. 503. vsus
 ibid. & ex quibus caussis cor-
 rumpatur II. 509

Syrupus anthelminticus S. 86. *laxans*
 nocet in cholera III. 593. in dy-
 senteria III. 547. de althæa Fer-
 aelii est specificum in renum labe
 I. 468

T.

Tabacus, eius fumi succio alium
 lubricam seruat IV. 221. qua ra-
 tione eius frequens vsus in vuulæ
 serosa defluxione profuerit II.

464.

Tenemus quomodo in dysenteria
 II. 55. & vteri inflammatione
 tractandus I. 502

Terebinthina in gonorrhœa vsurpa-
 ta saepe suscitât mictum cruen-
 tum II. 139. in calculo renali
 quo sine exhiberi debeat II. 394.
 eius oleum malo cum euentu
 sistit gonorrhœam IV. 555

Terror, eius noxius in corpore hu-
 mano effectus I. 588. III. 30.
 qua ratione producat abortum
 III. 630. animi deliquia IV. 250.
 apoplexiam II. 168. cardialgiam
 II. 128. conuulsiones III. 61. e-
 pilepsiam III. 11. erysipelas I.

314.

314. palpitationem cordis III.
289. maxime nocet menstruan-
tibus II. 87. III. 45. 79. puerperis
I. 51. quæ post ipsum proficit
& obstitit II. 87

Tertiana febris quæ dicatur I. 9.
diuiditur in legitimam & notam
I. 12. sq. regularem & anormalam
I. 13. in simplicem & duplicem
I. 14. eius historia I. 9. sq. sub-
iecta I. 11. ratio formalis I. 10.
caussa materialis I. 11. 18. causæ
antecedentes I. 11. quomodo ge-
neretur I. 11. cur eam veteres a
bile deriuauerint I. 16. quibus
subiectis sit loco medicinæ I. 48.
52. qua ratione eam incurrant
senes I. 33. quomodo mutetur
in ardentem I. 368. in quarta-
nam I. 74. est sæpe fere intolerabili-
um dolorum intestinorum causa
II. 325. consumit corpus & gignit
fordes biliosas I. 16. quo diutur-
nior, eo vehementior I. 15. quan-
do salutaris III. 65. 2. quando bre-
uior, quandoque diuturnior sit
I. 16. quomodo soluitur alui flu-
xu, sudore, vlcusculis, vrina I. 15.
male tractata quos pariat mor-
bos I. 16. sq. exempla eius ex ar-
dente continua bono omine sub-
oræ I. 367. in bilioso perperam
salibus exceptæ I. 34. in pletho-
rico cum grauibz symptomati-

bus absque venæsectione curatæ
I. 35. seq. simplicis præpostera
medicatione in duplicem conuer-
sæ I. 37. cito & tuto sanatæ I.
40. apostema musculorum ab-
dominis relinquens I. 43. cum
ictero & tussi complicatæ I. 44.
vno remedio curatæ & in conti-
nuam conuersæ I. 46. sq. ventri-
culi inflationem relinquens I.
48. in senes curatæ I. 49. cito
curatæ in Carolinis I. 50. in
puero per radicem tormentillæ
funestæ I. 51. eam curandi indi-
cationes I. 19. quibus modis in
ea biliosi succi temperandi I. 19.
& euacuandi I. 20. quomodo
spasmi in paroxysmo sedandi I.
20. partes roborandæ I. 23. sq.
in quo consistat cardo curationis
I. 23. quomodo in prima herba
ingulari queat I. 26. pro subie-
ctorum diuersitate diuersæ est
tractanda I. 47. quomodo tra-
ctanda in feminis cachecticis I.
33. pueris ibid. puerperis ibid.
senibus ibid. sub frigore I. 27.
sub æstu I. 27. post paroxysmum
ibid. si continuam mentiatur I.
28. si contumax sit, & in quoti-
dianam transferit ibid. si biliosa
fuerit ibid. si cum leui ventri-
culi inflammatione iuncta sit I.
I. 34. sq. si cito curari debeat I. 41.
qualis in ea conueniat potus I. 32.

quomodo sub ea tractanda cephalalgia I. 32. quatenus in ea conducant adstringentia I. 31. cortex cascarillæ ibid. cortex chinae I. 24. 29. emetica I. 22. 25. 30. laxantia I. 22. 26. clysteres I. 26. salia media I. 21. sq. venæsectio I. 30. nocent sedatiua I. 31. purgantia I. 29. quid ea depulsa faciendum I. 32. eius recidiuæ quomodo accersantur I. 17. præcaueantur I. 25. 45. diæta & arte I. 18. anomala quæ dicatur I. 13. qualis sit talis I. 14. quas causas habeat procatarticas ibid. *continua* in quo differat a *semitertiana* I. 112. qua ratione incedat I. 14. quas procatarticas habeat causas I. 12. bono omine mutatur in intermitten-tem I. 14. eius in sene funestæ exemplum I. 39. *cholericæ* quæ dicatur I. 370. *duplex* in quo differat a quotidiana I. 14. 87. a *semitertiana* I. 112. quas causas procatarticas habeat I. 13. eius ex *simplici* enatæ exemplum I. 37. *endemia*, quibus locis sese exferat I. 14. seq. *epidemica* anni 1727. eius historia I. 41. sq. *intermittens* quo omine mutetur in continuam I. 14. *legitima* quæ sit I. 12. sq. an exquisita talis in locis occurrat septentrionalibus I. 13. *nota* qualis dicatur I. 13.

quibus subiectis, & quo anni tempore sit familiaris I. 12. *regularis* quæ dicatur I. 13. *Tetanus* qualis morbus III. 131. in quo differat a catalepsi ibid. *Testiculi* quid sint III. 62. cur tumoribus duris & scirrhis obnoxii V. 276. *venerei* quomodo generentur ex gonorrhœa suppressa IV. 542. V. 185. eorum exemplum V. 183. quomodo in & externis tractandi IV. 554. V. 169. 275. *Thermæ* quatenus ad asthma conducant III. 335. ad menses suppressos III. 70. ad nephritidem I. 469. ad vertiginem IV. 93. cur in statu cachectico inueterato mortem accelerent III. 513. an feminis & spongiosis subiectis conducant III. 230. *Tinctura antiphtisica Grammani* eius vsus in hectica I. 574. caute adhibenda in hæmoptysi II. 50. cur intestinorum tormina excitet II. 324. *bezouardica* nocent in purpura V. 127. experitæ virtutis in gonorrhœa IV. 458. *sulphuris volatilis* quomodo præparetur II. 531. eius vsus in metu tophorum arthriticorum ibid. *Tinea capitis* quæ dicatur S. 95. retropulsa quomodo asthmatis causa euadat III. 322. 352. epilepsie III. 138. rachitidis S. 73. tussis

- tussis contulsivæ III. 378. quomodo tractanda S. 95. & quæ circa exteriorum usum debeat observari cautela V. 219
- Taplicenses* aquæ earum principia constitutiva III. 336. earum virtutes ibid. laudantur ad asthmatis recidivam arcendam III. 340. in cardialgia spasmodica II. 252. in convulsionibus hysteris III. 189. in hypochondriaco malo III. 233. in contumaci intestinorum dolore II. 337. in rheumatismo ab hæmorrhoidibus suppressis II. 457. & singultu hypochondriacis familiari III. 436 an conducant in adfectibus paralyticis IV. 20
- Tophi arthritici* quomodo a venereis differant V. 149. a topicorum applicatione non raro oriuntur II. 540. qualem materiam continent II. 507. quomodo discutiendi ac resoluendi II. 536
- Topica* quæ conveniunt in angina I. 397. seq. 399. cardialgia flatulenta II. 244. in cephalalgia tertianarum I. 32. gonorrhœa IV. 546. quæ cautione adhibenda in arthritide II. 539. in aurium adfectibus IV. 158. in erysipelate I. 311. quæ damna in erysipelate scorbutico pariant I. 317. febribus symptomaticis I. 595. gutta rosacea V. 223. hepatitide I. 456. iliaca passione II. 309. nephritide I. 469. ophthalmia I. 527. seq. phrenitide I. 415. pleuritide I. 434. 441. podagra II. 531. 533. rheumatismo II. 443. scorbuto V. 36. 52. cur in vera & inneterata amaurosi nullius sint usus IV. 121. & cur præsertim vertebrae lumborum caute applicanda III. 39
- Termina* intestinorum ex qua causata senibus familiaria II. 542. 544. quomodo a materia podagrica excitentur II. 506. 545. a materia mucida deglutita in tussi humida infantili IV. 484. ab incauta ad pedes frigoris admissione III. 219. vid. *intestina*.
- Transpiratio* cur in senibus languida V. 140. a quibus causis prohibeatur IV. 390. V. 99. *suppressa* quomodo contribuat ad ardentem febrem I. 347. ad arthriticos dolores II. 428. ad asthma III. 322. ad cachexiam IV. 390. ad dysenteriam III. 536. ad podagram III. 515. ad scorbutum V. 14. synocham febrem I. 325. ad tussim III. 375. 194
- Tremor* manuum post potum Coffee quomodo oriatur V. 112
- Tubercula* hæmorrhoidalialia vnde V. 49. & quid in iis in & externe proficit ibid. in ligamentis rachiticorum vnde S. 71. in sterno quomo-

- quomodo asthmatis spasmodici
caussa III. 368. inopportuna eius
excisionis exemplum III. 367
- Tumores benigni** qui dicantur V.
280. eorum curatio ibid. *cache-
ctici* vnde IV. 338. caute sunt ex-
ternis tractandi IV. 420. sq. *glan-
dularum* benigni qui dicantur V.
272. *colli* sæpe cum lue venerea
inunguntur V. 182. eorum ex-
emplum V. 181. & curatio V.
182. in *hypochondrio* duri ubi
sedem suam quam maxime habe-
ant II. 256. III. 211. *inguinalium*
vid. *bubones. maligni* qui dican-
tur V. 180. *oedematosi* tertianæ
succedentes quomodo tractandi I.
32. *pedum* ex viscerum obstruc-
tione laborantibus familiares
sunt V. 137. in asthma quomodo
generentur III. 328. quo
casu quartanæ superueniant, præ-
sente diarrhœa I. 87. sub febre
nari adeo periculosi non sunt
quam qui post eam remanent I.
83. sponte aperti hydropem sæ-
pe solvunt IV. 461. & quomodo
hi tractandi IV. 457. sq. gene-
ratim caute sunt tractandi & quo-
modo IV. 401. 458. & quando
scarificatione in his conveniat IV.
459. cur Carolinis cito abigan-
tur II. 180. *retropulsi* quæ damna
pariant III. 379. 407. IV. 377.
458. *podagrici* quomodo tra-
- ctandi II. 535. *sanguinei* quomodo
oriantur V. 279. eius in bra-
chio aperti lethale exemplum
V. 278. in crure lapsu oborti &
curati casus V. 277. *scorbucici*,
eos nimis cito aperire non de-
cet V. 37
- Tussis** quæ dicatur III. 370. eius
caussa formalis III. 373. in in-
fantili ætate frequens est S. 93.
ex quibus causis oriatur III. 374.
quos morbos comitetur ibid. sub
tertianæ paroxysmis vnde oria-
tur I. 10. prognosis III. 381. Celsi
ei medendi methodus III. 392.
quatenus in ea conducant anody-
na III. 385. bezoardica & dia-
phoretica III. 384. externa III.
385. incidentia III. 382. increas-
fancia & temperantia III. 383. quæ
in ipsius declinatione conveni-
ant III. 386. qualisque diæta III.
387. infantilis quibus sananda S.
93. sq. morbillis accedens quo-
modo tractanda I. 199. *catar-
rhalis* vnde oriatur III. 375. quo-
modo differat a phevistica III. 397.
a rheumatica III. 405. ipsius
exemplum III. 405. cum hemi-
crania iunctæ casus III. 399.
sæpius recurrentis exemplum III.
398. *serina* eius historia III. 377.
perpetuo morbillos comitatur I.
186. epidemice non raro grassa-
tur III. 378. cur infantibus fami-
liaris

liaris S 6. causa materialis III. 378. qua ratione abortus III. 631. & vomitus infantilis causa existat III. 506. eius infantilis casus III. 413. epidemice exemplum III. 393. in grauida casus III. 417. quatenus in ea conducant laxantia III. 389. quomodo in catarrhali benigna I. 132. & ab exanthematibus retrogressis orta tractanda III. 389. *habitualis* quæ sit III. 381. eius exemplum III. 409. quomodo tractanda III. 391. *humida diuturna* eius exemplum III. 395. quæ in ea mala ex abusu pectoralium dulcium enascantur I. 33. *hypochondriaca*, eius causæ & signa III. 380. ipsius exempla III. 401. 415. quomodo curanda III. 391. *phthisica* quæ dicatur III. 374. eius in iuvene curatæ exemplum IV. 331. cum corporis tabe fragis hortensibus sanatæ IV. 330. venesectione mutatur in hecticam lethalem I. 582. qui externis tractanda III. 385. *purulenta* quando abscessum mesenterii sequatur I. 560. *rheumatica* quæ dicatur III. 376. quibus familiaris ibid. quomodo a causa externa nascatur III. 379. eius in senes salutaris exemplum III. 410. ab œdemate pedum retro pulso ortæ casus III. 407.

& quomodo ea tractanda III. 389. cum scorbutica humorum diathesi iuncta quomodo curanda III. 390. *stomachalis* eius causæ & signa III. 380. quomodo tractanda III. 390. cautela generales circa anodyna III. 391. dulcia & expectorantia III. 389. & venesectionem III. 391.

Tympanitica affectio quæ dicatur IV. 481. signa IV. 425. 485. non semper cum ascite iungitur IV. 486. quando tamen IV. 489. causa proxima IV. 486. quantum ad eam faciant bilis vitia IV. 491. infantibus vermibus laborantibus familiaris est IV. 488. in puerperis vnde IV. 487. variolas & morbillos non raro sequitur IV. 480. prognosis IV. 491. ipsius curatæ exemplum IV. 495. cordis casus IV. 261. cum materia purulenta ex vtero effluxu casus IV. 499. quomodo tractanda per clysteres IV. 492. laxantia cum anodynis iuncta IV. 493. roborantia interna IV. 493. & externa 494. quomodo tractanda in plethorico hæmorrhoidali statu IV. 495. & ex vteri vitio IV. 496. cautela circa calidiora remedia & purgantia IV. 495.

V.

Variolæ, earum historia I. 142. seq. vnde

vnde earum origo & vniuersalitas sit deducenda I. 143. in quo cum morbillis conueniant. I. 185. S. 48. & discrepent I. 186. certis familiis magis sunt funestæ I. 179. totum systema nervosum subito adoriuntur I. 145. hinc epilepsia eas sæpe vel antecedit vel subsequitur III. 13. earum est triplex generis I. 146. oriuntur primario ex corruptis humoribus I. 144. qui latitant in medulla spinali, & quomodo inde se extricent I. 145. earum materialis causa est indolis causticæ & putrescentis I. 145. seq. & intra tubulos partium solidarum abscondita I. 177. earum signa suspecta I. 148 S. 50. & malignitatem indicantia I. 181. quid in iis significant alui fluxus I. 149. 159. 177. hæmorrhagiæ excessiuæ I. 159. 197. sq. sudores largi I. 158. an foveæ nigricantes in earum medio funestum semper præbeant signum I. 166. quando magis benignæ, & magis malignæ sint I. 176. S. 49. quæ subiecta mitius vel grauius iis decumbant I. 143. 185. S. 50. solunt interdum quartanam I. 59. cur in dorso & pectore manent molliores I. 168. vnde in illis oriuntur abortus I. 159. conuulsiones I. 180. menstruum copiosior fluxus I. 159. vo-

mitus III. 493. quomodo in iis mors eueniat I. 149. 180. earum eruptio quo casu tardior fiat in facie I. 180. quomodo retardetur a vicio primarium viatum I. 180. & a sanguinis abundantia I. 155. num sint contagiosæ I. 150. quæ post eas remaneat valetudo ibid. & cur epiphoram sæpe relinquunt IV. 130. & dispositionem ad phthisin IV. 303. quo fundameto nitatur earum insitio I. 150. *benignæ* quibus signis cognoscantur, & quæ invadant corpora I. 146. vnde malignæ sunt I. 147. vnde in iis hæmorrhagiæ oriuntur? ibid. quæ sint inter has mediæ I. 148. exempla earum ex obstructa aluo cum insolitis pathematibus complicatarum I. 173. malignarum ex vicio materni succi I. 174. post scabiem, morbillos & furunculos euenientium I. 176. in gemellis diuersarum I. 178. septimo die funestarum I. 179. in lactante cum dentitione curatarum I. 180. post situm erectum lethaliun I. 181. emetico laxante sub eruptione levatarum I. 181. ex calore regiminis & pharmacorum exacerbatarum I. 183. cancerosam labii corruptionem cum funesto euentu relinquuntium I. 184. iis, si mali-

malignæ fuerint, etiam exsiccatis
 non esse fidendum l. 176. quan-
 do sponte curentur l. 150. quæ
 sint curandi indicationes l. 151.
 quomodo tractandæ in lactenti-
 bus l. 180. quid in iis faciendum
 ante eruptionem l. 151. sub e-
 ruptione l. 152. in suppuratione
 ibid. & exsiccatione l. 152. quo-
 modo sub iis tractari debeant æ-
 stus nimius l. 153. aphthæ l.
 154. ardor faucium l. 154. 172.
 deliria ibid. diarrhoea l. 172.
 195. epilepsia l. 153. hæmor-
 rhagiæ excessivæ l. 159. 171. 197.
 sq. S. 59. oculorum vitia l. 172.
Uvulae venis S. 52. salinatio
 nimia l. 153. tussis cum rauce-
 dine S. 52. vomitus ibid. qua
 cautione alius ducenda ante eru-
 ptionem l. 156. sub suppurati-
 one ibid. quomodo cutis & fa-
 cies præcauenda a vitis l. 161.
 172. sq. S. 59. nares & oculi de-
 fendendi l. 154. S. 59. quatenus
 in iis conueniant emetica l. 155.
 venæsectio l. 154. sq. vesicato-
 ria l. 160. quomodo arcendæ
 confluentes ibid. expellendæ re-
 trocedentes l. 159. 172. quæ
 damna oriuntur ex calidis expel-
 lentibus l. 157. qualis ad earum
 curationem requiratur aer l. 158.
 victus S. 54. an lecti & lintea-
 minum curatio conueniat l. 158.

quomodo post eas sint præca-
 uendi morbi l. 162. sq. 178. ex-
 cipientes eas morbi quomodo
 tractandi l. 176. S. 55. *epide-
 mica* anni 1698. contraheban-
 tur ex & sine contagio l. 163.
 quæ symptomata antecesserint e-
 ruptionem benignarum ibid. ma-
 lignarum l. 164. quæ signa fue-
 rint eruptionis bonæ l. 164. sq.
 malæ 165. quomodo mors con-
 tingerit l. 166. sq. quomodo suc-
 cesserit suppuratio in benignis l.
 166. malignis ibid. sq. suppura-
 tionis singularis successus l. 167.
 quomodo successerit exsiccatio l.
 167. sq. quæ post eam euenerint
 symptomata l. 168. num omni-
 no præseruari potuerint l. 169.
 quibus mediis mitiores fuerint
 redditæ l. 169. quid ab vsu li-
 quoris *antivariolosi* in iis euene-
 rit ibid. seq. quomodo tractatæ
 fuerint ante eruptionem l. 170.
 in eruptione ibid. sq. suppurati-
 one l. 171. exsiccatione ibid. quo-
 modo symptomatibus obuiam
 irum fuerit l. 171. sqq.
Variolosa febris quæ dicatur l. 142.
Secundaria qualis dicatur l. 591. sq.
Vectura quo tempore instituenda
 Ill. 184. 237. conuenit *infirmis*
 Ill. 184. *hypochondriacis* Ill.
 332. in minus adfuetis gravidis
 abortum prouocat. Ill. 643

- Venefectio* pro vasorum repletione, ætate & viribus est instituenda ll. 78. V. 204. an certis temporibus sit alligata l. 335. & cur circa æquinoctia & stolticia maxime conueniat ll. 74. 220. quæ ante & post illam obseruanda in diæta ll. 236. IV. 102. quories in statu grauiditatis quo loco & tempore sit instituenda V. 121. aquarum mineralium vsui est præmittenda ll. 273. emmenagogorum vsui ll. 195. salinationis curæ V. 163. & sudoriferorum ac spirituosorum vsui ll. 464. IV. 186. an senibus conducatur IV. 187. & quando in febribus, licet sint subiecta plethorica, contraindicetur l. 40. est optimum plethoricorum præseruatiuum l. 467. arcet enim abortum ll. 635. apoplexiam ll. 177. arthritidem & rheumatismum ll. 446. calculum ll. 377. cardialgiam ll. 251. catarrhales defluxiones l. 137. ll. 400. erysipelatis recidiuam l. 318. hæmorrhagias ll. 8. icterum IV. 292. inflammationem ll. 297. phthisin IV. 323. polypos ll. 286. tussim rheumaticam ll. 391. quatenus & quando conducatur in acutis malignis & exanthematicis morbis l. 297. in angina l. 396. 398. animi deliquiis IV. 258. apoplexia ll. 173. ardentibus febribus l. 348. arthritide & rheumatismo ll. 438. 440. 449. asthma ll. 335. auditus vitiis IV. 156. cachexia IV. 400. calculo renali ll. 377. catarrhali febre l. 133. 139. cholera ll. 595. colica periodica ll. 336. conuulsionibus ll. 73. cutis adfectibus V. 204. dysenteria l. 123. 545. ll. 550. epidemicis febribus l. 109. in erysipelacea febre l. 302. fistularum curatione V. 311. in grauidis quartana laborantibus l. 12. gonorrhœa IV. 550. 552. hæmoptysi ll. 39. hæmorrhagia narium ll. 19. 64. hæmorrhoidibus suppressis ll. 446. hydrope IV. 453. hypochondriaco malo ll. 229. hysterico malo ll. 169. ictero IV. 369. in inflammationibus l. 378. speciatim hepatis l. 456. renum ll. 384. ventriculi l. 378. vteri l. 520. lochiis promouendis ll. 337. & suppressis renocandis l. 498. 503. 517. V. 129. lue venerea V. 161. mensium suppressione ll. 70. mictu cruento ll. 142. morbillis l. 189. 202. odontalgia ll. 475. ophthalmia l. 524. 526. palpitatione cordis ll. 294. pestilentia l. 291. 300. petechiali febre l. 268. 271. 278. petechizante febre l. 240. 248. phrenitide l. 413 417.

423. pleuritide spuria I. 427.
 441. pneumonica febre I. 433.
 435. podagrall. 351. 358. pur-
 pura I. 214. V. 120. eiusque eru-
 ptione iuuanda I. 221. quartana
 I. 68. quotidiana I. 95. scorbuto
 V. 32. semitertiana I. 117. singul-
 tu III. 502. in soporosis adfecti-
 bus IV. 67. suffusione oculorum
 337. synocha I. 329. 338. syno-
 cha catarrhali I. 340. 19. tertiana
 I. 30. 33. russi III. 391. variolis
 I. 154. vertigine IV. 90. vesicæ
 vitis I. 405. vomitu III. 534. vo-
 mitu cruento II. 75. vulnerariis
 febribus I. 594. quid eius loco
 febricitantibus sit suadendum I. 37.
 quando noceat in defectu hæ-
 morrhoidum I. 569. in hectica
 I. 583. malignis I. 257. purpu-
 ra V. 128. virium deiectione
 IV. 267. in *brachio* speciatim
 laudatur in asthma hydroptico
 IV. 478. hæmorrhagia vteri II.
 114. in hæmorrhoidibus cœcis
 III. 333. & nimum fluentibus
 II. 96. mictu cruento II. 142.
 vomitu cruento II. 73. raro con-
 uenit in malo hypochondriaco III.
 236. nocet in cardinalgia III. 616.
 in polyporum præsentia IV. 478.
 in *fronte* quando in dolore capi-
 tis conducit II. 196. delirium
 IV. 223. gutta serena IV. 118.
tugularium quæ ante earum se-
 ctionem obseruanda III. 300.
 quem habeat usum in angina I.

395. apoplexia IV. 16. in epi-
 lepsia III. 23. 27. melancholia
 & mania IV. 208. palpitatione
 cordis III. 300. phrenitide I. 413.
sublingualium quid de ea senti-
 endum in odontalgia II. 478. in
 phrenitide I. 413. in synocha I.
 330. 337. *neglecta* in ardente
 continua est noxia I. 368. mul-
 tum in senibus ad coma somno-
 lentum contribuit IV. 53. ad ve-
 sicæ vitia II. 422. quomodo ea
 in lochiorum defectu mortem
 inferat V. 125. phrenitidem I.
 421. qua ratione epilepsie causa
 existat III. 53. febrium intermit-
 tentium I. 55. hæmorrhoidum
 nimii fluxus II. 90. mali hypo-
 chondriaci III. 168. peripneu-
 moniæ I. 439. qua ratione sub
 operatione & situ erecto animæ
 deliquia eueniant IV. 262.

Vena ratione doseos differentes e-
 dunt effectus III. 606. quæ potis-
 simum faucibus sint infesta I. 333.
 qua ratione in ventriculū ope-
 rentur I. 347. II. 229. III. 583.
 605. cur eorum operatio sub pa-
 roxismo frigoris cesset I. 382.
 quomodo mortem absque spha-
 celatione accersant I. 381. dato-
 rum signa vera III. 598 605. ac
 dubia III. 597. & quibus sym-
 ptomata ab ipsis concitata tollen-
 da

II. 235. III. 589

Ventriculus eius structura III. 209. &

præcipue membranacea confide-
ratur III. 484. & vasculosa III.
485. a quo pari neruos accipiat
III. 486. eius consensus cum capite
IV. 95. faucibus I. 403. & vesica vri-
naria I. 479. post morbos cibus non
debet oppleri V. 51. *expansus* qualia
inferat damna III. 212. IV. 450.
inflammatio quæ sit leuior, quæ
gravior I. 374. in quo differat a
cardialgia I. 372. ab eius ero-
sione I. 372. intestinorum in-
flammatione I. 372. quibus signis
cognoscatur præsens I. 346. 372.
II. 70. & imminens in febribus
intermittentibus I. 38. eius caus-
sa proxima I. 373. causæ medi-
atæ procatarctica I. 377. quomo-
do generetur in variis morbis I.
374. quando in sphacelum abiis-
se iudicanda I. 374. sq. exempla
eius ex vomitorio post iram lethali-
thalis I. 379. ex vitro antimonii
I. 381. ex arsenico imminens I.
382. ex potu frigido & vomito-
rio I. 383. decimo demum die fu-
nesta I. 385. ex vomitorio & sa-
le purgante post iram lethalis I.
346. duodeni, pulmonis & dia-
phragmatis lethalis I. 388. quo-
modo imminens præcauenda I.
38. sq. eam curandi indicatio-
nes I. 376. ab iracundia I. 376.
379. a veneno I. 375. sq. quatenus
in ea conueniant anodyna I. 378.
sq. topica I. 377. venæsectio I.

378. eius *sphacelus* quomodo co-
gnoscatur I. 386
Venus eius desiderium quando pri-
mum excitetur III. 162. ipsum
suppressum sæpe epilepsie III. 112
& passionis hysterice causæ III.
163. exercitium immoderatum
omnes functiones lædit III. 260.
solidas partes destruit III. 221. cap-
ut hebetat II. 518. & vires ani-
mi ac corporis deficit IV. 196.
quomodo ad apoplexiam disponat
II. 168. ad arthritidem II. 428.
auditus vitia IV. 196. gonor-
rhœam benignam IV. 452. *præ-
maturum* disponit ad conuulsiones
III. 61. ad epilepsiam III. 15. ad
guttam serenam III. 117. ad oculo-
rum suffusionem IV. 134. maxi-
me hæmorrhoidicis II. 45. & po-
dagricis disuadendum II. 518
Ver cur eo catarrhales febres sint fre-
quentes I. 125. cuius adfectus V.
237. hæmorrhagie narium II. 11. &
tusses III. 379. cur febris quartanæ
curationi faueat I. 58. cur eo peius
habeant hypochondriaci I. 139
Veratrum eius a veteribus in deliriis
varius exhibendi modus IV. 213
Vermes quid sint S. 76. quotupli-
ces sint S. 77. vnde generen-
tur S. 79. signa & symptomata IV.
177. S. 78. cur ab his concitata
pathemata maxime circa meridi-
em & vesperam exacerbentur S. 81
& qua ratione ea suscitentur III. 63.
passi-

passioni iliace similes fere excitant dolores IV. 498. cum omnibus fere infantilibus morbis sunt complicati III. 4. quibus morbis sese maxime adsciunt S. 79. cum lue venerea iunctorum exemplum V. 178. sæpe vomitu excernuntur III. 496. qua ratione aphoniam inducant III. 184. cardialgiam II. 231. catalepsi III. 139. colicam II. 322. convulsiones III. 63. epilepsiam III. 14. iliacam passionem II. 314. motus spasmodicos vagos III. 102. vertiginem IV. 88. non tantum vini sed & mortui maxime nocent corpori III. 123. & ii in adultis non raro convulsionem causa existunt III. 64. prognos S. 80. curatio S. 82. quomodo intestinis innidulantes exturbandi S. 87. cautelæ circa purgantia S. 86. & externa S. 88. in aures ab extra ingressi quomodo euocandi II. 495

Vermiculationis sensus in pedibus in vno situ detentis vnde II. 511

Vertigo quæ dicatur IV. 83. eius gradus IV. 84. in quo differat a gutta serena IV. 112. symptomata & signa IV. 83. sedes IV. 85. ratio formalis IV. 86. causæ occasionales & mediatae IV. 87. sq. sæpe cum passione hypochondriaca iungitur IV. 100. cum nephritide IV. 94. eiusque ratio IV. 88. cur ieiuno ventriculo maxime innadat ibid. prognos IV. 89. caducæ

exempla IV. 110. eiusdem cum sensuum abolitione & artuum impotentia iunctæ IV. 96. cum passione hypochondriaca IV. 98. cum nephritide calculosa ex plethora orta II. 379. ipsius casus cum obnubilatione oculorum & auditu difficili chronicæ IV. 103. ex frigore pedum & immoderati vini potu oborta IV. 107. cum catarracta spuria iunctæ IV. 99. per tinacis ab ira enata IV. 104. ex debilitate ventriculi orta IV. 101. stomachalis IV. 94. curatio generalis IV. 90. chronica idiopathica quomodo tractanda IV. 93. sq. hypochondriaca IV. 91. & sympathica ib. nephritica quomodo sananda IV. 94. in gravidis quomodo tractanda IV. 93. quatenus in ea conveniant roborantia IV. 94

Vesica, eius consensus cum intestino recto I. 480. cum ventriculo I. 479. cum utero III. 157. a quo pars nervos suos accipiat III. 64. cur spasmo obnoxia II. 395. 414. calculus eius signa & symptomata II. 395. eius *erosio* ex quibus cognoscenda II. 140. ea est sæpe mistus cruenti causa II. 139. *inflammatio* leuior & grauior qualis sit & vnde oriatur I. 479. eius signa pathognomonica I. 478. causa proxima II. 398. quomodo a cantharidibus improvide datis oriatur IV. 552. a gonorrhœa I. 480. ex hæmor-

(q) 2 rhoi-

Index verum.

rheidibus suppressis I. 479. a men-
sibus cessantibus II. 397. eius pro-
gnosis I. 480 seq. quomodo mors
in ea contingat I. 481. exempla e-
ius hæmorrhoidibus suppressis fu-
nestæ I. 487. a materia acri lethalis
I. 488. opiatu vsu funestæ I. 489.
quomodo tractanda I. 483. eius
morbi inneterati cur difficiliter cu-
rentur I. 482. in iis laudantur Sel-
teranz I. 484. vinum dulce I. 485.
quatenus conveniat lac I. 484. ve-
næsectio I. 485. nocent nitrofa I.
485. eius *scabies* quid II. 405. sæpe
cum gonorrhœa iungitur II. 401.
spasmus qui dicitur II. 395. sæpe
calculum inhiarentem mentitur II.
397. quæ inducat symptomata I.
418. ad superiora portectus quæ
suscitet in intestinis pathemata II.
399. eius causa intra ipsas tunicas
interdum continetur I. 487. sæpe
per internalla invadit II. 403. quo-
modo a gonorrhœa oriatur II. 401.
ab inflammatione intestini recti II.
402. a materia arthritica & poda-
grica II. 400. a mictu cruento II.
404. a plethora II. 405. a pure ex
renibus exulceratis II. 401. a san-
guinis stagnatione II. 397. a sero
scorbuto II. 400. 405. a violentia
externa II. 402. prognosis II.
406. exempla eius in vitæ sedenta-
rio adducto II. 417. diurni funesti
II. 413. a gonorrhœa peruerse tra-
ctata II. 421. ab elevatione oneris
& terrore accedente grauioris II.
417. a materia scorbuto purpu-
rea orti II. 415. ex spiritibus vini ab-
usu funesti II. 424. quomodo tra-
ctandus si a sanguinis stagnatione
II. 407. a materia acri humorum

II. 407. 412. & speciatim a mate-
ria fonticuli retrocedente II. 409.
cum mictu cruento iunctus quo-
modo sopiendus II. 408. & quæ
maxime in paroxysmo conducant
II. 409. quatenus in eo conveni-
ant anodyna II. 412. clysteres II.
410. venæsectio II. 411. & quale
vitæ victusque regimen tenendum
II. 408. nocent in eo diuretica II. 412.
& purgantia II. 411. *vicera* quo-
modo ab *vrethræ* exulceratione di-
gnosci possit V. 258. ex quibus si-
gnis pateant V. 257

Vesicatoria quomodo parari debeant
III. 103. laudantur in apoplexia II.
176. in asthma a materia poda-
grica retrogressa III. 353. auditus
vitiis IV. 157. catarrho suffocatio
morbillis superueniente I. 200. epi-
phora IV. 137. in rheumatismo II.
448. singulu ab exanthematibus
retrogressis III. 432. quid de iis
sentiendum in convulsionibus III.
84. 103. doloribus capitis II. 198. e-
pilepsia III. 23. 26. in oth halmia
I. 526. motibus spasmodicis vagis
III. 119. petechizante fibre I. 241.
248. & enormibus in ea hæmor-
rhagiis I. 240. in phrenitide I. 418.
sq purpura I. 215. V. 129. soporo-
sis adfectibus IV. 33. variolis I.
160. nocent in mania IV. 225
Vinctoxicum quale recondat prin-
cipium III. 531. quo casu in singulu
conveniat *ibid.*
Vinum eius diversitas vnde II. 513. eius
potui deditis cur præ aliis infensu
morbi exanthematici I. 199. quo-
modo & quando nocet in corpore
I. 420. III. 134. IV. 227. quo-
modo inferat ebrietatem IV. 86.
quale

quale disponat ad abortum III. 631. ad apoplexiam II. 170. arthritidem II. 428. podagram II. 513. seq. sphacelum V. 66 quale noceat in cholera III. 613. convulsionibus III. 68. epilepsia III. 27. in evacuationibus criticis sanguineis II. 103. hypochondriaco malo II. 147. III. 338. malignis febribus I. 278. melancholia & mania IV. 221. in mictu cruento II. 247. purpura V. 127. tussi III. 87. vesicæ vitiis I. 485. quatenus conveniat ad calculum præservandum II. 381. & malignas præcavendas I. 265. 270. quale & quando conducit in calculo renali II. 381. catarrhali benigna I. 131. hypochondriaca passione III. 231. ictero IV. 369. mictu cruento I. 247. scorbuto V. 26. vesicæ morbis I. 485. vomitu III. 510. quid præstet in animi deliquiis IV. 260. in petechiali febre I. 265. 277.

lithargyrio dulcificatum quæ parit damna III. 63. 324. *rubrum Gallicum* eius effectus I. 550. *sulphuratum* quas noxas inferat II. 70. III. 15.

Vipera cum ipsis a veteribus in cutis adfectibus cura instituitur V. 211. & quid de ea sentiendum V. 212. earum *pinguedo* laudatur ad maculas oculorum I. 535

Vires ad vitam & sanitatem sunt necessaræ IV. 241. earum robur quod dicitur IV. 246. quomodo prosternantur a terrore & tristitia IV. 252. a putredine intus suscepta V. 87. a venenis & purgantibus IV. 254. nimio veneris exercitio III. 90. & venæsectione immoderata III.

73. a vigiliis assiduæ IV. 251. *delectæ* quid indicent II. 60. IV. 246. unde oriuntur in febre petechiali 260. in fluore albo IV. 510. in vomitu cruento II. 72. quomodo iis succurrendum in malignis IV. 257. pestilentia I. 299. petechiali febre I. 234. purpura I. 215. V. 125

Visus, eius idea in mente quando exciteur IV. 114. & quid ad illud requiratur ibid. eius caliginis in hypochondriaco exemplum IV. 145. periodica casus IV. 239. exempla imminutionis ex lippitudine ab incongrua dieta ortæ IV. 143. eius ex lippitudine cum paralyticis & soporosis adfectibus complicata IV. 238. eiusdem ex suffusione enatae IV. 147

Vita in quo consistat III. 314. V. 87. sedentariæ noxa II. 263. III. 207. IV. 514. V. 252

Ulcera quæ dicantur V. 243. differunt ab abscessu & ossium carie V. 243. a sphacelo V. 246. & inter se V. 244. 296. eorum sedes IV. 244. causa proxima est putredo V. 245. quantum ad ea faciant abscessus V. 246. contagium V. 249. temperamentum, ætas & victus V. 248. viscerum labes & morbi prægressi V. 247. vulnera V. 246. præmature consolidata quatenus inducant coma somnolentum IV. 58. guttam serenam IV. 116. palpitationem cordis III. 297. phthisin V. 304. tussim convulsivam III. 378. vomitum II. 493. sponte aborta sepe arthriticos & rheumaticos dolores solvant II. 437. progestis V. 256. eius mali moris in collo exemplum V. 281.

- V. 28r. labii inferioris V. 29r. in mamma benigni casus V. 293. eorum consolidatio non nimis cito debet institui V. 275. quomodo sananda per antimoniata & mercurialia V. 261. aquas minerales & communem ibid fonticulos V. 259. laxantia & purgantia V. 260. & venæsectionem ibid quomodo iis succurrendum externis adstringentibus V. 263. cataplasmatibus V. 266. mundificantibus V. 264. septicis & sarcoticis ibid. *cacoëthica* quæ dicantur V. 244. *cancrofa* quæ sint ibid. vid. *cancer. carnosus* quomodo tractanda V. 255. *scarbutica* erysipelacea quomodo tractanda I. 311. *sq. ferina* post variolas quomodo curata fuerint I. 173. 175. *neruosarum* & tendinosarum partium quomodo tractanda V. 265. *pedum* vnde & cur difficilioris curationis IV. 459. *renum* quomodo se habeant I. 462. vid. *venes. scarbutica* differunt ratione subiecti V. 37. & in quo differant a venereis V. 149. *urethrae*. vid. *urethra. uteri*. vid. *uterus*.
- Vnguentum de cerussa* ex quibus componatur V. 218. laudatur in cutis adfectibus ibid. nocet in erysipelate III. 312. aliud ad epiphoram IV. 136. ad escharas in lepra V. 239. ad scabiem V. 236. ad fineam capitis V. 219
- Venica* pulmonum quæ dicatur IV. 297. quomodo generetur IV. 300. & phthiseos causa existat. ibid.
- Vomitus* qui dicatur III. 482. quomplex sit III. 489. eius historia III. 483. 489. materiæ excretæ diuersitas III. 483. sedes III. 484. subiecta III. 492. 493. ratio formalis III. 483. symptomatum descriptio IV. 489. sub *figore* remittens, sub æstu ingrauescens quam h beat causam I. 382. in variolis duplicem agnoscit causam I. 382. quomodo oriatur ab adsumtorum qualitate III. 492. & quantitate III. 490. bile in duodeno stagnante III. 491. calculo III. 497. capitis læsionibus & aliis externis causis III. 498. a colica, hernia, ileo & vermibus III. 495. ab *exanthematibus* retropulsis III. 493. a pylori vitio III. 494. a sanguine ad ventriculum delato III. 495. a spasmo intestinorum III. 495. aut ductum biliariorum eorumque alio vitio III. 497. a ventriculi faburra III. 491. acidissimus vnde III. 212. *criticus* qui dicitur III. 499. *niger* non semper a sanguine III. 520. & quomodo experientis ab altero possit distinguui III. 518. mere *sebaceus* in hypochondriacis vnde III. 204. an sub initio Carolinarum vsus noceat III. 234. causarum diagnosi III. 499. & ad has directa prognosis III. 500. exempla, eius post frequentem abortum continuo contingentem III. 631. a bile stagnante aborti III. 516 post nimias alui deiectiones enati III. 513. cachectici III. 511. ex duodeni angustia lethalis III. 524. diurni ex atonia primarum viarum III. 518. eiusdem a ventriculi debilitate post febrem ardentem III. 520 ab erysipelate retropulso aborti III. 522. incongrue tractati lethalis casus III. 515. eum curandi indicationes III. 501. quibus motus ventriculi conuulsus per interna ibid. & externa sopiendus III. 502. quomodo

modo ab arthritide repressa tractandus III. 510. quomodo biliosus III. 509. a calculo III. 508. in cholericâ febre quomodo compescendus I. 370. quibus chronicus sopiendus III. 505. quomodo sanandus febrilis I. 508. & febribus epidemicis accedens I. 209. in gravidis III. 508. in hysteriis III. 509. quomodo curandus ab acri materia & veneno inductus III. 504. matutino tempore contingens III. 505. & pituitosus III. 502. a sabutra intestinorum III. 504. a sanguinis congestione III. 506. a ruffi conuulsiva concitatus III. 506. in variolis I. 153. & a ventriculi debilitate III. 509. quando contra eum proficit emetica I. 183. III. 508. & qua cautione roborantia & sedatiua adhibenda III. 506

cruentus qui dicitur II. 66. & in quo differat ab inflammatione ventriculi II. 70. eius symptomata & signa *ibid.* sedes II. 67. frequens est gravidis plethoricis II. 69. tenerioribus & male menstruatis II. 68. parturientibus II. 69. quomodo oriatur ab hæmorrhoidibus suppressis II. 69. ab intermittentibus male curatis II. 68. & mensibus cessantibus *ibid.* ex facili redit II. 70. quando periculosus II. 71. & minus II. 70. exempla eius in iuuenicula curati II. 76. moderati menstrua antecedentis II. 82. ab emmenagogis calidi-inducti casus II. 83. quibus sanandus internis II. 73. & externis remediis II. 74. quomodo tractandus a corrosiuis obortus II. 75. & mensuris suppressis *ibid.* recursus quomodo arca-

ndus II. 74. morbo superato quale regimen conueniat II. 75. & qua cautione anodynis & slipticis mercandum *ibid.*

Vrætra eius exulceratio quomodo a vesicæ erosione possit dignosci V. 288. a gonorrhœa inducta quomodo tollenda IV. 553. & cur difficilior sit curationis V. 288

Vrina, eius diuersa ratio in petechizante epidemica I. 244. ea in febre cruda existente an cortex chinæ portigi queat I. 50. cum ardore excreta & turbida an semper inflammationem vesicæ indicet I. 481. *alba* & turbida cum sedimento mucoso quid indicet II. 398. *aguosa* & *tenuis* in hypochondriacis vnde III. 351. & calculo vesicæ laborantibus II. 398. *copiosa* in scorbuticis quid indicet V. 9. cur in iis ea per sal volatile oleosum turbida reddatur *ibid.* copiosæ in asthma mictæ ipsum soluentis casus III. 349. *flaua ac crassa* in ictero vnde IV. 355 *fursuracea* num semper inflammationem vesicæ indicet I. 487. quomodo ex spafino fiat *ibid.* *purulenta* quomodo sequatur abscessum mesenterii I. 560. 548. eius *mucula* est dispositio ad sedimentum I. 10. eius sedimentum mucosum & glutinosum non semper pus est II. 142

Vterus eius structura IV. 510. 512. speciatim vasculosa & cellulosa consideratur III. 625. ex qua causa in gravidis ita possit dilatari III. 626. a quo pari nervos suos accipiat III. 64. magnum cum vesica urinaria habet consensum III. 157. eius vi structuræ utilitas I. 510. proclinitas ad multos

multos morbos I. 490. IV. 511. cur ad polypos ingenerandos dispositus IV. 280. quas post partum subeat mutationes I. 493. & quomodo post ipsum aut abortum purgandus II. 114. circulus sanguinis irregularis per eum quos pariat morbos I. 510. eius post inflammationem suppurati sectio I. 507. eius *abscessus* quibus signis cognoscatur I. 495. eius *cancer* quomodo contingat & se habeat I. 495. ex quibus signis pateat V. 255. unde oritur & quæ pariat symptomata I. 511. inde nati dolores quomodo tractandi I. 505. eius lethalis exemplum I. 507. *cancer exulceratus* quomodo cognoscendus & curandus I. 504. eius *chronica passiones* quomodo præcavendæ I. 511. in iis laudantur thermæ I. 500. *contorsio* quæ dicitur Hippocrati I. 517. eius *hemorrhagia* vid. hemorrhagia. eius *hydrops*. vid. hydrops. eius *inflammatio* quibus signis cognoscatur. I. 491. 493. quæ lenior, quæve gravior sit I. 492. quomodo ab Aretæo describitur I. 491. cur & quomodo in puerperio oritur I. 492. 496. V. 256. quibus potissimum puerperis contingat I. 493. quibus subiectis extra puerperium solemnibus I. 494. eius causæ variz I. 492. quando abeat in scirrhum seu cancerum I. 459. V. 256. in sphacelum & suppurationem I. 494. eius post abortum ortæ & suppuratæ exemplum I. 506. quomodo fit tractanda in puerperio I. 499. si orta sit a

causâ externa I. 501. a fluore albo cohibito I. 500. quæ conveniant topica I. 499. eius *laxo* multis demum post annos se prodit I. ibid. sq. sepe convulsiones excitat III. 64. ex hæmorrhagia cohibita producta I. 505. eius *stillicidium* perpetuum cum grauibz symptomatibus I. 517. seq. eius foeditissimi exemplum II. 120. materiz purulentæ ex illo excretæ casus IV. 499. eius *ulceris* cum metu canceri exemplum V. 289. quomodo tractandum I. 503. sq. inprimis si a fluore albo pronenerit I. 500. *Vulnera* quomodo sepe fistularum causâ existant V. 218. vicerum V. 246

W.

Widungenfes aquæ potæ arcet febres intermittentes I. 118. podagram III. 526. commendantur in cutis adfectibus V. 210. in nimio hæmorrhoidum fluxu II. 94. malo hypochondriaci III. 230. purpura scorbutica V. 118. in rheumatismo scorbutico II. 443. quibus noceant II. 237

Wurmfads quid sit V. 189

Z.

Zingiber an eius usus digestionem promoveat V. 142

Zona ignea erysipelatis species quæ dicitur I. 306. V. 188. eius exempla ex auctoribus allegantur I. 320. eius a retenta purpura subortæ casus I. 319. curatio V. 218

Zoster erysipelatis species quid dicitur I. 306

o o o o

